

TÍTUSZ NAPLÓJA

írta:

gene edwards

AJÁNLÁS:

A jelenkori történelem azon kiemelkedő személyiségének emlékére szentelem e könyvet, aki ugyanolyan örömmel, bukásokkal, és veszélyekkel tűzdelt életet élt, mint akit Títusz Naplójában megismerhetsz.

**Pred Predhamnek ajánlom könyvemet,
Nepal apostolának.
Élt: 1924-1998.**

BEVEZETŐ

Pár perce értesültem Szilász halálhíreről, Rodosz szigetén tartóztatták le és vetették tömlöcbe, majd nem sokkal ezután halálbüntetéssel sújtották.

Míg Szilász börtönben volt levelet küldött nekem, melyben arra kért, hogy folytassam az általa elkezdett naplót, ahol abba hagyta. (Jómagam az Antiókhiai Títusz vagyok, barátja és munkatársa a társzi Pálnak.) Szilász egy naplót hagyott hátra Pál első utazásának történetéről és a pogányok földjén végzett munkájáról. Azon kalandos útról szól, melyet Pál és Barnabás a galaták földjén tett meg. Sok idő telt el azóta és immár mindkét férfiú Krisztusban lelt örök nyugalomra, életüket római kard oltotta ki. Hálásak vagyunk azonban, hogy Szilász feljegyezte galáciai utazásuk igaz történetét.

Bár Szilász személy szerint nem vett részt az első utazáson, mégis az elkövetkező évek során közeli munkatársa lett Pálnak, így az ő elbeszélései alapján nagyon jól megismerhette a galáciai történet minden mozzanatát. (Szilász, Pál második utazásán az apostol utastársa lett, út, mely a görögök földjére vitte őket.)

Úgy érzem jobb lett volna ha maga Timóteus meséli el a történetet helyettem. Mint ahogyan Szilász nem volt Pállal első útja során, úgy én sem, azonban Szilász és Timóteus vele voltak második útja során. Timóteus Pállal tartózkodott mind a négy év folyamán mialatt Görögországban maradt. Ezért megkértem levélben Timóteust, hogy jegyezze le Pál görögországi útjának történetét.

Válaszában Timóteus igen bölcs megjegyzést tett:

„Amennyiben Pál vagy Barnabás írták volna meg az első út történetét, - mely a galaták földjén esett meg, - egyikük sem tudta volna olyan jól megfogalmazni, mint Szilász. Pál és Barnabás főszereplői voltak az eseményeknek. Ugyanakkor te, Títusz, meg tudod fogalmazni Pál görögországi útját sokkal jobban, mint Szilász vagy én, mert eme útnak mi voltunk a részesei. Mindketten kihagynánk kérdéseket, melyek személyes eredetűek. Azonban te vagy az, Títusz, aki a legjobban fel tudod jegyezni a csodálatos görögországi eseményeket, hiszen legalább olyan jól ismered a történetet, mint bárki más. Tulajdonképpen, kedves Títusz testvér, én sok mindent kihagynék a történetből, mert számomra kényes lenne elmesélni. Te azonban nem fogsz törődni azzal, hogy engem esetleg kényelmetlen helyzetbe hozol!”

És én, Títusz igazat adok Timóteus kijelentésének, tehát fogadalmat tettem, hogy elmesélem Pál második útjának történetét, azon négy év eseményeit örökítem meg, melyeket Görögországban töltött.

Amikor beleegyeztem Timóteus kijelentésének igazába, Timóteus váratlanul egy harcot veszített. Mivel én megfogadtam, hogy feltárom Pál görögországi útjának történetét, kikötöttem a következő feltételt: Timóteus tegyen ugyanígy Pál harmadik útjával, vagyis írja le az efézusi eseményeket.

Jómagam, Títusz tagja voltam az antiókhiai közösségnek hét évvel ezelőtt, amikor Péter eljött és meglátogatta gyülekezetünket. Ott voltam akkor is, amikor egy Blastinius Drachrachma nevű jeruzsálemi farizeus eljött közénk és igen nagy zavart keltett a testvérek szívében, mert ő volt az, aki a pogánykeresztyéneket a körülmetélkedésre akarta kényszeríteni. Igen, akkor is jelen voltam, amikor Pál megróttá Pétert Antiókhiaiban több, mint ezer ember előtt. Ezek után került sor jeruzsálemi látogatásunkra (Pállal és Barnabással), hogy megoldjuk az antiókhiai és jeruzsálemi gyülekezetek között fennálló gondokat, melyben szerepelt Blastinius gondolata is, mely szerint a keresztyéneknek meg kell tartaniuk Mózes 613 törvényét. Jeruzsálemben én is találkoztam a tizenkettővel. Szilász már leírta neked ennek történetét.

Szemtanúja voltam azon levél megírásának, melyet az apostoli zsinat látott el kézjeggyével és abban áldásukat adták Pálra, hogy a pogányoknak hirdesse az evangéliumot.

Jelen voltam akkor is, amikor Pál és Szilász elhagyták Antiókhiaát és az apostol ezzel második útjára indult, mely előbb Galáciába vitt, majd azután Görögországba.

Jómagam, Títusz, Pál harmadik útjának utastársa és munkatársa lehettem. Nem kis szerepet játszottam Pál kisázsiai utazásában és az Efézusban töltött három év során.

Ezért ott fogom abbahagyni történetem fonalának szövését, amikor Pál és Timóteus meglátogatják Jeruzsálemet. Miért pont itt? Mert számomra Pál második útja itt ért véget. Jeruzsálemből Pál és Timóteus eljöttek szülővárosomba, Antiókhia. Ekkor kért meg Pál Timóteust és engem, hogy tartsunk vele Efézusba, ahová néhány nappal később, mindhárman elindultunk. Így vette kezdetét Pál harmadik útja!

Timóteus végül beleegyezett abba, hogy innen fogja folytatni a történet ismertetését. Reménykedjünk hát abban, hogy Timóteus betartja adott szavát és elmeséli nekünk Pál harmadik útjának történéseit.

Én ott fogom kezdeni Pál utazásának történetét Görögországba, amikor Blastinius Drachrachma, aki elkötelezett módon készült romba dönteni Pál munkásságát, újra belépett az apostol életébe. E férfi, aki lépésről lépésre követte Pált bárhová vezetett útja, másodjára próbálkozott az apostol munkájának elpusztításával, pontosan akkor, amikor az elindult második útjára!

Blastinius Drachrachma olyan ember volt, aki bár Jézus Krisztus követőjének vallotta magát sokkal inkább a zsidó törvények mellett kötelezte el magát, Krisztus helyett. Egyáltalán nem riadt vissza e férfi, hogy hitetlenek segítségének bevonásával tegye tönkre Pált. Így történt, hogy Blastinius összehívott egy titkos találkozót Jeruzsálemben - Pál elpusztításának megtervezése végett. Mi volt célja? Hogy beavassa a szikáriusoknak elnevezett titkos társaságot Pál meggyilkolásába!

Itt fogom kezdeni történetem elbeszélését.

ELSŐ FEJEZET

- Céлом: Pál elpusztítása! Meghívtalak benneteket e találkozóra, hogy elmondjam nektek miért kell mindenképpen megakadályozni Pált.

E szavak Blastinius Drachrachmától származtak, aki a legelhivatottabb farizeus volt Jeruzsálemben.

- Múlt szombatnapon beléptem a szent templomba és az oltár előtt állva a legszentebb fogadalmat tettem, mely szerint meg fogom akadályozni Pál munkájának véghezvitelét. Mindent megteszek mit Isten engedélyez annak érdekében, hogy ez a férfi ne hirdesse a Messiást azoknak akik nem zsidók.

Akik hallgatták szavait helyeslően bólogtak.

- Nem fogom engedni, hogy Pál beszennyezze azon szent tanításokat, melyeket Isten adományozott nekünk Mózes által. Éppen most értesültem arról, hogy Pál elhagyta Antiókiát és egy újabb utazás elé néz, - második útja szintén a pogány világba vezet, és pusztulásba viszi az isteni törvényt. Jelenleg még ismeretlen előttem úti célja, de követni fogom őt. Hamarosan elhagyom Jeruzsálemet és megtalálom Mózes ellenségét... a tisztátalanok eme cinkosát...

- És mi lesz Péterrel? - kérdezte a sötét szobában ülők egyike.

Blastinius fekete szemei összeszűkültek e szavakra.

- Sokan mondták már nekem, hogy ne keveredjek semmiféle konfliktusba Péterrel, merthogy túl sokan szeretik őt, túl nagy hatalommal bír és túlzott tiszteletnek örvend. Bár Péter kijelentette, hogy hirdette a megtért pogányoknak a Messiást, mégsem kérte tőlük körülmétkedésüket. Egyetlen ember, még Péter sem tehet meg ilyen nagy mértékű vétket Isten ellen. Ez a férfi, ez a Pál, még Péter tisztánlátását is elvette. Péternek fel kell ismernie elkövetett hibáját, vagy... vagy ki kell jelenteni róla, hogy ő is a törvény ellensége. - Itt rövid szünetet tartott, majd folytatta: - Azért hívtalak benneteket, hogy hangot adjatok érzéseiteknek, fejtsétek ki álláspontotok arról, ahogy Péter, Pál és Róma elpusztítják Isten hagyományait. Igen hosszú beszélgetés vette kezdetét. Közös nevezőre találtak végül a szobában lévő hívők és hitetlenek egyaránt.

- Meg kell állítanunk a körülmétkedéseket, nekik nem szabad követniük a Messiást.

Mivel Blastinius ekkor érkezettnek látta az időt sötét ármányának útra bocsátására, szóra emelkedett.

- Velünk van valaki, aki most beszélne hozzátok, azonban mielőtt ezt megtenné, minden fáklyát el kell oltanunk, hogy teljes sötétben szólhasson.

- Akkor igazak a hírek? Hol van ő? - kérdezte valaki, miközben a szobára teljes sötétség borult.

- Igen, egy szikárius van velünk.

- Micsoda? Egy szabadságharcos... itt...?

- Nem kell félnetek tőle, én hívtam meg ide, - biztosította a jelenlévőket Blastinius.

Valaki belépett a szobába.

- Hallgattalak benneteket. - A hang egyértelműen bizonyította, hogy hordozója Júdea vidéki tartományaiból érkezett. - Feltettetek egy kérdést, melyre válaszolni szeretnék.

Éles és hideg volt a hang, szinte kegyetlen csengésű.

- Olyan híreszteléseket hallottam, melyek szerint mi, akiket szabadságharcosokként emlegetnek, Pétert halálra jelöltük ki. Ez nem igaz. Mondjátok el neki is ezt. Nem akarunk félreértésekre okot adni, Péter nincs a mi listánkon.

Hosszú csend követte szavait.

- Minden hónapban megtartjuk titkos összejöveteleinket - mi így járunk el. Felelevenítjük azok nevét, akik Izrael ősi hagyományai ellen tesznek. Minden alkalommal kijelölünk néhány nevet a... akik méltók büntetésük elnyerésére... azután pedig imát mondunk értük, azokért, akik nemsokára meghalnak!

Iszonyatos csend uralkodott a hallgatóság körében.

- Péter nevét eddig nem említettük meg. De mondjátok el neki azt is, hogy nemsokára ennek is eljön az ideje! Ami pedig Pált illeti, igen keveset tudunk erről a férfiről. Nem él Júdeában. Ha így lenne... - újabb szünet következett, - ha Pál Júdeában élne, az ő nevét mindenképpen szavazás alá helyeznék. Eddig még nem fordult elő, hogy valakit Izrael területén kívül eső helyre küldjünk, hogy megölje Isten ellenségét. De a lehetőségét ennek... már megtárgyaltuk.

Valaki közbeszólt.

- Azt ajánlom, hogy tárgyaljátok meg Péter nevét és tegyétek hozzá a Pálét is azokhoz..., akikért „imádkozni” fogtok!

Feszült nevetés rázta meg a szobát.

- Mi, - a rideg hang igen lassan és nyomatékosan ejtette ki e szót, - azt tanácsoljuk nektek, hogy kövessétek Blastinius Drachrachma szavait: legyetek nyomában Pálnak, bárhová utazik. Állítsátok meg e bajkeverőt - bármi áron. Most pedig egy utolsó gondolat. Mi, a szikáriusok, figyelmet szentelünk arra, hogy Róma megállásra kényszerüljön. Minden zsidó, aki gazdagságát a rómaiak által szerezte, fejével fog fizetni ezért. A mi népünk hagyományai fent fognak maradni. Izrael soha többé nem fog több szegyenben részesülni.

Az ajtó megnyílt és csak csattanásából lehetett tudni, hogy az illető elhagyta a helységet. A fáklyákat újra meggyújtották, de az emberek nagyon gyorsan szétröppentek.

Néhány nappal később újra gyűlést tartottak, és eldöntötték, hogy Blastinius és még néhány férfi, akit ő kiválaszt, elhagyják Jeruzsálemet azzal a céllal, hogy kövessék Pál minden lépését új utazása alkalmából.

Hol volt ezalatt Pál? Első útja Galácia pogányok lakta vidékeire vezetett. A híresztelések szerint Pál második útjának megkezdésekor visszatért Galáciába. És onnan merre tartott?

Erre keresett választ Blastinius. Ugyanakkor Pál és Szilász Galáciában voltak... és csomagjaikat készítették, hogy északi irányba haladhassanak tovább társaságukban egy, a galáciai Lisztrából származó ifjúval, kinek neve Timóteus.

MÁSODIK FEJEZET

Hát higgyétek el már nem is csodálkozom azon, hogy János Márk feladta csomagjaitok cipelését és inkább hazatért, - nevetett Timóteus amint felkapott egyet, a lábánál heverő élelemmel teli zsákok közül.

Eunike figyelő szemei láttára, Timóteus elkezdte kiszedegetni a csomag tartalmát.

Lássuk csak... ez két nap múlva kezd majd romlani... és ez pedig három napot bír ki... emez pedig biztosan még azelőtt megromlik, hogy elfogyasztanánk... azt pedig egyikünk sem szereti. Sőt, nekünk zsidóknak, nem szabadna ilyeneket ennünk.

Szilász felvonta szemöldökét.

Mit mondtál, „mi, zsidók”? Hiszen tegnap még nem is voltál zsidó! - Timóteus szó nélkül folytatta válogatását és lassan sikerült a zsákot egészen elfogadható méretűre apasztania.

Szilász a kicsomagolt eseséget nézte.

Fel fog kopni az állunk, ha ez így megy tovább! Hol van a mi jó János Márkunk?!

Van egy ajánlatom számodra, - válaszolta villámgyorsan Timóteus, - én viszek minden más csomagot, ha te egyetlen egy zsákot elvállalsz, amiben élelem van.

Szilász megemelte az egyik elemőzsiás csomagot, majd átsiklott tekintete a következőre.

Ez tökéletes ajánlat, - de csak számodra.

Mit tegyek ezzel a sok félrepackolt eseséggel? - gondolkodott hangosan Eunike.

Ajánld fel az egyik fiatal testvérnek, hogy megkapja mindezen finomságokat, amennyiben hajlandó az egyik élelmiszeres zsákot cipelni legalább tíz mérföldön át a városból kivezető úton.

Pál érdeklődéssel figyelte mi történik a szeme előtt és mosolyogva szólalt meg:

Ez a Timóteus biztosan nem egy János Márk - jelentette ki -, biztos vagyok benne, hogy addig rendezgeti dolgait, míg ő üres kézzel ússza meg az utazást.

Talán igen, - válaszolt rá Timóteus, - de még mindig jobb, ha éhesen maradunk, mintha visszaküldenének Lisztrába, mert megroppant a derekam.

Pál felemelte karjait megadása jeléül.

Timóteust nehéz zavarba hozni, az már biztos, - jegyezte meg Szilász - de hiszen ez várható volt tőle, hiszen hallottuk, hogy Blastiniust is helyre tette, amikor megpróbálkozott azzal, hogy körülmetélkedésre készítse a lisztrai és derbéi pogánykeresztyéneket.

Ideje indulnunk. - Adta ki a szót Pál. - Néhány óra múlva világos lesz, ne felejtsetek el, hogy én még mindig nem kívánatos személy vagyok Galáciában. Nem szeretném bővíteni még megkövezésem listáját, elég volt belőle egy. Úgy gondolom, másodszorra semmi újjal nem járna e procedúra elviselése számomra.

Eunike fia oldalára sietett, melegen megölelte őt és elbúcsúzott tőle. A három férfi kilépett Lisztra utcáira. Néhány perc elteltével az Égei Úton jártak, és északnyugati irányba tartottak.

Miután kiléptek a város kapuján, Pál megtorpant egy pillanatra Zeusz templománál. Komoran állt azon a helyen, ahol megkövezték őt és a halálra bízták.

Megérte a kövezés, - mondta csendesen - mert e porból és vérből fogant meg az Úr közössége e városban.

Mire a nap felkelt, utasaink teljes biztonságban tudhatták magukat, hiszen kijutottak Lisztra hatásköréből.

Innentől kezdve már nem számítok száműzött embernek, - jegyezte meg Pál.

Ugyanekkor a szíriai Antiókhia-ba egy levél érkezett Jeruzsálemből, melynek címzettje Pál volt. Simeon Níger házába címezték, hiszen Pál minden alkalommal, amikor Antiókhia-ban tartózkodott itt szállt meg. Simeon átadta a levelet Lukácsnak. Feladója József Barsabás volt. A levél így kezdődött: „Jusztusz Barsabástól Pálnak.” Rövid írás volt, azonban hihetetlen tartalommal.

Miután Lukács elolvasta a levelet azonnal összehívta az antiókhiai eklézsia testvériségét. Mikor megismerték a levél tartalmát mindannyian egyetértettek abban, hogy meg kell tudniuk Pál tartózkodási helyét. Pálnak látnia kell a levelet. Miután e döntést meghozták, már csak annyi teendőjük maradt, hogy kijelöljenek valakit, aki elhagyva Antiókhia-t, megkeresi Pált.

A gyógyító Lukácsra esett választásuk. Annak érdekében, hogy Lukács biztosan utolérje Pált, a gyülekezet vásárolt számára egy lovat, ami igen nagy áldozat volt mindenki részéről, hiszen mint tudod, nagyon ritkán fordult elő akkoriban, hogy egy magánszemély birtokoljon lovat. Mégis ez volt az egyetlen esély arra, hogy Lukács Pál keresésére indulhasson és meg is találja őt a lehető legrövidebb időn belül.

Két okból esett a választás Lukácsra. Egyrészt kiváló lovas hírében állt, másrészt, a gyógyítók nagy köztiszteletnek örvöltek, és Julius Caesar minden gyógyítót római polgárjoggal ruházott fel. Sőt, Lukács minden betegséget orvosolni tudott, mely esetlegesen Pált vagy Szilászt érheti a jövőben.

Miután Lukács elhagyta Antiókhia-t a gyülekezet választ küldött József Barsabásnak, melyben megköszönték Jusztusznak és a vezetőknek Jeruzsálemből küldött levelüket és tudatták velük, hogy Lukácsot útnak indították Pál keresésére a hírrel.

Én, Títusz voltam az utolsó személy, aki szót válthattam Lukáccsal, mielőtt elhagyta volna Szíriát.

Títusz - mondta, - imádkozz azért, hogy Isten megmutassa számomra a helyes utat, melyet követve rátalálok Pálra. Nagyon fontos, hogy találkozzunk. Muszáj meglelnem őt.

E pillanatokban Pál és Szilász hatalmas gonddal küzdött.

HARMADIK FEJEZET

Tárzusi Pál, ugye fogalmad sincs merre menjünk? - sóhajtott Szilász. Ekkor már négy napja elhagyták Galáciát.

Ebben igazad van! - válaszolta Pál. - Egyedül Isten akaratát keressük és sokszor nagyon nehéz megadni. - Pál az eléjük táruló látéképet fürkészte. - Talán északi irányba Bitinia felé, majd keletnek Bizáncba, és onnan előre Ázsiába. Másfelől meglehet, Szilász, hogy KisÁzsia szívébe kellene hatolnunk az evangéliummal, még nem tudom, csak ezt az egy dolgot: addig kell előrehaladnunk, míg az Úr megvilágítja számunkra a követendő utat.

Egy pillanatra Pál betekintést nyújtott kimondatlan gondolataiba.

Sokszor, amikor hallok Claudius császár örültségeiről ki szeretnék sétálni ebből a birodalomból és keletre vinném az evangéliumot. Máskor pedig szívem azt súgja menjek egyenesen Rómába és a császárnak hirdessem azt!

Pál Timóteushoz fordult.

Igen jó, hogy zsidó lettél, fiatal ember. Ugyanakkor az is jó, hogy görög vagy, hiszen minél nyugatabbra megyünk annál erősebb a görög kultúra befolyása.

Minden vagyok, minden embernek! - válaszolta Timóteus vígan, felelevenítvén Pálnak egy korábbi beszélgetésüket Lisztrában.

Az út melyen a három férfi haladt egyáltalán nem volt hasonlatos azokhoz melyeken Pál és Barnabás jártak dél Galáciában, mert azokkal ellentétben ezek szélesek voltak és biztonságosak. (A kisázsiai görögök között a gyilkosságokat nem feltétlen erőszakkal követték el inkább ravasz fondorlatokkal.) Ami mind közül a legjobbnak bizonyult az, hogy minden tíz, vagy tizenöt római mérföld után volt egy fogadó az út mentén.

Minden este, bármelyik fogadóba tértek be, első dolguk az volt, hogy az Úrhoz fohászkodtak tanácsért. De a mennyei válasz váratott magára, csak annyit éreztek helyénvalónak, hogy folytassák útjukat előre.

Úgy érzem minden városban meg kell állnunk - jegyezte meg Pál egyik késő délután. - Mindenütt eltöltünk néhány napot és várni fogunk Isten akaratára. Ha valahol Urunk megnyit egy kaput, vagy szavát kinyilvánítja felénk, ott időzni fogunk. Ha nem, indulunk a következő város felé. Amiben biztos vagyok ennyi: Jézus Krisztust hirdetni kell e pogány világnak, valamire északi irányban. Amennyiben megtaláljuk azt a helyet és hirdetjük nevét ama városban, evangéliumunk nyomán megszületik Jézus Krisztus eklézsiája. Addig, arra kérlek benneteket legbensőbb érzéseitekre támaszkodjatok.

Hamarosan tényleg felbukkant egy város, melyet vártak, és az nem volt más az ősi, legendás híró Tróásznál. Amint közelébe értek, megszálltak egy városon kívüli fogadóban. E fogadóban Pál hangot adott érzéseinek:

Bitíniába nem szabad mennünk. Érzem idebent, mélyen... - és kezeit mellére helyezte.

Egyetértek, - csatlakozott Szilász. Timóteus nem szólalt meg, ő még csak tanulta, hogyan hallgasson bensője hangjára.

Szeretném, ha az a hely Efézus lehetne, - mondta sóvárogva Pál, - azonban akárhányszor Efézus irányába indultam, mindig olyan érzésem támadt, hogy nem arrafelé kell haladnom - legalábbis még nem. Amikor nem ismerjük az Úr gondolatát, csak egy dolgot tehetünk - jegyezte meg Pál, amint hátával nekitámaszkodott a szoba falának, - leülünk és várjuk az Urat. Így hát bemegyünk Tróászba és ott fogunk várakozni Rá.

Meddig cselekszünk így? - kérdezte Timóteus.

Ameddig szükség van rá, - jött a csendes válasz.

Másnap a három férfi Tróász tengerparti kikötővárosába lépett, mely város nagyon közel volt az ősi romokkal teli Trója várához, a trójaiak földjén, akiről a vak Homérosz írt. A terület mely Tróját övezi a Troádok földjeként ismeretes (név, mely Tróász városának elnevezéséből ered.)

Timóteus, vannak ismereteid Trója városáról? - kérdezte Pál, mikor beléptek Tróászba.

Timóteus percekgig ingadozott a válaszadással. Voltak ismeretei az ókori Trójáról, azonban nem akarta ezzel letörni Pált, tudván, hogy Pál nagyon jól ismerte az ókori legendákat melyek e vidékről keringtek. Másrészt Timóteus egyáltalán nem akart szemtelennek tűnni.

Olvastam egy keveset Homérosz írásaiból, - ismerte be végül az ifjú.

Akkor tisztában vagy a trójai háború eseményeivel és az itt lakók hősie tetteivel, ugye?

Ami a legfontosabb, hogy megjegyeztem, nem szabad hatalmas falokban bízni, - mosolygott Timóteus.

Ma éjszaka Tróaszban fogunk megpihenni, azonban holnap elviszlek benneteket az ókori Trója romjaihoz. Azután visszatérünk szobánkba és várakozunk..., amíg Isten valamicskét tudat velünk, ami több a semminél.

Aznap késő délután a város központjához közeli szálláshelyet találtak pihenésük helyszínéül. Másnap reggel, amint azt megígérte, Pál lelkesen rángatta ki ágyából a még alvó Timóteust.

Eljött trójai látogatásunk ideje!

Nemsokára mindhárman a letűnt város romjai között bandukoltak, minden ami fennmaradt belőle csak egy kőhalmaz volt.

Pál felkapaszkodott az egyik kőtömbre és kiselőadást tartott Szilásznak és Timóteusnak a történelem lapjairól, természetesen Homérosz idézetekkel tűzdelve mondanivalóját. Miután befejezte elénekelt egy ókori görög éneket, Timóteus és Szilász bosszúságára. Amint Pál végre lírai előadásának végére ért, Szilász kezeit a magasba emelte ellenállása jeléül és megjegyezte:

Azt hiszem rólad megfeledkezhetek, amikor a szép hang áldásos adománya került osztogatásra.

De ez cseppet sem zavarta Pált. Utastársai ezek után kénytelenek voltak végighallgatni az ókori Görögország történetét, a Homérosz „jelenséget”, és természetesen a kihagyhatatlan Trójai háború történetét. Pál mindezt hétköznapi görög nyelven beszélt el, majd amikor idézett, átváltott a klasszikusok használt görög nyelvre és versekből vagy ókori szónoklatokból ragadott ki szemelvényeket.

Meglehet, hogy éppen itt kell maradnunk, Tróaszban, - mormolta Pál és körültekintett. - Ám ezt csak egy ember állítja, de mi Isten akarata? Tróaszban maradunk, amennyiben az Úr több rálátást nyújt, mint amivel jelenleg rendelkezünk.

Szinte éjszaka volt, amikor a három férfi visszatért a fogadóbeli kis szobájukba.

Nem könnyű az Úrra várakozni, - jegyezte meg Pál, amint a földre kuporodott. Timóteus, aki újnak számított eme világban, az Úr gondolatainak kifürkészésében, helyeslően bólogatott. Pál folytatta: - kevés a pénzünk, így hamarosan kezdenem kell valamit. Dolgoznom kell, hogy megéljünk.

Pál először Szilászra, majd Timóteusra tekintett és bejelentette:

Holnap böjtölünk.

Timóteus arcizmai megrándultak. Pál észrevette a reakciót, ezért hozzátette:

Rendben, akkor én böjtölni fogok. Most pedig kedves testvéreim meghívlak a liztrai eleség utolsó morzsáinak elköltésére.

Utána pedig, alvás! - adta ki a jelszót Szilász.

Timóteus csak ámult-bámult. Hiszen ő sohasem hagyott ki egyetlen étkezést sem életében!

Nemsokára a kandelábert eloltották és nyugovóra tértek.

Én, Títusz mondom neked, hogy Pál testvérünk életében nem voltak túlzott mértékben jelek vagy látomások. Sőt, inkább azt mondhatjuk, hogy bensőjének hangjára figyelt, és megértette szelleme szavát. Mélyen bensőjében volt az a hely, ahol Pál beszélt Urával. Tehát, amiről mesélni fogok, meg kell értened, hogy nagyon ritka esemény volt Pál életében. Az éjszaka leple alatt, míg Pál aludt látomása volt. Egy ember arcát látta és hangját hallotta, amint hozzá szólt: „Gyere át Macedóniába és segíts nekünk!”

Ami Macedóniát illeti, Görögországtól északi irányban fekszik. A két tartomány, Macedónia az északi és Akhája a déli, oly sok közös vonással rendelkeznek, hogy tulajdonképpen egy nemzetet alkotnak.

Még sötét volt, amikor Pál felkelt ágyából és az alvó Szilász testéhez érve, hevesen rázni kezdte őt.

Szilász!

Amaz felnyögött.

Timóteus kinyitotta szemeit, Pált mosolyogni vélte a beáramló holdfényben.

Görögország a cél. Oda megyünk.

Biztos vagy benne? - kérdezte Szilász, amint megpróbált felülni ágyában.

Tökéletesen.

Macedónia, vagy Akhája? - kérdezte Timóteus.

Észak-Görögország, vagyis Macedónia. Tökéletes helyen vagyunk ehhez. Tróász kikötője ideális egy Égei tengeri utazáshoz. A szelek észak felől fújnak jó időben. Csak két-, vagy három napos út van kilátásban.

Macedónia? - morfondírozott Szilász, miután Pál elmesélte látomását. - Most éppen KisÁzsiában vagyunk, Pál. Macedónia? Hiszen még egyikünkben sem fordult meg annak a lehetősége, hogy Görögországba menjünk!

Pedig higgy nekem, oda kell mennünk, - válaszolta Pál empatikusan.

Mire a nap felkelt, az apostol már a hajódokkokban járt és a járatok indulási időpontját tudakolta, melyek Macedóniába mennek.

Macedónia? - kérdezett rá a dokkok felügyelője. - Amennyiben Filippibe készültök, egy- vagy két hajó indul hetente oda, az egyik hajó éppen a kikötőben vesztegel még.

Pár perccel később Pál már javában alkudozott a hajó kapitányával viteldíjukról Filippibe.

Végül visszaindult szálláshelyükre, és az épület ajtajában már várt rá a fogadós. Ráreccsent barátságtalan hangon:

A te neved Pál?

Pál tétovázott a válaszadással, mindig ezt tette, amikor egy idegen megkérdezte tőle nevét.

Igen, az vagyok.

Valaki keresett téged ma reggel. Nem emlékeztem rá, hogy Pál a neved, de jó személyleírást adott rólad. Te vagy a három antiókhiai férfi egyike?

Pál válasza gyors volt.

Igen. Minket keresett valaki abból a városból?

A barátaid neve Szilász... és a fiú neve Timóteus?

Timóteus éppen ekkor jött kifelé a fogadóból.

Timóteus vagyok, ez biztos, de semmiképpen nem fiú már, - mondta támadó hangsúllyal.

Számomra még szinte gyerek vagy, - vonta össze szemöldökét a fogadós.

Beszélgj arról, ki az aki keresett bennünket?! - szólt közbe Pál.

Az a férfi hagyott egy cédulát nektek. Tessék! Neve Lucius, vagy valami hasonló!

Lukács! - kiáltottak fel mindketten.

Hová ment?

Gondolom helyet keres egy istállóban.

Egy istállóban? - visszhangozta Timóteus.

Attól tartok rossz híreket fogunk kapni, - jegyezte meg Szilász, aki idő közben csatlakozott társaihoz. - Nem tudok mást elképzelni, amiért az antiókhiai testvéreink Lukácsot utánunk küldték, mégpedig lóháton!

Ha megérzésem nem csal, akkor e rossz hír összefüggésben áll egy névvel: mégpedig Blastinius Drachrachmával. - Pál csak ennyit tudott hozzáfűzni.

Timóteus megdöbbsent.

Azt reméltem végre elfelejthetjük azt az embert örökre.

Én is, - mondta Pál csendesen.

Ekkor elolvasta a fogadóstól kapott levélkét.

Lukács a piactéren vár ránk. A zsinagóga lépcsőjén fog ülni egész nap, míg nem találkozunk.

A zsinagógánál?! - méltatlankodott Szilász.

Lukács pogánykeresztyén. Miért nem Apolló templomához megy? - nevetett Timóteus.

A három férfi ezzel a városközpont felé sietett és minden szembejövő ember arcát fürkészték, nehogy elkerüljék barátjukat.

Lukács hangja azonban felharsant a piacon.

Szilász! Pál!

Timóteus ért elsőként Lukácshoz és melegen átkarolta őt, mintha régi rokonát köszöntené, bár soha életében nem találkozott még a férfival.

Szóval te vagy Timóteus? Néhány nappal ezelőtt Lisztrában voltam, édesanyád üdvözetét küldi szeretettel és aggódik jólléted felől. Arra kért mondjam meg neked, hogy még mindig várja leveled.

Timóteus elvörösödött.

Amint Pál megölelte Lukácsot, azonnal a tárgyra tért.

Miért jöttél utánunk? Nem hiszem, hogy jó hírekkel szolgálnál.

Lukács arca elborult.

Így van, rossz híreket hoztam. Sőt, mondhatni nagyon rossz híreket.

Mi történt?

Leveled érkezett Jeruzsálemből, Jusztusz írta neked.

Jusztusz Barsabás? - kérdezte Szilász.

Igen, az a Jusztusz. Én voltam az, aki felnyitottam, utólagos engedelmeddel, és elolvastam. Simonnal egyetértettünk, hogy értesülnöd kell róla. Amint a testvérek megismerték tartalmát, a közösség útnak indított, hogy megkeresselek téged, Pál, mert a levél fontos híreket hordoz.

Hogyan sikerült ilyen gyorsan megtalálnod bennünket? - érdeklődött Timóteus.

Lóháton jöttem.

Még akkor is, - érvelt Timóteus, - szinte lehetetlen vállalkozásnak tűnhetett számodra.

Mi áll a levélben? - sürgette Pál.

Hadd ne beszéljünk erről itt, - kérte Lukács, - hol szálltatok meg?

Nem messze, de attól tartok a helység túl kicsinek bizonyul mindannyiunknak. Talán a fogadás rendelkezésünkre tud bocsátani egy nagyobb szobát.

Nemsokára a négy férfi egy nagyobb és sokkal tisztább szobában foglalt helyet.

Lukács belevágott:

Titeket megtalálni felért azzal, mintha egy tűt kerestem volna egy szénakazalban, igen nehéz feladatnak bizonyult. Nem tudatok volna valamilyen különleges vonást varázsolni magatokra, amit könnyebben le tudtam volna írni az embereknek?

Talán Timóteus szakállt növeszthetett volna! - viccelt Szilász.

Vagy talán inkább Szilász növeszthette volna meg a haját, nem? - szájalt vissza azonnal Timóteus.

Csitt! - szólt rájuk Pál mosolyogva, ám izgatottan.

A levél tartalmának Blastiniushoz van köze, - jelentette ki Lukács.

Egyáltalán nem lep meg bennünket, - szomorkodott Pál.

Pál, én mondom neked, attól tartok, hogy Blastiniussal való viszálykodásodnak nincs vége. Elolvasod a levelet mielőtt tovább beszélgetnénk?

Nem, először hallani szeretném gondolataidat erről, - biztosította Pál.

Én, Títusz mondom neked, hogy a következő percekben Pál olyan szavakat hallott, melyek megváltoztatták földi létét, egészen halála napjáig.

Blastinius fogadalmat tett ellened. Mégpedig halálodig szól e fogadalom!

A szobában dermedt csend lett úrrá, bár Timóteusban égett a vágy, hogy megkérdezze mit jelent egy halálíg tartó fogadalom.

Amennyire mi átlátjuk a dolgot, a következők történhetek, - folytatta Lukács, - emlékszel arra, amikor Péter Antiókiába jött és Blastinius elhagyta a várost. Mindenki azt gondolta, hogy Jeruzsálembé ment, azonban később kiderült, hogy Galáciát választotta útcéljául. Igen nagy zavart keltett a négy fiatal gyülekezet között. Ez addig tartott, mígnem összetűzésbe keveredett Timóteussal. Nem sokkal ezek után a galáciai gyülekezetek mindannyian elutasították őt. Csak ezek után tért vissza Jeruzsálembé. Amikor meghallotta a tizenkettő döntését, hogy áldásukat adták Pál munkájára a körülmetéletlen pogányok között, Blastinius haragra lobbant. Azonnal felülbírálta Péter és Jakab döntését, ami a pogányoknak lehetőséget nyújt az evangélium elfogadására. Szembeszállt Péterrel és megróttá a véneket. Blastinius nyíltan ellenséged lett, ellene van annak, hogy pogányoknak hirdeted az evangéliumot.

Lukács nagyon nehezen ejtette ki a következő szavakat. Mély levegőt vett előtte, s csak utána bökte ki:

Blastinius tud arról, hogy elindultál második utadra. Tudja, hogy valahol hirdeted az evangéliumot az idegen népeknek és valószínűleg újabb gyülekezeteket fogsz alapítani, nem zsidó közösségeket. Ez és még sok minden más készítette arra Blastiniust, hogy fogadalmat tegyen ellened.

Halálíg tartó fogadalom, - mondta csendesen Pál.

Timóteus és Szilász kutatták Pál arcának rezdüléseit, de semmit nem tudtak leolvasni gondolatairól vagy érzéseiről. Csak annyit láttak, hogy Pál szemei szikráztak.

Hogyan szól a fogadalom?

Blastinius Isten színe előtt megfogadta, hogy követni fogja minden lépted, míg életben vagy. Bármerre menj e földön, ő a nyomodban fog járni. Minden helyet fel fog keresni, ahol te az evangéliumot hirdeted. Megfogadta, hogy eljutván mindazon helyekre elmondja az ő evangéliumát is azoknak az embereknek, ha elutasítják, akkor mindent megtesz, ami tőle kitelik, hogy elpusztítsa a közösségeket. Ha válaszolnak terveire, akkor körülmetéli őket, és arra készíti a közösségeket, hogy kövessék és megtartsák Mózes törvényeit. Más szavakkal, minden eklézsiát el fog pusztítani, amelyeket alapítottál és alapítasz, Pál. Ugyanakkor azt is megfogadta, hogy bárhová vezesse útja, minden városban figyelmeztetni fogja a zsidókat és ellened fogja hangolni őket. A helyi kormány vezetését is értesíti majd jöttödről és a legrosszabbakat fogja terjeszteni rólad. Sőt, arra is fogadalmat tett, hogy a pogányokat is ellened fogja uszítani. Minden munkálatodat tönkre akarja tenni és meg is teszi fogadalmához mérten.

(Timóteus számára e percek élete legsötétebb pillanatainak számítottak.)

Pál csendben ült, rezzenéstelen arccal. Úgy tűnt, mintha Isten eddigi élete során lassanként felkészítette volna ezen óra eljövételére.

Lukács folytatta.

Ha Blastiniusnak nem sikerül majd önmaga oldalára állítani azokat a nem zsidókat, akik meghallgattak téged, azt hiszem nem elégszik meg majd annyival, hogy elpusztítsa az eklézsiákat melyeket alapítottál, hanem a zsidókhoz fog fordulni, és a római kormányhoz, hogy segítségére legyenek ebben. Tárzusi Pál, egy félelmetes ellenséget szereztél magadnak, aki legalább olyan tanult, tehetséges... és határozott, mint te vagy, és meg kell hagyni, hogy egy olyan ellenség, aki messzemenően világosabban beszél nálad. Ravasz és kétszínű. Ez az ember vezetőnek született, aki képes minden megpróbáltatást elviselni, ami az utazással áll kapcsolatban, pontosan mint te... csak azért, hogy tönkretegyen téged. Hidd el addig fog utadba állni, míg valamelyikőtök meg nem hal.

Pál lágy hangon, elgondolkodva mondta:

Egy esküdt ellenség, aki hihetetlen képességekkel bír. Mesterien bánik az Írással. Minden zelóta közül a legfanatikusabb... - kis idő múlva hozzátette, - ennyi az egész? Lukács, ennyit akartál mondani nekem?

Még hozzátehetek egy-két gondolatot. Blastiniust elvakította a düh, amikor meghallotta, hogy újra a pogány területekre mész és tovább hirdeted az evangéliumot. Árnyékként lép majd nyomodba, bármerre mész, számíthatsz rá.

Lukács, amint átszelted Galáciát, beszéltél a gyülekezeteknek minderről?

Megtettem a derbéi és a liztrai eklézsiában. Ők majd továbbadják a másik két gyülekezetnek. Talán e pillanatban már mindannyian tudnak Blastinius fogadalmáról.

Mit gondoltak a hallottakról a liztrai testvérek?

Néhányan sírtak, mások jajgattak, többen imákat mormoltak. Ismerik Blastiniust. Ugyanazt a gondolatot osztják, mint a jeruzsálemi és antiókhiai testvérek: Pál egy igen tehetséges, okos és rettenthetetlen ellenséget szerzett magának. Féltenek téged azért a munkáért, amelyeket megtenni készülsz.

A fogadalomba beletartozik a gyilkolás? - kérdezte Timóteus.

Lukács rápillantott.

Kétlem. Blastinius még mindig Krisztus követőjének vallja magát, másrésről pedig önmagát a Mózes törvények elkötelezettjének tekinti. Blastinius személyes felelősséget érez az iránt, hogy a törvények megtartassanak. Hogy kérdéssre választ adjak, nem tudom biztosan, de azt sejtem, hogy Blastinius nem hátrál meg azelőtt, hogy önmagát a római Birodalom szövetségesének tüntesse fel, amennyiben célja elérésének lehetőségét látja ebben. Ő nem gyilkos, bár tudnotok kell, hogy gyilkosok barátja. Mindenekfölött Blastinius útja során elsőként a zsinagógákat fogja felkeresni. Ezt fogja felhasználni elsőként, hogy megakadályozza Pált munkájában.

Eddig azt hittem elegendő gondom van, de tévedtem, - jegyezte meg Pál ironikusan.

Szilász oldani akarta a helyzet komorságát és témát váltva Lukácshoz fordult:

Mondd, hogyan esett éppen rád a választás, hogy megkeress bennünket?

Talán azért, mert én vagyok az egyetlen szem ember az antiókhiai gyülekezetből, aki megüli a lovat!

Ekkor keveredett a beszélgetésbe az én nevem, Pál hozta szóba.

Lukács, bárcsak magaddal hoztad volna Títuszt!

Miért? - kérdezte amaz, aki nemigen tartott nagy becsben, mint unokafivérét.

Títusz jelen volt Jeruzsálemben, amikor a tizenkettő meghozta döntését. Jó lett volna ha velünk van egy nem zsidó, mint Títusz, és tanúsítani tudja a jeruzsálemi apostoli zsinat által meghozott döntés hitelességét. Valamint aki alá tudja támasztani személyesen is azon levél hitelességét, melyet az apostolok írtak az antiókhiai gyülekezetnek és arra kérnek bennünket, hogy hirdessük az evangéliumot a pogányoknak.

Nemsokára még hozzátette:

Lukács, velünk maradnál egy kis ideig?

Persze, egy ideig.

Hajlandó lennél velünk utazni a tengeren? Két napon belül elhagyjuk Tróaszt.

Hová mentek?

Az Úr látomásban szólt hozzám. Elhajózunk Filippibe, észak Görögországba.

Macedóniába?! - kiáltotta álmélkodva Lukács. - Persze, hogy veletek tartok. Álmodtam már a tengerről, és Görögországról! Nagyon szeretném látni Görögországot! Mindent megteszek, hogy segítségetekre lehessenek!

Helyes! Értékelem döntésed, főleg jelen helyzetünkben.

Izgalmas napot zártak és aznap este hárman nem tudtak álomba szenderedni, azonban egyikük sem Pál volt.

Ő másnap reggel váratlan kérdést intézett Lukácshoz.

NEGYESEDIK FEJEZET

Lukács, megtennéd, hogy eladod a lovadat?

Természetesen! Tulajdonképpen a gyülekezet ajándéka volt, hogy segítsen abban, hogy rátok leljek. De miért kérsz erre? Kiraboltak benneteket?

Nem, erről szó nincs, - válaszolt tárgyilagosan Pál, - csak igen kevés pénzünk maradt.

De az antiókhiai gyülekezet nem... ők nem...?

Nem, nem kaptunk tőlük, - mondta Pál és kezével oly mozdulatot tett, mint aki nem akar erről a kérdéstről többet szót ejteni.

De Lukácsot nem lehetett eltéríteni a témától.

Milyen kép rólunk! Azt hiszem soha nem beszéltünk pénzről, ugye? Mekkora figyelmetlenség! És mi van a galáciai gyülekezetekkel...? Ők sem adakoztak... hogy pogány társaikhoz eljuthasson az evangélium?

Lukács, sok mindennel voltunk elfoglalva, amikor áthaladtunk Galácián. Senki nem gondolt pénzkérdésekre közülünk.

Hogyan lehetünk mindannyian ennyire figyelmetlenek?

Tényleg hallani akarod e kérdésre a választ?

Igen, - jelentette ki Lukács.

Őszintén szólva, nem tudom hogyan történhetett, de talán az a magyarázat rá, hogy a testvérek megszokták azt, hogy én megdolgozom a megélhetésemért, és az evangélium hirdetése nem kerül pénzbe. Meglehet nem ismerték fel, hogy bár én megkeresem a mindennapi betevőmre valót, az utazás költségeit egymagam nem tudom fedezni. - Pál elmosolyodott. - Meglehet azt gondolják, hogy az utazásaimat fedező pénzt egy arkangyal égi csatornán biztosítja nekem.

Arkangyal ide vagy oda, a lovat azonnal eladjuk, - hadarta zavartan Lukács.

Csakis ezért az ügyért kell eladni a lovat. Bármennyit kapjál a lóért, annyi pénzt tegyél félre, mely fedezi útiköltségedet vissza Antiókhiaiba. Ne feledd Lukács, amikor visszatérsz ide, innen gyalog kell menned haza, Antiókhiaig.

Nekem jól jön egy kis séta, és azt hiszem a ló sem fogja zokon venni döntésünket.

Akkor megbeszéltük. A lovat eladjuk és te félretesz az árából annyit, hogy visszajuthass Antiókhiaiba. A többi pénzt felhasználjuk görögországi útiköltségeinkre.

Azt hiszem kevés marad majd erre, - jegyezte meg Lukács.

Az nem számít, az Úr tudomásomra hozta, hogy észak Görögországba kell mennem. Ez a legfontosabb. El is megyek oda, és ha kell ott is dolgozni fogok a piactereken. Most pedig Lukács, nagyon vigyázz, hogyan adod el a lovat. Ha jól tudom igen nehéz dolgod lesz a tróászi kereskedőkkel, mert nagyon jól alkudoznak.

Ne idegeskedj, Pál, tudom mennyit fizettünk érte Antiókhiaiban, és tudom mennyit ér Tróászban.

Timóteus szólt közbe ekkor.

Vigyázzatok görögök... csak jó lovat vegyetek!

Szilász felsóhajtott:

Timóteusnak olyan humorérzéke van, mellyel sem görögök, sem zsidók nem rendelkeznek.

Délutánra a ló elkelt. Másnap reggel a négy férfi már Tróász dokkjai felé indult.

Ha bármikor Tróászban járnál, egy hatalmas kikötőt találsz ott, mely zsúfolt gabona szállító hajókkal. De a legnagyobb hajók mind közül, melyeken biztos megakadna szemed, római zászló alatt hajóznak, ún. biremes-ek és triremes-ek, hadigályák. Ezen hajók mindkét oldalán számos lyuk látható, ahonnan lapátok nyúlnak a vízbe. Rabszolgák vannak a hajó belsejében lévő lapátnyelek mellé láncolva, akik dobpergésre és korbácsütésre hajtják az evezőket.

Amint az utazóink felszálltak az úti céljuknak megfelelő hajóra, Pál megpihent és Tróász városára vetette szemeit.

Othon éreztem magam e néhány itt töltött nap alatt. Tróász, pontosan olyan vagy mint az a város, ahol felnőttem. Ismerem mindennapjaid, szokásaid és nyelvezeted. Valamikor vissza fogok térni ide. Oh, ősi Trója bárcsak meghallhatnád a nagyszerű híreket Jézus Krisztusról!

(Éppen hat évvel később történt Tróász városában, hogy Pál itt élte meg élete legborzalmasabb napjait. Pál éppen rám várt, Títuszra, s attól tartott, hogy már meghaltam!)

Néhány perccel beszállásuk után a hajó elhagyta Tróász kikötőjét. Mire az est leszállt a hajó békésen kötött ki az Égei tenger egyik szigetén, mely Szamotrákia nevet viselte. A következő napon tovább folytatta útját Neápoliszba, mely Filippi szomszédos kikötővárosa.

Amikor a hajó Neápoliszhoz közeledett, messze, Róma városában Claudius császár éppen aláírni készült egy dekrétumot, mely mélyen érinteni fogja sok százezer zsidó életét. E dekrétummal szemben Pál heves ellenszenvet tanúsított, amiért szinte az életével fizetett.

ÖTÖDIK FEJEZET

Az Etosz hegy! Nagyon közel járunk Neápoliszhoz és Filippihez!

A hajó közeledett a parthoz, és lassan bejutott Neápolisz újonnan épített kikötőjébe, mely éppen a Pangaiosz hegység lábánál feküdt.

Soha nem voltunk ilyen közel Rómához, - jelentette ki Pál. - Filippiben lenni annyit tesz, mint...

Jól fogsz érvényesülni Filippiben, - szakította félbe az egyik utas. - Római polgárjoggal bíró emberek mindannyian tudják ezt. Filippi a legodaadóbb Róma irányában, bármelyik más városnál a földön. Filippi római gyarmat, mely semmivel nem hasonlítható. Lakói rómaiaknak tartják magukat.

(A férfi szavai később nem bizonyultak igaznak. Filippi hazafias érzülete a birodalom iránt lett majdnem okozója Pál és Szilász halálának, akik mindketten római polgárjoggal bírtak.)

Késő délután volt, mire a hajó kikötött Neápoliszban. Amikor egy hajó a késői órákban érkezik a kikötőbe az utasok inkább a fedélzeten maradnak reggelig, mintsem hogy megkockáztassák a sötét utcákon való botorkálást. Kora hajnalban a négy férfi a gyönyörű, márvánnyal borított Via Egnatia elejére léptek, egyedi transzkontinentális útra, mely egyenesen Rómáig vezet. Ezen úton haladva Neápolisz központjába jutottak.

Körülbelül nyolc mérföldnyire vagyunk Filippitől, - számolgatta Pál, majd így folytatta, - igen, régen ezek a hegyek rengeteg aranyat rejtettek. Ez az arany tette oly híressé Görögországot. Amikor e tartalék elapadt, úgy szakadt vége a Görög Birodalomnak. A görög és római történelem szívében utazunk éppen. Filippi a kettő középpontja.

Az út melyen felfelé haladtak termékeny fennsíkot tárt szemük elé, a Pangaiosz hegység lankáin. Ekkor pillantották meg Filippit a távolban. Pál megállt.

Itt, éppen ezen a helyen történt minden idők egyik legkiemelkedőbb csatája. Brutus és Cassius itt viaskodott Márkus Antonius és Octavianus csapataival, azért hogy megszerezzék nemcsak Görögország feletti hatalmat, hanem az egész Római Birodalom urai akartak lenni. Addig a napig Róma köztársaság volt. Az ütközet óta viszont, Róma egyetlen ember vezetése alatt áll, aki nem más a császárnál. A csata győztese, Octavianus, azon nyomban kibővítette a várost, Filippit, és Róma kicsiny másolata lett belőle. Bárki, aki Filippiben születik, elnyeri a római polgárjogot. A gyilkos Brutus, aki legyőzetett, itt követett el öngyilkosságot. Még ma is az a mondás járja, ha nagy hibát követsz el Filippiben, hogy inkább kövesd Brutus példáját, és légy öngyilkos. Testvéreim, egyikünk sem látta még ez idáig Rómát, azonban ma mindannyian szembesülhetünk vele bizonyos mértékben, hogy milyen lehet az igazi Róma. Filippiben

minden római. Bár görögök lakta földrészen vagyunk, a beszélt nyelv a latin, nem a görög. Görög pénzérmével sem fogtok találkozni a piactereken. Az egyetlen elfogadott érme csakis a római.

Hát ez nem fog gondot okozni nekünk, - jegyezte meg Szilász, - hiszen mindkettő hiányában vagyunk!

Néhány lépést továbbhaladva egy hatalmas márványtáblát láttak meg az út szélén, melyen ez állt: „Colonia Augustus Julia Victrix Philippensium.”

Ez pedig már azt jelentette, hogy hamarosan eléri Filippi külső kerületeit.

Figyeljétek meg a római katonákat, - mondta Timóteus.

Könnyen meg lehet állapítani melyik közülük veterán, - válaszolta Lukács. - Milyen marcona alkatuk van és arcuk csupa heg.

Nem kellett sok idő, mire az utazók könnyen felismertek minden rómat, hiszen sugárzott róluk fölényességük.

Megfigyelve az elhaladókat Szilász megjegyezte:

Nemcsak a használt nyelv a latin, hanem ha jól megnézik mindenki római ruhákat hord. Tényleg úgy érzem, mintha Rómában lennék.

Nézzétek, ott van a filippibeli Akropolisz. Ezer láb magasan fölöttünk! - kiáltotta Pál.

(Ha bármikor Filippibe látogatnál, tudnod kell róla, hogy a három macedóniai tartomány közül az elsőhöz tartozik, melynek neve: Prima Macedónia. Filippi lakossága körülbelül harmincezerre tehető. A városban önkormányzat gyakorol hatalmat és ezt a lakosok nagyon szigorúan vették, mert tudatában voltak annak, hogy ha bármilyen gond adódik Filippiben, akkor Róma azonnal megvonja tőlük az adományozott egyedi privilégiumokat.)

A Pál mellett haladó férfiak hamarosan azt vették észre, hogy barátjuk mindenkinek igen behatóan figyeli az arcát, aki elhalad mellettük. Rájöttek, hogy azt a férfit kereste, aki látomásában megjelent.

Hamarosan beérkeztek a város központjába, az agórára, (piactérre). Mindannyian úgy érezték mintha Rómában járnának. Az étel, a kereskedelem, a ruházkodás, a beszélt nyelv, sőt még az emberek külseje is... római volt.

Rómában járok, - szólt Timóteus csendesen.

Pál figyelmesen körülnézett, és egyetlen kérdésre keresett választ.

HATODIK FEJEZET

Hol van a zsinagóga? - kérdezte Pál az arra járó embereket újra és újra. Senkitől nem nyert választ rá, hiszen szinte mindenki csak értetlenül állt a kérdése előtt, sőt sokan egyáltalán nem értették azt.

Ennyire nem lehet rossz latin tudásom! - vont össze szemöldökét a férfi.

Végül valaki mégis választ tudott nyújtani.

Filippiben nincs zsinagóga. - Természetesen e kijelentést követte egy megjegyzés is, mely nem volt éppen barátságos. - Ez a rómaiak városa, nem pedig a zsidóké!

Pál erőltetett mosollyal arcán szűrte át fogai között:

Meglehet uram, mindkettőé lehetne.

Pál csalódottsága nyilvánvaló volt. Zsinagóga nélkül nem volt egyetlen kézzelfogható megoldása sem annak, hogy hirdethesse Filippiben az evangéliumot.

Minden bizonnyal vannak zsidó lakosok is valahol, azonban egy tényben biztos vagyok, - tette hozzá empatikusan, - kevesebben lehetnek tíz főnél.

Ennek hallatán Lukács arcára bizonytalanság ült, és Timóteus is hasonlóképpen érzett.

Ha legalább tíz felnőtt zsidó él a városban, akkor felépíthetnek egy zsinagógát.

És mi van akkor, ha kevesebb mint tíz fő él egy városban? - kérdezte Lukács.

Ebben az esetben szombatnapon ők a legközelebbi folyónál találkoznak. Ezt a helyet proseuche-nek hívják. Addig találkoznak a folyónál, mígnem számuk eléri a tíz főt.

Ennek tudatában szétváltak a piactéren és kérdezgetni kezdték az embereket, nem-e tudja valaki, hogy hol találkoznak a zsidók szombatnapon. A következő két napot Pál azzal töltötte, hogy bejárta a város utcáit és zsidók után érdeklődött. A nyert válasz mindig ugyanaz volt - senki nem hallott felőlük.

Végül Timóteusnak sikerült előbbre jutnia. Azt mondták neki, hogy „van a közelben egy folyó, mely a Gangitész nevet viseli. Ott látni szombatonként egy kis csoportot gyülekezni és énekelni.”

Szombatnapon korán reggel a négy férfi kilépett a városból az északkeleti kapun át, (Augustus Kapuja nevet viselte), és néhány mérföldet gyalogoltak mígnem egy keskeny ösvényhez érkeztek, ami a Gangitész partjához vezetett. Odaérvén egy kis liget oltalma alatt megpihentek és várakoztak.

Egy órával később asszonyokból álló kis csoport közeledett, akik egy közeli hídon keltek át a folyó túlsó partjára, ahol helyet foglaltak és az élő Istennek ajánlottak imákat és dicsőítéseket.

Néhány perc múlva Pál és társai csatlakoztak hozzájuk. Melegen üdvözölték őket, azonban Pál nem tudta visszafogni álmélgódását, hiszen minden jelenlévő Istenfélő volt és nem zsidó, mi több, kizárólag nők. Ezen kis csoport vezetője láthatóan egy Lídia nevű asszony volt.

E csodálatraméltó asszony igen nagy szerepet fog játszani a négy férfi életében, sőt tulajdonképpen központi személyisége lesz az evangélium terjedésének észak Görögországban.

Nem könnyű leírást nyújtani Lídiáról. Határozott asszony volt, azonban igen sok finomság vegyült érzelmeibe. Én Títusz, állítom ezen asszonyról, - minden tekintetben kiváló jelenség volt.

Lídia férjhez ment valamikor és letelepedtek Kisázsziában, Tiatira városában. Miután megözvegyült, Filippibe költözött és itt üzte mesterségét, bíbort készített és annak kereskedelmével foglalkozott. Ezen időkre mestersége csúcán állt, ő lévén a város leghíresebb és legkeresettebb bíbor készítője és árusa.

(A bíbor szövet hatalmas jelentőséggel bírt Római Birodalom szerte. Csak a császár viselhetett vállára vetve egy tiszta bíbor palástot, ezért a bíbor a gazdagság jelképévé vált. A legkeresettebb bíbor Filippiből származott, még az a bíbor köpönyeg is, melyet a császár viselt ebből a városból érkezett. Ezért Lídia céhe a legnagyobb tiszteletben állt Görögország összes manufaktúrája közül.)

Azon a reggelen a Gangitész folyó partján Pál hirdette Jézus Krisztust az asszonyoknak. Amint beszélt, Lídia szívét megérintette a mondanivalója, és ő, aki már prozelita volt, befogadta Jézus Krisztust, és Urának ismerte el Őt. E hitbeli elfogadás azonban nemcsak a saját életét befolyásolta, hanem sok Filippiben élő lélek megtérésének lett alapköve. Aznap többen megtértek, akik közül megemlíthetjük Evódiát, Szintikét és Kelement.

(Mai napig nincs zsinagóga Filippiben. Úgy tűnik, hogy minden zsidó, aki e városba érkezett, Krisztus hívő lett.)

A kis gyülekezés szinte az egész napot azzal töltötte, hogy kérdéseket tettek fel, hallgatták a válaszokat, sírtak és örvendeztek. Az est leszálltához közeledvén a négy férfi elköszönt tőlük és visszatértek abba a fogadóba, ahol megszálltak.

Timóteus eufórikus hangulatban volt.

Amikor Pál az én városomba tért, olyan nehezen találta meg az utat ahhoz, hogy elkezdje munkáját. Lisztrában nagyon nehezen kezdődött az evangélium hirdetése, de hála az Úrnak nem úgy történt itt! Kimentünk a folyóhoz, találkoztunk néhány emberrel, meghallották az Úr szavát és eljött közénk a Szent Szellem és a hallgatók valamennyien szívükbe fogadták!

Nagyon kevés esélyünk van arra, hogy ez így folytatódjék, - jegyezte meg Szilász. - Azok, akik követik az Utat, számos alkalommal bajba keverednek hitükért, - nem számít mennyire szeretnék elkerülni mindezt.

Ekkor valaki kopogott ajtajukon. A fogadós volt.

Valaki keres benneteket.

Lukács kiment, és Lídiát látta várakozni.

Kérlek szólj a többieknek, hogy beszélni szeretnék mindannyiatokkal.

A négy férfi Lídia üdvözlésére sietett.

Nem nézhetem, hogy e borzalmas fogadóban éljete. Koszos és telve van patkányokkal. Elég nagy házam van, melybe mindannyian elfértek. A levegő tiszta és szolgálaim vannak, akik minden szükségetekben segíségekre lesznek. Minden figyelmeteket így a gyönyörűséges és csodálatos Urunknak szentelhetitek, akiben én immár hiszek. - Lídia szemei könnyekkel teltek meg, hangja megtört mialatt így folytatta: - Kimondhatatlan értékű kincset adományoztatok nekem, az Urat kaptam tőletek. Nem tudok ama gondolattal élni, hogy ilyen lesújtó környezetben tengetitek napjaitokat. Ha úgy értékelitek, hogy méltó lettem arra, hogy higgyek Uramban, jöjjetek házamba és lakjatok ott.

Pál hallani sem akart erről.

Minden fogadóban vannak patkányok, - válaszolta.

Nagyon sok okból kifolyólag nem akarta elfogadni Lídia meghívását, azonban eddig nem volt alkalma találkozni egy ilyen személlyel, mint ez az asszony. (Mint ahogyan egyiküknek sem.) Lídia érvelése csodálatos betekintést nyújtott Pál számára arról, milyen kivételes nővel áll szemben.

Felkészültem arra, hogy elutasítással kell szembenézni, - folytatta Lídia, - azzal a tudattal érkeztem, hogy minden biztonnal nemet fogtok mondani. De én fogok nyerni e kérdés végén. Tudnotok kell azonban, hogy meghívtam barátaimat és ismerőseimet holnap hajnalra hozzám - és biztosak lehettek afelől, hogy sokan vannak - szóval elhívtam őket pirkadat előtt egy összejövetelre hozzám. Elvárom, hogy jelen legyetek, és hirdessétek Jézus Krisztust barátainak.

Pál szótlánul figyelt, ám le lehetett olvasni arcáról álméltkodását. Timóteus elfordult, nehogy észrevegyék feltörő nevetését. Szilász a maga nyers modorában megjegyezte:

Pál testvérem, ez az asszony hozzád szólt. Netalántán megsüketültél az est leforgása alatt?

Pál nagy nehezen kinyögött egy gyenge „köszönöm”-öt, és csak utána tudta hozzátenni:

Ott leszünk és beszélünk barátaidnak és ismerőseidnek Megváltónk gazdagságáról. De nem tudjuk elfogadni nagylelkű ajánlatodat. Én és a barátaim amint látod, álljuk költségeinket. Ez életfelfogásomhoz tartozik.

Lídia tántoríthatatlan volt.

Ezt nem teheted meg, míg az én házam vendége leszel. - Lídia ezzel megfordult és menni készült, ám visszaszólt: Amint mondtam Pál, végül úgyis én fogom megnyerni e harcot.

Hosszú percekig állt némán és mozdulatlanul Pál. Utána hitetlenül rázta meg fejét.

Soha... soha... soha nem gondoltam volna... - mormolta.

Timóteus önfeledten nevetett. Három társa furcsán tekintett rá, nem értvén mi okozza e nevetési görcsöt a fiatalembernél. Sokszor megpróbálta elmondani okát, azonban újra és újra nevetéssel zárult próbálkozása. Végül sikerült kiböknie néhány szóban:

Pálnak volt egy látomása, melyben egy macedóniai férfi kiáltott felé: „Gyere Macedóniába és segíts rajtunk!” Pál, te mindvégig azon férfi arcát kutattad érkezésünk pillanatától. Hát hidd el, hogy ma reggel rátaláltál. Neve pedig... - Timóteus újra nevetett. - A férfi neve: Lídia!

Ezek után Lukács és Szilász is hahotázni kezdtek. Pál nem tudta, hogy pironkodjon, vagy mérgeződjön, de egy dolog biztos volt. Másnap reggel a négy férfi Lídia házához érkezett. Belépve a helységbe a férfiak szóhoz sem tudtak jutni. A szoba gyönyörű volt, tágas és zsúfolásig telt. Az egész házat meleg családi hangulat lengte körül.

Timóteus Pálhoz hajolt és odasúgta:

Hát ez nem Lisztra, annyi bizonyos!

Sem Derbé, sem más hely, ahol az Urat hirdettem, - csatlakozott Pál.

Nemcsak tehetős emberek voltak jelen, hanem kereskedők, rabszolgák és nagyon szegények is. A városban fellelhető minden sorból voltak emberek. Lídia bevetette minden befolyását, hogy összegyűjtse

őket otthonába. Pál észrevette, hogy az asszony arra is figyelt, hogy a vendégei elhozzák barátaikat, de még szolgálókat és rabszolgákat is.

Mint az szokás volt, mindenki a rangjához méltó helyet foglalta el a szobában. (Sok, nagyon sok összejövetelt tartottak az elkövetkezendő hetek alatt Lídia házában, azonban ez volt az első és utolsó alkalom, amikor a gyülekező jelenlévők társadalmi rangjukhoz méltóan ültek le.)

Timóteus megjegyezte, hogy ekkor látta Pált a legnyugodtabban beszélni minden hasonló helyzet közül. Úgy tűnt, mintha Pál hazatért volna a görög világba, melyben fiatalkorát töltötte.

Elmondta Jézus Krisztus történetét, majd azt ahogyan ő találkozott az Úrral a damaszkuszi úton.

Amikor az apostol befejezte mondanivalóját, Lídia azonnal bejelentette, hogy lesznek további összejövetelek otthonában. Néhányan a jelenlévők közül soha nem tértek vissza. (Az elkövetkező hónapok során Lídia elveszített számos kereskedőt nagyobb vásárlói köréből.) Azonban azt is el kell mondanom, hogy a jelenlévők többsége visszatért Lídia házába és Jézus Krisztus követői lettek. Néhány hét múlva borzalmas üldöztetés várt eme kis csoportra, ám egyikük sem hagyta el az Urat emiatt.

Hát ezen a csodálatos reggelen született meg az eklézsia Filippiben. A kezdeti napokban a legtöbben nők voltak tagjai. De nem sokáig maradt ez így, mert Lídia felhasználta befolyását, hogy elérje eme asszonyok férjeit.

Hamarosan felröppent a hír a városban, hogy Lídia házában összejöveteleket tartanak. De egy másik hír is szárnyra kapott, hogy új gyógyító van a városban. Úgy tűnt Lukács hamarosan nagy ismertségre tesz szert a városban. És így is lett.

HETEDIK FEJEZET

Lukács hírneve akkor kezdett figyelemre méltóvá cseperedni, amikor Lídia szolgálát gyógyíttatni kezdte. Amikor sokan kigyógyultak betegségeikből, mások meghallották ezt, és egyenként járultak hozzá bajaikkal. Nem sokkal később a feleségek elhozták férjüket Lukácshoz, hogy meghallgassa panaszait. Így egy idő múlva e férjek Krisztus követőivé váltak. A közösség száma egyre gyarapodott.

Hogyan néztek ki a filippibeli összejövetelek?

Gyönyörűen énekeltek. Mindez azért, mert Szilász, (Pállal ellentétben), kitűnő hanggal rendelkezett. Minden reggel és este Lídia nappalijában e férfiú megtanított a híveknek néhány egyszerű éneket. Timóteus is segédkezett ebben. (Lukács pontosan olyan képességekkel bírt éneklés terén, mint Pál.) A többi nem zsidóhoz hasonlatosan szerettek beszélgetni és számtalan kérdésük volt.

Már a kezdet kezdetén megválaszolván a feltett kérdéseket a pünkösddel kapcsolatban és onnan tovább, Pál figyelmeztette a filippibelieket, hogy ő és Szilász meglehet igen rövid idő múlva kénytelenek lesznek megválni a várostól, így a gyülekezet tagjai meg kell tanuljanak - már kezdettől fogva - szolgálni egyik a másiknak.

Törődnökök kell egymással és együtt kell működnökök nélkülem, - hirdette folyamatosan. És a hívek így tettek, szinte már az első naptól kezdve. Tapasztalatok és átélések megosztása volt és van a filippibeli gyülekezetben, valamint szeretet, mely már az első pillanatokban szárnyra kelt. Ez a szeretet soha nem tűnt el, hanem egyre szorosabban összefűzte őket.

Hogy a múltból tapasztalatot nyerhessenek, Szilász, aki jeruzsálemi gyülekezetből érkezett, elmondta az ottani gyülekezet építését, azt, hogyan fogadták be az evangéliumot és hogyan működik a közösség. Szilász oly erővel mutatta be az Úr megfeszítését és feltámadását, hogy mindannyian lenyűgözve itták be szavait. Folyamatosan hangsúlyozta találkozását a feltámadt Úrral. Az elkövetkező napok alatt tovább mesélte a történetet, a pünkösdt megelőző eseménysorozatot, majd onnan tovább megérkezésükig Filippibe.

Minthogy a görögök gondolkodásmódja ilyen, minden jelenlévő egyre többet akart megtudni minderről, hiszen a görögök nagyon híresek kíváncsiságukról.

Pál boldog volt, amikor ezek az újonnan megtért hívek félbeszakították beszéd közben! Ennél nagyobb örömet csak az nyújtott neki, amikor elkezdtek osztozni - megosztották személyes tapasztalataikat az Úr Jézus Krisztusról. Sok estét töltöttek együtt sírva, nevetve és együtt örülve.

Időnként egyesek, főleg a rabszolgák és szegények közül betegeskedni kezdtek. Először Szilász, majd később Pál kezüket rájuk helyezték. Pál arra szólította fel azokat, akik meggyógyultak, hogy senkinek ne szóljanak erről egy szót sem. Mindkét férfi bölcsességgel cselekedett, melyet az Úr Jézustól nyertek, abban, hogy a gyógyultak ne szóljanak arról, ami velük történt.

Aztán ott volt az agóra. Pál talált egy kis helyet a piactéren, ahol felállította sátorkészítő és javító asztalát. Kétszer egy nap Pál a piactéren hirdette Jézus Krisztust, délelőtt tizenegy előtt, amikor a piac bezárni készült és délután négy óra előtt, amikor újra kinyitott. (E városra is igaz volt az, hogy nagyon könnyen lehetett egy kis csoportra szert tenni, akik felfigyeltek a mondanivalóra, mint bármely másik városban.)

Minden alkalommal, amikor Pál megszólalt, néhányan tovább maradtak és kérdéseket intéztek hozzá. Nem sokan, de mindig voltak néhányan. Mialatt itt ült a piactéren és dolgozott, sokan leültek lábaihoz és kérdéseket fogalmaztak meg, vagy egyszerűen csak hallgatták történeteit. Később e kíváncsiskodók közül egy páran besurrantak egy-egy reggeli összejövetelre.

Én Títusz, el kell mondjak neked valamit, ami akkor történt, hogy az első reggelen Pál beszélt Lídia házában. Az asszony véghezvitte akaratát és - győzött! Ajánlata, mely szerint a négy férfinak az ő házában kellene lagnia egy időben bizonyult bölcsnek és komolynak. Elsőként Timóteussal kezdte puhítani Pált.

Tele vagy csípésekkel és láthatod, hogy néhány elfertőzött. Mindez annak a mocskos fogadónak köszönhető... - ekkor Pálhoz fordult. - Nincs jogod arra, hogy e fiatalemberre rákényszerítsd saját elképzelésedet. A te személyes felfogásod miatt van tele teste csípésekkel és marásokkal. Timóteus az én házamban fog lakni.

Pál ellenkezni akart.

És nézzetek magatokra: tetvesek vagytok és marások tarkítják testetek. Te is és Szilász is borzalmasan néztek ki. Nincs valamilyen utalás a zsidó törvényekben a tisztálkodásra?

Pál nem fordít sok gondot Mózes törvényeinek passzusaira, - szakította félbe a hadjáratot Szilász mosolyogva.

Pál felemelte kezeit.

Megadom magam. Timóteus idejöhöz és itt lakhat.

Ennyi kellett Lídiának.

Ez kiváló Timóteusnak, - mondta. - De még mindig nem elég jó a helyzet, mert nektek együtt kell lennetek, mind a négyen ahhoz, hogy imádkozzatok és szellemi közösséget alkossatok. Nem helyes az, hogy ti négyen szétváljatok. Mi több, Lukácsnak szüksége van egy tiszta helysége, nem csak ahhoz, hogy ott lakjon, hanem hogy ott tudjon dolgozni is, amely célra az én házam tökéletesen megfelel.

Oszd meg és uralkodj, - mormolta Pál felmérve Lídia stratégiáját.

Pál, vesztésre állsz... - sóhajtott Szilász hangosan.

Nemcsak ő, hanem te is, - tette hozzá Timóteus.

Nagyon helyes. Te nyertél. De ragaszkodom ahhoz, hogy ugyanazon helységben aludhassunk mind a négyen, - alkudozott Pál.

Hiába akadékoskodott Pál, Lídiával nem lehetett.

Szavaival lezártnak tekintette a beszélgetést:

Timóteus a ház melletti szolgaszálláson kap helyet. Tárzusi Pál, neked külön szobád lesz, míg Szilász és Lukács a melletted lévő szobával rendelkeznek. És most már nem akarok többet erről hallani.

Pál újra ellenkezni akart, azonban előtte végigpillantott társain. Mindhárman felvonták vállalkat. Timóteus filozófushoz méltóan megjegyezte:

Gyere Macedóniába és segíts rajtunk, és amikor odaérsz aludj házam tiszta szobájában.

Szilász kuncogni kezdett, Pál haragosan tekintett körül. Lukács gyorsan megfordult és ama koszos fogadó felé készült indulni, ahol csomagjaik voltak, hogy Pál ne lássa, amint mosolyog.

Azt hiszem találkoztál a... - kezdte újra Timóteus.

Ha még egyetlen szót szólsz ifjú barátom, - dühögött Pál, - azon kapod magad, hogy egymagad mendegélsz a Lisztrába vezető úton, hazafelé!

Hát így viselte Pál vereségét.

Összesen két alkalommal rendelkezett Pál külön szobával útjai során, és ez volt az egyik azokból, amikor tiszta és rendezett körülmények között pihenhetett.

Lukács a testek gyógyítója lett, másik két társa Isten hű szolgája, akik az emberek lelkének gyógyítói lettek és nemkülönben a szellem feltámasztói. Olyan szerepet töltöttek be, melyet még Simon Péter is megirigyelt volna.

Pál egyetlen városban sem járt még ahol Isten szava ilyen gyorsan és könnyen terjedt volna.

De még ezen örömteli körülmények sem tudták meggyógyítani azt a szenvedést, mely Pál szívében nőttön-nőtt. Egyre jobban bántotta az a levél, mely Jeruzsálemből származott és Lukács juttatott el kezeihez...

NYOLCADIK FEJEZET

Timóteus bekopogott Pál szobájának ajtaján. Halk válasz érkezett, mire az ifjú szép lassan kinyitotta az ajtót. Pál a sarokban ült, arcát könnyek borították. Valamit mondani próbált, ám a fiatalember nem értette.

Pál, mi van veled?

Félek.

Félsz?!

Igen. Olyan bőségesen hullott ránk áldás, olyan rövid idő alatt.

Ettől félsz?

Nem, hanem Blastinius érkezésétől, mert el fog jönni. Egy napon Görögországban lesz, sőt eljön ebbe a házba is és sokkal jobban fel lesz készülve, mint amikor Galáciában volt. Timóteus, nem tudom mit tegyek e kérdéssel, és Blastinius fogadalmával. Mit tehetnék?

Figyelmeztetni fogod a testvéreket Blastinius jöveteléről?

Ezért szenvedek, Timóteus.

A fiatalember várakozott.

Pál belevágott.

Soha nem akartam Isten népét figyelmeztetni. Nem félemlítettem meg Isten gyermekeit sötét dolgokról beszélve nekik, melyek megtörténhetnek. Ha felhívom a figyelmüket Blastiniusra, akkor megállítom őt, és nem lesz hatalma itt. De ha legyőzöm őt, akkor én győzetek le, mert Isten népe ezután mindenkiben ellenséget fog keresni. Blastinius engem ellenségeként kiáltott ki, vajon én is ellenségemnek tekintsem őt? Életem része lesz, mígnem kettőnk közül egyikünk meg nem hal. A pusztítás melyet ő végzett és végezni fog - mindörökké tart. Azzal töltssem az időmet, hogy a gyülekezeteket ezen emberről figyelmeztessem? Hintsem el a félelem magvát Isten gyermekeinek ártatlan szívében? - Könnyei patakokban folytak végig arcán. - Ha győzni fog, és elpusztítja azokat a gyülekezeteket, melyeket alapítottam, keserű leszek? Az leszek, ha először összetűzők vele és veszítek. Védekezzem csak azért, mert támadtak? Védekezni annyit tesz, mint támadni az ellenfelet, ami a kisemberek módja, a bizonytalanoké, embereké, akik úgy érzik, hogy okkal védekeznek - nem véve figyelembe, hogy milyen pusztítást végeznek Isten népében. Figyelmeztessenek hát és védekezzenek? És így téve ellopjam ezen ártatlan emberektől pontosan az ártatlanságukat? Töltssem meg gondolataikat árnyakkal és elkövetkező veszélyek sötét felhőivel? - Rövid szünetet tartott, majd folytatta szívfacsaró gondolatait, - Törvényekkel teli világban nőttem fel, mint ahogyan a zsidók többsége. Figyelmeztetésekkel teli életem volt: tartózkodni az idegen népektől, figyelmeztetések arról mi történik, ha megszegem Isten törvényeit, és mindenekelőtt figyelmeztetés Istenről, aki, ha nem cselekszem tetszése szerint, soha többé nem fog szeretni! Halmazott figyelmeztetések. Azon törvényekkel és parancsolatokkal teli világban mindenütt sötét árnyakat véltem

felfedezni. Az a világ nekem és a legtöbb zsidó számára borzalmas lehetőségekkel volt teletűzdelve. Soha nem fogom megengedni, hogy ez a légkör beférkőzzön munkámba, és Isten népének életébe azon gyülekezetekben melyeket alapítottam. Én Krisztus házának alapját fektettem le.

Pál újra gyötrődött.

Helyettesítsem a törvényt Krisztus helyett figyelmeztetésekkel és félelmekkel? Bejelentsem Blastinius jövetelét? Légy tanúm, Timóteus. Adtam valaha is bármilyen figyelmeztetést? Vagy okoztam balsejtelmeket bárkinek is? Emlékezz Lisztrában töltött időszakomra. Szolgáltam-e bármi mással az eklézsiának, mint Krisztussal?

Timóteus leült Pál mellé.

Ezért könnyezel hát?

Bárcsak Isten ne állította volna Blastiniust életembe! - sóhajtotta Pál.

Barátom, Isten volt az, aki őt utadba hozta.

Pál lehajtottá fejét és zokogásban tört ki.

Tudom... tudom... Ez ad erőt nekem ahhoz, hogy a legbölcsebb döntést meghozva tudjam tenni a dolgom: itt maradok Filippiben ameddig csak lehet és erősítem a város ekléziáját. Könörgöm Istenhez, hogy megtehessem ezt. Akkor... akkor... talán ha eljön Blastinius...

Pál azonban ekkor még nem tudta, hogy Filippiben töltött ideje a végéhez közeledik. A távoli Róma városában olyan események zajlottak, melyek megváltoztatják Filippit is, mint ahogyan Pált. Claudius császár egyetlen tollvonása okán Pál nemsokára elhagyni kényszerül Filippit. E hír pedig Claudius kézjegyével ellátott okiratáról már ekkor útban volt Filippi felé.

KILENCEDIK FEJEZET

A Rómából érkező első hajók, melyek hírt hoztak a császár által jóváhagyott dekrétumról alig néhány nappal később érkeztek észak Görögországba, hogy kézjegyét rátette. És micsoda felkavaró hír volt! A tengerészek kiszállván a hajókból Neápolisz kikötőjében szétszéledtek a városban és az utcákon kiabálták azt.

„Claudius aláírt egy rendeletet, mely szerint kiűzi a zsidókat Rómából!”

Egy órán belül úgy tűnt minden emberi lény értesült Filippiben az újdonságról. És amilyen komolyan vették a filippibeliek hovatartozásukat, egy római rendelet ugyanolyan érvényben volt Filippiben, mint Rómában. E kolóniát mély fanatizmus jellemezte, ami elkötelezettségüket illeti a császár iránt. Amennyiben Claudius nem akart zsidókat látni Rómában, ez azt jelentette, hogy a filippibeliek sem kívánnak megtérni zsidókat városukban.

Ha azon a napon lett volna zsinagóga Filippiben, akkor bizonyosan megindult volna az üldöztetés és a zsidókat az utcákra hurcolták volna. Minden zsidót akarata ellenére kitoloncoltak volna a városból, akár erőszak alkalmazásával. Azonban egyetlen filippibeli sem tudott volna megnevezni egy zsidót is, hiszen csak két ember volt a városban akiről tudták, hogy zsidók, és ők nem voltak e város állandó lakói.

Amikor Pál meghallotta a rendelet tartalmát dühös lett. (Azonban az meg sem fordult gondolatai között, hogy a filippibeliek ellene is fordulhatnak személyesen.) Pár perc múlva Lukács, Timóteus és Szilász a férfi hívására szobájába mentek.

Az a szörnyeteg! Nem szégyell bármilyen törvényt vagy rendelkezést megszegni! Az a gonosz! Törvényen kívüli gazember!

Súlyos szavak ezek, Pál. De miben árt neked e rendelet? - kérdezte Szilász.

Hát nem értitek?! Nem mehetek Rómába! - kiáltotta. - Látni akartam Rómát! Hirdetni az evangéliumot. Látni akartam, amint az eklézsia gyarapodásnak indul ott. Hogyan tehetném ezt meg, ha minden zsidót kitiltottak a városból? Arra gondolom nem kell emlékeztetnem benneteket, hogy én zsidó vagyok!

Akkor nem fogod elhagyni Filippit?

Nem! Miért tenném? - kérdezett vissza megkövülten Pál. - Nem, nem megyek el innen és nem adom fel azt sem, hogy egy napon Rómába menjek!

Szünetet tartott.

Van rá valami magyarázat, miért kellene elhagynom Filippit? Római polgárjoggal bírok. Mint ahogyan te is, Szilász. Lukács és Timóteus semmitől nem kell tartson. Ti ketten nem vagytok zsidók.

Alig két nem zsidó van köztünk, hiszen csak másfélről beszélhetünk, tekintve engem! - javította ki Timóteus, megpróbálván oldani a feszültséget.

Timóteus, te túl sok időt töltesz Szilásszal, - vágott vissza Pál, - kezded felvenni az ő humorát. De mindegy, itt Filippiben eltekintünk e rendeletről, Róma iránti tisztelet ide vagy oda!

Másnap reggel a filippibeli testvérek mindannyian imákat emeltek Istenhez, hogy megsegítse azokat a zsidókat, akiket kitoloncoltak Rómából.

Amikor Páltól megkérdezték véleményét e rendeletről, ő lassan és nyomatékosan beszélt.

Ez nem az első eset, mely során a zsidókat arra kényszerítik, hogy elhagyják Róma városát. Egy előző alkalommal a zsidók alig hagyták el Rómát, amikor a város vezetői már arra kérték őket, hogy gyorsan térjenek vissza. - Elmosolyodott, és így folytatta: - úgy tűnik nem volt túl sok tisztességes itáliai polgár, akik vezethették volna a várost!

Pál elgondolása igazolást nyert pár évvel később, amikor a zsidók számára újra megnyíltak Róma kapui. Sajnos azonban nem elég hamar történt mindez ahhoz, hogy Pál még szabad emberként léphessen ama földre. Ami filippibeli tartózkodását illeti, az sajnos csak órákban mérhető.

TIZEDIK FEJEZET

A lány iszonyatos kiáltásai a város életéhez tartoztak.

Delphiből, a jóslatok városából hozták e tartományba. Tulajdonosai mindennap a piacra vitték, és egy kis, színes sátorba rejtették, melyben zárt függönyök mögött várakozott, mígnem valaki pénzért a tanácsát kérte.

Itt választ kaptok minden kérdésekre! - kiabálták tulajdonosai az arra haladó embereknek. - Ha kérdések van életetekkel kapcsolatban ez a jövendőmondó megadja rá a választ. - (Akik fizettek tanácsaiért némiképp álmélkodva, döbbenet hallgatták szavait. Olyan dolgokról tudott, melyekről senki más nem.)

Amint a rabszolgány bezárva ült sátrában, sokszor jajgatott és kiabált, olyan mélyrehatóan, hogy az emberek szívébe éles törként hatolt hangja. Máskor úgy tűnt, hogy az örület elszállt belőle és teljesen egészségesnek hatott.

A görögök világában a jóslatokat egyenesen Apolló istentől származtatták. A leghíresebbek jósök Python és Euryeidai rendjéből valók voltak. Őket nevezték Delphi Jósoknak. A rabszolgány nem tartozott a fent említettek soraihoz, azonban nem volt kevésbé tiszteletben álló, hiszen Daphné rendjéből való volt, így némiképp papnőnek minősült.

Néhányszor e fiatal lány nagyon pontosan megjövendölte az elkövetkező eseményeket, máskor azok, akik előtte ültek csak összefüggéstelen szavakat és örült vigyort láttak arcán, magára hagyván a hallgatót, hogy kitalálja e pár szóból mit rejthetnek gondolatai. Három tulajdonosa hatalmas hasznot húzott tragikus örültségéből. Minden jövedelmüket a lányból szerezték.

Ritkán elhagyta sátrát és körbejárta a piacot. Ilyenkor meg-megállt az utca közepén, és üvöltöni kezdett, torka szakadtából. Hangjait groteszk mozdulatai követték, és a nézelődőknek mindez azt jelentette, hogy az istenek szólnak hozzá, és oly mértékű bölcsességgel látják el, amihez elmaradhatatlanok végtagjainak rángásai. Amikor már elviselhetetlenné vált üvöltése, a sátor környéke teljesen megüresedett.

Egy napon mikor a lány sétáján vett részt az agórán, Pálba botlott. A férfi elkerülte pillantását. De amint teltek múltak a napok, szokásává vált, hogy elsétáljon mellette és figyelje őt munkájában.

Másnap, miután elérkezett Filippibe Claudius rendeletének híre, Pál gondolatait teljes mértékben lekötötte Blastinius és a császár új határozata.

Míg a férfi a piactérre érkezett a lány csendben ült sátrában, azonban ekkor egyszerre felkapta fejét és kilesett a vászon mögül. Ébenfekete haja szemébe lógott miközben furcsán kezdte szedni a levegőt, mint az űzött vadak. Felpattant és a tömegbe veszve jobbra-balra tekintett. Ujjaival a levegőbe markolt, teste megfeszült. Mintha rítusos táncot járna az utca egyik végétől a másikig ment, látszott rajta, hogy keres valakit.

Timóteus így írta le őt: „vak léleknek tűnt, aki távoli hangokat hall.”

Senki nem látta őt még ilyen örültnek. A járókelők megálltak, figyelték különleges táncát és hallgatták mélyről jövő kiáltásait. Hirtelen fújtatni kezdett, majd egyenesen Pál felé indult. A férfi szokásához híven éppen az evangéliumot készült hirdetni a piac népének. A lány megállt előtte és sírni, jajgatni kezdett. Hátravetette csapzott hajkoronáját és toporzékolni kezdett. Szembefordult az összecődült tömeggel.

Hallgassátok őt! - kiáltozta. - Hallgassátok őt! Halljátok e férfi szavait.

Pál a lányra meredt, olyannyira váratlanul érte az esemény, hogy fogalma nem volt arról mit tegyen.

Ez az ember a felséges Isten szolgája, hallgassátok üzenetét!

E pillanatban ért oda három tulajdonosa, akik ugyanolyan zavartan figyelték a történeteket, mint bárki más. Az egyik észbekapott és rángatni kezdte a lányt munkahelyéül szolgáló sátra felé, aki azonban ellenállt, mialatt újra és újra kiabálta:

Hallgassátok e férfit: hallgassátok Pált. Hallgassátok Szilászt. Őket a magasságos Isten küldte. Üzenetük van számotokra.

Kiszabadította magát tulajdonosa szorításából és visszafutott Pálhoz, tovább üvöltözve.

Pál javára szóljon az, hogy soha nem kereste a bajt, és eszében sem volt bármilyen különleges cselekedetet végrehajtani. Amit akkor tett, teljesen spontán módon hajtotta végre.

Pál a lány felé fordult és rámutatott.

Menj vissza fogva tartóidhoz, - a nő azonban nem méltatta figyelemre szavait. - Menj vissza a tulajdonosaidhoz, - ismételte meg.

Egy röpke pillanatra a lány elhallgatott. Úgy tűnt, hogy visszanyerte ép elméjét, és éppen e percben néma segélykérést továbbítottak szemei Pálnak. Egy fiatal, ártatlan lány kért segítséget, akit fogva tartott az örülség hálója.

Pál szíve csordultig telt együttérzéssel és megértéssel. Vak dühvel mennydörögte:

Parancsolom neked, távozz e lányból!

E szavak hallatán a lány teste megdermedt, néhány percig mozdulatlanul állt, mint egy szobor. Ezután vad rángatózás következett, karjai a levegővel vagdalkoztak, feje hátrahanyatlott. A remegés egyre inkább úrrá lett a testen. Hirtelen velőtrázó sikoly hagyta el a lány ajkait, majd a földre rogyott, mire tulajdonosai nyomban mellette teremtek.

Pál megfordult és útjára indult. Úgy érezte ennyi elegendő volt arra a napra. Szobája csendjében gondolatai újra visszakalandoztak álmának megvalósítására, hogy Rómában hirdesse az evangéliumot.

Claudius, vajon soha nem fogom látni Rómát? Blastinius, el fogod pusztítani az Úr munkáját?

Ez idő alatt a lány tulajdonosai felfedezték, hogy a fiatal nő elveszítette minden képességét, ami által megfosztattak teljes bevételüktől. A korábbi jósnő most egy egyszerű lány volt, mint bárki más, egészséges, épelméjű. Ezeknek a rabszolgatartóknak befektetések voltak Filippiben, és tartozásaik, melyeket a lány furcsa adottságainak jövőbeli jövedelméből akartak kiegyenlíteni. Haragjuk ezáltal Pál ellen irányult. „Az a zsidó fizetni fog!” - fogadkozott egyikük.

A nap további részében a piacteret megtöltötte a kíváncsiskodók hada, mindenki arról beszélt mi történt aznap reggel. A következő nap reggelén a piactéren emberek sokasága várakozott arra, hogy láthassák e társusi utazót, hogy elfoglalja helyét a sátorkészítők között.

Nem volt jó körülmény és helyzet zsidónak lenni aznap.

A város lakói csalódottak voltak, hogy nem volt egyetlen zsidó sem, akit kiutasíthattak volna, hiszen így bizonyítható volt a legékezebben hűségüket Róma irányában. Abban a percben csak két emberről mondhatták el a városban, hogy zsidók, mégpedig nem másról volt szó, mint Szilászról és Pálról, akik valamely idegen, nem római isten létezését hirdették. Ez vajon nem volt törvénybe ütköző cselekedet? A rabszolga-tulajdonosok nem vesztegették idejüket, és azzal foglalatostkodtak, hogy a népet és a városatyák figyelmét e törvénytelen cselekedetre hívták fel.

A piactér levegőjét hamarosan betöltötte a kórusban kiáltott jelszó: „Zsidó! Zsidó! Ki a zsidókkal!” A zajra felfigyelve egyre többen érkeztek az agórára, senki nem tudta mi folyik itt, de az nem is számított. Izgalommal töltötte el az embereket, hogy valami történik, és nekik csak erre volt szükségük.

A magisztrátusokhoz is eljutott a hír, hogy gyülekezés van a piactéren. Legtöbben eme férfiak közül görögök voltak, nem rómaiak, ám a legfontosabb tevékenységük és céljuk az volt mindvégig, hogy Róma hű alattvalóinak tűnjenek. Mindennemű pontatlanság részükről beláthatatlan következményeket jelentett a városnak. Amikor megtudták, hogy az agórán okozott rendbontás egy zsidó jelenléte miatt tört ki, mást már nem is akartak tudni a dologról. A részletek fölöslegesek voltak.

Zsidók vannak köztünk? Bajkeverők? Mít keresnek zsidók a városunkban? Rómában nincsenek zsidók! Azonnal hozzátok elénk őket! Most!

Ez idő alatt a rabszolgálat tulajdonosai szétszéledve a tömegben fenyegetéseket intéztek az emberekhez:

Hát nem látjátok, hogy a város elveszítette egyik legnagyobb kincsét? Kihez fordultok ezután tanácsért? Az istenek haragszanak. Elhagyták e lányt. Miért? Mert beengedtünk egy zsidót a városba, Filippi városában zsidó van! Nem csoda, hogy Claudius száműzte őket Rómából! Most már láthatjátok milyen nagy romlást hoztak szeretett városunkra! Nemcsak, hogy megfosztották Delphi gyermekét különleges képességétől, hanem még egy idegen istenről is beszélnek nekünk. Ki tudja milyen átok fog sújtani bennünket!

Amint mondanivalójukat a tömeg felfogta, egyetértésük jeléül egyhangúan kiáltották: „Zsidó! Zsidó! Zsidó!”

Az egyik rabszolga tulajdonos a magisztrátusok szószékére állt és ott beszélt a városatyákhoz:

Zsidók vannak városunkban. Hát nem tiltja a törvény ezt? Nem mások, mint idegen zsidók. Megzavarták a város nyugalma és olyan szokásokat hirdetnek, melyeket mi, rómaiak lévén nem fogadhatunk el és nem követhetünk. Miért engeditek meg, hogy ilyen császár ellenes egyének aláássák a város tekintélyét?

Hívjátok az egyik római osztagot! - adta ki parancsát a magisztrátusok egyike rögvest.

Amint megjelent az osztag itáliai kapitánya, a magisztrátusok, hogy bebizonyítsák hűségüket megszagatták ruháikat.

Éppen most értesültünk arról, hogy zsidók vannak városunkban! Nem lesznek sokáig itt!

Ennyi idő alatt már behatárolták Pál és Szilász tartózkodási helyét. Mindkettejüket megragadták és az utcákra hurcolták. Egyikük sem tudta mi folyik körülöttük. Nem engedélyeztek számukra felül bírálati lehetőséget.

Vesszőzték meg őket! - parancsolta az egyik városatya, amint a két férfi a szószék elé került.

A tömeg elégedetten morajlott.

A liktorok felé fordulva az egyik magisztrátus felkiáltott:

Verjétek meg őket, verjétek meg őket nagyon keményen. Amikor befejeztétek, tömlöcbe velük! Holnap pedig vessétek ki őket a városból. Hamarabb végzünk a zsidókkal, mint Róma fog!

A tömeg újra éljenzett.

Hónapokkal korábban az antiókhiai testvérek azt tanácsolták Pálnak, hogy soha többé ne törődjön bele vesszőztetésébe, amennyiben el tudja kerülni azzal, hogy elismeri római polgárjogát. Pál ebben az esetben megtett minden tőle telhetőt, hogy megtartsa e javaslatot, és folyamatosan kiáltotta „Civis Romanus

sum”, azonban a tömeg sokkal hangosabban kiabált, minthogy ezt bárki is meghallhatta volna, ha pedig meghallották, nemigen törődtek vele.

A liktorok földre kényszerítették Pált és Szilászt, lemeztelenítették hátukat. A kis bőrszéken, melyben kevéske pénzüket tartották Szilász nyakából leesett és szétgurultak az érmék minden irányban. A gyerekek és felnőttek egyaránt szaladtak a guruló pénz után és boldogan kapkodták össze azokat, a csürhe helyeslően nevetett.

A liktorok felkapták a szószéken ilyen alkalmakra tartogatott vesszőket. Mindkét férfit egy kőoszlophoz taszigálták, mely három lábnyi magas lehetett. E percben látta meg a kíváncsi nézősereg Pál hátát, melyen nem volt egyetlen épen maradt hely sem a hegektől. Mindenki éljenzett. A magisztrátusok elégedetten mosolyogtak és büszkék voltak döntésükre, mely szerint a törvényen kívülieket méltó büntetésre ítélték.

A liktorok is félelmetes mosollyal nyugtázták a látványt, melyet az első botozások nyújtottak.

Négy férfi a tömegből lefogta két oldalról a két férfit és a liktorok az áldozatok oldalán megkezdték az első ütések kimérni Pálra és Szilászra.

Iszonyatos kínokat éltem át és szégyenletesen bántak velem Filippiben.

Brutális kegyetlenséggel végrehajtott vesszőzés volt, és sokkal tovább tartott a megengedettnél. Mindkét áldozat hátán nyílt sebek éktelenkedtek, vér lepte el a nézőket és a földet egyaránt. Ez volt a harmadik alkalom, hogy Pál hátát féktelen vesszőzés érte, kegyetlen római kezek által. Mindhárom közül ez volt a legrosszabb.

Háromszor vesszőztek meg.

Végül, a magisztrátusok megelégték. A tömlőcőr megérkezett és elvonszoltatta a két férfit a börtön irányába.

Ami azon az éjszakán történt minden nem zsidó hívő fülébe eljutott az egész Római Birodalom területén! Évekkel később, én, Títusz látogatást tettem Filippibe, és megkértem az ottaniakat, vigyenek el arra a helyre, ahová Pált és Szilászt bezárták.

Bár sokan hallottak e figyelemreméltó történetről, kevesen ismerik részleteiben.

TIZENEGYEDIK FEJEZET

A filippibeli tömlőc egy hegyben nyert helyet, nem messze az Átriumtól. A hegy csúcsát akropolisznak nevezik, melynek lábainál van a tömlőc. Igen régen római katonák dolgoztattak itt rabszolgákat, akik elhordták a köveket és vájatot alakítottak ki a szikla belsejében. Ha Filippiben járnál és meglátogatnád e börtönt, látni fogod, hogy az nem más egy emberkéz munkálta barlangnál.

Kívülről csak annyi látszik belőle, hogy a sziklába erősítve egy igen nagy kapu áll, vasverettel borítva, és egy római katona áll őrt. Ha közelebb lépsz, bepillantást nyerhetsz a vasrácson át a rabokra. Nincsenek ablakok, így levegőtlen lyukhoz hasonlít leginkább az egész. Bent három részre osztott helységet találsz. Jobbra és balra egy-egy vas zárka van, melyekben a városban elfogott tolvajokat és részegeket őrzik. Ha továbbhaladsz egy olyan helyre lelsz, mely leginkább egy sötétzárkához hasonlít. Ezen cella rácsai mélyen a sziklába vannak erősítve. A falak belső oldalához bilincsek és béklyók vannak erősítve, melyekkel a rabokat könnyűszerrel odaláncolják. Vannak fa kalodák is a foglyok bokáinak.

Csak a legveszélyesebb foglyokat tartják e cellában, mégis ide vonszolták be Pált és Szilászt. Lábaikat kalodába zárták, csuklóikat pedig bilincsekbe, majd a börtönőr bejelentette:

Holnap hajnalban kidobunk benneteket a városból. Soha nem térhettek vissza.

Ezzel elhagyta a zárkát és kívülről bezárta a hatalmas vasrácsot, mely ajtóként szolgált. A két férfinak tűzként égett háta ezért oldalukra fordultak. Alvadó vérük ruházatukat testükhöz tapasztotta.

A külső zárkákban lévő rabok mindig a rácsok közelében maradtak, így jutottak valamennyi friss levegőhöz, azonban ez nem volt lehetséges a sötétzárkában, melynek levegője izzott és elviselhetetlen volt.

Pál és Szilász jótékony álomba zuhantak. Késő este volt, amikor Szilász perzselő lázra ébredt fel. „Úr Jézus”, suttogta kiszáradt, duzzadt ajkain.

Amint kiejtette egy hangot hallott: „örvendeztetek, amikor az emberek ilyen dolgokat tesznek veletek.”

Szilász szélesen elmosolyodott, Pál viszonzta ezt.

Pál, - szólalt meg Szilász elhaló hangon, - ez volt az első alkalom, mely során méltónak bizonyultam arra, hogy szenvedjek Uramért.

Ezúttal biztosítalak afelől, hogy soha nem lesz könnyebb dolgod elviselni a kínokat, bármennyiszer gyakorolod is ezt! - köhögött Pál.

E szavakat hosszú csend követte, melynek végén Pál teljes döbbenetére Szilász énekelni kezdett. Pál nevetett, majd ő is csatlakozott testvéréhez éneklésével.

Halld, oh, Uram könyörgésem,
engedd, hogy imám meghallgatásra leljen.

Ne takard el arcodat előlem,
gyötrelmeim napján.

Hadd jussanak el hozzád
szegény foglyok sóhajai.

Nagy hatalmadhoz híven
Óvd meg a halálraítélteket.

Mindabból ami ezek után következett, csak arra a következtetésre jutottunk, hogy ott volt valaki - a földön túli, - aki meghallgatta könyörgésüket.

TIZENKETTEDIK FEJEZET

Valahol a mennyben az Úr meghallotta fájdalmas könyörgésüket és dicsőítésüket. Amikor az ének utolsó hangjai is elhaltak, a két férfi rázendített a pásztor dalára. A többi rab, akik felébredtek a hangokra immár hitetlenkedve figyeltek. Amire Pál és Szilász a pásztor dalának végére értek olyan halkán énekeltek, hogy aki hallotta, méltán gondolhatta volna, hogy félholtak.

Elsőként Szilász érzekelte, amint a föld megremeg alattuk. Először nem tulajdonított neki nagy jelentőséget, de ezután erős rengés következett. Az egész börtön csendbe burkolózott. Minden jelenlévő érezte, hogy valami történni fog. Féktelen rázkódás következett, majd újabb csend. Ezután még erősebb rengés rázta meg a földet, mintha minden megbolondult volna. A kőtalapzat repedezni kezdett, és széles repedések szabdalják az alapot, majd felfutottak a falakra. A fa kalodák, bár igen mélyen voltak beágyazva a szikla méhébe, most kifordultak onnan és szétpattantak.

A rengés egyre erősödött. A csendet, mely eddig az embereket jellemezte, most felváltotta az őrült kiabálás. A rácsok, melyek fogva tartották a rabokat, most kifordultak a sziklából és a földre zuhantak, ugyanez történt a vaskapuval is, mely a börtönt elválasztotta a külvilágtól. A rabok félelmükben visszahúzódtak a kőfalak mellé, mert attól tartottak, hogy az egész barlang szerű vájat összeomlik és maga alá temeti őket.

Felébredvén a földrengésre a börtönőr felkapta szablyáját és az éjszakába rohant. Amikor meglátta a hatalmas vaskaput a földön heverni, jeges félelem markolta szívét. „Bizonyosan mindannyian megszöktek”, gondolta. Második gondolata az volt, hogy követi Brutus hagyományát. A kardjába kellett volna dőlnie, ez az egyetlen megoldása maradt becsületes ember lévén. Fáklyával kezében besietett a tömlőc falai közé. Mivel nem látott egyetlen foglyot sem az összedőlt kapu felé sietni, méltán hitte, hogy mindannyian megszöktek.

(Én, Títusz, ismerem e börtönőrt. Ma már hívő, és egyike a legjobb barátainknak, testvérem Krisztusban. Ő elmesélte nekem miként történtek az események aznap este. Meg sem fordult a fejében, hogy akár

egyetlen rab is a börtönben maradt. „Brutushoz hasonlóan, aki elveszítette a harcot Octavianus és Marcus Antonius ellen, éppen felkészítettem magam arra, hogy kardomba dőljek.”)

Pál és Szilász meglátták a börtönőr testének kirajzolódó körvonalait a gyér fényben, kezében kardot szorongatott. Rémülten figyelték, amint önmaga felé fordítja a szablyát és annak markolatát erősen tartva, önmaga teste irányába kezdi nyomni.

Ne tégy kárt magadban! - kiáltott Pál.

Senki nem szökött meg! - folytatta Szilász. - Mindenki itt van! Mind itt vagyunk!

Akárhogyan is legyen, én megértem a halálra, - mormolta a börtönőr, elvetette a kardot és térdre rogyott. Arcát a zárka mélyének irányába fordította, és a hangok felé kiáltott.

Uraim, - kiáltott végső kétségbeesésében, - mit kell tennem, hogy üdvözüljek?

A börtönőr feltette kérdését, azonban Pál egy sokkal fontosabb kérdésre mennydörögte válaszát.

Higgy Jézus Krisztusban és üdvözülsz!

Hiszek! Hiszek! - válaszolt fennhangon a börtönőr.

Pál és Szilász kiléptek a zárkából, csuklóikon minden lépésnél megcsörrentek láncaik. A börtönőr Szilász lábaihoz kúszott és sírni kezdett, mialatt Pál parancsoló hangon a többi fogolyhoz szólt:

Maradjatok ahol vagytok!

A rémült emberek meg sem moccantak. Pár perccel később egy római katona szaladt a helyszínre a közeli osztagból.

Senki nem szökött meg, - biztosította a börtönőr, - ez a két fogoly velem fog jönni. Foglald el helyed a fogda kapuja előtt, illetve ott van a földön, ami maradt belőle!

Pál és Szilász követték a férfit a sötét éjszakában, egy kis ösvényen át közelítették meg a várost és abban annak otthonát.

Valami történt énbennem! Minden oly világos és fényesnek tűnik – fényes, mint a nap. Mi történik velem?

Hazaérvén a börtönőr összehívta családját, elmesélte nekik mi történt nemréggen vele. A felesége rémülten hallgatta a földrengés hírért, melyet ugyan a városban is éreztek, azután döbbenet hallgatta férje sorsának alakulását. Lassan-lassan megértette és felfogta az egészet.

A börtönőr levágta Pálról és Szilászról ruháikat, kimosta sebeiket és finom olajjal kente be hátukat. Ekkor látta meg a Pál nyakában lógó kis börmadzagot, mire leesett az álla.

Egy diptichon! Róma polgára vagy?

Igen, az vagyok.

A magisztrátusok egy római polgárjoggal bíró személyt vesszőztek meg... itt Filippiben?!

Nem, - jegyezte meg Szilász, - ez nem egészen pontos meghatározása a történeteknek, hiszen két rómaint vesszőztetek meg.

A börtönőr percekig nem jutott szóhoz, végül nehezen nyögte ki:

Én... én... én Róma városának két polgárát börtönöztem be...!

Pál és Szilász újra biztosította őt, hogy egyáltalán nem fognak ellene tenni semmit.

Mint ahogyan te is, mi Krisztus követői vagyunk. A bosszú és a vádaskodás számunkra ismeretlen fogalmak.

Maradjatok otthonomban reggelig, - kérte a börtönőr, - akkor majd elmegyek a magisztrátusokhoz és elmondom nekik mi történt. A törvénytértést nem szabad titokban tartani.

(Nem kellett volna zavartatnia magát, hiszen a város egyik nagy befolyással bíró asszonya már a magisztrátusoknál volt és hatalmas munkába kezdett.)

Egy órával később a börtönőr, annak felesége, szülei, és idősebbik fia mindannyian együtt hallgatták Pál szavait Jézus Krisztus életéről.

Ez a Jézus a ti megváltótok.

Mindannyian hittek, és azon igen nehéz percekben a két félholtra vert férfi számára az egész családdal együtt kivonultak az éjszaka közepén a Gangitész folyóhoz és bemerítkeztek Krisztusban.

Mikor a kis csapat visszaérkezett a börtönőr házába egy nagyon dühös asszonyság várakozott rájuk, aki nem volt más Lídiánál. Az est leforgása alatt meglátogatott minden magisztrátust otthonukban és szemükre vetette barbár eljárás módjukat két római polgárral szemben.

Két római polgárjoggal bíró embert verettetek meg! - ismételte újra és újra. - Bíraskodás nélkül tettétek, anélkül, hogy meghallgattátok volna őket, vagy ítéletet hirdettétek volna felettük! Megsértettétek jogaikat, sőt vérüket ontottátok. Folyton kiáltották, hogy „Civis Romanus Sum”, mégsem figyeltetek rájuk.

Mindegyik városatya ugyanazzal védekezett:

Nem hallottuk őket ezt mondani.

Hogy tehetnétek? - folytatta Lídia. - Nem csitítottátok a tömeget, hogy halljátok amit mondanak, sőt még védekezni sem hagytátok őket. Magatokat stratégoszoknak, és prétoroknak nevezitek - (ez utóbbit kevésbé szerették hallani önmagukról a városatyák, mert arra emlékeztette őket, hogy mindenről be kell számolniuk Rómának.) - de mindhiába e címek, mert nem vagytok kormányzók, hanem civilizálatlan, kíméletlen barbárok vagytok! Egyenesen a római hatóságokhoz fogok fordulni - akik mindannyian a barátaim, - kiáltotta, - holnapra a város vezetése visszakerül a rómaiak kezébe, erről biztosíthatlak. És ti, durva barbárok, kegyvesztettek lesztek!

A magisztrátusok könyörögni kezdtek Lídiának, hogy ne jelentse e kis incidenst a római hatóságoknak. Végül is mindannyiuk háza tönkrement a földrengés miatt. Most meg voltak rémülve, de nemcsak Lídiától és a rómaiaktól tartottak, hanem az istenektől is. Tudták, hogy rosszat cselekedtek!

Lídia még jobban rájátszott félelmeikre, és egyetértően bólogatott, amikor elmondták neki, hogy tartanak az istenek haragjától.

Tulajdonképpen ti rómaiakat bántottatok! - ismételte bűnüket kíméletlenül.

Ezután Lídia kijelentette követeléseit:

Szabadon kell engednetek Pált és Szilászt, sőt bocsánatot kell kérnetek tőlük.

Megfélemlítve és megalázkodva indultak Lídiával a börtönőr otthonához. Mikor megérkeztek így szóltak a ház urához:

Hol vannak a rómaiak?

Otthonomban!

Nincsenek a börtönben?

Milyen börtönről beszéltek? - kérdezte a börtönőr. - Az a hely inkább egy lyukhoz hasonlít, soha többé nem lesz alkalmas foglyok őrzésére.

Ki szökött meg?

Senki.

Tényleg két ártatlan embert vertünk meg?

Ezt tettétek. Mindketten római polgárok, - folytatta ügyesen a börtönőr.

Látjátok! - kiáltott Lídia, és újra ellenséges magatartását vette fel. - Magatokra vontátok Jupiter haragját. Talán még egy Jupiternél hatalmasabb Isten haragját is meglátjátok kibontakozni felettetek!

(Másnap reggel a piactér egyetlen híre letarolta az összes többi kisebbet, mely szerint két rómaiat vették meg előző napon. „A két férfi, akit tegnap megvesszőztek, tudjátok, hogy római polgárjoggal bírtak? És a tegnapi földrengés... az istenek minden bizonnyal haragszanak ránk!”

Aznap minden lakója Filippinek meghallotta az új hírt és mindannyian bizonygatták ártatlanságukat, és mindenki egyetértett abban, hogy Róma istenei büntetik a várost. Ehhez hozzátéve mindazt, amit Pál előző napon a piactéren tett, hogy démont űzött ki egy fiatal nőtől, teljesen új megvilágítást nyújtott a tényekre.)

Mondd meg nekik, hogy tűnjenek el! - szólt az egyik magisztrátus.

Én nem aztán, hiszen nem én vesszőztettem meg őket. Sőt, tömlőbe sem vettem, - mondta a börtönőr.

Menj be a házba és mondd meg a két férfinak, hogy hagyják el a várost! - parancsolta az egyik magisztrátus az őrnöknek.

Így Szilász és Pál megtudták, hogy a városatyák kint várakoznak és meghallották, hogy Lídia is velük van. Az őr bejött a házba és csendesen elmondta nekik a kint történeteket.

A városatyák parancsot adtak arra, hogy elhagyjuk a várost! Mondd meg nekik, hogy jöjjenek be és kérjenek meg bennünket erre! - jelentette ki Pál.

Az őr nem tudta mitévő legyen. Magisztrátusok állnak odakint, vert rómaiak idebent, végül mégis a római polgároknak engedelmesskedett.

Amint az őr megfordult, hogy kilépjen, Pálnak még maradt mondanivalója számára.

Azok az emberek megvesszőztettek bennünket nagy nyilvánosság előtt, bár nem voltunk bűnösök semmiben. Mondd meg nekik, hogy mindaddig nem hagyjuk el a várost, míg nem kérnek bocsánatot tőlünk, mindannyian. Semmi képen nem parancsolhatják azt nekünk, hogy elhagyjuk a várost, talán megkérhetnek erre, de csak ezen a szinten tehetik meg, szépen megkérhetnek rá.

Az őr elment.

Sajnálom a magisztrátusokat, mit fognak kapni Lídiától, ha meghallja mit üzentünk nekik, - nevetett Pál.

Néhány perccel később az összes stratég ott állt a börtönőr házában és kezüket rázva bocsánatért esedeztek.

Kérünk, kérünk benneteket, hagyjátok el a várost. Bocsássatok meg nekünk, és arra kérünk még ma menjetek el innen.

Pál minden embert végignézett, akik előtte álltak és így szólt:

Csak rövid ideig tartózkodtam városotokban, semmi rosszat nem tettem, mint ahogyan társam sem. Nagyon kedves barátaink vannak a városban, meglátogatjuk őket, mielőtt elmennénk. Ez idő alatt a ti védelmetek alatt állunk és e védelmet kérem filippibeli barátaim részére is, miután én elhagytam e területet!

Igen, igen, kérj bármit, csak menjetek el!

Rendben, de emlékezni fogok ezen ígéretre, abban biztosak lehettek! - recsegte Lídia.

Szó nélkül Pál kilépett a házból. Szilász ennél hosszabb utat választott és minden magisztrátust előbb alaposan szemügyre vett szúrós pillantásával, amint elhaladt előttük.

A két férfi így elment a börtönőr házából és Lídia sírva keresett egy ép helyet a két férfin, amit megérintve nem okoz fájdalmat nekik.

Mire Lídia otthonába értek, legalább egy tucatnyi testvér várakozott rájuk, és mindannyian éljenezni kezdtek amint beléptek az ajtón.

Készítettünk sós vizet borogatni a hátatokat. Hamarosan tiszta ruhával szolgálók nektek, - mondta Lídia és minden szava sírásba fűlt.

Míg a két férfit a szomszédos szobába vezették, a testvérek halk énekbe kezdtek.

Lukács üdvözölte barátait.

Feküdjetez hassal a földre, kezelésbe veszem a hátatokat.

Pál kérésére Timóteus is csatlakozott hozzájuk.

Oh, Pál, - mondta Lukács megpillantván testvére hátát, - annyira reménykedtünk abban, hogy soha többé nem fordulhat elő veled ez! A hátad cafatokra van tépve! Antiókhia nem fog örülni ennek hallatán!

Pál válasza meglepetésként hatott.

Lukács van egy nagyon fontos dolog melyről beszélni szeretnék veled.

TIZENHARMADIK FEJEZET

Kevesebb mint három hónap állt rendelkezésemre Filippiben, Lukács. Arra kényszerültem, hogy elhagyjam a várost. Soha nem töltöttem ilyen kevés időt sehol, úgy ítélem meg, hogy túl kevés ez ahhoz, hogy egy közösséget megfelelően felépítsek. Galáciában minden alkalommal négy- vagy öt hónapot töltöttem. Lukács, az itteni szenteket segíteni kell.

Mialatt Pál beszélt, barátja gyógyfűveket helyezett el és olajat kent hátára, majd ruhával gyengéd mozdulatokkal betakarta a sebeket.

Fájdalmi ellenére Pál végül elmondta gondolatait.

Tudom, hogy az volt terved, hogy visszatérsz Antiókhiaiba hamarosan, de én arra kérlek, könyörgöm neked, maradj itt és segíts ezeken a testvéreinken. Szükségük van rád, Lukács. Szükségük van szolgálatodra az Úrban. Mutasd meg nekik, hogyan imádkozhatják Öt, és hogyan éljenek együtt. Segíts neki megtanulni hogyan éljenek testvéri közösségben. Mutasd meg nekik, hogyan törődjenek az eklézsia dolgaival. Ajándékozd meg őket az Úrral. Oszd meg velük mindazon praktikus tanácsokat, melyeket ismerniük kell... mindazon dolgokat, melyeket az antiókhiai eklézsia megtanult az évek folyamán. Tanítsd őket arra, hogyan gyülekezzenek és hogyan működjenek, majd hagyd magukra őket, menj el. A Szent Szellem majd megteszi a többi.

Pál felült és mélyen Lukács szemébe pillantott.

Mennyi ideig tudsz maradni?

Nem tovább két hónapnál, akkor haza kell térnem.

Pál ekkor Timóteushoz fordult.

Szilász és én néhány órán belül elmegyünk innen. Itt kell maradnod és együtt kell működnöd Lukáccsal. Már bizonyítást nyert bátorságod Lisztrában. Te tudod, hogyan buzdítsd az Úr népét. Tudod hogyan bátorítsd őket. Hirdetned kell nekik az Urat. Mint tudod, sokan a piactéren felfigyeltek rám. Néhányan hittek is. A tegnapi események után még többen fognak. Még most is vannak hajlandóságot mutató férfiak, akik szeretnék feleségüket követni a Krisztusba való bemenésben. Szükségük lesz tanácsokra új életükben. Te és Lukács lesztek azok, akik segíteni tudtok nekik. Izraelben te zsidónak számítanál, itt azonban nem szeretik a zsidókat. Itt te idegen nép tagja leszel. Emlékeztetlek arra, amit hangoztattál, hogy minden embernek mindene lehess, így megnyerj közülük némelyeket.

Timóteus elmosolyodott.

A te szavaid ezek Pál, nem én találtam ki.

Akkor hát maradni fogsz?

Megtiszteltetés számomra!

Pál újra Lukács felé fordulva folytatta:

Amennyiben bármit hallanál a galata közösségek felől, vagy az antiókhiai szentekről kapsz híreket, azonnal jelezd nekem.

Hová küldjem üzenetemet? - kérdezte Lukács.

Igen, ez jó kérdés... hova is...? - gondolkodott barátja. - Már tudom! Add hírül nekem... Tesszalonikában!

Észak Görögország fővárosába méssz?

Ugyanakkor írd még két másolatot és juttasd el Amfipoliszba és Apollóniaiba, mert átutazom ezeken a városokon Tesszalonika felé. A lényeg az, hogy mindenképpen jelezd a híreket.

Blastinius miatt aggódsz?

Pál megrázkódott.

Mit tettél abba az olajba Lukács?

Füveket!

Olyan érzésem támadt, mintha tűzbe borult volna a hátam! De visszatérve kérdésedre, igen, Blastiniusra gondoltam. Mindig Blastiniusra gondolok, mert biztos vagyok abban, hogy ide fog jönni. Ide, Filippibe! Vagy ő vagy barátai... - Pál sóhajtott. - Éppen elhagyni készülök egy nagyon fiatal, figyelemreméltó, ártatlan közösséget. Egy zsenge, üldözött gyülekezetet. Hogyan fognak viselkedni a filippibeli testvérekkel a város lakói? Mindenre fel kell készülnötök bármi következzen is ezután. Filippi, - ez a legpogányabb gyülekezet, melynek valaha is szolgáltam. Nincs egyetlen zsidó sem a közösség tagjai között. Ezek a drága testvérek nem is tudják mit jelent a külsőségekben kimerülő vallásosság. - Pál felnevetett. - Sokan közülük azt sem tudják kicsoda az a Mózes.

Vajon miért nem tudják? - élcelődött Timóteus.

Pál tovább folytatta.

Nem ismerik a zsidó Írásokat itt. Nehezen találsz olyan személyt itt, aki tudná ki volt Dávid. Én Krisztusból építettem számukra. Ebből kifolyólag nem hagyok hátra Írásokat. Semmilyen írott anyagot. Mindezen drága emberek azzal maradnak itt, amit három hónap leforgása alatt kaptak. Fent marad ezen alap és nem omlik össze? Filippi lesz az utolsó próbatétele annak, amit ilyen rövid idő alatt kell elvégezni! - Szünetet tartott, hangja megtört. - Egész idő alatt egy szót sem szóltam nekik a törvényekről, a külsőségekről, a farizeusokról, rituálékról... még a körülmétkedésről sem figyelmeztettem őket! Mint ahogyan Blastiniusról sem! Semmire nem hívtam fel a figyelmüket, egyetlen szóval sem. Ha Blastinius holnap idejönne, úgy üdvözléne őt, mint egy királyt.

Nem áll szándékodban figyelmeztetni őket Blastiniusról?

Csak a mai este áll rendelkezésemre, hogy szólhassak a gyülekezethez. Tölteném azzal e kevéske időt, hogy egy olyan férfiról beszéljek nekik aki...? - Pál szavai könnyekbe fúltak.

Témát változtatott.

Mondd, Lukács. Megtanultál te valaha részeket az Írásból?

Csak néhányat.

Timóteus?

Nem olyan sokat, hogy az említésre méltó legyen.

Vajon Lídia... de kétlem, hogy ő többet ismerne. Egyetlen darabka sincs a zsidó tekercsekben Filippiben. Ti hárman üljtek le és írjátok össze mindazt, amire emlékeztek. Készítsetek másolatokat, és juttassátok el mindenkinek, akik olvasni tudnak.

Azt jelenti, hogy háromra lesz szükség latinul és négyre görög nyelven, - számolta ki gyorsan Timóteus.

Pál mélyet sóhajtott.

Ez nem sok esélyt nyújt arra Isten népének, hogy az Írástól függjenek, mint Krisztustól! Testvéreim, az út gondolom világossá vált számotokra. Beszéljtek ezen új híveknek az Úrról. Mutassátok meg nekik, hogyan ismerjék meg Őt. Lukács, most vedd kezelésbe Szilászt, hiszen számára ez az első alkalom, hogy szembesülnie kellett a vesszőztatás gyötrelmeivel.

Csak nem akarsz azt mondani, hogy a harmadik már kevésbé fájdalmas?

Nem, erről szó nincs. De én annyival járok előbbre, hogy tudom milyen érzés lesz az elkövetkező napokban, míg Szilásznak fogalma nincs róla.

Lídia toppant be a szobába.

Lídia, - mondta Lukács, - Timóteus és én még körülbelül két hónapot töltünk Filippiben. Azt gondolom, hogy nagyon jól tenné az eklézsiának, ha ezen idő alatt minél sűrűbben tarthatnánk összejöveteleket.

Nagyon helyes, - nyugtázta az asszony, - nem hiszem, hogy megértünk arra, hogy magunkra maradjunk ilyen gyorsan.

Ezzel átnyújtott tiszta ruhákat Pálnak és Szilásznak, majd elhagyta a helységet.

Néhány perc múlva Pál és Szilász beléptek a nappaliba, és ruházatukról csak annyit lehetett mondani, hogy gyönyörű volt.

Római polgárokhoz méltó öltözet! - szólt Lukács.

Pál a börtönőrhöz lépett.

Figyeld meg kedves testvérem Krisztusban, hogy e város cselekedetei új ruhákhoz juttattak engem, mégpedig olyan drága kelmékhez, amelyeneket soha életemben nem hordtam.

Oh, igen nagy árat fizettél te azokért! - válaszolt a börtönőr.

Addig a szoba megtelt. Pál leült és öntudatlanul nekitámaszkodott a falnak, mire gyorsan előrehajolt. Első szavai ezek voltak: „Kérlek benneteket, ne öleljetek meg!” Mindenki nevetni kezdett. Az est leforgása alatt Pál az elmúlt nap eseményeire keveset utalt, inkább nagyobb hangsúlyt fektetett a közösségre és annak jövőjére.

Körülbelül két órán át beszélt. Mondanivalója igen nagy szellemi tartalommal bírt, mégis érthető és kézzelfogható tanácsokat is hordozott. Olyan dolgokat mondott Krisztusról, melyeket a szobában ülők soha azelőtt nem hallottak.

Timóteus odahajolt Szilászhoz és a fülébe súgta:

Meg fogja említeni Blastiniust?

Nem tette. Mielőtt befejezte mondanivalóját Pál, valaki kopogott az ajtón. A helybeli törvényszék szolgálói voltak, akik azért jöttek, hogy kikísérjék Pált a városból. Pál elmagyarázta nekik, hogy nem készült fel arra, hogy ilyen gyorsan elmenjen. Ők akadékoskodtak, ám szavaikat nem jellemezte fölényesség.

Egy római osztag fog benneteket kivezetni a városból lóháton, mígnem eléritek az Egnatia Utat.

Pál végül elfogadta a kérést. Néhány rövid ima után véget ért az összejövetel. Mire Pál és Szilász az ajtóhoz értek mindenki sírt a szobában.

Az utcán Lukács egy utolsó szót akart szólni Pálhoz, nem törődve a törvényszéki szolgálókkal.

Semmiképpen nem vagytok utazásra kész állapotban. A magisztrátusok részéről e döntés embertelen. Még sok napnak kell eltelnie, mire visszanyeritek minden erőőtök! - ekkor az örökhöz fordulva kijelentette: - velük kell mennem, várjatok itt!

Lukács visszament a házba, majd pár perc múlva kilépett egy kis bőrzsákot hordozva kezében, melyben gyógyításhoz szükséges kellékeit tartotta.

Pálnak tudtán kívül nagy szüksége volt Lukács jelenlétére, hiszen három borzalmas tapasztalaton esett át, néhány nap leforgása alatt. A vesszőzés előtt szerzett tudomást Blastinius fogadalmáról, aztán jött Claudius rendelete a Rómában élő zsidók ellen. Maga a vesszőzés rettenetes meglepetést okozott Pálnak. Nem számított erre ezen útja során, - főképpen nem Görögországban, a civilizáció bölcsőjeként ismert területen. Mégis ezek az események nem gyűrték maguk alá Pált, ám sajnos hamarosan elközeleget ez is. Igen, nagy szüksége volt Lukácsra és Isten minden irgalmára.

A három férfi az utcára lépett mialatt a testvérek csendes, buzdító éneket kezdtek énekelni számukra.

Ők a leggyengédebb, legmelegebb szívű emberek, akikkel valaha találkoztam - gondolta Pál.

Amint azt előre jelezték, az örök kivezették a két római polgárt a város kapuin. Ott két lóval várták őket és az örök felsegítették Pált, majd Szilászt, Lukács a katonák mellett foglalt helyet.

Ez az első alkalom, hogy a Római Birodalom gondoskodik szállításunkról, de még mindig nem ér fel azzal az árral, amit megfizettünk érte! - jegyezte meg Szilász. - Még nem szoktam meg a gondolatot, hogy véremmel fizessek egy kis lovaglásért!

Az első fogadó, melyet elértek körülbelül tíz mérföldre lehetett Filippitől. Amikor a fogadós meglátta a római katonákat és meghallotta, hogy szobát keresnek, udvariasan eleget tett kérésüknek, mely nem volt szokványos egy fogadós részéről.

Lukács nem volt elragadtatva a szobától melyet kaptak. Talán azért, mert gyógyító volt, vagy azért, mert eszébe jutott mit tett Barnabás valamikor régebben Pálért. Lukács ragaszkodott ahhoz, hogy a szobát füstöljék ki, mossák fel és takarítsák ki azt, valamint gondoskodjanak friss szalmáról az alvóhelyhez. A fogadós morgott, mégis a kardot hordozó katonák megtették hatásukat és teljesített minden kérést, hiszen sürgették is egy kissé.

Míg a szobát rendbe tették Lukács javasolta két barátjának, hogy tartózkodjanak a reggeli napsütésben. Ott benedvesítette kötéseiket füvekkel áztatott vízzel, majd leemelte róluk gyengéden, kicserélvén a véráztatta ruhákat újakra.

Napok fognak eltelni, míg ezek a sebek begyógyulnak, - mormolta hangosan, - embertelenségre utal, hogy ilyen állapotban kivezettek benneteket a városból.

Az emberek furcsa dolgokra képesek, hogy megtartsák pozícióikat, - válaszolt Pál, - még akkor is, ha ezzel ártanak Róma polgárainak.

Az osztag kapitányának hangja hallatszott bentről:

Figyelj arra, hogy a két férfi csendben és békében pihenhessen. A legjobb ételmezt biztosítsd számukra, és még véletlenül se halljuk meg, hogy felszámoltál nekik egyetlen dénáriuszt is. Ami a gyógyítót illeti, vele is ugyanúgy törődj, mint a másik kettővel.

Az örök ezzel elmentek.

Pál és Szilász azonnal nyugovóra tértek és fel sem ébredtek másnap késő délutánig. Egész idő alatt szeretett nagybátyám, Lukács vigyázott rájuk, a kedves gyógyító. Nem másra ébredtek fel, mint Timóteus érkezétre. Lukács hallotta meg elsőként az ifjú hangját, amint a fogadóhoz szólt. Gyorsan odasietett. Néhány perccel később Pál gyenge hangját hallották meg, amint arra kérte Timóteust, hogy menjen szobájukba.

Híreket hoztam. - Timóteus arca komor volt és gondterhelt.

A filippibeliokről? - kérdezte izgatottan Pál.

Nem.

Akkor kiről?

Galáciai híreket kaptunk.

Lisztrából? - sürgette Szilász.

Igen, Lisztrából. De ugyanúgy Antiókiából és Jeruzsálemből is érkeztek hírek.

Valaki meghalt?

Nem.

Pál felnyögött.

Akkor Blastiniusról van szó.

Igen, - válaszolt az ifjú csendes szomorúsággal, - egy levél érkezett a derbéi Gájusztól. Ebben ír Jeruzsálemről és Antiókiáról, mint ahogyan Lisztráról és Derbéről is.

Timóteus átnyújtotta a levelet Pálnak, aki feltépte azt, de ugyanolyan gyorsan visszaadta.

Olvasd fel, légy szíves.

Figyelmeztetnem kell téged Pál, nem tartalmaz jó híreket!

Blastinius eddig még nem szolgált jó hírekkel nekünk! - dörögte Szilász.

A levél szerint Blastinius elhagyta Jeruzsálemet és elhajózott Ciprus szigetére! Nagy zavart keltett a ciprusi gyülekezetek körében. Sőt nyíltan támadta Barnabás nevét a gyülekezetek színe előtt, ezek után pedig visszatért Antiókhíába.

Antiókhíába? - kiáltott Pál, és küszködött azzal, hogy megértse mindazon bajt, amit hallott.

Amint azt sejtitek, Blastinius nem részesült éppen felhőtlen fogadtatásban Antiókhíában, így nem érte el célját sem ott, mert a gyülekezet ellene fordult. Így tovább utazott északi irányban és felkeresett minden eklézsiát, mely Szíria és Cillicia városaiban és falvaiban működik. Nagyon sok kárt tett e kis eklézsiákban.

Pál torkát újabb jajdulás hagyta el.

De ez még nem a levél fő mondanivalója, jól sejtem? - kérdezte Szilász.

Sajnos jól. Miután elhagyta észak Szíriát, Blastinius újra Galáciába ment, azokhoz a gyülekezetekhez, melyeket nemrég akart pusztulásba küldeni.

Nem lehet! - kiáltotta hitetlenül Lukács.

Ott sem lelt hallgató fülekre! - szakította félbe Pál. - Galáciában nincs több keresnivalója. - Pál még soha nem beszélt ennyire empatikusan.

Pontosan ezt írja levelében Gájusz, - mondta meglepetten Timóteus, - Pál, te nagyon jól ismered a galatákat! - Így folytatta - de valahonnan megtudta utazásai során, hogy te elhagytad Galáciát és eljutottál Kisázsiaiba, egészen Tróász városáig.

Oh, ne! - jajgatott Szilász.

Pál, Blastinius a nyomodban van! - zárta le keményen Timóteus.

Mély csend következett.

Jön, még most is közelít... - suttogta Pál keserűen. - Blastinius, ugye megtalálod amiért fáradtam, nemde?! El fogsz jönni Görögországba, mi több Filippibe, ugye? És nem, még nincs felkészülve rád az a csodálatos hölgy, kinek neve eklézsia, ott, Filippiben. - csend övezte szavait, Pál körültekintett a szobában. - Nem figyelmeztettem a filippibeli közösséget jövedeledekről, még a létezéséről sem tudnak. Az a férfi el fogja pusztítani a filippibeli közösséget.

Pál szavai úgy tűnt senkihez nem szólnak személy szerint.

Még van egy dolog, melyről tudnod kell, Pál, - mondta Timóteus és megköszönte torkát. - Blastinius nemcsak meglátogatta a gyülekezeteket, hanem elment minden városban a zsinagógába, és összehívta a zsidó vallás vezetőit és elmondta nekik részletesen milyen bajkeverő ember ez a Pál. Kiforgatta szavaid és tetteid, minden városban ahol te valaha Krisztust hirdetted.

Blastinius egy végtelenül aljas emberként írt le téged, - folytatta az ifjú, - így amit a zsinagóga vezetői tudnak rólad nem más, mint az, hogy egy bajkeverő vagy a júdaista és a birodalmi elemeknek egyaránt. Félredobtat Mózes törvényeit és írtál egy lázító levelet, melyben az áll, hogy Isten nem törődik többé a zsidók szövetségével, a törvényekkel és parancsolatokkal, valamint azt is hangsúlyozod, hogy az emberek szabadok és többé nem tartoznak a törvények betartásával. Ezek voltak Blastinius szavai rólad.

A levél, melyet a galata gyülekezetekhez írtam! Van egy példánya! - állapította meg Pál.

Oh, oh! - jajgatott Szilász folyamatosan.

Ez bekerítő hadmozdulat, - jegyezte meg Lukács.

Mindenki döbbenet tekintett a gyógyítóra, akitől szokatlanul hangzott e hadviselési kifejezés.

Azért megy a gyülekezetekhez, hogy összezavarja őket, azért megy a zsinagógákba, hogy a zsidók ne nyissák meg az ajtókat előttetek. Mindkét esetben azért tesz mindent, hogy aláássa tekintélyedet és későbbi sikereidet... majd a nem zsidó gyülekezeteket elpusztítsa. Olyan érzésem támadt, hogy hamarosan értesíteni fogja a városok magisztrátusait is amerre jár.

Amíg beszélgetünk, addig is közeledik. Jön és pusztítani fog, - jegyezte meg Pál nagyon lassan tagolva szavait. - Mindenhová ahová eljutok, minden amit mondok, minden amit teszek, - mindenütt ott lesz.

Szilász halkán hozzátette:

Filippiben is.

Attól tartok én is, - válaszolt Lukács szomorúan.

Levelében Gájusz azt tanácsolja, hogy néhány ívet küldjünk el a gyülekezetekhez és figyelmeztessük őket Blastinius jöveteléről.

Pál nehézkesen talpra emelkedett, fájdalma barázdákat szántott arcára.

Mit tegyek? Nem tudom. Hogyan kell megbirkózni egy ilyen helyzettel? Akár ötszáz évig is élhetnék e földön úgy, hogy soha nem találkozom ilyen emberekkel, mint Blastinius Drachrachma. Az ember nem gondolná, hogy akár egy tucatnyi élet leforgása alatt találkozhat egy ilyen személlyel.

Fogadjuk meg Gájusz tanácsát? - kérdezte Szilász. - Figyelmeztessük a filippibelieket és a többi közösséget?

Pál bár nem tudta, hogy a következő pillanatban végleges határozatát mondja ki e kérdésben, így kiáltott:

Nem! Soha!

Micsoda? - kérdezte Lukács. - Senkit nem fogsz figyelmeztetni?

Nem, akkor inkább... nem! Ez csak időleges győzelmet eredményezne, és csak egy véletlenszerű győzelmet jelentene abban, hogy megállítsuk őket!

A szobában senki nem értette meg teljes mértékben Pál gondolatait. Mindez azért történt, mert szívének mélyéből szólt, egy olyan helyről, mely meghalad minden emberi értelmet.

Ha nem szólhatunk egy szót sem Blastiniusról, akkor mit fogunk mondani mi, Lukács és én... mit fogunk tenni Filippiben, amikor visszatérünk oda? - kérdezte szinte kétségbeesve Timóteus.

Tényleg, Pál, mit?

Pál üresen bámult maga elé.

Én... én nem tudom... - válaszolta.

Lukács várakozott, biztos volt benne, hogy barátja hozzá fog fűzni még valamit.

Időt kérek tőletek, Lukács, és Timóteus. Néhány napon belül írni fogok nektek. Ez a dolog még nem ülepedett le szívemben. E pillanatban még nem értem az Úr akaratát. Nem értem miért lépett életembe Blastinius. Nem tudom hogyan álljak a kérdéshez, melyek számomra Isten útjai.

Megismétlem a kérdésem ezalatt, Pál, mit kell tennem? - sürgette Timóteus.

Pál elmosolyodott.

Ajándékozd meg őket Krisztussal.

Ezt örömmel fogom tenni. Jó tanítóim voltak ebben. Van valami más esetleg? - kérdezte az ifjú.

Igen, volna egy utolsó kérdésem Lukácshoz. Te orvos vagy, mondd hát, mit tennél egy olyan háttal, melyen a sebek alatt is sebek vannak? - kérdezte viccesen Pál.

Lukács Szilászhoz fordult, válasza komoly volt.

Szilász ez az első alkalom, hogy megvesszőztek. Fiatalabb és erősebb vagy Pálnál. A te sebeid hamarabb fognak gyógyulni. Pál, a te sebeid sokkal mélyebbek, amint mondtad, a sebek alatt is sebek vannak. Nagyon tartok attól, hogy elfertőződnek, és könnyen begyulladhatnak. Engedelmeddel még töltenék veletek egy-két napot.

Csak akkor, ha Timóteus azonnal visszatér Filippibe, - csattant fel Pál gyors válasza, - kettőtök közül az egyiknek mindig ott kell lennie a városban, legalább az elkövetkező hónapok folyamán. De igen, Lukács még maradhatsz velünk néhány napot.

És mi van akkor, ha Blastinius visszajön Filippibe akkor, amikor ti mindhárman távol vagytok? - kérdezte Timóteus.

Hidd el, ha meglát téged, emlékezni fog mindarra, amit veled tettél nemrégén Lisztrában és akkor megfordul és elszalad.

Timóteus válasza egy dörmögés volt.

Azon az estén Pálnak felszökött a láza, és bizonyítást nyert a tény, mely szerint elfertőződtek sebei. Ha más orvos lett volna mellette, meglehet elveszítettük volna akkor Pált. Azonban Lukács imái, gyógyszerei, gyógyfüvei, szeretete és törődése meghozta gyümölcsét és néhány nap múlva a beteg láza megszűnt. Még akkor is ragaszkodott hozzá Lukács, hogy Pál maradjon néhány napig a fogadóban utazásának folytatása előtt. A férfi tudtán kívül, Lukács üzenetet küldött Filippibe, hogy küldjenek valakit Timóteus helyébe, aki továbbviszi Pál csomagját. Másnap reggel egy fiatalember jelent meg a fogadó ajtajában a filippibeli gyülekezet tagjai közül. Neve Márkus volt.

Márkus azért van itt, hogy vigye a csomagjaidat a következő város eléréséig. Most már nem próbállak meg feltartóztatni, társusi Pál. Tudom, hogy amint lábra tudsz állni, el fogod hagyni e fogadót.

Normális körülmények között mindenki azt gondolta volna, hogy Pál elutasítja ezt az ajánlatot, azonban most nem ez történt. Sőt, Pál megköszönte Márkusnak jövetelét és megölelte őt. Mint később kiderült, Márkus nemcsak annyit volt képes vinni, mint amennyit Timóteus szokott, hanem Pál teljesen tehermentesen haladhatott tovább.

Márkus érkezésének másnapján Lukács visszatért Filippibe, mialatt Pál és Szilász útnak indultak Tesszalonika felé. Már az út elején az apostol úgy találta, hogy jobb lesz ha elmond egy történetet Márkusnak.

Márkus, elmesélem neked mi történt velünk Ciprus szigetén. Római fogatokkal van kapcsolatban és találkozásunk következményeiről szólok.

Pál elmesélte azon nap történéseit, amikor Cipruson római katonák kényszerítették őket arra, hogy visszagyalogoljanak akkora utat, melyet egy nap alatt tettek meg, csak azért, hogy megjavítsák szekerüket. A történet elmondása után teljesen érthető volt Pál kérése:

Márkus, légy szíves haladj előttünk, és figyeld a római katonákat. Jelezz nekünk, hogy bújjunk el, ha látsz ilyeneket. Semmi kedvünk nincs Claudius császár számára ingyenmunkát végezni.

Miután Márkus elindult előre, Pál Szilász felé fordult és még tartogatott számára egy rossz hírt.

Szilász egyetlen dénáriuszom maradt, neked van valamennyi?

Lukács adott nekem tizenkét dénáriuszt, és mindegyiken kedvenc uralkodód képe áll. De a filippibeliek nem...?

Nem, úgy gondolom, elkerülte figyelmüket. Olyan gyorsan történt minden, hogy nem volt idejük arra gondolni, hogy segítsenek bennünket az útiköltséggel.

Ennek tükrében szinte lehetetlen eljutnunk a következő városig!

Ez igaz, de legalább olyan lehetetlen visszatérnünk Filippibe!

Később Szilász megtudta, hogy Márkusnál is volt öt dénáriusz, és amint az ifjú meghallotta milyen pénzsűkében van Pál azonnal oda akarta adni neki mind az ötöt.

Nem, Márkus, az öt dénáriusz alig lesz elegendő, hogy hazatérj, Filippibe.

Oh, Pál, én erős vagyok. Keveset eszem, és így gyorsan hazajutok. Ha nem fogadod el a dénáriuszokat akkor ti hogyan fogtok tovább boldogulni?

Majd megoldjuk, - biztosította Szilász, - az Úr mindig gondjaiba veszi az árvákat, az özvegyeket és az olyanokat mint mi.

Hogyan lehattunk mindannyian ilyen figyelmetlenek Filippiben? - kiáltott kétségbeesett szégyenérzettel Márkus. - Távol vagytok Tesszalonikától, elkergettek Filippiből, és semmi pénzetek nincs. Amikor megérkeztek Tesszalonikába, ha egyáltalán ilyen körülmények között megérkeztek, akkor pénztelenül éhen fogtok pusztulni.

Ha mindig fogadóiban szállunk meg és mindennap veszünk élelmet magunknak akkor meddig húzzuk ki e pénzből? - kérdezte Pál.

Hat napnál tovább nem.

Pál felszegte fejét, egyik tenyerét a homlokára helyezte és hozzátette:

Az én tapasztalatom szerint legalább egy hónapnak kell eltelnie, mire a piacon a műhelyemet felállíthatom ahol elegendő munkát vállalhatok ahhoz, hogy szállásunkat és ételmünket biztosítsuk. Sokszor csak az eleségre elég.

Úgy érted, sokszor ott kellett aludnod a piacon, ahol dolgoztál? - kérdezte Márkus.

Ez nagyon ritkán fordult elő. Az Úr kegyes volt hozzám és szinte mindig tetőt biztosított a fejem fölé.

De tizenkét dénáriusz... áruld el, könyörgöm, hogyan akartok tizenkét dénáriuszból megélni egy hónapig, - morfondírozott Márkus.

Antiókhia is elfelejtette ezt, - magyarázta Szilász, - csak a zsebeinkben lévő pénzünkben élünk, miután elhagytuk Antiókhiaát.

Márkus hitetlenül rázta meg fejét.

Szilász a helyzet megoldásait forgatta fejében.

Két dolgot tehetünk, ami segítségünkre lesz. Figyelnünk kell a vadon termő bogyókat és mindent ami az út mentén megterem. Ami pedig a szállást illeti, az idő szép. Aludhatunk a földeken is akár. - közben kutatta az eget szemeivel.

Anyámnak volt egy mondása, még gyermekkoromból emlékszem erre. Ha éhínség járt a vidéken, vagy éppen a családnak nem mentek jól a dolgai mindig azt mondta: „Reggelire felkelünk, ebédre sétálunk egyet, vacsorára pedig lefekszünk.” - Pál elmosolyodott, majd hozzátette: - Ha Isten közbe nem lép, akkor már látom, hogy megérkezünk Tesszalonikába pénz, eleség és szállás nélkül. De még a legjobb körülmények között is, eltelhet egy hónap, míg a sátorkészítés eleséget, szállást képes biztosítani.

Akkor hát Isten irgalmára vagyunk bízva, - jelentette ki Szilász beletörődéssel hangjában.

Így igaz, - egyezett bele Pál, - de a múltbeli történések alapján, főleg a Filippiben történtek után nem mondanám azt, hogy Isten kegyelme biztosan nem mutatkozik meg irányunkban, mikor eljön a megfelelő ideje.

Éltem nélkülözve, fájdalmakban és álmatlan éjszakákat töltöttem. Sokszor voltam éhes és szomjas, mégis élelem nélkül éltem. Rázott már a hideg, anélkül, hogy lett volna ruhám, mi melegen tartson.

A kétségbeesítő körülmények ellenére, Pál ekkor még nem tudta, hogy hamarosan még nagyobb fájdalommal kell szembenéznie, mely az örület határára kergeti őt.

Én, Títusz, elmesélem nektek azt a borzalmas órát, talán a legszörnyűbbet, melyet Pálnak valaha is meg kellett élnie.

TIZENNEGYEDIK FEJEZET

Az Egnatia úton haladó három utas között Pál órákon át csendben lépkedett. Néhányszor félhangosan mormolt valamit - de úgy tűnt, csak magában beszél!

Ugyanígy ment ez éjszakákon át, sokszor arra ébredt Szilász, hogy társa erőteljesen zokog.

Pál bensőjében borzalmas tusakodás zajlott. Sokszor megállt az út szélén és azért küszködött, hogy levegőhöz jusson. Minden éjszakát a mezőn töltöttek, de Pál szemeire ritkán jött álom. Megannyiszor érte gondolkodáson a hajnali nap első sugara. Ha végső kimerültségében álomba zuhant, Szilász akkor is hallotta fájdalmas sóhajait.

Az apostol szellemi életéért vívott harcot. Isten megtört egy megtörhetetlennek tűnő edényt. Betegen, éhesen, megvesszőzve, más emberek által elutasítva, a gyülekezetek tekintetében keresztüztüzében, és egy nem kis ellenséget tudva magáénak, Pált mély szomorúság kerítette hatalmába.

A filippibeli vesszőzés igen váratlanul érte őt, és ezáltal eljutott arra a pontra, amikor nem akart többet szenvedni ilyen szélsőségesen, és nem akart több ilyen igazságtalan bánásmódban részesülni. Amiről Pál nem tudott, az volt, hogy Isten ily módon csiszolta edényét, - tény, ami meghaladt minden véges értelmet.

Bántotta vajon az, hogy a gyülekezetek eltekintettek attól, hogy segítségére legyenek?

Timóteus egyszer azt mondta: „Igen, de soha nem engedte e gondolatot kifejlődni önmagában. Háta gyulladásban volt, pénze nem lévén, száműzve egy városból, mely immár az ötödik a sorban, nyomában egy Blastinius nevű farkassal, éhesen és meggyötörve... útban volt egy másik város felé, ahol minden bizoronyal újabb megvetéssel kell találkoznia: vajon meddig tűri mindezt? Hogy ne érintsen meg mindezen tény egy embert... azt senki nem várhatja el, vagy, hogy jól viselje ezeket, az képtelenség. Mégis Pál pontosan ennyit tett! Kitartott!”

Aznap minden vagyonukat összeszámolva sikerült öt napra elegendő élelmet vásárolniuk, amennyiben továbbra is a szabad ég alatt töltik éjszakáikat.

Ez az utazás Filippiből Tesszalonikába mindenképpen próbára tette Pált. Nem kevesebb, mint egy szolgáló lélek állt a mérlegen. (Csak még egyszer fordult elő életében az, hogy ilyen mély reménytelenségbe süppedjen, és akkor pontosan én, Títusz voltam tanúja ezen sötét óráknak.)

Az apostol szívéből egy percre sem távozott az a fájdalom, melyet Blastinius fogadalma ültetett mélyen lelkébe. Egy hajtóvadász lépett Pál életébe. Bár a múlt sem volt túlságosan szívderítő, a jövőbe tekintve Pál nem számíthatott egyetlen nyugodalmas napra sem azon idő alatt, amennyi az életéből hátra maradt.

Claudius rendelete által Pál álma, mely szerint egy napon eljut Rómába szertefoszlani látszott, s ez elviselhetetlennek tűnt számára. Tudta, hogy valamikor egy maroknyi zsidó hívő Róma Trastevere kerületéből közösséget fog alkotni és az lesz a római gyülekezet. De ő azt akarta, hogy az ottani gyülekezetet nem zsidók alkossák, hiszen Róma pogány város volt. Igen nehezen viselte e gondolatot. „Soha nem leszek képes elviselni több vereséget, elutasítást, bukást és vesszőzést” - sóhajtotta.

És a szikáriusok - hamarosan kijelölik Pált halált osztó listájukra, tény mely felől biztos volt!

De mindenképp Blastinius! Ez az ember olyan helyzetbe hozta Pált, ahonnan nem lehetett győztesként kikerülni! Elindulhat bárki szolgálni úgy, hogy tudatában van annak, hogy mindegy mit tesz, munkáját tönkre fogják tenni? Odaajándékozhatja egy ember a szívét és lelkét, ha elutasításokban, üldöztetésben, fizikai bántalmazásban részesül, és közben tudja, hogy minden, amit tesz romba lesz döntve?

Pál tudta azt is, hogy meghaladja képességeit amit tesz! Tudatában volt annak is, hogy Isten munkálkodik életében, de hogy mit tesz Isten, ezt nem tudta. Mindenképp Pálnak fogalma sem volt mit vár el Isten tőle Blastiniussal kapcsolatban. Ez volt a legörjítőbb gondolat mellyel mindennap szembesülnie kellett Pálnak.

Hogyan reagálhatnék arra, miszerint egy férfi csak azzal foglalkozik, hogy elpusztítsa munkámat? Ha csak egy évig, vagy tíz évig történne mindez, talán tudnám, hogyan cselekedjem. De mindennap - életem utolsó leheletéig?!

Pál arra kényszerült, hogy megismerje Isten akaratát olyan szinten, amelyet eddig soha nem tapasztalt.

A szenvedés minden nap teltével csak erősödött lelkében. Néha Szilász hallotta amint Pál maga elé mormolja Blastinius nevét. Máskor úgy tűnt, mintha Pál imádkozott volna, sőt volt olyan is, hogy barátja arcáról vak dühöt olvasott le. Azonban az volt a legijesztőbb mind közül, amikor teljesen üres arccal bámult maga elé. Ha sírt, Szilász együtt ontotta könnyeit vele.

Pál kinszenvedése olyan mértéket öltött, hogy néha egyszerűen lerogyott az út mentén és ott zokogott, - mondta egyszer Szilász, - egyszer-kétszer pedig olyan erősen fuldoklott a sírástól, hogy attól féltem belehal, mint ahogyan éjszakákon át hallottam, amint teljesen átadja magát gyötrelmeinek és zokog. Soha nem szóltam ilyenkor hozzá és nem zavartam meg őt. Tudtam, hogy neki kell megküzdenie e kérdéssel egymaga. Egy döntésnek kellett megszületnie benne, mely így vagy úgy de megváltoztatja őt és szolgálatát mindörökre. Vajon megszületik benne a döntés mely szerint figyelmeztetni fogja a gyülekezetet Filippiben Blastinius eljövételéről? Pál felfogta, hogy milyen gyökeresen megváltoztatná azt a közösséget és minden más gyülekezetet - sőt még önmagát is. Pált megrémítette még a gondolata is e ténynek. Amikor helyzetének reménytelenségét meglátta rájött, hogy ez az amitől mély depresszióba zuhanhat.

Mindenképpen veszíteni fogok, - dörmögte sokszor.

Mi volt célja Istennek az által, hogy Blastiniust Pál életébe helyezte? Pál telve volt erővel és kinyilatkoztatással. Én, Títusz, gondolni sem merek arra, hogy amennyiben Isten nem küldi Pál életébe Blastiniust akkor mivé lett volna eme intelligens, büszke, jó érzésű, fékezhetetlen akaratú emberből. Talán anélkül, hogy Blastinius ilyen hihetetlen keresztet jelentett volna számára, meglehet Pál veszélyt jelenthetett volna Isten népére és magára Isten céljára. E helyett, végül ő egy meggyengült edénnyé vált, aki nem a saját akaratától függ. Amikor az Úr Blastiniust helyezte életébe, Pál legnagyobb gyengéjére tapintott ezzel (egyben Pál erejére is). Figyelemre méltó, hogy azok az emberek, akik a legközelebb állnak Isten szívéhez, úgy tűnik Ő azokkal bánik a legkeményebben.

Pál egyszer említést tett e krízis állapotáról, és így jellemezte azt: „A legnagyobb krízis, amivel egy ember szembekerülhet, és a legnagyobb próbatétele jellemének az, amikor szolgálata kerül veszélyek közé. Az emberek dühödten fognak harcolni azért, hogy megvédjék és megtartsák szolgálatukat és ebbe belevonják Istent is. Ezek az emberek teljesen elzárkóznak attól a lehetőségtől, hogy egyáltalán megérthessék a kereszt legalapvetőbb értelmét... a veszítését... és a bukás isteni természetét! Az erő nem erő többé. A győzelem nem győzelem. A hatalom nem hatalom. Az erő, a győzelem, a hatalom teljes mértékben a gyengeségben rejlik. Őket csak akkor lehet meglelni, ha készen állunk veszíteni és bukni.

Az erő abban rejlik, hogy készen állunk mindent letenni, mindent alávetni, mindent elveszíteni... ami talán mások számára már-már örültségnek tűnő dologként hat, hogy elveszítsük. És nem egyszer kell veszíteni, kérlek, hanem újra és újra sokszor. Látni a földi munkád teljes pusztulását, nem egyszer, hanem sokszor - majd újra felállni és tovább szolgálni az Urat, és mindenható akaratát a biztos bukás tükrében. Csak akkor tud Isten hatalma megmenteni téged!”

Sok évvel később Szilász beszámolt részletesen arról az útról Filippiből Tesszalonika felé.

Pál haragudott Blastiniusra, - emlékezett Szilász, - ugyanakkor nagyon szeretett volna kiállni egy vitára azzal az emberrel. Ilyen volt Pál emberi természete - harcoló. Dühében arra gondolt, hogy csípős leveleket ír a gyülekezeteknek, melyben kipellengérez és elítéli Blastiniust. Azonban tisztában volt azzal, hogy mindezt emberi valója diktálja számára, nem szelleme. Néha azon gondolkodott, hogy tisztázván magát, beszéljen e kérdéstről, írjon levelet Jeruzsálembe, vagy Antiókiába - és elmondja ebben mit tesz Blastinius.

Én, Títusz, soha nem kételkedtem abban, hogy Pál elméjében megfogant ama levél minden szava a görögországi, galáciai, cilliciai és szíriai közösségekhez. De hiszem azt is, hogy e harc eldőlt mielőtt Pál belekezdett volna. Vajon van még ember a földön, aki Pál döntéséhez hasonlót hozott volna? És az a döntés melyet hozott igazán méltó volt hozzá, hiszen a lehető legbölcsebbnek bizonyult. Nem nevezhető kevesebbnek, mint nemes döntésnek - sőt mi több, hihetetlennek az adott körülmények között. A legtöbb ember nevetne egy ilyen döntés meghozatala hallatán! A lehetetlen utat választotta, a vesztes és a legyőzött szerepét. Így Isten győzedelmeskedett! Eme döntés következményeképpen az Úr megtalálta a módját annak, hogyan tegyen egy erős embert gyengévé, és azt is hogyan törjön meg egy megtörhetetlen edényt.

De ez a pillanat még nem közelgett el.

TIZENÖTÖDIK FEJEZET

Azt hittem, hogy a hátad teljesen meggyógyult, Pál, nagyon meglep, hogy még mindig beteg vagy. A lázad újra felment, és a gyulladás is visszaállt. Nem alhatunk többé a nyílt ég alatt. Normális fekhelyre van szükséged, - erősködött Szilász.

Pál ennek ellenére úgy tett, mint aki nem hall semmit az egészségből, sőt, unszolására továbbhaladtak.

Minden reggel első teendőjük az volt, hogy bogyókat kerestek, és amennyiben találtak, magvakat szedtek össze a földekről. Mindemellett állandó fáradtság uralkodott meggyötört testükön. Pál állandó láza teljesen elvette minden erejét. Szilász és Márk álmélkodva tekintettek rá, hogyan képes tovább folytatni útját. Végül az Egnatia Út Amfipolisz városába torkollt. Pál tudta, hogy a városban van zsinagóga, mégis ahelyett, hogy a városban tartózkodott volna a Sabbat beköszöntéig, hogy meglátogassa a szertartást, inkább úgy döntött, hogy annyi ideig marad a városban csak, míg egy levelet intéz Lukácshoz, Filippibe.

E levél tükrözte mindazt a fájdalmat, amivel Pál szívében viaskodott.

Még mindig nem ismerem az Úr akaratát - írta Pál, - de el kell mondanom neked Lukács, azt, amit a leghatározottabban érzek: ha Blastinius megérkezik Filippibe, ne állíts útjába akadályokat, hogy szólhasson az eklézsiához.

Harmincöt mérföldet haladt a férfi több mint egy hét leforgása alatt. De ezen hét alatt, lassan-lassan Isten kezdte megnyerni Pál szívét. És mire akarta őt megnyerni Isten? A keresztek keresztjének: az Úr munkájának elvesztésére.

Amikor a levél megérkezett Lukácshoz, a férfi behívta szobájába Timóteust és együtt olvasták azt. Mindketten döbbenetben álltak.

Timóteus megcsóválta a fejét.

Ez azt jelenti, hogy amennyiben Blastinius eljön Filippibe, akkor szabadon fog mozogni és tevékenykedni a testvérek között.

Mire e levél eljutott Filippibe, Pál már a Prima Macedónia nevű tartományba érkezett, körülbelül hatvanhat mérföldnyire Tesszalonikától.

A harc mely lelkében dúlt lassan felemészttette. Most sokkal többször, mint annak előtte tette, Pál magában beszélt, hangos szóval. E krízisnek meg kell oldódnia hamarosan.

Menjek Tesszalonikába és álljak újra egy meghurcoltatás elé? Vajon képes leszek nyugodtan elviselni egy újabb meghurcoltatást? Vagy talán egy vesszőzést? Újra? Megverték már Ciprus szigetén, hajótörést szenvedtem egyszer, megvesszőztek és megköveztek Galáciában, nevem pedig közmegejtés tárgya Izraelben. Filippiben is megbotoztak! Menjek el Tesszalonikába és nézzek szembe örömmel azzal, hogy kiűznek a városból - gyűlölettel, megvetéssel és hazugsággal vádolva? El tudok viselni még ilyen jogtalanságokat és mindemellett nem keseredek meg? Nem, ez lehetetlen. Legalábbis úgy érzem már nem bírok megküzdeni mindezzel. Eljutottam tűrőképességem határára, nem tudok többet ilyen keményen helytállni. Ha Isten nem küld rám kegyelmet, akkor biztosan meg fogok bukni azok szeme láttára, akik üldöznek engem, azzal a tudattal, hogy Blastinius eljön majd Tesszalonikába is és tönkretesz mindent, amit ott teszek.

Vajon Isten tud elegendő irgalmat tanúsítani irányában?

Legkétségbeesettebb pillanataiban Pál megállt az Egnatia Út közepén és körülnézett, majd hangosan beszélt.

Ugye már a nyomomban vagy, Blastinius? Igen, igen, te el fogsz jönni Filippibe!

Majd újra útiránya felé fordult és arra kiáltott:

Ha majd odaérek Tesszalonikába, oh, Macedónia fővárosa, vajon elfogadod az evangéliumot, melyet hirdetek, vajon zsidók és nem zsidók egyaránt elfogadják, és ha majd az Úr közössége működni kezd...

Itt szünet következett, és mintha eszébe jutott volna valami, Filippi felé fordult.

Igen, Blastinius, te követni fogsz engem Tesszalonikába. Ezen az úton fogsz errefelé tartani. Sőt, mindig jönni fogsz a nyomomban, ugye? Filippi látni fogja árnyékkodat, mint ahogyan később Tesszalonika is.

Az éjszakák éjszakája következett Pál életében amint éppen az út mentén kis vackot készített magának éjszakai pihenőjéül, és arra kérte az Urat, hogy vonja ki Blastiniust életéből. (Még két ehhez hasonló alkalom lesz életében, amikor ezt fogja tenni.) Hosszú, emlékezetes éjszaka volt Pál számára, amikor meg szeretne volna változtatni Isten akaratát. De ugyanakkor ezen éjszaka alatt szólt az Úr Pálhoz. Nem Pál volt az, aki megváltoztatta akaratát, hanem Isten változtatta meg őt.

Az arcomra tekintettel. Elvittelek a mennyekbe és ott olyan dolgokat láthattál, ami senki másnak nem adatott meg, dolgokat, melyek az örökkévalóságból szivárognak a teremtésbe, egészen minden teremtett dolog végezetéig. Életeden viseled elhívásomat. Elfogadtad küldésemet. Számodra felfedtem a titkomat. Mégis te csak egy földi edényem vagy, akaratod pedig túl erős benned, ajándékok túl nagy, kinyilatkoztatásod túl sok. Én, csakis én egyedül küldtem utadba Blastiniust, mert az a jó, ha csak én vagyok erős, te pedig mindig gyenge. Találj meg engem, csakis engem, hogy én lehessenek a te erősséged. Blastinius azért van életed sodrában, hogy gyenge maradj... mindörökké.

Amikor ezek a szavak eljutottak Pál szellemébe, egy világnyi megértés özönlött szét lelkében, megértés, mellyel az Úr útjai világosodtak meg számára, azon Úré akinek útjai kifürkészhetetlenek. Amit Pál elért azon éjszaka alatt, meghaladt minden eddigi értelmet, melyhez ember közel férközhetett az Úr útjainak megértésével kapcsolatban. Pál eddigi élete során is igen magas mérce szerint élt, hiszen megdolgozott mindennapi betevő falatjáért. (Sokszor említette: „Az ember, aki kész az evangéliumot hirdetni, nem élhet meg annak hirdetéséből. Én egy magasabb rendű utat választottam, az én evangéliumom szabadon hozzáférhető bárki számára.”)

Pál többre vállalkozott, mint amit emberi értelem megérthet: ő megalapította a szolgálok mintaképét. Ami pedig a vesztés mintaképe volt, nem pedig a gyűjtésé. Itt volt a pillanat, amit emberi értelem nemigen tud megérteni: Pál megértette, hogy elveszítheti szolgálatát. Szenvedett, nagyon sok megpróbáltatást kiállt... nem egyszer, hanem újra és újra... látta az Úr munkáját felemelkedni... és mindannyiszor tudatában volt annak, hogy azt elpusztíthatják.

Alkalmakkor meglehet Pál megingott, de nem tartott sokáig ezen állapot, és nem is fordult elő gyakran. Az elkövetkező évek során mindannyian megfigyelhettük, amint megélte e végtelen drámát.

Szilász nagyon találóan beszélt erről:

„Azon az éjszakán Pál megadta magát és életét megnyitotta az újabb verések és hajótörések bekövetkezése előtt. Beletörődött abba, hogy megint rosszindulatú emberek veszik szájukra, és hazugságokat terjesztenek majd róla, vagy éppen félreértik mondandóját. Szabad akaratából újra kitette magát annak, hogy honfitársai, a zsidók megvessék. Végül, de nem utolsósorban azt is készen állt elfogadni, hogy a jeruzsálemi gyülekezet elforduljon tőle, vagy bármely gyülekezet, melyet saját munkája folytán emelt, sőt arra is gondolt, hogy elveszíti azokat a gyülekezeteket, amelyek még meg sem születtek. Azzal, hogy a lehető legrosszabb bekövetkezhető dolog is megtörténhet vele, Pál győzedelmeskedett, Blastinius pedig vesztés maradt. Az angyalok örültek, hiszen Isten akarata teljesült.”

Pál most ment át a három keresztút közül az elsőn melyeket Blastinius okozott számára.

Abban a pillanatban Pál egy sokkal távolabbi szellemi realitást érzékelt. Átadta magát Istennek, és feladta azt, hogy életében bármi sikerülhet valaha. Azon a nevezetes éjszakán Pál szövetekezett az ő Urával, hogy életének legnagyobb istenét megölhesse. Ő feladta a sikereket. „Meghajolok a bukások megélése és pusztítása előtt.” Azzal, hogy meghajolt a bukások előtt, megnyerte a lehető legnagyobb győzelmet, amit a jövő hordozhat.

„A legjobb értelmezésem szerint akkor éjszaka Pál meghajolt Isten akarata előtt, kezeibe helyezte érkezését Tesszalonikába.” - emlékezik Szilász, - „Azért imádkozott, hogy tudja megalapítani a gyülekezetet ott és utána... nyugodtan Blastinius Drachrachma kezeire bízta azt, hogy amennyiben képes arra, pusztítsa el munkásságát!”

Volt azonban még valami, amit Szilász soha nem felejtett el abból, amit Pál mondott neki: „Úgy fogok belépni Tesszalonikába, mintha máris tudnám, hogy Blastinius követni fog és győzedelmes lesz, én pedig veszítek. Tehát Blastiniuson múlik, hogy elvezeti-e a későbbiekben a gyülekezeteket a legalizmus irányába, avagy képtelen lesz rá, én mindenestre nem állok útjába. Ha őt megállítják, akkor az Isten közbenjárása lesz... vagy Blastinius személyes hibái. Én csak köszönettel tartozom Istennek, hogy ezt az embert életembe engedte.”

Amikor másnap reggel Szilász felébredt, örömmel tapasztalta, hogy Pál csendben alszik. Hosszú ideig figyelte némán társa fénylő arcát.

Szilász egyszer beszélt arról, hogy milyenek voltak első érzései Pálról. „Amikor először hallottam róla, (és az általa kezdeményezett pogánykereszténynek számára hirdetett evangéliumról), megdöbbenem. Amikor azt hallottam róla, hogy megróttá Pétert, akkor számomra megszűnt létezni. Mindezen vélemények a személyes találkozásunk után változtak meg. De azon a reggelen, amikor csendben figyelhettem arcát, tudtam, hogy a létező legcsodálatosabb és legkiválóbb emberrel van dolgom, akit valaha is megismerhettem. Mindenekelőtt tudtam, hogy Pál kinszenvedése, ami Blastiniust illeti hamarosan kiforrja magát, és hogy Isten akarata győzedelmeskedni fog.”

Néhány perccel később Pál is felébredt és a két férfi újra útnak indult. Hosszú idő után szólalt meg Pál.

Szilász, van valami, amit eddig nem mondtam el senkinek a galatákról. Amikor megérkeztem oda másodjára... te is velem voltál akkor... félelmet láttam a testvérek szemében. Ártatlanságuk eltűnt. Volt egy ellenségük - az én ellenségem, és világukat ezzel betöltötték az árnyak, szellemek és a várható, még fel nem ismert, de lehetséges ellenségek képei. Blastinius okozta mindezt. Ez írható győzelmének számlájára Galáciában. Bár nem kérek bocsánatot egyetlen szavamért sem melyet a galata gyülekezetekhez címzett levelemben megfogalmaztam, kétlem hogy bármikor is írnék még hasonló levelet. A testvérek - Jézus és egymás iránti szeretetük folytán gyülekeznek Isten színe előtt. Blastinius látogatása ott a négy gyülekezetnél, valamint ellenem irányuló áskálódása elvette ártatlanságukat. Levelem pedig félelmet keltett bennük. Hirtelen a képzeletükben, elméjükben telve voltak a feltételezett ellenség alakjaival. Láttam már olyan embereket, akiket embertársaik félelemre készítettek, - folytatta Pál, - arra tanítják Isten népét, hogy féljenek ellenségeiktől úgy a valós, mint a még nem létezőktől. Ezek az emberek mással sem töltik idejüket, mint azzal, hogy figyelmeztetnek mindenkit, újra és újra. Ezek a metódusok soha nem építenek. Ez a pusztítás útja csupán. Az emberek úgy próbálnak egységet kovácsolni, hogy figyelmeztetéseket hintenek el, ez pedig nem isteni út, ez az emberek követte útja az építésnek. És mindezzel csak hamis egységet hoznak létre, olcsó szolgálatot. Az emberek egyáltalán nem építenek akkor, amikor félelemre és gyűlöletre alapoznak, hiszen ebben az esetben valamely egység létre fog jönni ugyan, de egyetlen ember sem építheti ilyen alapokra Isten eklézsiáját, amely hosszú távon megmarad. Nagyon erős egységet lennének képes alkotni bármely gyülekezetben, ha figyelmeztetném őket Blastinius jöveteléről! Vajon arra tanítsam Isten népét, hogy féljenek Blastiniustól és más olyanoktól, mint ő, építsünk félelemre és figyelmeztetésekre egy szolgálatot? Ha pedig megtesszük, mi lesz az eredményünk? Nem más, mint egy emberi munkálat, nem pedig Isteni eredetű. Isten munkája sokszor igen törekeny. A gyülekezetek - a közösségek - nagyon törekenyek, vagy úgy tűnik, hogy olyanok. Valamely okoknál fogva, az emberek nem bíznak eléggé Istenben, abban, hogy mit fog tenni a megváltottak szívében, így védő falakat emelnek Isten népe köré. Nem, ez nem egészen így igaz. Ezek az emberek azért emelik a falakat, figyelmeztetésekből és félelemből, hogy védjék munkájukat. A motiváció, mely szerint valaki meg akarja őrizni munkásságát, halálra van ítélve, és ezt szellemileg nem lehet megmagyarázni. Az ilyen emberek munkássága nem időtálló. A filippibeliek soha nem hallottak Blastiniusról. - Pál visszatekintett Filippi felé, - Tekints végig azon az úton Szilász. Amint az az ember megérkezik Filippibe, vajon Isten közössége ép, egységes marad? Így lesz ez akkor is ha nem figyelmeztetjük őket Blastinius jövetelére?

Ezeket elmondván Pál újra Tesszalonika felé fordult.

Nem tudom, hogy Tesszalonikában lesz-e újonnan született gyülekezet. Azt sem tudom, hogy fogjuk-e hirdetni ott az evangéliumot, valamint azt sem, hogy férfiak és nők megtalálván Urukot vajon gyülekezni fognak-e abban a városban. De ha ez megtörténik Szilász, fogadalmat fogok tenni! Hiszen...

Pál arcára széles mosoly telepedett.

Ha Blastinius képes fogadalmat tenni, úgy én is. Ma megfogadom, hogy nem fogom megemlíteni a filippibelieknek Blastinius nevét. Tesszalonikában sem! Fogadalmat teszek arra itt és most, hogy soha nem fogom figyelmeztetni őket, sem pedig egyetlen jövőben születendő gyülekezetet jöveteléről. Ehelyett csak Krisztust fogom egyre magasabb emelvényre állítani előttük!

Szilász döbbenet hallgatta barátját és nyugodtan állíthatta, hogy élete legizgalmasabb perceit élte meg. „Ha válaszolnom kellett volna Pál szavaira,” - emlékezett egyszer - „akkor abba talán belehaltam volna. Nyelvem megbénult, mint ahogyan gondolataim is lefagytak. Nem tudtam teljes mértékben megemészteni a hallottakat.”

Pál a hajnali napsugarakban gyönyörködött, mialatt tovább folytatta gondolatait.

Meghívlak Blastinius Filippibe! Sőt arra kérlek kövess Tesszalonikába is. Ma feltámadtam abból a börtönből, melybe te majdnem sikeresen bezártál. Felébredtem hosszan tartó álmomból és én mondom neked Blastinius köszönettel tartozom Istennek, hogy létezel! Köszönöm Istennek, hogy életembe engedett!

„Amint így hallottam beszélni Pált,” - mesélte Szilász, - „térdeim majdnem összecsuklottak alattam.”

A mai naptól kezdve senkinek nem fogom említeni azt, amit tettél, vagy mondtál. Nem fogok figyelmeztetni senkit arról, amit mondasz, vagy teszel. Tudom, hogy közeledsz. És ez megváltoztatta életemet, munkámat, szolgálatomat. Igen, Blastinius, köszönöm Istennek, hogy életem része lettél, hiszen

olyan anyaggal kell építenem, amit te nem tudsz elpusztítani, Blastinius. És azzal fogok építeni, amivel te képtelen vagy. Minden alkalommal, amikor beszédre nyitom majd a számat, tudni fogom, hogy egyetlen anyaggal építhetek, ami nem más az Úr Jézus Krisztusnál. - Ekkor Pál ismét Szilász felé tekintett, szemeiben vad láng lobogott. - Blastinius nem tudja tönkretenni Isten népét, sem pedig ekléziáját amennyiben az teljesen szabad, és tagjai telve vannak Krisztussal. Szilász, újabb csúcsok felé fogok tekinteni és az irgalom újabb értelmét fogom felfedni. Sokkal dicsőségesebb Krisztust fogok hirdetni, mint eddig bármikor tettem. Meg fogom mutatni Isten népének hogyan ismerhetik meg Őt sokkal hívebben, mint eddig bármikor. Építeni... építeni és újra csak építeni fogok... de Blastiniusra nem fogok pazarolni egyetlen szót sem. Nem lesznek félelmetes figyelmeztetések. Nem lesz gyűlölet és félelemkeltés Isten gyermekeinek szívében. Amikor elhagyjuk Görögországot, - és el fogjuk hagyni, - teljes ártatlanságban fogjuk hagyni az embereket.

Szilász elképedve hallgatta Pált.

Pál a szemeit az égre emelte.

Meghívlak benneteket, Istennek angyalai, nézzétek Blastiniust mit tesz amikor eljön ide. Meghívlak benneteket mennyei hírnökök hallgassátok meg üzenetemet és vigyázzátok életem.

Az angyalok figyelni fognak téged, Blastinius. Figyelni fogják azt, amit teszel és ahogyan teszed. Figyelemmel fogják követni támadásaidat, és látni fogják kritizálásodat. Látni fogják amint utolsó erődöt is beleöled tevékenységedbe, de ugyanakkor engem is fognak látni. Vajon győzedelmeskedni fog a törvény és a félelem? Vagy pedig Krisztus és a kegyelem?! Szilász alig várom, hogy Tesszalonikába érjünk! Nincs pénzünk, nincs élelmünk, és nagyon fáradtak vagyunk. Talán vár ránk egy újabb vesszőzés, vagy megkövezés, vagy ehhez hasonló. Mégis alig várom, hogy ott legyünk. Miért? Mert amikor Tesszalonikába érek építeni fogok, - nem fával, nem téglával, avagy kővel, nem földi dolgokkal. Minden ember munkáját tűzben kell kipróbálni. Blastinius az én szolgálatom tüze. Hála Istennek, hogy a munkám ki lesz próbálva. Hála Istennek, hogy a szolgálatomat kipróbálja. Az üzenetemet is ki kell próbálnia. Hála Istennek, hogy tüzet enged a munkámra és Isten rendelte Blastiniust, hogy próbatűz legyen a munkámon. Elhagytam Filippit. Amikor elhagyom majd Thesszalonikát imádkozni fogok azért, hogy eljöjj Blastinius. Akkor majd mindketten rájövünk mit tudtam építeni. Ha fával építettem, akkor nincs szükség az én evangélium hirdetésemre. Rád bízom munkámat Blastinius, hogy emberek és angyalok előtt bizonyítsd be, munkám tüzet fog-e. További életem minden reggelén azzal a gondolattal fogok felébredni, hogy amit aznap építek olyan kell legyen, amit tűz nem tud elemészteni! Jöjj hát Blastinius, de egyet jegyezz meg: semmi mással nem fogok építeni csakis Krisztussal. Lássuk, hogy lángra tudod-e lobbantani!

„Szinte felkiáltottam örömben!” - jegyezte meg Szilász amikor elmesélte nekem a történeteket.

Jöjj, Istennek megengedett tüze, melyet munkámra küldött. Jöjj és pusztíts el mindeneket, amit el lehet pusztítani. Amikor pedig ez a tűz eljön, bizonyos vagyok benne, hogy csakis aranyra fog lelni, ami Krisztus, és ezüstre, ami szintén Krisztus, és drágakövekre, ami ugyancsak Krisztus!

Pál ekkor az egekre tárta karjait és énekelni kezdett.

Szilász ekkor nem tudván mit tegyen, térdeire hullt és imádkozni kezdett. Egy pillanattal később Pál már mellette volt. Ott, térden állva átkarolták egymást és a legtisztább imákat mormolták, amit emberek vagy angyalok, sőt akár Isten hallhatott.

Szilász is azt kérte Blastiniustól jöjjön Filippibe és Tesszalonikába. Szavai bátran, büszkén csengtek, győzedelmesen és tisztán. A két férfi kiáltozott, sírt, és arra kértek minden bukott lényt, hogy jöjjenek, Blastinius, emberek, bukott angyalok, és bármilyen teremtmények jöjjenek és pusztítsák el Isten sajátkezü munkáját.

Tovább imádkoztak. Mindkét férfi felajánlotta bekötözött hátát újabb vesszőzéseknek. Pál alávetette magát újabb hajótöréseknek, éhezéseknek és szomjazásnak. Mindketten megköszönték Istennek, hogy nincs betevőjük, nincs pénzük és nincs fekhelyük. Majd egymásra mondogatták: „Uram, törd meg e férfit, kérlek törd meg ezen edényedet...” Szavaik egyre vadabban csendültek fel, imáik csodálatosak voltak, kérelmeik oly tiszták, amilyeneket e világ nemigen fog látni.

Végül Pál felállt, karjait az égre emelte és felkiáltott:

Köszönöm neked, Istenem. Boldogan fogom viselni eme keresztet.

Azon a napon az Egnatia Út közepén az Úr létrehozta egy új típusát a szolgálónak.

(Ahányszor Szilász elmesélte e történetet, mindannyiszor könnyek lepték el arcát, és hallgatósága is könnyekre fakadt.)

Pál csodálatos végszóval zárta imáját.

Uram, te életben tartottad Mózeset. Atyám, életben tartottad az Úr Jézust. Bizonyosan tudom, hogy bennünket is életben tudsz tartani még néhány mérföldnyi utunkon, néhány nap erejéig.

Pál mindezt megkoronázta egy újabb fogadalom tételével.

Uram, megváltásod mindenki számára elérhető. Hadd tudja meg mindenki, hogy nem fogok elfogadni pénzt Tesszalonikában szolgálásomért, és mindenütt ahová eljutok dolgozni fogok megélhetésemért. Ismerem irgalmadat, oh Uram. Táplálj bennünket ma, mint ahogyan a mezei madarakat ellátod táplálékkal, hiszen ma mi vagyunk a te mezei madaraid.

Szilász felkiáltott: „Ámen!” oly hangosan ahogyan torkán kifért, mialatt teste szinte már görcsösen rángatózott éhségében.

Pál utolsó szavai voltak a legsúlyosabbak:

Uram, elismerem, hogy Claudius császár is a te alattvalód.

Szilász nevetni kezdett, hiszen e kijelentést nem várta Páltól.

Most ő folytatta az imát:

Valahol a láthatatlan birodalomban úgy döntöttél, hogy bezárod Róma kapuit az evangélium előtt. Egy napon meg fogjuk érteni miért. Uram, tudjuk, hogy egy napon meg fogod nyitni azokat a kapukat.

A következő nap reggelén Pál beszélgetésre hívta Márkust.

Jól szolgáltál bennünket Márkus, nekünk szinte alig kellett vinnünk csomagokat. Elviselted könnyeimet, bátorítottál szenvedésem pillanataiban, ugyanakkor figyeltél a közeledő katonákra. Ideje, hogy visszatérj Filippibe.

Márkus ellenkezett.

Meg kell tenned, Márkus! A filippibeli testvéreknek hallaniuk kell rólunk, - halvány mosoly futott át Pál arcán. - Másodsorban pedig, elfogyott a pénzünk. Ha velünk tartasz további utunkon el fog fogyni minden erőd, és legalább olyan sovány leszel, mint mi ketten. Csak három dénáriusz maradt. Szilász és én megtartunk egyet, kettőt neked adunk, ami azonban a hosszú utadra meglehetősen kevés lesz, így továbbra is a mezőn kell éjszakáznod, és azt kell enned amit ott találsz.

Márkus újra ellenkezni próbált, azonban hamarosan már visszafelé indult útján Filippi felé. Elindulása előtt mindhárman letérdeltek az úton és imádkoztak. Márkus, bár ő még új megtértnek számított a leghőbb imáit Pál és Szilász útjának sikeréért mondta.

Azon az éjszakán Pál és Szilász Tesszalonika városának közelében töltötték az éjszakát, miután elköltötték szegényes vacsorájukat. A két férfinak már csak egyetlen dénáriusz lapult zsebében. Mégsem tántorították el őket ezen iszonyatos körülmények, és másnap reggel felvették csomagjaikat és Tesszalonika kapui felé indultak, miközben énekeltek és dicsőítették az Urat. Mielőtt elérték volna a város kapuit Pál megosztotta Szilással terveit.

Levelet írok Lukácsnak, amint megérkezünk. Arra fogom kérni őt és Timóteust, amire most téged: e naptól kezdve mindaddig, amíg e földön élünk soha ne tegyünk említést Blastiniusról a fiatal gyülekezeteknek. Ha mégis megtesszük ezt és megérkezik Blastinius, sikerül elérnie amit akar, s akkor megérdemli győzelmét. Ha az én igehirdetésem nem tud ellenállni a külsőségekben kimerülő vallásosságnak és törvényeskedésnek, akkor azt nem nevezhetjük szolgáltnak. Ha pedig igehirdetésem helytáll, azt szeretném ha Blastinius nem nyerne említést sehol... még a bukása sem. Elménkben és szívünkben a mai naptól kezdve nem létezik Blastinius. A gyülekezeteknek nem kell tartaniuk semmitől többé! Minden úgy történik, ahogy történnie kell. Beszélni fogok a törvények nem megfelelő voltáról, a kegyelem szükségességéről és Krisztus helytállóságáról.

Helyes! - hagyta rá Szilász. - Hiszek abban, hogy Lukács és Timóteus a Szent Szellem közbenjárásával meg fogják érteni mindezt.

Az én két kedves barátom tovább folytatta útját Tesszalonika felé kart karba öltve, énekszóval és dicséretekkel. Gyomruk üres volt, azonban szellemükben telve lettek.

Ha bármikor Tesszalonikában járnál a város közvetlen közelében egy hatalmas hegyet fogsz látni. A hegycsúcsról szemet gyönyörködtető kilátás nyílik az alatt fekvő öböl kékesen fodrozódó csendes vizére. Emberi szemek által láthatatlanul, ám a figyelő angyalok kísérő szemei előtt a két férfi megmászta a csúcsokat és egy hatalmas márvány boltívhez érkeztek, mely Augustus Íveként ismeretes. Őt bika fejét vésték a márványba, és ezt a műemléket Octavianus győzelmére állították Brutus felett.

A kapun áthaladva egy csodás kúthoz lehet jutni. Szilász amint a kúthoz ért, azonnal hűsítő vizébe mártotta kezeit és lemosta arcát, mialatt Pál ágaskodva kutatta szemeivel a zsidók zsinagógáját, abban reménykedve, hogy a közelben találja.

A római polgárjogunk nem lesz nagy segítségünkre itt, ugye? - jegyezte meg Pál.

Talán Filippiben segített rajtunk bármennyit is? - ugratta barátját Szilász, amint kezeit újra a vízbe mártotta.

(Octavianus, akit később Augustusnak neveztek el, Tesszalonikát felszabadította miután legyőzte Brutust. A város szabad akaratából választott magisztrátusokat, akiket politárkhusoknak neveztek. Tulajdonképpen nem voltak római katonák a város területén, mi több a város felett nem gyakorolhatott uralkodási jogokat Macedónia kormányzója sem.)

Vajon hol lehet a zsinagóga? - gondolkodott hangosan Pál.

Én azon gondolkodom merre lehet a tömlöc? - válaszolt kérdéssel Szilász. - És vajon hol verik meg a számukra nem tetsző egyéneket?

Emlékezz Szilász, azért jöttünk ide, hogy veszítsünk, és legyőzzön bennünket egy olyan ember, aki minden bizonnyal üldözni fog bennünket. Most pedig vegyük elő az egyetlen dénáriuszt és béreljünk egy szobát éjszakára. - Pál szemei ekkor felcsillantak - Holnapután kezdődik a Sabbat.

A két férfinak sikerült találnia egy szobát a legszegényesebb fogadóban, kevesebb mint fél dénáriuszért, így maradt annyi, hogy a következő napon vásárolni tudtak némi magvat eleségként.

Pálnak annyi ereje maradt, hogy amint a szobába érkezett lerogyott a gyékényfonatos szénára, mely fekhelyéül szolgált és mély álomba zuhant. Másnap késő délutánig fel sem ébredt, ám mikor felébredt még mindig pár percig mozdulatlanul hevert kimerültségében.

Hogyan fogok annyi erőt meríteni, hogy sátrakat készítek, vagy a zsinagógában beszéljek?

Azon a délutánon Pál és Szilász bejárták a várost. Tesszalonika városa két fórummal büszkélkedhetett, lélekszáma elérte a 25.000 főt. Macedónia Secunda tartományának fővárosa volt, és egyben észak Görögország legnagyobb városa, mint ahogyan méltán lehetett a legnagyobb befolyással bíró városnak nevezni Macedónia és az Égei tenger körzetében.

Estére Pál megfelelő helyet szemelt ki sátralkészítési helyéül. Még mindig gondok gyötörték: „Eltarthat egy hónapig is amíg sikerül pénzt szereznünk, hogyan fogunk addig kitartani?” Azon az éjszakán, a város számos szegényéhez hasonlatosan Pál és Szilász a piactéren töltötték az éjszakát, mert takarékoskodniuk kellett a megmaradt fél dénáriusszal. Pénteken visszatértek a fogadóba, hogy ott töltsék a szombatnapra virradó éjszakát, így lehetőségük nyílt arra, hogy rendbe tegyék ruháikat a szombati zsinagógabeli megjelenésükre.

Vagy fedél lesz a fejünk felett vagy eleségre költjük a pénzt, - jegyezte meg Pál, - de mindkettőt nem tehetjük.

Az előbbi mellett döntöttek, így a szombatnap virradata a fogadóban találta őket, ahol magukra öltötték zsidókra utaló ruházatukat.

Abban reménykedem, hogy a zsinagóga vezetői elfogadnak bennünket két sovány emberként, és semmiképpen nem derül fény hátunk állapotára.

A tesszalonikai zsinagóga nagyon kicsi. Mint mindig, Pál most is előrement és a tiszteletbeli helyen ült le, amint azt egy farizeustól elvárják. Mielőtt kezdetét vette volna a szertartás a zsinagóga vezetője mellé lépett lehajolt és suttogva kérdést intézett hozzá, ami Pált nagyon meglepte.

Te vagy a társusi Pál?

E kérdés nem tartozott Pál kedvencei közé, főleg nem ilyen körülmények között. Soha nem tudhatta, hogy e kérdés jót avagy rosszat hoz számára.

Az vagyok - válaszolt kis gondolkodás után.

Valaki keres téged, aki e városban idegen. Úgy tűnik pogány az illető, de majd a szertartás után még beszélünk.

A rítus elkezdődött.

Hát ez semmiképpen nem nevezhető olyan összejövételnek, mint amilyenben részünk lehetett Lídia házában, - mormogta Szilász. A hosszú, nyűgös szertartás végre véget ért. Ekkor a zsinagóga vezetője, aki úgy tűnt, hogy barátságos ember melegen megkérte Pált intézzen néhány szót az egybegyűltekhez. Pál felállt és méltóságteljesen kijelentette, hogy szólni szeretne a Messiás jöveteléről.

Azonnal melegen üdvözölték szavait, főleg ezen percekben, amikor a zsidók hite megnőtt a Messiás jövetelében, és azt várták tőle, hogy felszabadítja őket a római elnyomók hatalma alól.

Szilász sokszor emlegette Pál akkor elmondott üzenetét.

A legcsodálatosabb üzenetet hallottam a Messiásról, páratlan volt.

Pál megragadta a hallgatóság figyelmét és mesélni kezdett a teremtés történetétől kezdve Mózes írásain át. Lélegzetelállító volt előadásmódja, és amikor azt hitték az emberek, hogy a főkérdést adja elő éppen, rövid szünetet tartott, körültekintett a hallgatóságon, (mint aki éppen felébred álmából és körültekint) és így fejezte be:

Most már lejárt az időm. Talán egy következő alkalommal tovább mesélek minderről.

A zsinagóga vezetője néhány pillantást váltott a vénekkel, mire mindannyian bólogattak, így felállt és kijelentette megelégedését a vendéggel kapcsolatban és arra kérte, hogy jöjjön el következő szombatnapon is és folytassa mondanivalóját.

Pál kegyesen beleegyezett.

Szilász, bár nagyon igyekezett elfojtani mosolyát, nem sikerült teljes mértékben, hiszen most volt az első alkalom, hogy társa kapott egy lehetőséget arra, hogy második beszédre emelkedjen egy zsinagógában. Pál megtanulta, hogy nem szabad minden reményét abba fektetnie, hogy egyetlen üzenet által jusson közelebb a zsidókhoz. Mikor újra helyet foglalt, még nem említette egyszer sem e helyen Jézus Krisztust. Egyenlőre csak felkészítette a hallgatóság szívét arra, hogy halljanak felőle.

Az éhezéssel töltött napok újra bosszút álltak Pálon. Amint elhagyta a zsinagógát remegni kezdett egész testében, de csak Szilász vigyázó szemei vették észre mindezt, aki azonnal Pál mellé lépett és észrevétlenül felkarolta barátját, nehogy összerogyjon.

Pál teljes mértékben elfelejtette, hogy a zsinagóga vezetője üzenetet akart átadni még számára.

Köszönjük hozzánk intézett szavaidat, - lépett mellé a zsinagóga vezetője. - Reméljük jövő héten újra eljössz közénk. Most pedig szólnék néhány szót arról a pogányról, aki téged keresett. Azt hiszem neve András és Filippiből jött. Arra kért szóljak neked, hogy keresd fel őt abban a fogadóban ahol megszállt. A legészakibb fekvésű fogadóban vár rád, amelyik az északi fórummal szemközt áll. Azt is mondta, hogy keresni fog a városban is téged.

Nagyon köszönöm, hogy nem felejtetted el - búcsúzott el Pál. - Most pedig menjünk a fórumhoz.

Ekkor lépett hozzá egy férfi.

Ne haragudj, én egy héber testvéred vagyok, nevem Jázon. Megkérdezhetem, hogy a te zsidó neved Saul, nemde?

Igen, - jelentette ki Pál kis büszkeséggel hangjában.

Oh, akkor Benjámín törzsének tagja vagy, mint ahogyan én is. Vissza fogsz térni hozzánk jövő héten is?

Ha Isten is úgy akarja, igen!

Van hol megszállnotok addig? - kérdezte a férfi.

Szilász éppen válaszolni akart, amikor Pál megelőzvéen őt magabiztosan válaszolt.

Természetesen van.

Tesszalónikában éltem le egész életem. Gyermekeim felnőttek és kirepültek az otthonunkból, mindketten Izraelben élnek most. Nem hívhatlak meg benneteket, hogy lakjatok nálam?

Pál kissé elbizonytalanodott és késett a válaszadással.

Nagyon kedves vagy, hogy gondoltál ránk, de előbb hadd lássuk hogyan telik el a következő hét. Amennyiben zsinagógabeli társaim meghívják egy harmadik beszédre is, és te még mindig fenntartod meghívásodat, akkor majd készséggel élünk veled.

Eljött már? - kérdezte Jázon csendesen.

Pál a férfi arcára meredt.

A Messiásra gondolsz?

Igen.

Pál újra elbizonytalanodott.

Találkozunk jövő héten a zsinagógában.

Ott leszek, - válaszolta Jázon, és hangjából erő és bizonyos mértékű elszántság tükröződött.

Pár perccel később Pál és Szilász megtalálták azt a fogadót, melyet a zsinagóga vezetője megnevezett számukra. Éppen be akartak lépni az épület kapuin, amikor egy hang csendült fel mögöttük.

Pál, Szilász!

András! - kiáltottak fel mindketten, majd örömteli percek következtek és boldogan megölelték egymást és örvendeztek.

Gyertek gyorsan a szobámba! Valamit oda kell adnom nektek, amit általam küldtek...

Mi van Filippiben? Mi van a gyülekezettel? Milyen híreket hoztál róluk? - sürgette Pál.

Hoztam híreket róluk, de valami mást is... - válaszolt titokzatosan András.

Néhány perc múlva a három férfi András kis szobájának földén ült és beszélgetni kezdtek.

Mi történik Filippiben? - kérdezgette Pál izgatottan. - A közösség...

Mindenre időben válaszolni fogok Pál, de először is szeretném ha tudnátok, hogy a filippibeli testvérek megkértek arra, hogy bocsánatot kérjek tőletek az ő nevükben, mert amikor elhagytad Filippit megfélemedeztek anyagi szükségleteidről.

Szóra sem érdemes, - válaszolt Pál, - megszoktuk azt, hogy megdolgozzunk a napi betevőnkért. És most mi van a filippibeli szentekkel?

András figyelmen kívül hagyta a feltett kérdést.

Ez igaz, azonban ti testvéreim, mindketten hirdetitek Urunkat és gyülekezeteket hoztok létre. A filippibeli testvérek és testvérnők egy kis ajándékot küldtek nektek egy bocsánatkérés kíséretében.

András ezzel átnyújtott egy kis bőrszényt. Pál megköszönte és maga mellé helyezte azt, hiszen égett a vágytól, hogy megtudja mi történik Filippi gyülekezetében.

Szilász sokkal figyelmesebb volt barátjánál, és figyelte András arcát, majd Pálhoz fordult:

Pál, azt hiszem sokat jelentene Andrásnak ha megtekintenéd az erszény tartalmát, mégpedig most.

Pál elbizonytalanodott, majd Andrásra tekintett, akinek arcáról sugárzott a várakozás öröme.

Ne haragudj rám, kérlek. Amennyiben ezzel örömet okozok a filippibelieknek, boldogan eleget teszek e kérésnek.

Ezzel kinyitotta az erszényt és tartalmát az ágyra borította. Szétgurultak a pénzek, melyek között volt számos ezüst és bronz érme, de volt még valami, amit az emberek nagyon ritkán láthattak életük során. Arany pénzérmék is voltak köztük.

Mindkét férfi tágra nyílt szemekkel meredt e csodára. Pál felvett egy aranypénzt és tenyerén nézte azt. Könnyek lepték el szemeit. András Szilászra pillantott. Forró könnyek árja patakzott végig barátja arcán is. András megértően nézte őket, hiszen láthatta, hogy felfogták eme ajándékban rejlő szándékot.

Pál megköszöri torkát és Szilászhoz fordult.

Szilász... volnál oly jó és köszönetet mondanál Urunknak... én most képtelen vagyok rá.

Szilász letérdelt Pál és András között. Néhány percig küszködött könnyeivel, aztán erőt vett magán és köszönetet mondott imájában Isten gondviselésének.

Gyógyító pillanat volt ez Pál számára, hiszen Isten kegyelme vált láthatóvá irányában. Olyan volt ez, mint egy helybenhagyás azon döntésére, melyet a Tesszalonika felé vezető úton hozott.

András csatlakozott Szilász imájához. Nem sokkal ezután mindhárman együtt sírtak. Hamarosan Szilász felállt és talpra segítette Pált.

Szavai mindkét férfit meglepték.

Pál, én gyakorlatias ember vagyok. Azt hiszem, hogy amikor beléptünk e fogadóba sajt és zöldség illatát éreztem, sőt talán ha jól emlékszem mindez vegyült a sült birka oly meghatározó illatával.

András megdöbben:

Ti... ti nem étkeztetek még?

Pál felkapott egy bronz érmét és magasra tartotta:

Kevéssel több mint egy dénáriusz, nemde Szilász?

Így van, testvérem, - mosolygott amaz, - gyerünk, falatozzunk valamit.

Nem, - szakította félbe András. - Pál itt marad. Majd én elmegyek és hozatok eleséget számára is.

Amaz tiltakozni akart, de feladta.

Köszönöm, András. Használhatom fekhelyedet addig?

Andrást mélyen megindította a jelenet, és könnybe lábadt szemmel válaszolt.

Pál, megajándékozlak ezzel az ággyal, mindaddig amíg e földön élsz, akár. E szoba a tiéd, amíg szükséged van rá.

Köszönjük jövedeled, - rebegte csendesen, megindult hangon Szilász.

Várjatok egy percet, - kérte szinte szégyenlősen Pál, - András, nem mondanál pár szót mégis arról mi történik Filippiben?

Most nem, kérlek feküdj le. András és én azonnal visszatérünk. Miután ettél sokkal többet fog mesélni, de addig semmit.

Csak egy szóban, - erősködött Pál. - András, Isten eklézsiája Filippiben tartja még összejöveteleit?

Pál hangja megtört, szemeiben könnyek csillogtak.

András egyik karját az égre emelte, úgy válaszolta:

Természetesen, Pál, természetesen gyülekeznek!

Ezt hallván az apostol immár nyugodtan rogyott az ágyra és mély álomba merült. Még az eleség illata sem ébresztette fel őt, hiszen teljesen kimerült. Késő délután volt már amikor kinyitotta szemeit és úgy evett, mint aki már hetek óta egyetlen falatot sem látott.

Ezek után András részletesen elmesélte Pálnak mindazt, ami a macedóniai Filippiben történt eljövetele óta.

TIZENHATODIK FEJEZET

Emlékezzünk mindvégig arra, hogy a filippibeli gyülekezet segített meg minket, nem az antiókhiai, a szíriai, vagy a galáciai. Csak a filippibeliek segítettek. - jegyezte meg Pál.

A többi gyülekezet miért nem segített neked? - kérdezte hitetlenül csóválva fejét András.

Mindvégig titok marad ez számomra, mint ahogyan számotokra is az. Talán azért, mert amikor köztetek vagyok, mindenki tudja, és látja, hogy megdolgozom a megélhetésemért. És az emberi természetből fakadóan az emberek mindig azt hiszik, hogy némelyeknek sokkal több pénzük van, mint amennyivel valójában rendelkeznek. - Pál felvonta szemöldökét. - Sokszor felteszem a kérdést magamnak, mi az oka, hogy a gyülekezetek nem segítik alapítóikat más gyülekezetek létrehozásában? Azzal, hogy dolgozunk nap mint nap, eleget tudunk keresni ahhoz, hogy a mindennapi betevőnket biztosítsuk magunknak. De az utazások egyik helyről a másikra - ez teljesen más kérdés. Új városokba mindig nehéz bejutni, nehézkes és nagyon költséges. Talán azt hiszik, hogy az utazási költség annyiba kerül, mint otthon maradni. De mindenekelőtt azt kell figyelembe vennünk, hogy a testvérek és testvérnők többsége egész életükben nem utaznak többet tíz mérföldnél távolabbra otthonuktól. Kevesen tudnak olvasni, még kevesebben írni. Többségük rabszolga, vagy felszabadított rabszolga. Mindenkinek korlátozott a látásmódja, ami a külvilágot és az őket körülvevő országokat illeti. Ti és én talán többet láttunk a világból ezen egyetlen utunk során, mint az átlagemberek többsége öt emberöltőnyi idő alatt. Meglehet ez az oka mindennek. Most pedig kedves András, arra kérlek amint hazaérsz, tolmácsolj hálás köszönetünket a filippibelieknek. Köszönőlevelet fogok írni nekik, amit eljuttatsz hozzájuk. Ajándékuk lenyűgözött bennünket. Királyok is elégedettek lehetnek volna ennyivel. Szilász és jómagam jó pár hónapig eléldegélünk belőle. A pénz egy részét arra fogjuk fordítani, hogy megéljünk, míg sátorkészítő munkánk elegendő hasznot hoz számunkra megélhetésünkre. Ami megmarad azt félretesszük, hogy abból hazatérhessünk Szíriába. Most pedig András, nem marad semmi okod, hogy halogasd beszámolódat a gyülekezetről. Szóval, mi történik Filippiben?

Minden olyan, mintha a filippibeli szörnyűség meg sem történt volna, - mondta izgatottan András - a testvéreknek és testvérnőknek jó hírnevük van a városban. Lídia szobája szinte mindig tele van úgy hajnalban, mint naplemente után. Hihetetlen szeretet uralkodik közöttünk, Pál. Minden társadalmi és rangbéli különbséget félretettünk és ezek teljes mértékben eltűntek. A tehetősek közöttünk megszűntek használni azokat a megszólítási formákat, melyek különbségeket tesznek közöttünk. Sokan a szegényebbek közül munkát kaptak azok otthonában akik gazdagabbak. A rabszolgákkal jobban bánnak, mint eddigi életük során bármikor. Jézus Krisztus csodát tett azok életében akik Lídia házában gyülekeznek. Ami Lukácsot illeti éjt nappallá téve dolgozik és gyógyítja azokat akik rászorulnak. Legyen gazdag avagy szegény Lukács senkinek nem számol fel pénzt munkájáért. Ugyanakkor szolgál a gyülekezetnek.

Hogyan jut neki pénz eleségre? - kérdezte Szilász.

Lídia gondoskodik róla, - válaszolta András.

Szilász és Pál helyeslően bólogtak.

Sokan a katonák közül személyesen vigyáznak Lukácsra, hiszen sokan közülük általa nyertek gyógyulást. - András arcára széles mosoly telepedett. - Szilász... Pál... attól tartok Lukáccsal sokkal inkább római polgárként bánnak mint veletek tették Filippiben.

És Timóteus?

Csodálatra méltó az a testvér, - nyilatkozott elismerően András, - Lukács énekeket tanít számunkra, gyakorlatias tanácsokkal lát el bennünket és szolgál számunkra. Timóteus sokszor beszél hozzánk, szinte minden alkalommal. A testvérek és testvérnők szinte rajonganak érte. Szemmel láthatóan gyarapodik az Úrban. Mindannyiunkat lenyűgöz. Amikor én először találkoztam Timóteussal arra gondoltam, hogy nagyon csendes és...

Pál ekkor közbevágott:

Tudom, ugyanazt gondoltam róla, amikor én először megláttam őt. Tulajdonképpen alig vettem róla tudomást. De amikor másodszor találkoztam vele, immár Galáciában, egy férfival álltam szemben. Fiatalember volt még ami a korát illeti, azonban férfinak nevezhető.

Biztosítalak benneteket, hogy a szeretetnek és törődésnek csak egy kis szeletkáját tudtam bemutatni, abból, ami Filippiben zajlik mostanában.

Isten szeretete! - sóhajtott fel Szilász. - Mi Jézus Krisztust hirdetjük. Azok, akik megnyitják szívüket, megérintik Őt... aztán megszeretik egymást. Soha nem tudok betelni azzal a csodával, ami akkor következik be, ha egy maroknyi embercsoport szerelembe esik Urával és ezáltal egymást is szeretni fogják.

Megszerveztük azt is, hogyan segítsünk és törődjünk egymással. Újra bocsánatot kérek a testvérek nevében, hogy ennyire megfélemlítettünk rólatok, azonban másrésről olyan gyorsan indultatok el...

Biztosak lehettek abban, hogy soha nem volt részünk ilyen bőkezű ajándékban, - jegyezte meg Szilász, - sőt egyáltalán nem volt részünk semmilyenben.

Jártak nálatok látogatók? - tette fel kérdését Pál, azonban igyekezett kevésbé éles hangon feltenni azt, hogy ne tűnjön nagy fontosságúnak.

András lelkesen válaszolt:

Természetesen! Alig van olyan összejövetelünk, amikor ne lépne be valaki váratlanul az ajtón, legyen az kíváncsiskodó akár. Ezek az emberek három vagy négy hét után vagy maradnak és testvérekké válnak vagy elmennek és többé nem jönnek vissza. Timóteust nagyon elfoglalja az újonnan megtértekkel való foglalkozás.

És távolabbról nem érkeztek látogatók hozzátok? - folytatta Pál.

Lássuk csak... nem vagyok benne biztos... nem, azt hiszem nem. Vártatok talán valakit?

Egy röpke pillanatig csend honolt a szobában, majd Szilász feloldotta a csendet.

Nem vártunk senkit, inkább csak érdeklődünk... de azt hiszem eljön az a nap is amikor ellátogat hozzátok két három testvér Galáciából. A gyülekezetek látogatni szokták egyik a másikat.

András, mi ketten Szilással e városban maradunk egy darabig, ajándékokot lehetővé teszi ezt számunkra, - mondta Pál. - Köszönjük ezt a jó beszámolót, melyet Filippiről mondtál nekünk, és arra kérek, hogy amikor visszatérsz Filippibe szólj Lukácsnak, itt az ideje, hogy visszatérjen Antiókiába. Mondd el azt is a testvéreknek, hogy Tesszalonikában megengedték, hogy szóljak a zsinagógában, és jól fogadták mondanómat. Azt hiszem még legalább két vagy három alkalommal tudok szólni szombatnapon az összegyűltekhöz, talán még többször. És ami Timóteust illeti, mondd meg neki, hogy szeretném ha ellátogatna Tesszalonikába a közeljövőben.

Szilász hallgatta barátja szavait és pontosan megértette mit akar tenni Pál. Azt akarja elérni, hogy a filippibeli gyülekezet magára maradjon Blastinius jövetelére. De Pál következő mondanivalója megerősítette benne azt a fogadalmat, amit tőle hallott az Egnatia Úton.

Ha látogatók jönnek hozzátok messze földről, fogadjátok szeretettel őket és ha beszélni akarnak hozzátok, engedjétek meg nekik.

Ha András e percben jobban megfigyelte volna Szilász arcát akkor hitetlenséget olvasott volna le róla mindezek hallatán. Azonban Szilásznak eszébe jutottak végül Pál szavai: „Minden ember munkáját próbára kell tenni. Ha nem áll helyt, azt jelenti, hogy nem végzett jó munkát.”

Ugyanakkor mondd el azt is a gyülekezetnek, hogy időnként Szilász vagy én vissza fogunk térni hozzátok, buzdítani fogjuk őket és erősíteni.

Azon estén nagyon sokáig beszélgettek és Szilász észrevette, hogy Pál lelke meggyógyult. Ezennel Isten munkáját Pál a filippibeliekre bízta. Még két nagy krízishelyzet fog fennállni amit Blastinius okoz a későbbiekben, de a legfontosabb harc eldőlt.

„Én vagyok tanúja annak, hogy Pál soha nem tett említést Blastiniusról egyik macedóniai gyülekezetnek sem,” - említette később számomra Szilász.

(Tizenhárom évvel később egy csodálatos napon Pál levelet írt a Filippibeliekhez, melyben megemlékezett és újra megköszönte azt a kivételes adományt melyben részesítették.

Néha mind a mai napig eszembe jut és azon találok magam, hogy megismétlem Pál szavait: „Miért van az, hogy a gyülekezetek nem segítik alapítóikat más gyülekezetek létrehozásában?”)

Másnap reggel András nekikészülődött visszatérni Filippibe. Pál átkarolta és mondott neki valamit, ami nemcsak személy szerint hozzá szólt, hanem az egész gyülekezetnek. Mintha a vigyázó angyalok adtak volna jelet.

Kedves testvérek, ne engedjétek meg senkinek, hogy elvegye tőletek azt a szabadságot melyre szert tettetek Krisztusban.

András, akinek fogalma nem volt arról mit hallott valójában magabiztosan válaszolt:

Nem, Pál senki nem teheti ezt.

Oh, ha visszatértdben meglátnád valahol Márkust, kérlek lásd el eleséggel. Csak két dénáriusz maradt arra, hogy visszatérjen Filippibe. Mondd el a gyülekezetnek, hogy örökké hálás maradok azért, hogy útnak indították velünk. Nem tudtuk volna megtenni ezt az utat az ő erős karjai nélkül.

Eljött az idő arra, hogy a két férfi immár minden erejét arra fordítsa, hogy Tesszalonikába elhozzák az evangéliumot. Ez pedig mindenekelőtt azt jelentette, hogy vissza kell térniük a zsinagógába következő szombatnapon, ezúttal azért, hogy bemutassák az egybegyűlteknak Krisztust.

TIZENHETEDIK FEJEZET

Szilász mélyet sóhajtott.

Újabb unalmas óra elé nézünk, - mondta amint a zsinagóga felé közeledtek - vallásos rituálé egy vallásos épületben, hát ez soha nem fog Krisztus testéhez hasonlatosan működni, mely csakis házakban teljesezhet ki. Gondold el, amint egy közösség betömörül egy zsinagógába és ott tartja összejövételét.

Szilász, ne feledd miközben így panaszkodsz, hogy a zsinagóga magában bejárat az evangéliumhoz. Másfelől pedig abban reménykedem, hogy hamarosan létezni fog e városban egy ház, mely telve lesz hívőkkel, akik osztoznak Krisztusban.

A két férfi elfoglalta helyét a zsinagógában. Az elmúlt egy hét alatt elterjedt a városban, hogy valaki távoli városból ellátogatott a zsinagógába és beszélni fog az egybegyűltekhöz egy új eddig ismeretlen módon a Messiásról.

Néhány aznap jelenlévőnek ismerheted akár a nevét is, hiszen jelenleg ők már hívökké váltak. Ketten közülük nagyon jó barátaim lettek. Én, Títusz életem nagy részét azon két férfi társaságában töltöttem... ők mindketten az Úr munkamezején dolgoznak.

Az egyik fiatalember, aki jelen volt a helységben aznap az Arisztárkuszt nevet viseli, egy igen figyelemreméltó nem zsidó. Barátjának neve Szekundosz. Ugyanakkor ott volt az elhivatott zsidó, Jázon, aki izgatottan tért vissza a múlt heti beszélgetés után, abban reménykedvén, hogy többet fog hallani Uráról. Még megemlítenék egy fiatalembert, kinek neve Démász volt.

Körülbelül hatvan ember gyülekezhetett a zsinagógában azon a szombatnapon, és Pál megragadta figyelmüket több mint egy órán át beszédével. Még ezen üzenet után is csak keveset mondott részleteiben a Messiásról, aki eljött. De oh, csodálatos alapot épített szellemükben az elkövetkező mondandójának befogadására.

Azok közülünk, akik zsidók vagyunk, - folytatta, - mindannyian vártuk a Messiás eljövételét hosszú-hosszú ideje. És ez ügyben igen jó hírrel szolgálhatok nektek!

Pál ezen kijelentéssel befejezte mondandóját és helyet foglalt. A zsinagóga vezetője újra előlépett.

Hát nincs más választásunk, nemde? Hallanunk kell társusi Pált a jövő szombatnapon is amint beszél nekünk még a Messiás eljövételéről.

Amint véget ért a gyülekezés, Jázon újra Pál nyomába szegődött, mint ahogyan Arisztarkusz másokkal egyetemben. Az agórára érve Pál leült az egyik pogány istennek állított szentély lépcsőjére és mesélni kezdett Jézus Krisztus eljövételéről. És ott ülve az apostol lábainál hitre jutottak.

Jázon kérésére Pál és Szilász elhagyták a fogadót még aznap és a férfi házába költöztek, azzal a kikötéssel tették, hogy fizetni fognak szállásukért. A házigazda nehezen bár de elfogadta e kikötést, s titokban azon örvendezett, hogy az együtt lakás során még több alkalma lesz megismerni Jézust.

A következő szombatnapon a zsinagóga zsúfolásig megtelt, az emberek álltak a falak mentén, mivel ülőhely már nem akadt. Amit a zsinagóga vezetője aznap tett eddig páratlan volt, hiszen átengedte az egész gyülekezés levezetését Pálnak.

Sokan voltak jelen olyan zsidók is akik már évek óta nem lépték át az épület küszöbét, most mégis eljöttek. Mások istenfélők voltak, akiket érdekelt a zsidó vallás. Egyes pogányok egyszerűen csak azért voltak jelen, mert hírét hallották az elközelgő megváltónak. Pál újra több mint egy órán át intézte szavait a hallgatósághoz.

Szilásznak soha nem volt része eddig ilyen alkalomban, és nagyon szenvedett, hogy nem állhatott fel és nem kiálthatta teli torokból dicsőítését Istennek. Azonban a könnyeit nem titkolta.

E napon néhányan hittek, mások csodálkoztak és álmélkodtak a hallottakon. A zsinagóga vezetői közül sokan zavarba estek, mert még közülük is voltak olyanok, akik hittek. Ám a legemlékezetesebb dolog mégis az maradt, hogy Pál számára nyitva maradtak a zsinagóga kapui, így azt mondhatjuk, ez volt az első alkalom szolgálata során, hogy ilyen hosszú időn át beszélhetett az emberekhez egy zsinagógában.

Ami a legjobban megfogta figyelmüket nemcsak a megfeszítés és a feltámadás története volt, hanem az, hogy az előttük álló és hozzájuk beszélő ember valaha üldözte az eklézsiaát, majd később szemtől-szemben állt Jézus Krisztussal. Olyan tanúnak számított, akinek lehetetlen volt nem hinni.

Amikor Pál befejezte mondandóját Jázon felállt.

Én befogadtam e Messiást. Valahogyan tudom, hogy bennem él, valahol a bensőm mélyén, és megváltoztatta szívemet.

Szekundusz hasonlóképpen nyilatkozott, mint ahogyan Arisztarkosz és még sokan mások is.

Huszonegy évvel ezelőtt az Úr Jézus feltámadt halottaiból, most pedig sok száz mérföldre Izraeltól egy kis nem zsidókból álló csoport kezdett gyülekezni - reggel és este - Jázon otthonában észak Görögországban. (Néhány összejövetelt hajnalhasadta előtt tartottak, másokat pedig naplemente után.)

Az elkövetkező három hónapot főként az öröm jellemezte. Sokan a hívők közül zsidók voltak és görögök, többnyire kereskedők. A többiek rabszolgák, felszabadított rabszolgák, vagy nagyon szegény emberek. Mint ahogyan igaz volt más helyeken is ahol közösség jött létre, mindenki igyekezett sok időt tölteni a többiekkel. Amikor pogány ünnepet tartottak a városban, a közösség kibérelt egy nagy termet és együtt töltötték a napot. Csak akkor hiányzott bárki is, ha beteg volt, avagy ha dolgoznia kellett.

Az eklézsia nő tagjai közül sokan a városatyák feleségei voltak, így néhányan a férjek közül is idővel hívökké váltak. A tesszalónikai hívők alkották a legszilárdabb gyülekezetet az összes nem zsidó közösség közül, ami Isten kegyelmének tulajdonítható. (Minden gyülekezet közül, melyet Pál alapított, a tesszalónikai lesz az, amelyiket a legnagyobb külső elutasítás fogja érni. A hívők itt megtanultak úgy élni, hogy az egész város elfordult tőlük - nem egy, vagy két évig, hanem tíz esztendeig.)

Szilász már ebben a korai időben megtanította a testvéreket énekekre, sőt saját maguk alkotta dalokat is énekeltek. Az idő teltével megtanította őket arra is, hogyan mondják el egymásnak mindazt, ami szívükben lakozott. Ugyancsak Szilász volt az, aki elmondta e macedóniai görögöknek a jeruzsálemi gyülekezet üldöztetésének történetét. Mestermód adta elő a zsidó hitről szóló történeteket, szóljon az Jeruzsálemről, Antiókiáról, avagy Jézus Krisztusról. Öntudatlanul felkészítette a hívőket mindarra, ami be fog következni. Ezzel járult hozzá az üldöztetés megkönnyítéséhez, mely hamarosan a tesszalónikai hívőket fogja érni.

Szilász megismertette a jelenlévőkkel hogyan gyülekeznek Jeruzsálemben és Antiókiában a testvérek, és rövid időn belül látható változás állt be a gyülekezet életében. Pál és Szilász néha teljes mértékben

csendben maradtak a gyülekezések alkalmával, hiszen nem tudtak szóhoz jutni, a testvérek és testvérnők átvették helyüket, egymásnak tanúsítván az élő Urat, aki bennük lakozott.

Mindent elmondtam ezen kedves testvéreknek ami hat év alatt lezajlott Jeruzsálemben, - mondta egyszer Szilász mosolyogva, - de sohasem tudtak betelni a hallottakkal.

Egyik estén Szilász elmagyarázta az új hívőknek mit jelent a bátorítás, a buzdítás és a feddés fogalma. A válaszreakció féktelen volt. Nehezen telt gyülekezés anélkül, hogy valaki ne állt volna elő azért, hogy bátorítást mondjon, buzdítson avagy megfeddjen valakit. Amit tettek, és ahogyan tették egyedülálló volt a gyülekezetek között.

Az minden bizonnyal igaz, hogy nem zsidók, - jegyezte meg egyik reggel Pál miután részt vett egy dicsőséges összejövetelen, - görögök, pogányok nem zsidók. És ezt másképpen nem tudnám jobban megfogalmazni!

Napközben Pál és Szilász a piactéren dolgoztak és tényleg el kellett telnie egy hónapnak ahhoz, hogy költségeiket immár fizetésükből tudják fedezni. Minden nap Jázonnal kötött megállapodásuk szerint fizettek szállásukért és betevőjükért. Ez nagyon jól fog jönni hónapokkal később Pálnak és Szilásznak, mint gondolták volna azon percekben, ugyanis néhány hónap múlva emlékeztetniük kell majd pár tesszalonikai testvért, hogy soha nem fogadtak el egyetlen ebédet sem anélkül, hogy ki ne egyenlítették volna árát.

A hívők száma gyarapodott. Többnyire a hírek keltek szárnyra és vonzották az embereket, hiszen elterjedt, hogy a hívők nagyon vigyáznak egymásra és törődnek egymással.

Mint minden más város a Birodalomban, Tesszalonika is a hírekre alapozott mindent. Hamarosan eme hírek tovaterjedtek a környező városokba és falvakba is. Sokan eljöttek, mert hallani akarták azt az izraeli férfit, aki beszédet mond a piactéren, és furcsa történetet ad elő valamely istenről, aki meghalt és feltámadt halottaiból. Néhányan közülük hittek, ami még több szóbeszédre adott okot.

Ha azon napokban jártál volna Tesszalonikában, és a piactéren áthaladva azt vették volna észre, hogy a helyen ahol Pál dolgozott hívők ültek és pogányok vegyesen, amint kérdéseket záporoztak Pálnak, hallgatták őt, nevettek, bátorították egymást, és ők is buzdítást nyertek. Szilász elmondta nekem később, hogy a legértékesebb szavak ott hangzottak el Pál szájából, amint vágta és varrta a kanavászt.

A hajnali gyülekezéseken többnyire Szilász beszélt a hívőkhöz, az est folyamán Pálra került sor, mert Pál reggel kiment a piactérre, hogy felállítsa munkaasztalát, elővette szerszámaikat és felkészült az aznapi megrendelésekre. Nagyon fontos volt ez Pál számára, hiszen mindenki tisztában volt azzal, hogy az üzletek még hajnalhasadtakor megkötöttek az adott napra.

Pál nagyon szeretett Tesszalonikában lenni, úgy az otthoni gyülekezetek, mint a piactéri beszélgetések miatt. Két dologgal rendelkezett: az Úrral és az Úr házával. Pál számára az eklézsia volt a teremtés egyetlen célja.

A házban jelenlévők közül senki nem ismerte Krisztust néhány héttel korábban. Talán öten vagy hatan tudtak olvasni mind közül. Ennek ellenére Pál ott ült velük a földön és a legmélyebb tartalmat hordozó beszédet mondta amit ember valaha is hallhatott. Elvezette őket azon dolgokhoz, melyeket az elme felfoghat, és megosztotta velük mindazokat a mély értelmű dolgokat Krisztusról, melyeket csak az újjászületett emberek tudnak megérteni szellemükben. Többnyire a bennük lakozó Úrról és Szelleméről beszélt nekik. Oly csodás módon tette mindezt, hogy bárki azt hihette volna, hogy Pál megbolondult ha azt hiszi hogy hallgatósága megértette mondanivalóját.

És mégis mindent megértettek! Azok a kedves testvérek és testvérnők eljöttek minden gyülekezésre és saját szavaikkal megosztották egymással az igazságokat, melyeket Pál ismertetett meg velük.

Néhány héttel az eklézsia születése után (Pál és Szilász legnagyobb öröme), megérkezett Timóteus, aki első kézből hozott híreket a filippibeli gyülekezetről.

Kérésed szerint Lukács visszatért antiókhiai otthonába, - jelentette. - Az én eljövetelemmel a filippibeli testvérek és testvérnők most már magukra maradtak. Ha jól gondolom a hozzájuk legközelebb eső működő gyülekezet Antiókhia, amely majdnem háromszáz mérföldre találtatik! De a közösség szilárd alapokon áll, a testvérek és testvérnők is gyülekeznek minden héten. De emellett természetesen hetente

legalább négy-öt alkalommal az egész eklézsia is megtartja összejöveteleit. Kedves Pál, azt kell mondanom, hogy Filippiben nem is lehetne jobb helyzet a jelenleginél!

Pál életének legboldogabb pillanatait élte ekkor. Túljutott keresztjén, sebei szinte teljes mértékben begyógyultak. És ennek így kellett lennie, hiszen egy újabb krízishelyzet volt kialakulóban.

Hiszem, hogy Filippinek lesz egy testvérgyülekezete itt Macedóniában, - jegyezte meg Pál. - El kell látogatnod a gyülekezésekre, mindegyikre, és utána meséld el milyennek találod azokat. De mindenekelőtt az a legfontosabb, hogy megismerd a tesszalonikai testvéreket és testvérnőket.

Pál nagyot sóhajtott.

Tölts sok időt a fiatal testvérekkel. Nagyon sok fiatalember van a gyülekezetben, akik nőtlenek. Igen figyelemreméltóak. Nagyon kell vigyáznom milyen tanácsokkal látom el őket, néha nagyon szertelenek.

Heves természetűek! - tette hozzá Szilász.

Mialatt Timóteus ott tartózkodott, sok mindent megfigyelt, többek között azt is, hogy Pál ugyanarra tanítja a tesszalonikai gyülekezetet, mint a filippibelieket.

Szilász és én meglehet nem leszünk sokáig már Tesszalonikában. Figyeljete meg mindent, hiszen el fogunk látni benneteket gyakorlatias tanácsokkal valamint szellemi segítséggel is. Tanuljátok meg hogyan ismerjétek fel az Urat. Számunkra az jutott, hogy a fizikai birodalom lakosai legyünk, azonban megadatott ugyanakkor az is, hogy beléphessünk a láthatatlan birodalomba szellemünkkel.

Pál ekkor már tudta, hogy tesszalonikai tartózkodása lassan a vége felé közeledik, és ezért minden szavának külön súlyt adott.

A tesszalonikaiak javára szólt, hogy szavait egyszerűen elnyelték. Szinte érezték, hogy magukra fognak maradni és meg kell ragadniuk ezért minden pillanatot, hogy fejlődjenek, hiszen nemsokára nem lesz segítségük. Szinte tudatalattijukban érezték, hogy valami vár még rájuk.

Az Úr volt az, aki megáldotta őket ilyen lendületes szellemmel.

Én, Títusz soha nem ismertem hozzájuk fogható embereket, hiszen telve voltak akarással, tudásvágygal, és ellen tudtak állni mindazon elutasításnak mely a város részéről érte őket. Ha meglátogatnád valaha a tesszalonikai gyülekezetet, felfedeznéd, hogy egyik kedvenc mondásuk az Úrtól származik: „Örvendeztetek és adjatok hálát, hogy miattam üldözötteké lettetek.”

A mai napig gyülekezik az eklézsia Jázon otthonában. (Elmesélték nekem, hogy már szinte minden falat kidöntöttek otthonában, - csak a konyha falai állnak még, mert oly sokan lettek.) Mint ahogyan régen, találkozásai most is zajosak, telve vannak humorral és nevetéssel, gazdagok osztozásban és éneklésben, számos összejövetelük mélyen az éjszakába nyúlik.

Soha ne feledkezz meg arról milyen szegények azok az emberek. Sokan, akik Jázon otthonába először jönnek igen nagy zavarral küszködnek, mert soha életükben nem jártak még ilyen szép helyen, holott az egy igen szerény kis ház. Sokan Isten népe közül nem rendelkeznek otthonnal Tesszalonikában, a piactéren alszanak, a pogány szentélyek környékén, vagy háztetőkön, kapuk tövében. Néhányan, akik szerencsésebb helyzetben vannak, megosztanak többedmagukkal egy kis bérelt szobát.

Tesszalonikában használta Pál először a szentek kifejezést, amikor az eklézsia tagjaihoz szólt. Én mondom neked, Títusz, hogy ez még hatalmas áldásnak fog bizonyulni. Annyira felemelő kifejezés, hogy használata az egész birodalom területén működő gyülekezetek körében elterjedt (egymást szólították így). Mai napig, amikor így köszöntenek: „Jó reggelt, szent testvér!”, mindig csodálattal tölt el... és mindörökké hálás leszek szívem mélyén, hogy Jézus Krisztus által lettem szent.

Ha Jázon házában járnál látni fogod amint a sok szegény rabszolga és felszabadított rabszolga foglal helyet a földön, néhányan vakok, mások közel állnak a vaksághoz, néhányuk arcát primitív tetoválások borítják. Ruházatuk borzalmasan szegényes, ruháik annyira foltosak, hogy szinte tenyéryi hely nincs rajtuk, ami egyfajta anyagból állna. Legtöbbjüknek nem volt egész életükön át csak egyetlen ruhájuk. Arcuk barázda szántott, bőrük cserzett, szemük fényét betegségek gyengítették, vagy már el is veszítették látásukat, karjaik és lábaik deformálódtak a sok éhezés következtében. A rabszolgák teste, beleértve a fiatalokat is kórosan sovány, arcuk és hátuk telve van vágásokkal és hegekkel, ami gazdáik bánásmódjának eredménye. Legtöbbjüknek nincsenek fogaik, úgy az idősebbeknek, mint a fiataloknak,

hiszen kihulltak azon szegényes ételektől, melyeket életük során elfogyasztottak. Van azonban valami, amit ritkán lehet megfigyelni a rabszolgák és a szegények körében.

Mindannyian a földön ülnek Jázon otthonában és az Úr nevét szólítják, szívüket betölti iránta érzett szeretetük, gyakran szólalnak meg, és beszélnek róla, az ajkaik megnyílnak és dicsőítenek, imát mondanak, énekelnek mindannyian... az Úrnak. Mindegyik lélek szeret és szeretve van abban a helységben. Mindennek közepén ott vannak a város legtehetősebb emberei is, akik nem érzik magukat többnek vagy kevesebbnek bárki másnál, aki a szobában tartózkodik.

Így van ez minden találkozás alkalmával a tesszalónikai gyülekezetben, minden összejövetel alkalmával.

Mint Filippiben, úgy Tesszalónikában is a gazdagabb asszonyok a gyülekezetben felvállalták, hogy törődnek a gyülekezet szegényebb sorsú tagjaival, ezért megkértek néhány szegényebb testvért, éljenek a gazdagabbak házában. (Mint tudod, a rabszolgatartók körében kialakult egy szokás mely szerint ha egy rabszolga túl idős lesz a munkához, vagy éppen haldoklik, akkor felszabadítják, hogy megszabaduljanak a felelősségtől, mely őket gondozásukkal terhelné.)

Néhány hónappal a tesszalónikai gyülekezet születése után az egyik hívőt magához szólította az Atya. E nő volt a közösség egyik legszegényebb tagja. Temetésén még a leggazdagabbak is keservesen gyászolták távozását, talán sokkal inkább mintha valamely rokonukat veszítették volna el.

A testvérnők közössége nagyon erős e gyülekezetben, erre én magam, Títusz vagyok a legjobb tanú, hiszen láttam amint a gazdag testvérnők ápolták a legszegényebbeket, ugyanakkor annak is tanúja lehettem, hogy a legszegényebbek ápolták a városban gazdagnak számító testvérnőket. A tesszalónikaiak között nem létezett olyasmi, hogy valaki gazdag, vagy más szegény, vagy hogy valaki zsidó, más pedig nem zsidó. Csak testvérek és testvérnők léteztek Krisztusban.

És mint ahogyan Filippiben is, a tehetős hívők Tesszalónikában sem nevezték meg magukat különböző jelzőkkel, mely társadalmi rangjukat bizonygatta volna. Mindenkit csak egyszerű neve jelölt meg, minden társadalmi sallangtól mentesen. (Mára mindez jellemző lett a Birodalom területén működő összes gyülekezetre.)

Ami éneklésüket illeti, Timóteus azt állította, hogy amikor először hallotta őket énekelni, úgy tűnt ők voltak a legrosszabb énektudással megáldva, amit addig hallhatott. Azonban ahogy telt az idő, hamarosan éneklésük az angyalok kórusával ért fel. Ezt bizton állíthatom, hiszen voltam Tesszalónikában és részt vettem olyan gyülekezésen, amely csak éneklésből állt, mert minden más nem tudott volna felérni azzal a dicsőséggel, amit dalaik jelentettek.

Amit pedig az éneklés után hallgattak, amikor Pál vagy Szilász beszélni kezdett, nem volt más Krisztusnál.

Még nem beszéltem a munkavállalásról. A hívő feleségek arra kérték tehetős férjeiket, hogy amikor reggelként kimennek a piacra megfelelő munkaerőt bérelni aznapra, akkor keressék elsősorban a hívő testvéreket.

Ők tisztességes emberek, és a legkeményebben dolgoznak az egész városban. Emellett testvéreim és szeretem őket. Őket foglalkoztasd! - ezt hallotta minden férj, akinek hívő felesége volt.

Pál helyesen érezte, hogy ideje Tesszalónikában a vége felé közeledik, mégpedig hirtelen távozásra kényszerül.

Mi okozta az üldöztetést?

A féltékenység.

Azon emberek több mint fele, akik valaha a zsinagógába jártak, többé nem tették be lábukat oda. Mostanra ők hívökké lettek és Jázon otthonában gyülekeztek mindennemű formáságoktól mentesen.

Pál megérezte e növekvő féltékenységet, és figyelmet fordított arra mi következhet ezután. Ami lángra lobbantotta a tüzet, mégsem a zsinagógabeli közösség volt, hanem egy levél, melyet a zsinagóga vezetősége kapott kézhez.

Mondanom kell talán ki írta a levelet, vagy magadtól is kitalálod szerzőjét?

TIZENNYOLCADIK FEJEZET

Blastinius Jeruzsálemből Szíriába utazott. Útjába ejtett minden zsinagógát, melyet Szíriától Cilliciáig talált. Egyetlen témája volt beszédeinek: Pál. Még ehhez hozzátette, hogy Pál a zsidó vallás elpusztítására tör! Ahhoz, hogy üzenetét még gyorsabban terjessze, Blastinius leveleket küldött szét a zsinagógákhoz, Galáciától Kisázsiaig, mindenüvé. Mindennek lehetett nevezni e levelet, csak kedves üdvözlő levélnek nem. Mesterien volt fogalmazva. A zsinagógák vezetői másolatokat készítettek róla és továbbküldték általuk ismert zsinagógáknak északi irányba. Ennek következtében a egyetlen levél eljutott hát észak Görögországba... még Tesszalonikába is!

A levélben, egyenes támadással és alattomos kitalációk alapján Blastinius úgy írta le Pált, mint aki egy hitehagyott zsidó - aki megtagadja Mózes törvényeit, Izrael ellensége, valamint olyan személy, akit még a római hatóság is megvet, egy bajkeverő és a császár ellensége. Blastinius levele úgy tűnt tökéletesen hiteles volt annak számára, aki elolvasta azt.

Mi volt az ami Blastinius egykori gyűlöletét immár vak dühhé alakította? Nem más, mint Pál levele a Galatákhöz. Blastinius hozzájutott a levél másolatához. Mivel elolvasta, bizonyossá vált számára, hogy Pál olyan ember, akit el kell pusztítani. Olyan szavak, mint szabadság, istenkáromlásnak számított Blastinius elméjének, az pedig, hogy Mózes törvényei megfeszítették Krisztussal és megszűntek létezni az egyenesen elviselhetetlen gondolat volt számára. Szemében Pál még alantabb nyert helyet egy rebellisnél, vagy körülmetéletlen hitelennél.

E kihívás készítette Blastiniust fogadalmának megtételére és arra, hogy útnak induljon a pogány világ szívébe..., el akarta pusztítani Pált. Szíriában döntötte el Blastinius, hogy levelet küld azokra a helyekre, ahová talán nem tud eljutni személyesen. A levél megfelelő órában született. Nem volt olyan zsidó a földön, aki ne rettegett volna a rómaiaktól, akik hatalmat gyakoroltak Izrael fölött. A zsidó hagyományokat soha nem tisztelték jobban. Blastinius érintett minden kérdést, számára megfelelő módon, és kiemelte Pált, akit minden ellenségnél veszélyesebbként írt le.

Amikor a tesszalonikai zsinagóga vezetősége elolvasta a levelet mindannyian holtápadttá váltak. Eddig azt hitték, hogy Pál csak helybeli veszély forrása, aki csak Tesszalonikában okozott gondokat. Most azonban rájöttek, hogy olyan emberrel találkoztak, aki feje tetejére állította a világot.

Bizonyossá vált számukra, hogy ezt a lázadó személyt meg kell állítaniuk. Kitaláltak egy tervet. Minden reggel a zsidók ki fognak menni a piacra és figyelmeztetni fogják az embereket azon idegenekre, akik a városukban élnek és a piacon dolgoznak.

Meg akarja fosztani trónjától a császárt. Azt hirdeti, hogy létezik egy másik király is Claudiuson kívül. Meg akarja fosztani trónjától a császárt és meg akarja dönteni a birodalmat.

Ezt hallhatták tőlük az emberek a piacon.

A tesszalonikai átlagpolgárok tartottak Rómától. Nem akarták többé látni, amint a római katonák végigvonulnak utcáikon. Ösztönük azt diktálta, hogy szabaduljanak meg ettől a társusi Páltól, bármilyen módon. Néhány nap leforgása alatt a zsinagóga vezetőségének sikerült összeszednie egy kisebb hordát, akiket rövidesen feltűzeltek.

A cselekmények pillanatában Pál és Szilász éppen meglátogattak egy nagyon idős és nagyon beteg testvért. Mivel a horda nem találta meg Pált, felforgatták Jázon házát és kiabáltak:

Szabad város a miénk. Elkötelezettjei vagyunk Rómának! Nem fogjuk elviselni e forradalmárt körünkben!

Dühödten tapasztalták, hogy a házban nem találják a keresett személy, így nem maradt más, elfogták Jázont helyette. Arisztarkhosz, Szekundosz és még néhány testvér rémülten látta, amint a csoport elhurcolta Jázont az utcákon átvonszolva testét a város magisztrátusainak színe elé.

A hordából egy hang így rikoltott:

Elfogtuk az egyik embert, aki feje tetejére állítja a világot, egyike azoknak, aki eljött városunkba!

A magisztrátusoknak fogalmuk nem volt arról mi folyik, azonban már hallottak eleget az egész kérdésről, hogy kellőképpen ijedtek legyenek, bár kis idejükbe belekerült mire felfedezték, hogy azok az emberek, akiket e tett végrehajtásával vádolnak nincsenek jelen. Mégis felismerték a vérben ázó Jázont.

Néhány szót váltottak, kérdések következtek, vádak csattantak, mire az egyik magisztrátus közölte döntésüket.

Jázon, büntetést szabunk ki rád. Fizess hét ezüstpénzt nekünk, és csak akkor fogod visszakapni azt, ha a bajkeverők elhagyták a várost. Ha elmennek, és ez a te felelősséged lesz, hogy megtegyék, pénzedet visszaadjuk. Választhatsz.

Azon estén az eklézsia teljes számban gyülekezett Jázon házában. Minden szem Pálra szegeződött, aki felállt és összefoglalta a nap eseményeit.

Lázadás volt ma az agórán, - a zsinagóga vénei szították azt. Mindeddig kiderítettük, hogy ez egy levél következménye, melyet minden zsinagóga kézhez kapott Kisáziában és valamilyen módon eljutott e városba is másolata, valamint Macedónia területére. Szilász és énmiattam hurcolták meg Jázont az utcákon a magisztrátusok elé és nagyon elbántak vele.

Ne sajnáljatok engem, - vágott közbe Jázon, - örülök, hogy Uramért szégyenítettem meg!

Sok pénzt vettek el tőled, Jázon, - jegyezte meg Pál. - Ha nem hagyom el azonnal a várost, a pénzt nem kapja vissza. Ezennel hivatalosan száműztek Tesszalonikából, és jelenleg bűnözőként tartanak számon. Szilásszal úgy döntöttünk, hogy még ma este elhagyjuk a várost, és nem adunk okot a városatyáknak arra, hogy összetűzésbe keveredjünk, vagy megváltoztassák döntésüket. Eme összejövetel után útnak indulunk.

Az egybegyűltek ellenkezésüket és sajnálatukat fejezték ki, sokan sírtak.

Sajnálatos módon, Timóteust kivéve a száműzetés mindkettőnkre vonatkozik - folytatta Pál - és nem tudunk visszatérni hozzátok, hiszen érvényben marad.

Ekkor már szinte mindenki sírt, mások hitetlenkedve csóválták fejüket, hiszen váratlanul érte őket az életükben bekövetkezett hirtelen fordulat.

Arisztárkus elmesélte ekkor mi történt a siralmas búcsúztatón. Úgy igyekezett előadni a történetet, hogy mosolyt csaljon az emberek arcára. Előadásmódja meglepte és ámulatba ejtette Pált. Szilász így mesélt erről nekem:

Ez volt az első alkalom, amikor a tesszalonikaiaknak volt alkalmuk bizonyítani Istenbe vetett hitük erősségét és ez arra engedett következtetni, hogy a jövőben számítani lehet e fiatalemberre, akit Arisztárkusznak hívtak.

Az est további része azzal telt, hogy Pál és Szilász utasításokat adtak és buzdításokkal látták el a közösséget. Mindkét férfi emlékeztette a hallgatóságot, hogy már az első naptól kezdve figyelmeztették a gyülekezetet e nap beköszöntére. És azon az estén a félelem helyét elfoglalta az öröm és izgalom.

Szilász, egy napon vissza kell majd térned Jeruzsálembe. Mondj el nekik mindent, amit Tesszalonikában tapasztaltál.

Szekundusz emelkedett szóra, hangja elcsuklott.

Mondd el nekik azt is, hogy milyen hálások vagyunk a jeruzsálemi testvérek tanúságtételéért, és ma mindannyian megtisztelve érezzük magunkat azért, hogy szenvedhetünk Jézusért.

E szavakat „Ámen!” kiáltásokkal nyugtázták a testvérek.

Létezett valaha is ehhez fogható gyülekezete Isten népének, akik szenvedésük felett oly gyorsan örvendezni tudtak?

Szilász imádságra hívott mindenkit. Mindannyian letérdeltek. Imádkoztak és sírtak, s megölelték a távozni készülöket.

Mennyire hasonlós a Filippiben töltött utolsó estéhez! - jegyezte meg döbbsen Timóteus.

Mielőtt Pál kilépett volna Jázon házában kapuján félrevonta Jázont.

Holnap légy szíves írd egy levelet a filippibelieknek. Írd le mi történt itt és kérd meg őket, imádkozzanak értetek. Magyarázd meg nekik, hogy az itteni helyzet sokkal súlyosabbnak bizonyul annál, ami Filippiben történt. Nagyon sok ember szemében gyűlöletet láttunk a városban. Ők mindannyian azt hiszik, hogy akik a te házában gyülekeznek lázadók. Kérd arra a filippibelieket, hogy másolják le a leveledet és küldjenek egy-egy példányt a négy galata gyülekezetnek és Antiókhiaiba is. Minden gyülekezetnek tudnia kell arról, ami itt történt.

Amint a három távozni készülő férfi kilépett az utcára, a közösség követte őket és a nyugati kapun át, amely Vardar Kapu nevet viselte, elhagyták a várost, majd az Egnatia Útra értek. Továbbindultak az Axius folyó partjáig. Ha sikerül Pálnak és Szilásznak átjutni e folyón, azon túl már nem számítanak száműzötteknek e földrészén és biztonságban lesznek. Amint a folyó menti ösvényen haladtak a testvérek és testvérnők énekelni kezdtek és dicsőítéseket mondtak.

Soha nem láttam még ilyet, - mormolta Szilász. - Soha életemben. Ha ezt elmesélem a jeruzsálemi eklézsiának biztosan nagyon büszkék lesznek majd.

Amint a nap feljött a láthatáron e kis csoport elérkezett egy kompátkelőhöz. Leültek és ott várakoztak, mígnem az első reggeli komp befutott a kikötőjébe. Pál néhány bátorítást mondott, újra letérdeltek és imádkoztak. A komp vezetője ezalatt ámulatlan nézte a számára érthetetlen jelenetet.

A révész ijedten tiltakozott, amikor Pál, Szilász és Timóteus a komp felé közeledtek, mert túl kicsi volt a komp ahhoz, hogy ennyi embert átvigyen a túloldalra.

Csak hárman fogunk beszállni, - biztosította Pál.

A komp elhagyta a kikötőt, mire mindenki csendben maradt. Nagyon megható pillanat volt. Amikor a másik parthoz közeledett, újra felcsendültek a kiáltások és dicséretetek. Szilász és Timóteus visszakialtottak. Amikor száraz talaj volt lábaik alatt a hívek felszabadultan örvendeztek.

A következő város, amelyet elérnek Bérea lesz, - szólt a révész, - körülbelül ötven mérföldnyire van déli irányban. Hadd jegyezzem meg, hogy nagyon fontos emberek lehetnek, hogy ilyen sokan kísérték ki benneteket.

Pál azonnal a filippibeli vesszőzésre, a tessalonikai száműzésre gondolt és arra, hogy ő Krisztus követője. Hogy fontos vagyok? Igenis! - gondolta.

De Szilász volt az, aki hangosan válaszolt a révésznek mindannyiuk nevében:

A mennyeiek számára fontosak lehetünk. Ami a földieket illeti, abban nem vagyok olyan biztos.

Ezzel a három barát dél felé fordult és egyetlen kérdés foglalkoztatta gondolataikat: vajon Blastinius levele eljutott-e Béreaiba is? Ha igen, akkor tovább kell haladniuk a városon, ha nem akkor meg kell próbálkozniuk azzal, hogy a béreai zsinagógában hirdessék Krisztust.

Az ő útjai nem az én útjaim, - mondta Pál elgondolkodva, - én nyugat felé akartam menni. Innen egyenesen Illyricum felé akartam menni, onnan pedig reményeim szerint át akartam hajózni az Adriai tengeren és meg akartam állni az itáliai kikötővárosnál, Brundisiumnál.

Szóval, abban reménykedtél, hogy sikerül eljutnod Brundisium kikötővárosából Rómába, nemde? - kérdezte Szilász.

Egy ember, kinek neve Claudius megoldotta e kérdést helyettem, ugye? Az Úr nem engedte meg hogy Efézusba menjek, sem Bithiniába, hanem inkább Görögországot jelölte ki számomra. Ha tőlem függött volna, akkor most elmentem volna Illirikumba és Róma elérését tűztem volna ki célul. Ehelyett most egy kisváros felé indulunk a hegyek közé, ahová az emberek elmenekülnek a forró nyári napokon! Nyaralóvárosba megyünk!

Pál nyugatnak tekintett és nyomatékosan hozzátette:

Claudius, mit tettél te velem? - szemeit az egekre emelte és így folytatta - Uram, mi a terved mindezzel?

Megfordult és visszapillantott Tessalonika felé:

Blastinius, felkészültem arra, hogy el akarod pusztítani azt a munkát, amit a gyülekezetekben végeztem. De hogy a római kormányzást ellenem fogod uszítani - azokat az elnyomókat, akiket te is gyűlölsz, - erre

soha nem gondoltam. Sőt felhasználtad terved véghezviteléhez a zsinagógákat is. Mindenütt elérted őket! Sokkal többre vagy képes, mint amire számítottam.

Gondolj arra Pál, - szólt közbe Szilász, - hogy ha Antiókhíából egyenesen Rómába tartottunk volna, akkor most éppen arra készülnék, hogy összekapjuk csomagjainkat és kisurranjunk a Birodalmi Városból.

Szóval mégis helyesebb, hogy Bérea felé tartunk, Róma helyett? Tényleg nagy a különbség a kettő között! - tette hozzá Timóteus.

Reménykedjünk abban, hogy Blastinius levele nem jutott el eme hegyek övezte városba. Egyszerűen nem is tudom elképzelni, hogy eljuthatott volna ilyen messzire!

Valójában tényleg nem érkezett levél Béreaába, azonban egyet már elküldtek, mely még nem jutott el a címzettekhez.

A tesszalónikai tartózkodás igen gyorsan ért véget - a béreai kalandok pedig még csak most fognak kezdődni.

TIZENKILENCEDIK FEJEZET

Péntek délután van - a szombatnap néhány óra múlva kezdetét veszi. Talán más napot is választhattunk volna megérkezésünkre. Legyen hát ahogy lennie kell, találnunk kell azonnal egy fogadót, - mondta Pál amint átlépték Bérea városának kapuit.

Timóteus, kérdezősködj a legjobb fogadó felől, utána találkozzunk a zsinagóga bejáratánál, ott szeretnék állni kapui előtt pár percig mielőtt belépnénk. Talán így megtudhatunk valamit!

Kis idő elteltével mindhárman a zsinagóga bejáratánál várakoztak. Egyikük sem szólalt meg. Magukban imát mondtak gondolataikról, reményeikről, félelmeikről.

Ezek után Timóteus elvezette őket a fogadóhoz, ahol igen tiszta szobákat találtak frissen készített fekhelyekkel, ami bármilyen finnyás utazónak megfelelt volna. Többek között észrevették, hogy a város nagyon tiszta volt, sokkal tisztább, mint bármelyik, amelyekben eddigi útjuk vitt. A külterületek utcái is szélesek voltak, és megjegyzték, hogy nem is találkoztak még ilyenekkel, sem addig sem azután. Másnap reggel, mint ahogyan Pál eddig oly sokszor megtette már, felvette bőrszakját, és kivette belőle färiseusi ruházatát.

Köszönet érte Lídiának, nagyon jólöltözöttnek tűnsz!

És kevésbé soványnak, mint amikor a tesszalónikai zsinagógában beszéltünk! - egészítette ki Pál.

Amint az utcán haladtak a zsidó közösség gyülekezőhelye felé Pál sokkal bizonytalanabbnak érezte magát, mint eddig bármikor.

„Vajon hallottak már felőlem?” folyamatosan ez járt fejében. Megérkezhetett ide is Blastinius levele? Ha igen, akkor nagyon mozgalmas reggel elé néznek.

Timóteus, - kezdte szárazon Pál, - még eddig soha nem említettem neked - te sokkal inkább görögnek nézel ki, mint zsidónak.

Timóteus felnevetett. Szilász döbbenetet színlelt.

Megkérhetlek hát, hogy ne a zsidók között foglalj helyet a zsinagógában, hanem az istenfélők sorában?! Ha bármilyen hír eljutott ide rólam, nem szeretném ha olyan benyomást keltenék, mint aki szembeszegül Mózes törvényeivel és megengedem, hogy egy nem zsidó a zsidók közé üljön le.

Timóteus széttárta karjait és felkiáltott:

Ah! A mai napon éppen tisztátalan leszek!

Szilász, fel kell hívnom a figyelmedet, hogy túl sok időt töltesz e fiatalemberrel, ennek még rossz hatása is lehet! - élcélődött Pál.

A zsinagóga bejáratánál mély lélegzetet vettek mindhárman, majd átlépték küszöbét. Timóteus kis idő múlva már azzal küszködött, hogyan találja meg azt a módszert, amelynek segítségével leragadni vágyó szemeit nyitva tarthatja. Álmos lett, teste fáradt volt az utazástól, a szoba levegője fullasztó volt a rituálé

pedig borzalmasan unalmas. Annak végeztével a két zsidó látogatót megkérdezték meg akarnak-e osztani valamit a hallgatósággal.

Szilász állt fel beszélni és szavait jól fogadták. Pál nem szólalt meg, neve nem nyert említést. A gyülekezés végére nem mutattak nagy érdeklődést irányukban, azonban nem utasították ki őket. Ezen fogadtatás arra készítette a három utazót, hogy az elkövetkező hét folyamán kiderítsék megkapták-e a levelet a zsinagóga vezetői Pálról. E pillanatokban minden arra engedett következtetni, hogy senki nem hallotta még e helyen társusi Pál nevét.

Következő szombatnapon újra visszatértek a zsinagógába, ezúttal azonban Pál emelkedett beszédre. Tudván, hogy a béreai zsinagógában való lehetősége a beszédre korlátozott lehet, így Pál azonnal a lényegre tért:

A Messiás, kinek neve Jézus, eljött. Megfeszítették és ő feltámadt halottaiból.

Ekkor a két férfit melegen megkérték, hogy jöjjenek vissza következő héten is és beszéljenek ismét. A béreai zsinagóga volt eddig a legkedvesebb mind közül, hiszen itt fogadták legbarátságosabban Pált.

Amikor következő alkalommal a zsinagógába mentek észrevették, hogy egy asztal került a terem közepére és rajta Ézsaiás tekercsét helyezték el. Minden zsinagógában volt egy faláda, melyben a szent tekercesek másolatát tartották, ezt is onnan vették elő. A faláda, mint minden zsinagógában itt is kék függönnyel volt eltakarva.

A zsinagóga vezetőinek kérésére Pálnak megengedték, hogy helyet foglaljon a tekercs mellett és felolvasson verseket. Pál nem ismert minden verset tökéletesen, mégis mesterien adta elő mindazt, amit Ézsaiás könyvéről tudott. Még a zsinagóga véneit is lenyűgözte tudásával.

Amint véget ért a gyülekezés, úgy tűnt mindenki a helységben elfogadta Jézust Messiásként. Sokan hittek. (Talán a zsinagógabeliek több mint fele tényleg elfogadták Jézus Krisztust Uruként, még mielőtt Pál arra kényszerült volna, hogy elhagyja a várost. Ez nagyon figyelemreméltó dolog, hiszen tudni kell mindehhez azt, hogy Pál alig egy hónapig tartózkodott Béreában.)

A városbeli tartózkodása alatt Pál mindennap elment a piacra és prédikált a hallgatóságnak. Többnyire ezt késő délelőtt tette, mielőtt a piac bezárt volna néhány órára a déli ebéd miatt. Délután visszatért, amikor az emberek újra az agórára mentek. Beszédéből úgy tűnt, mintha sietett volna, mintha érezte volna, hogy nem sok ideje lesz Béreában. Sajnos a piacon nem kapott olyan pozitív visszajelzést, mint a zsinagógában.

Mégis a második hét végére volt néhány testvér és testvérnő, akik Phirhus házában gyülekeztek. Nagyon kicsi ház volt, mégis elegendő arra, hogy szorosán, de elférjenek benne.

Nagyon szokatlan dolog történt eközben a zsinagógában.

A következő szombatnap délutánján nyitva maradtak a zsinagóga kapui. Zsidók és istenfélők együtt jöttek a zsinagógába és együtt olvasták a tekerceseket. Az emberek többsége soha azelőtt nem került ilyen közel a zsidó tekercesekhez, hiszen addig a napig csak a vének érinthették kezeikkel azokat. (A tekerceseket csak felolvasásokra használták.) A vének egyike, aki tudott olvasni, Pál beszéde alatt folyamatosan kereste az éppen esedékes versszakot, majd hangosan felolvasta azt.

Sokszor még a zsidók sem értették a teljes felolvasást, mert a tekercesek szövege ősi héber nyelven volt írva. A véntől függött, hogy mennyire érti meg hallgatósága felolvasását, ha azt akarta, hogy mindenki megértse, akkor előbb felolvasta az ősi nyelven, majd újra felolvasta lefordítván a beszélt zsidó nyelvre.

Amikor egy-egy részt elolvastak, azt sokáig elemezték. Arról tudomásom van nekem, hogy mindeddig egyszer sem érte egyetlen kritika sem Pált. Mi több, minden felolvasott részlet alátámasztotta mindazt, amiről Pál beszélt. Bár nagyon szívélyesen fogadták Pált Béreában, kétségtelen, hogy ez nem tarthatott sokáig.

A bajt megéreztek, és az el is jött. De nem Béreában gyökerezett, hanem Tesszalonikából érkezett. És igen, Blastiniussal állt kapcsolatban.

Úgy tűnt, hogy a tesszalonikai zsinagóga vezetői tudomást szereztek arról, hogy miután Pál száműzetett városukból eljutott a közeli Béreába. Természetesen ezt nem engedhették meg, így eldöntötték, hogy

véget vetnek mindennek, mint ahogyan Tesszalonikában tették. Útnak indítottak hát egy maroknyi igen elhivatott zsidót Béreába.

Megérkezvén oda ezen zsidók Pál ellen fordították a város zsidóságát. Ugyanígy jártak el a városatyáknál is, sok hamis dolgot állítván Pálról, ellene hangolták őket. Felolvasták Blastinius levelét is, azonban még ezzel sem érték be. A következő szombatnapon a tesszalonikai férfiak a zsinagógában szóltak az egybegyűltekhez és minden rosszat állítottak Párról.

Másnap reggel már a magisztrátusok előtt álltak és figyelmeztették őket mindazon káoszra, melyet állítólag Pál okozhat Béreában, rémtörténeteket mesélve azon dolgokról, amit Pál Tesszalonikában tett.

Felbújtatta az embereket, - befeketítette a császár nevét. Ő a császár ellensége!

A magisztrátusok megijedvén a hallottaktól eldöntötték, hogy komolyan foglalkoznak a kérdéssel. Ha Tesszalonika arra kényszerült, hogy száműzze ezt a férfit, akkor Béreának is meg van minden oka hogy ezt tegye, hiszen Bérea is szabad város volt, amely nem akart bajba keveredni a római hatalommal. Nem akartak semmiféle lázadásnak szemtanúi lenni piacterükön.

Elég nem szép volt tőlük, de Szilász nevét egyszer sem említették mindvégig. Csakis Pál volt mindennek a célpontja.

Pált nem érte váratlanul mindez. Tulajdonképpen már éppen készült megtenni a szükséges intézkedéseket arra, hogy elkerülje az elkerülhetlent.

El kell hagynom Béreát, - szólt Szilásznak és Timóteusnak. - Azt fogom tenni, amire a legkevésbé számítanak. Vissza fogok térni Tesszalonikába. A testvérek úgyis nagy bajban vannak. Módot fogok keresni arra, hogy visszajussak Filippibe.

Szilász, Timóteus és a béreai testvérek egyöntetűen kiáltottak fel:

Ezt nem teheted meg!

Mialatt heves vitába bonyolódtak, egy levél érkezett Pálhoz a tesszalonikai testvérektől. Minden okuk megvolt arra, hogy levelet írjanak.

Úgy tűnt, hogy az egyik fiatal testvér egy napon kritizálta Claudius császárt.

Claudius nagyon rossz ember, mondhatni beteges, és minden törvényt félretéve kormányozza a birodalmat! - jelentette ki.

Szavait nagyon befolyásos emberek hallották meg a császár köréből és ez nagyon rossz fényt vetett a helybeli hívőkre.

Tulajdonképpen ami a legjobban bántotta Pált az volt, hogy a fiatalember egyszerűen csak felidézte beszédének egy mondatát. Mielőtt Pál elhagyta volna Tesszalonikát - mielőtt a horda betört volna Jázon házába - Pál éppen beszélt az ekléziához és üzenetébe belefoglalt néhány erős, csípős megjegyzést Claudius császárról. Valaki megkérdezte Pált mikor fog az Úr Jézus visszatérni. Hamarosan mindenki a helységben nagyon izgatottá vált, arra gondolván, hogy „az Úr Jézus talán nagyon rövid időn belül visszatér!” Valahogyan az ezt követő beszélgetésben Pál kifejezte ellenszenvét a császárról.

Amióta a birodalom köztársaság lett, a császárok mindig törvényen kívül hozták döntéseiket, de egyikük sem volt olyan törvényen kívüli, mint Claudius, és senki nem követett el annyi bűnt, mint ez az ember.

Természetesnek tűnt egy fiatal és heves vérmérsékletű fiatalembertől, hogy Pál szavait elmondja a piactéren... és ehhez hozzáteszi saját gondolatait. A hír melyet e fiatalember terjesztett azonnal szárnyra kapott az egész városban és hamarosan az egész ekléziát megvetette a város teljes lakossága. Az egyetlen hely ahol szívesen látták őket csak egymás házában volt. Máskülönben akárhová mentek mindenütt csak elutasításban volt részük.

Amint ezt elolvasta Pál, döbbenet ült, csendbe burkolózva. Kis időnek kellett eltelnie, mire valamit sikerült kipréselnie magából.

Azt hiszem többé nem fogok beszélni.

Pál eddig is sokat aggódott Tesszalonika miatt, most pedig teljesen biztos volt abban, hogy visszatér oda. Azonban Timóteus és Szilász egyre inkább elleneztek mindezt. Végül Pál engedett. Abban egyetértettek,

hogy Pálnak el kell hagynia Béreát minél hamarabb és gyorsan útnak kell indulnia dél Görögországba, (Akhájába), és ott várakozzon addig amíg Szilász híreket juttat el hozzá Béreáról és Tesszalonikáról. Két társa Béreában marad, és Timóteus rövid időn belül ellátogat Tesszalonikába, amint az tanácsos lesz. Mielőtt Pál útnak indult volna a béreai eklézsia gyülekezett.

Soha nem vettem búcsút egy ilyen fiatal ekléziától, mint a tietek. Szilász és Timóteus veletek marad mindaddig amíg tudnak, - talán egy-két hónapig. Addig el kell döntenünk mit tegyünk. Én akkor fogok visszatérni, amikor ez már nem ütközik nehézségekbe.

A távozás, ugyanúgy mint Tesszalonikában szomorú mégis reményteljes volt. A testvérek elkísérték Pált egész éjszakán át Dium kikötővárosáig.

Itt ő jegyet váltott egy hajóra, mely Athén városáig viszi majd őt. Könnyekkel búcsúztak tőle amint a hajóra szállt.

Beszélg az athéniaknak Krisztusról! - kiáltotta valaki.

Térj vissza hozzánk Isten segítségével! - hangzott fel.

Utolsó percben néhány testvér úgy döntött, hogy Pállal tartanak Athénba, és felugrottak a hajóra.

Pál melegen búcsúzkodott Szilásztól és Timóteustól.

Amint eltervezték Szilász és Timóteus Béreában maradt, hogy segítse a fiatal gyülekezetet, ugyanakkor kapcsolatot tartanak fent Tesszalonikával. Mindhárman abban egyeztek meg, hogy beszélni fognak egymással, amint lehetséges.

Addig maradok Athénban, amíg te, vagy Timóteus eljöttök hozzám, vagy ahogyan az Úr rendelkezik. Időközben írjatok, gyakran írjatok nekem. Timóteus, téged nem számúzték Tesszalonikából, mint ahogyan Szilászt és engem. Menj el oda és ne vesztegesd az idődet! Ha lejutsz oda - mosolygott Pál, - próbálj görögnek mutatkozni, nem pedig zsidónak, ha teheted.

Itt véget ért beszélgetésük.

A vitorlákat felvonták, és egy perccel később a hajó már távolodott a diumi kikötőből. Pál és utastársai bátorító szavakat kiáltottak a parton maradtakhoz. A hajó partközélen hajózott Pireuszig, amely Athén városának kikötője. Pál olyan zsidó volt aki, görög kultúrában nevelkedett így tudta, hogy a görög kultúra bölcsőjéhez közelített, a görög-római civilizáció szülőanyjához... Athén istennő városához.

Athénba tartok! - mormolta Pál. - Soha nem gondoltam volna, hogy ide fogok jönni.

Vajon e város, amely számtalan istennek hódol válaszolni fog Jézus Krisztus evangéliumának hívó szavára?

HUSZADIK FEJEZET

A legendás Pireusz! Kikötő ahonnan sok ezernyi hajó indul útnak a szélrózsa minden irányába, hogy hirdessék mindenütt zászlajukkal görög származásukat. Pál szomjasan itta be az elé táruló csodálatos panorámát.

Amennyiben valaha Athénban járnál, felfedeznéd, hogy négy mérföldnyire fekszik a pireuszi kikötőtől a szárazföld felé. Elsőként Athén istennő szobra tűnik szembe a Mars hegy tetején, ezt Pireusz minden pontjáról látni lehet. Athén aranykora immár négyszáz éve leáldozott, de a város már azelőtt ezer évvel jött létre, és még mindig lenyűgöző szépséggel bír. A várost soha nem igázták le mindaddig, amíg Róma vasökle le nem csapott rá kétszáz évvel ezelőtt. Jogosan nevezik e várost „megszámálhatatlan isten városának.” Pál megbizonyosodhatott afelől, hogy úgy Pireusz, mint Athén, eleget tett ezen elnevezésnek. Már a kikötőváros tele volt zsúfolva mindenféle isten szobrával.

„Négy mérföldön át gyalogoltunk és amerre néztünk, mindenütt sorban álltak a szobrok és oltárok mindenféle pogány bálványistenek címezve. Az egyikén például azt a feliratot olvastuk, hogy „Ismeretlen istennek” szánt oltár. Ténylegesen az egyetlen isten, melyet Athén nem ismert, az nem volt más az igaz, élő Istennél.” - Így számolt be Pál egyik utastársa, amikor a későbbiekben beszámolót tartott athéni útjukról a béreai gyülekezetnek.

Pál is megjegyzett néhány dolgot.

Mielőtt Athénba értünk volna egy hatalmas kézműves céh előtt haladtunk el, a Keramikos mellett, melynek termékei szerte világon ismertek. Az út mindkét oldalán magas falak álltak, régi erődnek tűnt, és körülbelül háromszáz éve épülhetett.

Miután elhagyták a kézműveseket, Pál megállt egy pillanatra és felmutatott: „Íme a nagy akropolisz. Ötszáz lábnyira a város felett, Árész hadistennek címzett területen.”

Pál és béreai utastársai hamarosan a városhoz közelítettek a Kettős Kapu oldaláról, Athén nyugati felén.

Úgy tűnik, mintha minden út, ami valamennyire is számít, itt találkozik és ezen a kapun át folytatódik a városban. - Jegyezte meg Pál, amint átlépték a kaput. - Itt ér véget a korinthusi, pireuszi, actiumi és bojotiai út. Minden út Athénba vezet! Vajon Róma hallott már erről?

Ha bármikor Athénban járnál, akkor feltétlenül nézd meg a következőket.

Amint átléped a Kettős Kaput, eljutsz Demeter templomához. Le fog nyugózni azonnal építészeti szépsége, azonban egy idő után megszokod a várost és felfedezed, hogy mindenütt egyforma szépségű templomokat fogsz találni. Vajon létezik-e még egy hely a világon ahol hasonló mennyiségű és szépségű szentélyt találunk?

Demeter temploma mögött láthatjuk Posszeidon isten nagyméretű szobrát, amint egy lovon ül. Posszeidon kezéből elmaradhatatlan a háromágú szigony, melyet még mai napig használnak közelharokban. Ezek után következnek sorban Zeusz, Apolló, Hermész istenek, és Athéné istennő szobrai. Mindannyian Posszeidon körül kaptak helyet. Amint magad mögött hagyod ezeket, előtűnik Dionüszosz szentélye.

A város szívébe érve mindenütt fiatal emberekbe lehet botlani, akik eljöttek ide a római Birodalom egész területéről, hogy filozófiát tanulhassanak a nagy görög mesterektől. Ezek után látni lehet a görög piacteret, mely a híres zeneakadémia, Periklész Színháza mellett kapott helyet.

Áthaladván a görög agórán, a város kolonnádjá következett, még több bálványiszoborral. Ezen bálványok között helyet kaptak a múlt hősei, akikről már szinte teljesen megfeledkezett az utókor.

A görög piactéren Pál egy fogadóban szobát foglalt. Mikor utastársai őt biztonságban látták, búcsút vettek tőle és visszaindultak Béreába, hogy tudassák az ott lévőkkel Pál hollétét, és kérését is, hogy amint történik valami Tesszalonikában azonnal adják tudtára.

Pál nagyon egyedül érezte magát, és semmi tennivalója nem akadt, míg a szombatnap nem jön el. Így hát bejárta a várost, minden szépségét megcsodálta és tanulmányozta történelmét. Hamarosan megtudta, hogy a zsidók menekülése Rómából éppen ezen napokban tetőzött, akik vagy Izrael földjére menekültek, vagy Korinthus városába, mely település nagyon közel volt déli irányban Athéntól. „Tehát Korinthus most megtelt római zsidókkal” - gondolta. „Talán semmi nincs veszve. Római zsidók tömörültek össze egy görög városba, és e város éppen közel van” - folytatta gondolatmenetét.

Athénban Pál mindennemű pogány bálványistennek szóló oltárt megtalált. Volt olyan, amelyiket a szerénységnek emelték, másikat a haragnak, harmadikat pedig a híreszteléseknek. Mindenek közül legjobban Ptolemaiosz bronzszobra ragadta meg figyelmét. A görög piactérről délre talált más templomokat is melyeket az Olümposzi Zeusznak szenteltek. A tér délkeleti oldalán helyet kapott egy másik bálványistennek szánt szobor is, név szerint Pythium istenének címezve. Az Agóra téren, mely közvetlenül a görög és a római piac mellett állt, nyert teret Theseion temploma.

Úgy tűnt Athén vezető helyet foglal el a világban bálványimádás terén. Ez volt a legjobb, ám egyben a legrosszabb hely is Pál számára ahol bevárhatta Timóteus érkezését. Amennyiben Pál görög származását tekintjük nagyon sok minden felkelthette a figyelmét, azonban tekintve zsidó voltát, nagyon sok minden felháboríthatta őt.

Úgy éreztem soha nem jön el a szombatnap, - említette egyszer, - végül pedig amikor elközelgett, csak álmélkodni tudtam azon, hogy az athéniak türelme még a zsidó szentélyt is befolyásolni tudja.

Ez így is volt.

Azt hiszem, - mondta Pál, - felállhattam volna a zsinagógában és bejelenthettem volna, hogy a világ vége délután bekövetkezik és senki nem tekintett volna csodálkozva rám, arra hogy ki tette e kijelentést.

Mivel zsinagógái szokás volt, Pált megkérték, hogy beszéljen aznap. Beszéde közben, mialatt Urát hirdette Pálon mély reménytelenség uralkodott. Én, Títusz kijelenthetem, hogy azon a napon egyetlen ember fogadta be az Urat, egy kedves nővér Krisztusban, kinek neve Damarisz volt.

Damarisz azt mesélte, hogy megindítóan és csodálatosan tárta üzenetét Pál a hallgatóságnak, azonban szinte senki nem mozdult meg, sőt szinte egyetlen szem sem rebbent mikor Pál kijelentette, hogy a Messiás eljött.

Vajon létezik a földön bármi, vagy történhetne valami is, ami felkavarta volna a zsinagógabeliek érdeklődését? - kérdezte önmagától Pál - Felvillanyozott volna, ha legalább elutasítást látok rajtuk. Semmi mást nem láttam arcukon, mint a teljes érdektelenséget. Sokkal boldogabban viselem azt, ha elutasítanak, mint amikor csak üres tekintetekkel találkozom.

Pál úgy lépett ki az épületből, mint aki beteljesítette Urának akaratát, miszerint elsősorban a zsidókhoz szóljon. Azonban annak eshetősége, hogy az athéni nem zsidók jobban fogják fogadni, még kevesebb sikerrel kecsgett.

Megfigyelte, amint kis csoportok sétálgattak Athén utcáin és igen mélynek ható beszélgetéseket folytattak a semmiről... mégis nagyon válogatott szavakkal tették ezt, s néha abszurdum tűnt, amit mélyreható gondolatoknak hittek.

A Szombatnapot követő vasárnapon sok belső vívódás után eldöntöttem, hogy azt fogom tenni, amit Szókratész tett. Beleszóltam sok ilyenfajta beszélgetésbe, és feltettem számos kérdést. Ez lehetővé tette, hogy önmagam megválaszoljam saját kérdéseimet. Mégis, senki nem mutatott érdeklődést aziránt, amiről beszéltem. Az athéni emberek már régen halálra beszéltek magukat minden semmiségen. Szóltam nekik az Anastasis kérdéséről, (ami nem más a feltámadásnál), azonban elméjük sötét ködben úszott. Ők már hosszú ideje felállítottak egy értelmezést, filozófiai eszmefuttatást, ami az Anastasist illeti és ez teljesen körülfogta, bekebelezte elméiket, elutasítván bármilyen lehetőséget, amely Jézus Krisztus feltámadásának lehetőségét érintette. Amikor meghallották, hogy felhoztam e témát, egyesek kinevettek, mások csak elnézően mosolyogtak rajtam. Így hát magukra hagytam ezen tanult embereket és a piactérre tartottam, remények sugarát látva. Amint felálltam beszélni egy kis csoport gyűlt körém, azonban néhány perc elteltével néhányan az egybegyűltek közül azt kiabálták felém: Spermologos! Magszedő! (ezen athéni tájszóval illetik azokat az embereket, akik Athénban járván felszednek valamennyit az itteni filozófiai tanításokból, majd összerakván a kis szemelvényeket mélyreható beszédet állítanak össze olyan dolgokról, melyről nagyon keveset tudnak. Végül is összefoglalva, azok, akik jártukban-keltükben felvesznek szavakat.)

Még az idegen akcentusom sem segített ezen, - ismerte be Pál, - az athéniak megszokták, hogy nyelvüket az előadók gyönyörű klasszikus görög akcentussal használják... de az én cilliciai nyelvem, mely keveredett egy kis zsidó akcentussal úgy tűnt számukra, mint amikor egy tanult, nyelvismeretekben jártas ember szól hozzájuk. Ekkor nagyon sok Epikureus és Sztoikus közeledett felém. Megkérdezték tőlem, tisztában vagyok-e azzal, hogy törvényszegést követek el? - (természetesen Pálnak fogalma nem volt miről beszéltek.)

Mielőtt bármilyen tanítással állnál az Athéniak színe elé, előbb a város vezetősége elé kell járulnod és velük el kell fogadtatnod tanításaidat. Miután ők meghallgatnak, eldöntik, hogy tanításod veszélyes, vagy sem a hallgatóságra nézve, mert nem tűrik a lázítást Róma ellen, - mondták.

Kétlem, hogy létezne bármi a mennyek alatt e városban, amit ne tudnának elfogadni - gondolta minderre Pál. A századok folyamán a tanítások leginkább nevetséges szózatokhoz hasonlítottak.

Pál azonnal úgy döntött, hogy megjelenik a város vezetői előtti gyülekezőhelyükön, az Areopáguson.

Árész hegye felől közelítettem meg e helyet, déli irányból, felmentem az akropoliszra. Onnan tizenhat nagy lépés távolságra volt az Areopágus. Pallas Athéné bírósága várakozott ott reám. Jelt adtak, hogy foglaljam el helyem, egy bizonyos Szégyen Kőnél, ahová azért ültetik az embert a bíróság elé, hogy megvédje, igazolja önmagát. Elfoglaltam hát helyem nem mások előtt, mint Szókratész, Platón, Arisztotelész, Zénó és Euripidész leszármazottai előtt, hogy hirdessem Jézus Krisztus evangéliumát, miközben magam előtt néhány lépésre Athéné istennő szobrát láthattam.

A közzéadott fellépett egy emelvényre, mely a Büszkeség Köve elnevezést viselte. Hamarosan Pál megtudta, hogy ami a görögök türelmét illeti, az csak egy álarc, nem más. Lekicsinyléssel és szórakozottsággal hangjában a férfi nagyon hivatalos hangon felszólította Pált:

Mondd hát idegen, miben áll új tanításod, melyet az agórán kívánsz előadni?

Pál mély lélegzetet vett, és lényének mélyéből elővonta mindazt a klasszikus görög tanítást, melyben része volt Tárzusban fiatalkorában. Bizonyos volt abban, hogy úgy akarta előadni dolgait, hogy hallgatósága tudatában legyen annak, hogy e világ nem áll távol tőle.

Eme csupa „kiválóságokból” álló hallgatóság hamarosan észrevette, hogy aki előttük áll, az nem egy „magszedő”. Pál már a kezdet kezdetén előadott egy részletet Aiszküloosz „Eumenidész” című művéből, melyben Athéné istennő elmondja az Akropolisz történetét. Ezek után Platón idézetek következtek, annak tizedik könyvéből, „A köztársaság”-ból, melyben az „univerzum legnagyobb építőjéről” esik szó. Nem sokkal ezután döbbent csendre készítette hallgatóságát, amint egy kevésbé ismert krétai költőtől idézett néhány sort, Epimenidésztől. Megtűzdelte mondanivalóját Arátusz filozófustól kiragadott szemelvényekkel, aki háromszáz évvel azelőtt írta meg „Fenoménon” című könyvét. Legfontosabb szemelvénye a következő volt: „mi vagyunk az ő leszármazottai.”

Mindenfelől bólogattak, mire Pál folytatta.

Tulajdonképpen azért kellett megjelenie ott Pálnak, hogy eldöntsék tanításai veszélyesek-e vagy sem Akhája provinciájára nézve, így addig beszélgették, míg teljesen kielégítette kíváncsiságukat mondanivalója.

Figyelmük intenzitása megszűnt egészen addig a pontig, míg Pál a feltámadásról kezdett beszélni. Amint ezt meghallották a többség nevetni kezdett. A gyűlés egyik tagja ekkor felemelte kezét és csendre intette, majd megszólalt:

Majd többet fogunk hallani erről egy másik alkalommal.

Tulajdonképpen ez burkolt célzás volt, miszerint nem akarnak hallani többet erről, csak az athéni udvariasság így diktálta nekik tudomására hozni.

Pál ezzel elhagyta az Areopágot, gondolataiban azonban csak ez járt: „Nem fogok többet eljönni ide. Elmegyek Korinthusba. Üzenetet hagyok Timóteusnak a fogadóban, hogy jöjjön oda utánam.”

Ebben a pillanatban valaki megragadta a vállát. Pál megfordult. A gyűlést vezetőket találta maga előtt.

Nevem Dioniziosz. Ügyvéd vagyok.

A két férfi együtt töltötte a nap hátralévő részét, és mindvégig az örökkévaló dolgokról beszéltek. Az est leszállta előtt Dioniziosz életét Jézus Krisztus kegyeire bízta.

Dioniziosz és Damarisz mellett sok ember vált hívő lélekkel mielőtt Pál elhagyta volna a várost.

Az athéni emberek oly sokat beszéltek egymással és olyan cirádás mondatokkal éltek, hogy a mondandó régen elveszítette erejét. Nem akartak hallani semmi újról, semmi fontosról, így bezárták füleiket és nem hallgattak semmire. Sajnos, így nem hallották meg a legjobb hírt sem mindenek közül!

(Évekkel később mégis megszületett egy eklézsia Athénban, azonban többnyire olyan emberek alkották azt, akik más görög városokban alakult eklézsiákból költöztek oda.)

Pál éppen arra készült, hogy továbbindul és üzenetet hagy Timóteus számára a fogadónál, hogy keresse őt Korinthusban, amikor Timóteus maga megérkezett!

Timóteus ismervén Pál aggodalmát, amit a gyülekezetek iránt érzett nem vesztegette idejét, hanem azonnal elkezdte beszámolóját Tesszalonikáról és Béreáról. Elsőként Béreáról beszélt, hiszen odament miután Pál elhajózott Athénba. Ami Tesszalonikát illeti, a város továbbra is elnyomást gyakorolt az eklézsia tagjaira. Tulajdonképpen csak ennyit tudott mondani róluk.

Egyik béreai testvér meglátogatta a tesszalonikaiakat, Szópatér név szerint. Minthogy fiatal az Úrban, beszélt a tesszalonikaiakhoz és sok buzdítást nyújtott nekik.

Tisztán él emlékezetemben ez a fiatalember, - jegyezte meg Pál.

(Timóteus ekkor még nem tudta, hogy Szópatér életre szóló jó barátja lesz.)

A következő két nap során Pál körbevezette a fiatal Timóteust a város nevezetességei között, bár nagyon szórakozottan viselkedett. Mialatt együtt sétálgattak, Pál nem mulasztott el egyetlen alkalmat sem, hogy a város végtelen türelmének hamisságáról ejtsen szót. Ugyanakkor megosztotta Timóteussal azon híreket, melyek szerint nagy zsidó menekült áradat lepte el Korinthus városát.

A város befogadja a Rómából menekülő zsidókat. Ezért szeretnék odamenni.

Athéni tartózkodásuk utolsó napján történt, hogy Pál olyat tett Timóteus életében, amire az egyáltalán nem számított.

Szilász nem térhet vissza Tesszalonikába, mint ahogyan én sem. Szilász bejuthat Béreaába, én nem. Te, fiatalember, elmehetsz Tesszalonikába, és én azt akarom, hogy ezt meg is tedd. Maradj az ekléziával. Találkozz velük, szolgálj feléjük, buzdítsd és bátorítsd őket. Később, hetek múltával jöjj el Korinthusba. Hozd magaddal Szilászt is. Hallani szeretném a híreket, melyeket e két fiatal gyülekezetről hoztok. - Pál szünetet tartott, - találkozz velem Korinthusban, és hozz jó híreket.

Timóteus elbizonytalanodott.

Amit tőlem kérsz az több egyszerű látogatásnál. Arra kérsz, hogy szolgáljak... amit Szilász tesz és te! Nem vagyok túl fiatal ehhez? Nem vagyok tapasztalatlan?

Nagyon igazad van, amit mondasz. Úgy menj oda, hogy készen állj a bukásra! Minden ami ezen felül érhet, az dicsőséges lesz. Kedves fiatal testvérem, soha nem leszel eléggé felkészült, mígnem egyszer magad mögött nem hagyod a tapasztalatlanságodat.

Így hát első alkalommal életében, Timóteus érezte mit jelent az Úr munkáját tűzni zászlajára. Ekkor még nem volt huszonöt éves.

(Eljön majd a nap, körülbelül három évvel később, amikor Pál tanítani fog hat fiatalembert. Tulajdonképpen a szám nyolcra fejlődött. Én, Títusz egyike voltam azon férfiaknak, mint ahogyan Timóteus is. Emléke örökké maradjon fenn, hogy Timóteus volt az első közülünk, akinek vállára felelősséget helyezett Urunk, azzal, hogy felülvizsgálja az egyik fiatal gyülekezetet.)

Pál ekkor meghagyta a még mindig tiltakozó Timóteusnak azon fogadó nevét, ahol később Szilással együtt találkozni fognak Korinthusban.

Felkészültél erre, nemde? - kérdezte Timóteus. - Már ismered a korinthusi fogadó nevét is ahol meg fogsz szállni?

Így van, mint ahogyan azt is tudom, mikor megy a következő hajó Athénből Tesszalonikába. Éppen holnap reggel hagyja el a kikötőt.

Timóteus megadóan felsóhajtott.

Rendben van, megyek Tesszalonikába, s készen állok a bukásra. Minden ami ezen felül lesz, azt nem dicsőségként, hanem csodaként fogom megélni.

A következő napon Timóteus észak felé hajózott Tesszalonikába, Pál pedig elindult délnek, Korinthusba.

Még Blastinius sem fogja elhinni milyen messzire jutottam, - gondolta Pál.

És jól gondolta. Azonban fogalma sem volt arról Pálnak, hogy milyen egyedülálló gyülekezetet fog alapítani Korinthusban, a legkülönlegesebbet mind közül, melyeket valaha is alapított.

HUSZONEGYEDIK FEJEZET

Nevem Pál. Mint ahogyan ti is, sátorkészítő vagyok. Éppen azon gondolkodtam...

A férfi aki eddig hallgatta Pált, gyorsan közbevágot:

Csak nem a társusi Pál vagy?!

Ezernyi gondolat lepte el e pillanatban Pál elméjét. Távol volt Izrael földjétől, és bizonyos volt abban, hogy Korinthusban senki nem fogja ismerni nevét. Vajon elérkezett ide is Blastinius levele vagy annak egy másolata? Hogyan másképpen ismerné e férfi az ő nevét?

Bizonytalan hangon adta válaszát:

Igen, tárzusi Pál vagyok.

A férfi félrelökte szövöszékét, felállt és izgatottan kérdezte:

Még mindig Jézus Krisztus követője vagy?

Ez már több volt annál, amit Pál felfoghatott volna.

Igen, az vagyok, de honnan hallottál... rólam...?

Ekkor a férfi már barátságosan megölelte őt.

Én a ponthusi Akvila vagyok, a Fekete tenger melletti, Kisázsia északi részén fekvő városból.

Ponthus. Igen, hallottam róla. Mindketten távol estünk otthonunktól.

Én az Út követője vagyok, feleségemmel együtt. Nagyon sokat hallottunk a jeruzsálemi közösségről. Néhányan, mint ahogyan te is, nagyon különleges körülmények között váltatok hívökké! Éppen nemrégiben érkeztünk Rómából.

Róma! - kiáltott Pál.

Ezúttal Pál ölelte meg Akvilát, s kérdések özöne lepte el, melyeket azonnal fel akart tenni.

Róma... Rómából jöttetek?

Ezúttal Akvila tartózkodott egy kissé.

Róma! - ismételte Pál. - És hívő vagy! Vannak hívők Rómában? Nem hallottam egyetlen Krisztus követőről sem aki Rómában élne.

Nem, nincsenek hívők Rómában, legalábbis többé nincsenek. A dekrétum óta, egy sem maradt közülünk, bár egy hónappal ezelőtt voltunk néhányan!

Hányan voltak? És azok közül hányan voltak nem zsidók?

Hatan vagy heten voltunk összesen, mindannyian zsidók kivéve a feleségemet.

Akkor már senki nem maradt ott?

Hát nem. Igen kis maroknyi tanúi voltunk az Úrnak egy hatalmas városban, azonban most senki nem maradt...

Hirtelen mindketten egyszerre tették fel a másiknak kérdésüket:

Mi hozott Korinthusba? - mindketten nevettek és megölelték egymást.

Elmondom én először, - szólt Akvila, - a császár kiűzött bennünket, zsidókat Rómából. Tehát valahová el kellett költöznünk. Feleségem és én, mint ahogyan sokan mások is Korinthusba választottuk. Sikertelenül nagyon gyorsan eladnunk házunkat és elsők között érkeztünk Korinthusba. Azért választottuk Korinthusba, mert olyan helyen akartunk letelepedni, amely nem áll hadviselésben a zsidókkal és mégis közelebb van Rómához. A feleségem a császári város szülötte. Az volt otthona mióta megszületett, s vissza szeretne térni oda, amint lehetőség nyílik erre. Még akkor érkeztünk Korinthusba, amikor volt elegendő eladó ház. Mivel római polgárjoga van, számára megengedett, hogy eladjon és vásároljon ingatlant, ezért megvásárolta egyikét azon házaknak, melynek még jó ára volt. Mára már igen kevés eladó házat találni és azoknak ára szinte csak a császár számára elérhető. Egyre több zsidó jött Korinthusba, sokkal több, mint bármely más helyre Izraelen kívül.

Igen, ezt hallottam Athénban.

És most Pál, beszélj arról, te miért jöttél Korinthusba?

Pál válasza rövid volt és visszafogottabb.

Két barátomat várom, akikkel itt kell találkoznom. Béreából és Tesszalonikából jönnek. Mondd, van Korinthusban hívó közösség?

Nem, még nincs. Amennyire tudomásom van erről, csak a feleségem és én követjük a Megváltót. Hadd tegyem fel neked ugyanezt a kérdést. Van hívó közösség Béreában vagy Tesszalonikában?

Pál felsóhajtott.

Mindkét városban van... legalább is azt hiszem még mindig van. Nagyon sok gond volt, főleg Tesszalonikában. Meglehet üldöztetésnek is lehetne nevezni azt amivel szembesültek.

Ez egyáltalán nem lep meg - jegyezte meg Akvila, amint éppen bezárni készült boltját. - de amennyiben vannak közösségek ott, a feleségem el lesz ragadtatva a hírtől. Biztos vagyok benne, hogy hamarosan meglátogatja őket, amint tudomást szerez róluk. A feleségem gyűlöli a zsinagógabeli gyülekezéseket. Jöjj velem, ismerd meg őt. Neve Priscilla, és szenvedélyesen szereti az Urat, - majd kis szemrebbenéssel megjegyezte, - meglátod különleges jelenség a feleségem.

Bezárod a boltodat? A legforgalmasabb időben?

Hát nem vagyok a legjobb zsidó, nemde? Nyugodj meg, annyi munkám van, ami tíz ember számára elegendő. Úgy tűnik minden Rómából érkezőnek szüksége van rám. Azonban jelen pillanatban az, hogy rád találtam sokkal fontosabb mindennemű üzletnél.

Pál odatekintett ahova Akvila szemei tévedtek. Mindenféle anyag hevert kis halmokba készítve.

Soha nem láttam még sátoresztítő műhelyet ennyi befejezetlen munkával megrakva!

A római bevándorlók sokasága elképesztő. Sok százan kényszerülnek arra, hogy az utcákon lakjanak... vagy sátrakban. Kell még ennél többet mondanom?

Ezek szerint rengeteg munkád van?

Így van!

Mesterségem szerint sátoresztítő vagyok. Remélem nem bánod, hogy konkurenciával állsz szemben?

Konkurencia? Hová gondolsz? Boldog vagyok, hogy sátoresztítő vagy. Kérlek végy le terhet a vállaimról.

Pál lehajolt és segíteni kezdett összepakolni Akvilának, elrakták szerszámaikat és szövőalkalmatosságát.

Hát így jutott Pál Korinthus városába, arra a helyre, mely örömet és bánatot is fog hozni egyben életébe.

Amint megközelítették Akvila otthonát Pál mindvégig azon gondolkodott hogyan hozza tudomására, hogy életformája szerint ő mindenütt fizetni szokott azért elfogyaszt. Valahogy azonban ahogy nem érkezett el a megfelelő pillanat, hogy ezt tudassa a férfival.

Belépvén az ajtón Akvila előresietett és mennydörgő hangon kiáltott:

Priscilla, jöjj és üdvözlöd kedves vendégünket. Testvérünk ő, akiről már igen sokat hallottunk. Neve társusi Pál.

Pillanatok alatt ott termett Priscilla és szemei tükrözték bensőjének tomboló izgalmát.

Jöjj és légy vendégünk.

Néhány perces bemutatkozás és üdvözlés után Priscilla eltűnt a konyhában és hamarosan visszatért egy finoman illatozó tállal.

Pál nemsokára tapasztalta, hogy Priscilla az egyik legkifinomultabb és legintelligensebb lény, akivel eddigi élete során találkozott. Kellemes természete volt. Meglepődött mennyire átlátja Priscilla a Rómában zajló eseményeket, és minden kérdésére kész választ adott, olyan mélységekben, melyekkel kevesen lettek megáldva.

A Trastevere kerület szinte teljes mértékben kiürült. Úgy mondanám, hogy az insulae azon részén nincsenek lakók. Azt lehet mondani, hogy százötven év elteltével a Trastevere kerület többé már nem zsidó gettó. Azok akik rendelkeztek ingatlannal arra kényszerültek, hogy szinte semmiért eladják. Mások, akik csak bérelt lakásokban laktak el kellett hagyniuk Rómát üres kezükkel. Akvilával mi az Aventinus

kerületben laktunk, és igen könnyen el tudtuk adni lakásunkat, jó áron. De oh, még a szomorúságok óráján is hallottam Akvila barátait és ismerőseit azt mondani, hogy reménykednek abban, amint Claudius császár meghal, mindannyian visszatérnek. Tulajdonképpen Claudius nem fogalmazott meg egy új dekrétumot, csak a régi hatályát állította vissza. Törvényesen a zsidóknak már Tibériusz császár idejében megtiltották, hogy letelepedjenek Rómában. Senki nem törődött ezzel, mígnem Claudius eldöntötte, hogy újra hatályossá teszi e rendeletet. Amint meghallottam, hogy tervbe vette e rendelet életbe léptét, azonnal vevőt kerestem otthonunkra. Tudod, voltak barátaink, akik Claudius bizalmasainak számítottak. Így tudomást szereztem mindarról, ami történni fog, mindenki más előtt.

Sokkal hamarabb megtudtad? - kérdezte döbbenet Pál.

Igen, sokszor hamarabb megtudtam mindent, mert befolyásos barátaim voltak!

Pál, - kezdte Akvila, - meg kell jegyezmem, hogy nemcsak pogány nőt választottam életem társául, hanem egyben egy igen okos asszonyt, akinek mindenütt vannak ismerősei, még olyanok is akik trón várományosok! Róma az otthona... az igazi otthona!

Priscilla közbevágott.

Akvilával a piactéren találkoztam először. Szerelmesek lettünk egymásba és olyan gyorsan egybekeltünk, hogy még annyi ideje sem volt, hogy elmondhassa, Ábrahám volt az őse! El tudod hinni mindezt? Amikor Rómában az a hat vagy hét hívő gyülekezett és megtudták, hogy Akvila elvett egy pogány nőt, igen sokat vitatkoztak azon, hogy én elmehetek-e vagy sem a gyülekezéseikre!

És hogyan döntöttek?

Ők nem tudtak dönteni, így megtettem én helyettük! - jelentette ki határozottan Priscilla. - Elmentem, leültem és azt mondtam nekik, dobjanak ki ha mernek!

Ím hát Priscilla! - jegyezte meg Akvila, némi büszkeséggel hangjában.

Pál újra Rómáról kezdett beszélni.

Mi történt a zsinagógákkal?

Üresen állnak.

Először érezte Pál, hogy Isten kezének közbenjárásával történt meg ez.

Szóval nincsenek zsinagógák? - elmélkedett Pál.

Úgy tűnt sem Priscilla sem Pál nem tudott elég gyorsan egymás kérdéseibe vágni. Mindhárman felfedezték, hogy nagyon élvezik egymás társaságát. Ekkor köttetett meg egy életre szóló barátság Pál és közöttük.

Amikor a férfi indulni készült Priscilla felé fordult és bizonytalanul nekivágott:

Kedves testvérnőm az Úrban, kérlek értsd helyesen amit mondani készülök. Azzal áll kapcsolatban, amit megfogadtam magamnak. Nem fogadhatom el senkinek az eleségét anélkül, hogy ne fizetnék érte.

Priscilla nevetni kezdett.

Tehát amit rólad mondanak az mind igaz.

Akvilával egyetértve, Pál feltette kérdését:

Mi hallottál rólam?

Mindjárt elmondom, - válaszolt az asszonyka derűsen, - azt hallottam, hogy megfeszítetted Mózeset. - Priscilla újra nevetett, ami úgy tűnt terjedő volt, hiszen hamarosan mindhárman együtt nevettek.

Priscilla tovább folytatta ugyanolyan bolondos jókedvvel, ahogyan eddig is tette:

Mózesrel együtt úgy hallottam megfeszítetted mind a 613 zsidó törvényt is. Nem zsidóként csak egy dolgot mondhatok: „Jól tetted.” De ha kérhetlek, tégy valamit légy szíves a zsinagógabeli gyülekezésekkel is!

Honnan hallottad ezeket rólam?

Oh, mindig jártak Akvilához jeruzsálemi ismerősök látogatóban. Tőlük hallottuk megtérésed történetét, és azt amikor Barnabással találkoztál a tizenkettővel... és meggyőzted őket, vagy legalábbis így szól a történet! Azt is tudom, hogy leültél és együtt ettél olyan nem zsidókkal mint én, sőt hirdeted Krisztust olyan tisztátalan pogányoknak is mint én! A legjobban az nyerte el a tetszésemet, hogy meggyőzted a tizenkettőt, és kiálltál értünk, barbárokért!

Ez részben igaz, - mondta Pál. - A tizenkettő ajánlólevéllel látott el engem és Barnabást, hogy hirdessük a nem zsidóknak is az evangéliumot.

Éppen itt volt a megfelelő idő erre, - fortyant fel Priscilla egyedülálló módján.

Tulajdonképpen Pál, - szólt közbe Akvila, - amikor mindezt meghallottuk mindketten megrettentünk. Priscilla és én mindig szívünkön viseltük e kérdést, hogy a nem zsidók is megismerhessék Urunkat.

Egyik testvéretek a közösségből sem jött Korinthusba?

Nem, mindannyian visszatértek Izraelbe, - válaszolt Akvila.

Priscilla hozzáállása megváltozott.

Pál, egyetlen hívő sincs a városban, akit megtalálhattunk volna. Csak mi ketten vagyunk és olyan egyedül érzem magam. Szeretném ha hívők között lehetnék... főleg azt szeretném, ha lennének köztük olyan pogány származásúak is mint én! - Keserűen tette hozzá, - utálok részt venni azokon a borzalmas szombat reggeli zsinagógabeli rítusokon!

Hány zsinagóga van itt Korinthusban?

Egy van, de az igen nagy, és most éppen telve van azokkal a zsidókkal, akik elhagyták Rómát, - jegyezte meg Akvila.

Nemcsak, hogy telve van, hanem meleg van odabent, levegőtlen, és unalmas! - siránkozott Priscilla.

Pál feltette következő kérdését, mely még önmagát is meglepte:

Nem tudjátok véletlenül, hogy a zsinagóga vezetői hallottak már rólam?

Akvila szemei felcsillantak.

Fogalmam nincs, de kétlem, hogy hallottak volna. Nagyon távol vagyunk Jeruzsálemtől. Másrészt pedig reménykedem abban, hallani fognak. Úgy tudom szokásoddá vált, hogy amint egy új város kapuit átléped, beszélsz annak zsinagógájában, elsőként Ábrahám fiaihoz szólsz.

Pál hitetlenkedve rázta meg fejét.

Mi az, amit nem hallottatok rólam?

Ezzel véget ért a beszélgetés, legalább is úgy gondolta Pál. Újra felemlegette azt, hogy fizetni szeretne elfogyasztott ebédjéért. Priscilla nem hallotta meg, azonban feltett egy kérdést:

Egész pontosan hol fogod tölteni az éjszakát Pál?

Az egyik fogadóban.

Bár ezt mondta, szinte bizonyos volt benne, hogy nem lesz hely számára abban a fogadóban melyet megjelölt Timóteusnak.

Hmm... - kezdte Priscilla, - tudod-e azt Pál, hogy én főzök a legjobban Korinthus szerte? Mi több, tudnod kell, hogy az étel nagyon drága a városban, főleg az amit nálam ehetsz!

Hidd el, hogy az igazat mondja, legalább is ami a főztjét illeti! - nevetett Akvila.

Nem tudsz hosszú időn át eleséget vásárolni. Ez biztos. És az egyetlen hely ahol lehajthatod a fejed, csakis a mezőkön lesz. - Priscilla szünetet tartott. - Itt fogsz lakni nálunk, testvéreidnél Krisztusban. Ételt és szállást ingyen kapsz, avagy sehogy sem.

Pál hosszú percekig nézte Priscillát. Csak egyetlen mondat jött ki torkán.

Emlékeztetsz valakire Filippiből. Egy asszonyra, kinek neve Lídia.

Priscilla elégedetten nevetett fel.

Akkor ő lehet a legcsodálatosabb asszony a földön!

Nehezemre esik elfogadnom kedves ajánlatotokat, én...

Talán a férjemnek van valamilyen ötlete arra, hogy megoldjuk e problémát.

Igen, Priscilla említett valamit mialatt a konyhában voltam, - jegyezte meg Akvila, - hajlandó volnál velem dolgozni sátorkészítő műhelyemben?

Pált teljesen váratlanul érte mindez, de válasza gyors volt.

Igen, elfogadom azt, hogy veled dolgozzam, - igen, de van egy kikötésem. Le kell vonnod keresetemből szállásom és étkezésem költségeit és...

Priscilla közbeszólt.

Én vezetem a háztartást. Én fogom megszabni az árakat, és te nem fogsz vitatkozni velem döntéseimben.

Akvila csatlakozott:

Együtt fogunk dolgozni, és meg fogjuk osztani a kiadásainkat és bevételeinket, együtt.

Biztos vagy benne, hogy így akarjátok? Nem foglak megterhelni benneteket? - aggodalmaskodott Pál.

Kedves testvér, ha holnap reggel kiállnál a piacra és elkiáltanád magad, „sátorkészítés”, bizonyára megköveznének. Mi több, ha így tennél, és felfedeznék, hogy zsidó sátorkészítő vagy - hát, gondolom nem kell bemutatnom neked saját népedet! Ellátnának munkával bőven! - Akvila felsóhajtott. - Pál, szükségem van a segítségedre!

Figyelmeztetnem kell téged Akvila, hogy naponta abba kell hagyjam a munkát és el kell mennem egy bizonyos fogadóba amelyet a barátaimmal kijelöltünk találkozásunk helyeként. Biztos vagyok benne, hogy meg fognak rettenni, amikor meglátják mi van e városban. Ott kell lennem, amikor megérkeznek.

Majd figyelni fogunk arra, hogy egymásra találjatok, - válaszolt Akvila.

És Pál, - szólt Priscilla, - nincs egyetlen hely sem a városban ahol lakhatnának, tehát itt fognak lakni velünk ők is, és itt is fognak étkezni.

E kemény kijelentés után Priscilla lágyan kérdezte meg Páltól:

Pál, halld hát utolsó kérdésem. Béreában vannak hozzám hasonló nem zsidók a közösségben?

A többség nem zsidókból áll... mint te is. És így van ez Filippiben, ahol mindannyian nem zsidók.

Meg fogom látogatni ezeket a gyülekezeteket. És adja Isten, hogy Korinthusban is találjunk ilyen embereket.

Ez többnyire attól is függ, hogyan fognak fogadni a zsinagógában.

Minden bizonnyal szívesen fognak látni, - jegyezte meg Akvila.

A Szombatnap elég közel van. Hamarosan megtudjuk a választ erre.

HUSZONKETTEDIK FEJEZET

Akvila, el kell mondanom, hogy nagyon ritkán fogadnak olyan szívesen egy zsinagógában, mint ahogyan itt tették. Minden úgy volt, ahogyan előre mondtad. Kriszpusz, az előjáró, szinte magánkívül volt csakhogy mindent megtegyen, hogy érezzem a jó fogadtatást. Soha nem találkoztam még olyan zsinagógavezetővel, aki ennyire nyitott lenne az evangélium befogadására.

Ezek voltak Pál szavai, amint elhagyta Priscillával és Akvilával a zsinagógát.

Sikered legnagyobb részét Priscillának köszönheted. Mikor megérkeztünk a városba ő nagyon sok emberrel barátságot kötött azok közül, akik a zsinagógába járnak. Többen közülük jártak otthonunkban is ahol vendégül láttuk őket. Priscilla különösen kitett magáért, csakhogy az istenfélőkkel is barátságba juthasson.

Priscilla hozzátette:

Hallottuk mi történt Péterrel a joppai Kornéliusz házában. Le voltunk nyugőzve, amikor hírt kaptunk arról, hogy az evangélium immár hozzáférhető lett a nem zsidók számára is. Azóta álmodozom arról, hogy a nem zsidók is megismerhessék Krisztust. Áldom Istent jőttődért. Pál, azok az ősszejövelelel Rómában, ahol csak hatan gyülekezlelünk borzalmasak voltak. Kereszlyén volt, avagy sem, legalább olyan unalmasnak tűnl, mint zsinagógába menni! Nem helyes az, hogy az eklézsia csak zsidókból álljon egy pogány városban!

Barnabás is helyeselné, ha itt lenne! - válaszolt Pál.

Azt hallottam, hogy az antiókhiai gyülekezet is ilyen. Már nem győzöm kivárni azt az időt, hogy egyűll lehessek egy szobában olyanokkal, akik nemrégen még teljesen pogányok voltak!

Pál soha nem találkozott még olyan személllyel, aki ennyi őszinteséggel beszélt volna, nyíltan, mint ahogyan Priscilla tette.

Abban reménykedem, hogy minden zsidó nagyon unatkozik a zsinagógában, legalább annyira mint te, - fejezte ki vágyát Pál.

El kell mondanom neked Pál, hogy nem tudjuk meglátogatni Antiókhiaát, azonban Bérea közel van, mint ahogyan Tessalonika is. Priscilla és én nagyon szeretnénk egy látogatást tenni azon gyülekezeteknél, - jegyezte meg Akvila.

Buzdíló hatással lenne rájuk... és számotokra is. Remélem akkor fogtok megérkezni, amikor senkit nem vesszőznek meg, nem zárnak tömlőcbe, vagy éppen nem száműznek.

Ez történt veled Macedóniában?

Igen, - szőlt Pál. - És ehhez hasonló dolgok történtek Barnabással és Szilással legyen az Galácia területén avagy észak Görögországban. De ehhez hozzá lehet tenni Szíriát és Ciprust is. Volt úgy, hogy zsidók keze által részesűlltünk ilyenben, de az is megesett, hogy nem zsidók köveleltek el ellenűnk.

Ma miért nem mondtad el a zsidóknak a zsinagógában, hogy a Messiás eljőtt? Amiatt haboztál ezt megtenni, ahogyan előzőleg elbántak veled más zsinagógák elöljárói?

Megtanultam idő közben, hogy ha visszahívnak beszélni, akkor nem muszáj az első alkalommal kijelentennem ezt. Bár soha nem fogadtak ilyen melegen ezelőtt, csak talán Béreaában. Köszönöm Istennek és nektek ezt.

Ahogy megfigyeltem a helységben űllők arcát, legalább az emberek fele érdekelte abban, amit hallott az űrről. Néhányan biztosan hinni fognak, - mondta Priscilla. - Vissza fogsz télni a következő szombatnapon?

Igen.

És Korinthusban maradsz, hogy segíts gyülekezni az eklézsiaánknak?

Minden bizonylyal így lesz, bár még nem tudom így akarja-e az űr is. Lehet egy hét, egy hónap, egy év - nem tudom. Nagyon sok minden függ a körűlményektől és Isten akaratától.

Minden szombatnapon ezután Pál hasonló szavakkal hagyta el a zsinagógát: „Soha, soha nem gondoltam volna életemben...” mert Pál sokkal tovább beszélhetett a korinthusi zsinagógában, mint eddig bárhol. És a személy, aki erre a legnagyobb segítséget nyűjtotta buzdításaival nem volt más, mint a zsinagóga elöljárója, Kriszpusz.

A zsinagóga minden alkalommal zsűfolásig telel szombatnapokon, sokan még az ajtóban is álltak és mindent hallani akartak.

A harmadik szombatnapon történt valami váratlan, amikor Pál űjra visszatért a zsinagógába. A gyülekezés befejezlelével a zsinagóga vezetője felállt és kijelentette:

El kell mondanom nektek mi történt idebent. - Kriszpusz a szívére helyezte kezét. - Mások nevében nem beszélhetek, de a magam nevében igen, és itt előttelel kijelentem, hogy mindaz amit Pál elmondott, számomra bebizonyosodott, hogy igaz. És nem azért igaz, mert az Írás szerinte beszélt, hanem azért ami bennem lezajlott ezalatt.

E nap volt Pál életének csűcsponlyja, ami zsinagógabeli szolgálátát illeti.

Eljött az a nap, amikor végül is néhány zsidó vén arra kérte Pált, hogy többé ne térjen vissza a zsinagógába. Az elutasítás nem volt nevezhető durvának, és Pál mindörökké úgy érezte, hogy hatalmas kegyelemben részesült a zsidó vallásos vezetők részéről.

Amikor Titusz Juszusz, Pál egyik előzőleg megtért testvére meghallotta ezt, odalépett az apostol elé és nagyon igazságos ajánlatot tett fel neki:

Folytasd beszédeid. Használd fel erre otthonomat. Nem szabad megállnod, és nem szabad elhagynod Korinthust.

Biztos vagy benne? - kérdezte Pál. - Tudod mire vállalkozol?

Igen, tudom. Annak ellenére hol található az én házam, az még mindig magánterület.

Pál, aki soha nem vesztette el humorérzékét, nevetni kezdett.

Persze, az eklézsia, amelynek közvetlen szomszédságában áll a zsinagóga!

Azonnal szárnyra kelt a hír az érdekeltek és a hívők között:

A hívők gyülekezései Juszusz otthonában lesznek megtartva!

Már az első alkalommal rengetegen voltak. Pál úgy érezte szükségesnek, hogy minden reggel és este összejövetelt tartsanak, sőt délutánonként is, hogy mindenkinek alkalma nyíljon részt venni a közösség életében. (Történetesen Pál Juszusz házába költözött ahhoz, hogy kéznél legyen bármely percben minden gyülekezés alkalmával és időt tölthessen az újonnan megtértekkel a gyülekezések után.)

A nap legmelegebb időszakában, amikor a piactér bezárt néhány órára, Pál azonnal visszatért Juszusz házába, és kérdésekre válaszolt. Még ezen alkalmakkor is hamarosan telve volt az egész ház.

Pál még ekkor sem állt le. Juszusz nappalija már alig tudta befogadni az embereket, akik ekkor már szinte folyamatosan gyülekeztek.

Gyülekezést fogunk tartani Juszusz otthonában szombatnapon, - jelentette be Pál, - ugyanabban az órában kezdődik majd amikor a zsinagógabeli rítus kezdetét veszi.

(Elmondták nekem, Títusznak, hogy amikor a testvérek és testvérnők teli torokból énekelni kezdtek, az ének hangjai áthallatszottak Juszusz otthonának falain át a zsinagógába. „Egy énekszóból álló meghívás oda, ahol élet van!” - jegyezte meg egyszer Priscilla, szinte önkívületben a boldogságtól.)

Bár minden nagyon biztatóan indult szinte a kezdetektől, Pál gondolatai folytonosan visszatértek Tesszalonikára. Sokszor szinte elhagyta volna Korinthust ezen áldások közepette is, azért hogy visszatérjen Tesszalonikába. Pál zaklatott ember volt.

Végül mégis béke szállt lelkére, egy álom következtében. Hallotta Urát amint hozzászólt és az éjszakai órák világossá tette számára: „Maradj itt, mert sokan e városból az én népem tagjai.”

Megnyugodva tért vissza másnap a piactérre és először fordult elő, hogy féktelen lelkesedéssel hirdette az evangéliumot. A piac annyira megtelt, hogy nehezen lehetett megállapítani ki az aki hallgatja őt és ki az aki elutasítja szavait. Azok aki meghallgatták és hittek azonnal csatlakoztak az összejövetelekhez.

Már a kezdet kezdetétől a gyülekezések lármások voltak és lelkesek. Ha bármikor erre járnál felfedeznéd, hogy a korinthusiak féktelen emberek. Az összejöveteleken való részvétel számukra igen könnyű tett volt. Néha, túlságosan is az.

Az eklézsia érdekes keveredés volt, mert Korinthus nem egy vagy két összevont városból állt, hanem három különálló városból olvadt össze. Így a nemzetek és kultúrák teljes összefonódásából ötvöződött. Eme sokszínűség bölcs vezetésre szólította Pált. Mégis, bölcsessége ellenére e sokrétűség számos gondot okozott a hívők között.

Én, Títusz sokszor tettem látogatást a korinthusiaknál, s mindaddig nem is tudja megérteni az ember e gyülekezetet, amíg meg nem érti a várost magát. Ha váratlanul csöppen ide az ember, akkor csak ámuldozik... mint ahogyan Szilász és Timóteus tették, amikor először jártak itt, Korinthusban.

HUSZONHARMADIK FEJEZET

Szilász és Timóteus immár megszokták az utazást, azonban soha nem láttak olyasmit, mint ami Korinthus környékén fogadta őket.

Mielőtt a város kapuihoz értek volna egy hatalmas kőtáblával találták szembe magukat, melyre a város teljes nevét vésték: LAUS JULIA KORINTHIENSIS. Mielőtt átlépték volna a kapukat Timóteus körbepillantott a mezőkön. Ameddig szeme ellátott férfiakat és nőket láthatott, amint családjukkal együtt a földeken éltek. Sokuknak ez jelentette otthonukat. Számosan voltak olyanok, akik aludtak napközben és éjszaka dolgoztak, mások pedig éjszaka aludtak, hogy nappal dolgozhassanak. Mindannyian a mezőkön főztek, és az egy főre jutó eleségük egy napra mindössze egy maroknyi gabona volt. Mindenféle színű és méretű sátor állt a mezőn, és igen színessé tették ezzel a láthatárt.

Sok ezernyi ember lakik itt, - jegyezte meg Timóteus és testét kirázta a hideg.

A falakon belül sem volt jobb a helyzet. A Rómából menekülő zsidók ellepték az utcákat. Nagyon nehezen lehetett előrejutni a tömegben. Mintha mindenki árult volna valamit, ha mást nem is legalább egy pár szandált, vagy néhány aszalt gyümölcs szeletet.

Hogyan tudnak aludni ezek az emberek? - kérdezte Szilász, amint végignézte a gyötört arcokat és hallgatta a szünni nem akaró zajt.

Egyáltalán hol alszanak ennyien? - csodálkozott Timóteus. - Elárasztották a piacteret, elfoglalták a kapualjakat, még a lépcsők alatt is hálnak. Nézz csak fel, testvérem, hiszen minden háztetőn sátorok és vásznak vannak kifeszítve!

Soha nem láttam egyetlen piactéren sem ennyi füstöt és tüzet, - jegyezte meg Szilász.

Ha egy ember körültekintene egy háztetőről és a környező mezőket is látná alant pedig a nyüzsgő piacot, azt hiszem gondolkodóba esne miért akar mindenki itt élni, és egyáltalán hogyan tudja mindezt túlélni.

Éppen ekkor haladt el mellettük egy tetemeget szállító szekér, mire Timóteus felsóhajtott. Szilász szájára tapasztotta tenyerét, mert hányinger kerülgette.

Most már értem a kijelentést miszerint: „Korinthus nem akárcikinek való hely!”

Soha nem láttam még ilyesmit! - jegyezte meg döbbenetben Szilász.

Én csak abban reménykedem, hogy soha nem is fogok többé! - válaszolt Timóteus.

Vajon mindenki megőrült itt?

Nézd csak meg a kocsmákat.

És ezt a rengeteg prostituáltat.

Figyeld meg az embereket, én csak nehezen tudok...

Alig hallom, amit mondasz! - kiáltotta Timóteus. - Mit is mondtál?

Azt akartam mondani, hogy iszonyatos zaj van itt, és alig hallani mit mondasz!

Láttál valaha ennyi idegent?

Úgy tűnik, mintha mindenki az lenne. Ezek az emberek mind... alkudoznak és veszekszenek... de miért?

Nemsokára útban voltak afelé a fogadó felé, ahol üzenetet vártak Páltól, hogy merre találják őt. Szilász suttogott magában:

Micsoda hely sátorkészítésre!

Fogalmam nincs hol tartózkodhat Pál. Biztos vagyok benne, hogy nincs egyetlen hely sem abban a fogadóban, amelyet megjelölt. Csak abban reménykedem, hogy üzenet vár tőle ott!

Hamarosan elérkeztek a piactérre, ahonnan már közel volt a fogadó bejárata.

Egyszer csak egy hang csattant fel mögöttük:

Zsidók vagytok?

Szilász a hang irányába fordult, és megállapította, hogy az ember nem volt ellenséges szándékú.

Igen, azok.

Ezek után kissé szárazon hozzátette:

Nem vagyok benne biztos, hogy a barátunk nem változtatta meg tervét, de őt keressük.

Akkor minden bizonnyal te a jeruzsálemi Szilász vagy, te pedig a liztrai Timóteus, nemde?

Mindketten bólintottak.

Engem kiküldtek ide minden nap, hogy rátok várjak. Már hetek óta itt töltöm napjaim, jöjjetek velem, elviszlek benneteket a barátotokhoz.

Timóteus gyors pillantást vetett a piacra.

Szilász, igen sok mondanivalónk van Pál számára, de úgy érzem, hogy neki is lesz mesélni valója, nem is kevés.

HUSZONNEGYEDIK FEJEZET

Most én, Títusz, Korinthusról fogok mesélni neked azért, hogy jobban megérthesd mindazon történéseket, melyek következnek.

Amivel Timóteus és Szilász szembe találta magát eddig soha nem fordult elő a birodalom történetében. Zavaruk és csodálkozásuk érthető. Korinthus sokszínűségét nem könnyű elképzelni, még kevésbé lehet megérteni azt.

Azok, akik a város nyugati oldalán élnek keletiek. Akik a város központi részét lakják törzsgyökeres görögök. Mindegyik résznek megvan a saját kultúrája, szokásai és nyelve. (Ami a város keleti részét illeti, többnyelvűségről lehet beszélni.) E tény igen nagy kavardáshoz vezet úgy a városban, mint az eklézsiában. Mindezen kultúrák, szokások és nézetek találkoztak és összefonódtak Jusztusz házában!

Ahhoz, hogy teljes mértékben megértsük, mi okozta a korinthusi gyülekezet oly sok szomorúságát már a kezdeti években, meg kell érteni elsősorban magát a várost, mely e gyülekezet bölcsője volt.

Korinthus egy földnyelven helyezkedik el, két tenger övezi. A legkeskenyebb részén ezen ún. félszigetnek csak öt mérföld választja el a két tengert egymástól. Korinthus pontosan ezen öt mérföld között nyert helyet. A város keleti oldalán az Égei tenger található, Kenkreia kikötőjével, míg a nyugati oldalon Lekhaion kikötője foglal helyet, az Adriai tenger partján. A két kikötő fogja közre Korinthus... dél-Görögország fővárosát.

Mindennap érkeznek Lekhaion kikötőjébe hajók nyugatról, Itália Brundisium nevű kikötőjéből. Keletről ugyanúgy hajók kötnek ki Kenkreiában is. Korinthus leginkább e két kikötő közepén egy hatalmas bazárhoz hasonlítható. Javak, termékek, és kultúrák fonódnak össze Korinthusban. A termékek kereskedelme a nap huszonnégy órájában folyamatosan zajlik. A város falain belül minden nyelv, nemzet és szokás fellelhető, melyet emberi elme el tud képzelni. Korinthus ténylegesen középpontja két világ találkozásának, Keletnek és Nyugatnak. E borzalmas örülethez hozzá lehet még tenni azt a kézi erővel hajtott sínrendszert, melyet Lekhaion és Kenkreia között kiépítettek. Ezen rabszolgák vontatják szárazföldön a hajókat, síneken egyik kikötőből a másikba. Ily módon az Égei tengerről átkerülnek az Adriai tengerre, és fordítva. Korinthus az egyetlen hely a földön, ahol hajókat lehet látni, amint szárazföldön haladnak tova! Bár elég kezdetleges módszernek nevezhető eme eljárás, mégis sokkal gyorsabb és biztonságosabb mintha a hajók vízen kerülnék meg partközépen a veszélyes aljzatú Malea Fokot.

Korinthus messze földön híres arról, hogy a városban örült állapotok alakultak ki és arról is, hogy nagyon sok a részeges ember. A kereskedelem eme méhkasában az alkudozás közepette kirobbanó viták mindennaposak, minek következtében sok a joggyakorlatot igénylő per. Talán érthető is, hiszen annyi nyelv van forgalomban és annyi féle nézetkülönbség, ami a jogokat illeti.

A legtöbb Korinthusba érkező ember igen hosszú utat tett meg ahhoz, hogy elérkezzen a városba és csak három-öt napot töltenek ott. A dolguk végeztével tivornyával töltik az időt. Ezen emberek viselkedése csak rontja Korinthus hírnevét.

Amikor a hajók kirakják terhüket a két kikötőben, az nemsokára Korinthusban lesz fellelhető. A vásárlás és a brókerség soha nem hagy alább, mint ahogyan nem szűnik meg egy pillanatra sem a rabszolgatulajdonosok kiáltása, vagy éppen ostoraik csattogásának hangja a rabszolgák hátán, akik gyötrelmesen vonszolják a hajótesteket a szárazföldi síneken.

Legyen az éjszaka avagy nappal, bárhová tekintesz, mindenütt szekereket húzó embereket látni, akik Korinthusba, vagy Korinthusból viszik az árut. Néha szamarak vontatják e szekereket, néha rabszolgák. Mint mindenütt a Római Birodalom területén a rabszolgák átlag életkora nem több huszonöt esztendőnél, ám ugyanez érvényes a felszabadított rabszolgákra is, hiszen az ő állapotuk nem jobb a rabszolgákénál, sőt többnyire sokkal rosszabb. A város élete nagyon kemény ahol ilyen nagy mértékű kereskedelem zajlik. A rabszorga-tulajdonosok nagyon kegyetlenek a tulajdonukat képező rabszolgákkal, nemkülönben rosszul bánnak a felszabadítottakkal is.

Kenkreia talán a legzajosabb hely a földön, Róma után. (Szilász és Timóteus e kikötőben szálltak először szárazföldre e térségben. Innen Korinthusba gyalogoltak egy úton, melynek neve Valachaion Út, és méltán gondolkoztak azon, hogy visszaforduljanak Béreába!)

Amikor Korinthusba ér az ember, azonnal megüti fülét a számtalan ismeretlen nyelv, melyből egy szót sem ért.

A négy leggyakrabban beszélt nyelv a görög, latin, héber és egyiptomi, azonban ezek mellett számos más nyelv is hallható. Néhányan olyan helyekről származnak melyekről eddig még nem hallottunk. Ennek következtében sokan azzal foglalkoznak, hogy felajánlják fordítói tevékenységüket a piactéren kereskedőknek, hiszen két ismeretlennek fogalma sincs, miről beszél a másik.

Gyapot bálák állnak sorban, gyümölcsös és zöldséges ládák lepik el a teret, meg persze a ruhák minden mennyiségben és méretben.

Korinthus mégis jellegzetesen görög városnak számít építészeti szempontok alapján. Az agóra hatalmas, de azon sajátos év zsúfoltsága miatt valódi kalandnak számított átjutni rajta. A piactér mögött helyezkedik el a város szegénynegyede, (talán a legszegényesebb rész, melyet életemben láttam Rómát kivéve).

Sok ember alszik az agórán, vagy az utcák kövezetén, kapualjakban és a mezőkön. Nincs más otthonuk. Éjjel nappal látni lehet a tüzeket és érezni a füst szagát, hiszen ezen tüzeknél főzik meg a szegények napi eleségüket, mely nem több egy maréknyi gabonánál. Úgy próbálják beosztani eleségüket, hogy tovább tartson egy napnál, hiszen abban reménykednek, hogy félre tudnak tenni valamennyit a téli időszakra, vagy azokra a napokra, amikor nem találnak munkát. Ezeknek az emberi lényeknek testét nem is ruházat az ami fedi hanem egy csomó folt hátán foltos valami. Kevesen mondhatják el ezek közül, hogy bármivel rendelkeztek volna egész életük során a rajtuk lévő rongyokon kívül, melyeket többnyire életük végéig hordanak, hiszen szegénységük nem engedi meg azt a luxust, hogy mást vehessenek. Szinte mindennap összegyűjtik a halottak testeit és kiviszik a mezőre, ahol elégetik azokat. Halálukat többnyire a végkimerülés, betegségek vagy éppen az éhenhalás okozza.

Amint belépünk a város kapuin, azonnal megragadja figyelmünket, hogy az első harminc, vagy negyven boltocska, aminek nyitva áll ajtaja nem más kocsmánál! Látogatóik többségét azok az emberek teszik ki, akik alig töltenek több időt Korinthusban három, négy napnál. Mégis úgy tűnik mindenki részeg. Ezért, Korinthus arról nevezetes, hogy minden polgára állandóan ittas.

Arról talán szót sem kell ejteni, hogy az utazó kereskedők és tengerészek Korinthusból a prostituáltak városát faragták.

(Amikor én, Títusz a szíriai Antiókhiaiban felnőttem, emlékszem, hogy egy fiatal nőt, aki prostituált lett úgy emlegették, mint „korinthusi lányt”. Hát ilyen rossz hírneve volt Korinthusnak ezekben az időkben.)

E város ugyanakkor a bálványimádók városa is. Északon a piac mellett, a bazilika szomszédságában Apolló isten temploma áll. Azonban számtalan bálványisten kapott templomot, mint például Hermész, Héraklész, Posszeidon, Fortuna, Vénusz és Athéné. Természetesen nem szabad megfeledkezni a Panteonról, mely a piactól nyugatra fekszik, ahol számtalan isten szentélye áll.

A város északi felén áll Aszklépiosz bálványisten temploma, a gyógyítás istenéé. Ide a Birodalom minden részéből érkeznek betegek, akik gyógyulást várnak bajaikra. Méltán állítom, hogy Róma és Athén után e városban van a legtöbb bálványistennek emelt szentély és oltár a világon. Oly sok áldozatot kínálnak ezen

isteneknek, hogy a papok egyszerűen nem tudják bemutatni mind azokat. Ezért eladják a városban dolgozó hentéseknek, akik újra elárusítják a húsokat a piactéren.

Amikor az idő rosszra fordul az emberek összegyűlnek egy hatalmas csoportot alkotva, hogy egymást melegítsék, tüzeket gyújtanak a piactéren. Ez így megy nappal és éjszaka, az emberek ott maradnak szélben, esőben, anélkül, hogy mozdulnának. Nagyon sok ember igen fiatalon elhalálozik Korinthusban, mint máshol a világban kivéve persze Rómát.

A zsúfoltság miatt nagyon sokan a házak tetején feszítik ki sátraikat, mint ahogyan a császári városban is teszik. Soha nem telik el év anélkül, hogy ne omolna be tető és ne ölné meg, vagy nyomorítana meg többeket alant. Azonban amit én, Títusz, a legjobban megjegyeztem nem más, mint az utcákat borító rengeteg szemét és mocsok, mely borzalmas szagot áraszt, és soha nem hagyja el a várost.

Ekkor még természetesen nem szóltunk a zajról. Ha bármikor Korinthusban járnál, arra kérlek saját érdekedben ne végy ki szobát egyetlen fogadóban sem, mely a piactér mellett kínál szállást, mert egyetlen percet sem fogsz aludni. Kecskék, libák és marhák vonulnak át a városon a nap huszonnégy órájában, egyik kikötőből terelik őket a másikba. E zajhoz párosul a sok ezernyi rabszolga kiáltása, akik hátukon cipelik a terheket a félsziget egyik oldaláról a másikba.

Ha pedig ennyi nem lenne elegendő Korinthusnak, hogy mocsokkal és fertővel teli város legyen, akkor hozzá lehet még tenni a kétévente megrendezett, egy hónapig tartó Iszthmoszi Játékokat. Ebben az időszakban a legzsúfoltabb Korinthus városa, hiszen a szélrőzsa minden irányából érkeznek látogatók, akik kíváncsiak ezen játékokra.

Végül, hála legyen a görögök hagyományának a retorika szeretete iránt, Korinthusban imádják az orátorok beszédét. A nagy szónokokat hősként tisztelik, és nagy tiszteletnek örvendenek a görög lakosság körében.

Arra kérlek, mielőtt elítélnéd a korinthusi ekléziában történeteket, először tégy egy látogatást a városban. Többé nem csodálkoznál azokon a gondokon, amelyekkel szembetalálták magukat. Sőt, mi több, azon fogsz álmélnodni, hogy egyáltalán létezik ott még eklézsia.

Most, hogy némi rálátást nyertél Korinthusra, vissza fogunk térni Timóteus és Szilász érkezésének pillanatához, találkozásukra Pállal.

HUSZONÖTÖDIK FEJEZET

Tárzus polgára!

Pál azonnal talpra szökött elhajítván mindent, ami keze ügyében volt.

Timóteus!... - kiáltotta, és a fiatalemberhez sietve megölelte, - Szilász!...

A következő szavakat szinte előre lehetett tudni, mit fog kérdezni Pál:

Timóteus, hogy van a fiatal lány, hogy van a tesszalonikai eklézsia?

Nagyon jól, mondhatni kitűnően. Nagyon sok hírt hoztam neked.

Mondd hát! Oh! Ne haragudj rám, hadd mutassam be neked e testvért, ő itt Akvila, Róma városából jött. - Pál kitarta karját és a piactérre mutatott, - ezen emberek legalább fele, akik az agórán tartózkodnak Rómából jöttek.

Szilász hitetlenkedve csóválta fejét.

Soha nem láttam ilyet. Mindenütt földieket találok, a fogadók tömve vannak. Sátorok állnak mindenhol, sőt egyeseket még egy gyenge sátor sem véd az időjárás viszontagságaitól.

Akvila az elsők között volt, kedves testvér, azok közül, akik Rómából idejöttek és neki van otthona.

Háza van? - kiáltották egyszerre az újonnan érkezettek.

Hamarosan oda fogtok menni, azonban előtte gyorsan mondj pár szót milyen a tesszalonikai közösség, fiatalember? És mi van Béreaival? Szilász, mesélj!

A béreai hívők csodálatosak, üdvözetüket küldik és szeretetükről biztosítanak.

És mi van Blasti...? - Pál azonnal megköszöri torkát és újra kezdte mondatát - Járt a gyülekezeteknél valamilyen figyelemre méltó látogató?

Eddig még nem, - válaszolta gyorsan Timóteus, - és arról sincs tudomásunk, hogy valaki készült volna jönni.

Jöjjetek, - szólt közbe Akvila megérezvén, hogy eme felszínes mondanivaló mögött sokkal több megbeszélni való is van. - Folytassátok házamban e beszélgetést, a feleségem készít számotokra egy kis ebédet addig.

Timóteus, - szólalt meg Pál, - nemsokára találkozni fogsz egy kivételes asszonnyal, aki nagyon hasonlít Lídiához, csak még inkább olyan, mint ő.

Akkor hát két ilyen hölgy él a Birodalom területén? - nevetett fel az ifjú.

Néhány perccel később átlépték Priscilla házának küszöbét. Szilász éppen folytatni akarta beszámolóját Pálnak, amikor az asszony megjelent. Mielőtt Pál bármit mondhatott volna, beszélni kezdett.

Isten hozott benneteket! Minden bizonnyal ti vagytok Szilász, és Timóteus. Mindketten itt fogtok lakni a házamban, de oh, mielőtt elfelejteném! Figyelmeztetnem kell benneteket, hogy nagyon sokba fog ám kerülni ez nektek! - Priscilla széttárta karjait, - talán sokkal több pénzbe, mint amit valaha is ki tudtok fizetni nekem! Talán csak egy király lenne képes megfizetni azt!

E kijelentést követően amilyen gyorsan megjelent úgy el is tűnt.

Pál kezével a homlokát dörzsölgette:

Azt gondolnád, hogy Lídia volt... - e mondatát soha nem fejezte be.

Timóteus és Szilász csak nevettek.

Pál újra megtalálta méltó párját.

Hát ez több mint párom, sokkal több! Tulajdonképpen, amikor megismeritek őt jobban, - mondta nagyon komolyan, - rájöttök, hogy ő az egyik legkedvesebb ember, akivel valaha is találkoztatok. Mi több, egyike azon keveseknek, akik nagyon tájékozottak bármilyen téren.

Pár perccel később Priscilla újra belépett.

Hoztam egy kis vizet, hamarosan elkészül az étel is. Te lehetsz Timóteus... te pedig Szilász. Nos, mielőtt odaadnám nektek a vizet, kérem érte a fizetséget. - Priscilla szeméi csillogtak miközben beszélt. Rápillantott a vizes korsóra, majd elgondolkodva megjegyezte - Hmm, öt dénár megfelelő ár érte. Nem, inkább hat, vagy talán több.

Ezzel letette eléjük a korsót és újra eltűnt a konyhában.

Rájöttem, hogy amit a római asszonyokról mondanak az igaz. Mióta ezt felfedeztem, már nem vagyok olyan biztos a dolgomban, hogy Rómába akarok menni. Homérosz leírása, mely szerint a római asszonyok Amazonok, nagyon találó rájuk nézve.

Hoztam egy kis gyümölcsöt, de biztos vagyok benne, azt már nem tudjátok megfizetni, - robbant be újra Priscilla, - ezért hát csak nézzétek, nehogy egyetek belőle. A vízből ihattok, de kérlek hagyjátok a dénárokat a korsó mellett.

Priscilla nagyon jól játszotta szerepét, újra kiment a konyhába.

Mint mindenki más, aki valaha is találkozott Priscillával, a két testvér teljesen le volt nyugózva az asszonytól.

Priscilla újra belépett a szobába, ezúttal finoman illatozó étellel kezében.

Megváltoztattam véleményemet. Pál fog fizetni mindent, ami elfogyasztásra kerül, még a szállásokat is ő fogja állni.

A két férfi nevetett. Timóteus azonnal a víz után nyúlt, mire Szilász felkiáltott:

Csodálatos Pál, ezennel kijelentem, hogy a legjobb szobát fogjuk bérelni a házban!

Priscilla helyet foglalt és Timóteushoz fordult:

Te, fiatalember, abban a szobában fogsz aludni. - Ezzel az egyik szobára mutatott. - Szilász, te pedig a hallban. Nagyon jó szobának tűnik és Pál fog fizetni érte! - szemei összeszűkültek, - ha valamikor is pénzt emlegettek számomra, akkor azon fogjátok találni magatokat, hogy a mezőkön alhattok. A reggeli hajnalhasadás előtt egy órával készen áll. Jelen lesztok és enni fogtok. Az ebéd mikor is van... hát éppen délben. Minden nap ugyanabban az időben. A vacsorát akkor szolgálom fel, amikor lemegy a nap. Ha nem tudtok jelen lenni a vacsorán, akkor legalább egy órával azelőtt értesítsetek erről. Ha nem teszitek, Pál kétszer annyit fog fizetni. - Priscilla szünetet tartott, majd feltartván egyik kezét fenyegetően megjegyezte, - újra mondom, ha még egyszer szóba kerül köztünk a pénz, akkor arra foglak ítélni benneteket, hogy minden szombatnapon elmenjete a zsinagógába életetek hátralévő részében!

Timóteus nagyon élvezte a helyzetet, talán túlon túl.

Timóteus! Ha egyetlen szót mersz szólani, akkor kiviszlek a piactérre és eladlak téged! - fenyegetőzött Pál.

Timóteus és Szilász újra fergeteges kacagással nyugtázták az apostol szavait, bár annak arca egyre jobban elborult. Csak egyetlen válasszal élt:

Ha gondoljátok, hogy jobban boldogultok Priscilla Asszonyságnál, akkor kérlek tegyétek meg.

Priscilla Asszonyság?! - kérdezte Szilász.

Igen, valamilyen úton-módon, majd ő elmeséli hogyan, de közeli rokonságban van Róma vezető családjaival. De ne vonjatok le ebből semmilyen messzemenő konzekvenciát, mert e nő és férje szeretik az Urat tiszta szívükből. Mi több, mindkettőjüket tisztelik a zsidó közösségben és szeretik őket a testvérek és testvérnők a mi közösségünkben. A kezdetben az eklészia itt gyülekezett az ök otthonukban.

Hát van közösség Korinthusban? - kérdezte Szilász álmélkodva. - Ilyen rövid idő alatt?

Igen, de ez a történet még várhat. Most töletek szeretném hallani az újdonságokat. Testvérek, sokat kell mesélnetek, mert mindenre kíváncsi vagyok.

A három férfi éjszakába nyúló beszélgetésbe kezdett.

Pál elsőként Timóteushoz fordult:

Mi történik Tesszalonikában?

Pál, kérlek ne értsd félre első szavaimat. Jó híreket hoztam. Mégis el kell mondanom, hogy a gyülekezet igen kemény üldöztetésben részesül. A város úgy tűnik elhatározta, hogy megnehezíti a testvérek életét. De hidd el, hogy még nem találkoztam ilyen emberekkel, akik ily kevésbé törődjenek gondjaikkal, mint ahogyan ezek a testvérek teszik. Ahogyan tanítottad őket, mindennek örülnek. Szeretünk összegyűlni és elbeszélni mindazt a rosszat, amivel éppen az adott napon találták szembe magukat. Még akkor is mialatt egyikük beszél, van úgy, hogy másik közbevág és elmondja a maga történetét. Mindent nevetés és öröm jellemez. Aztán szünetet tartanak és újra örvendeznek. Sőt, még van amit nem mondtam el!

Jó avagy rossz? - kérdezte izgatottan Pál.

Végül is minden jó, kivéve valamit, amit még éretlenségnek tartok.

Jó, itt álljunk meg. Mi van Béreaiban?

Minden rendben van, - felelte Szilász, - annyit el kell mondanom, hogy Bérea nagy segítségére volt Tesszalonikának erősítés és buzdítás terén.

Ez igaz? - csodálkozott Pál, és hangja elcsuklott amint e szavakat kiejtette. - A béreaiak meglátogatták Tesszalonikát?

Igen, az egész béreai gyülekezet gyakran meglátogatja Tesszalonikát. Már két pogány ünnepnap volt amióta elhagytad Béreát, és tulajdonképpen az egész béreai gyülekezet felkerekedett és elmentek Tesszalonikába, hogy velük tölthessenek egy nappal és egy éjszakát.

Pál sírni kezdett.

Timóteus egyik karját a levegőbe lendítette izgalmában.

Ez még nem minden! Szilász, mondd el a többit is, de tartok tőle, hogy Pál nem fog hinni a fülének!

Hát, Pál, emlékszel, hogy arra kértél írjak a filippibelieknek? Megtettük. Írtunk nekik arról a borzalmas helyzetről melyben Tesszalonika van, hogy a gyülekezet igen fiatal és milyen sok rossz bánásmódban volt része. (Mintha a filippibeliek nem lennének fiatal gyülekezet!) Nem tudom hogyan csinálták, azonban szinte minden fivér és nővér eljött Tesszalonikába. Ennek időpontja egybeesett azon pogány ünnepek egyikével. Egy dicsőséges pillanatban Tesszalonika városában gyülekeztek testvérek Béreából, Filippiből a tesszalonikai hívőkkel. A béreaiak le voltak nyűgözve, a filippibeliek álméltkodtak, a tesszalonikaiak örvendeztek. Együtt örvendeztek minden pillanatnak, amit együtt tölthettek.

Pál arca ragyogott a boldogságtól, amit két barátja már hosszú ideje nem láthatott, hisz inkább szomorúság árasztotta el.

A gyülekezetek gondoskodnak egymásról, - mondta Pál és minden szót nehezen ejtett ki könnyeitől.

Igen, dicsőségesen kinyilvánították szeretetüket egymás iránt, - válaszolta Szilász.

Pál tovább sírt. Néhány percig Timóteus és Szilász megértően mosolygott látván Pál örömkönnyeit és felszabadultságát. Olyan percet éltek meg, amikor úgy tűnt minden félelem porrá zúzódott.

Pál, - suttogta Timóteus kis idő múlva, - ha pár percig nem sírnál, még több jó hírt osztanék meg veled.

Pál sírt és nevetett egy időben.

Még többet?! - megpróbált nyugalmat erőltetni önmagára, azonban ez igen kevésbé sikerült.

Akkor is elmondom, ha nem tudod megállni sírás nélkül. Lukács visszatért antiókhiai otthonába, mint az tudod. Azonban mielőtt elhagyta volna Filippit írt egy levelet az otthoniakhoz, melyben elmesélte nekik a Tesszalonikáról hallottakat. Mire Lukács visszatért Antiókhiaiba, a közösség elhatározta, hogy küld néhány testvért és testvérnőt Tesszalonikába. Sőt, az antiókhiaiak írtak levelet a négy galata gyülekezetnek és megkérdezték, hogy akarnak-e társulni az antiókhiaiakhoz, hogy látogatást tegyenek Filippibe és Tesszalonikába.

Pál a hírek hallatán teljesen megtört. Kinyújtotta karjait, magához ölelte Szilászt és Timóteust, majd az ég felé emelte karjait, azonban beszélni még mindig nem tudott megindultságában. Csak sírása fejezte ki érzelmeinek hőfokát.

Timóteus folytatta:

Testvérek és testvérnők jöttek hát a galáciai gyülekezetektől, és csatlakoztak a többiekhez, így öt közösségből jöttek látogatók görögországbeli testvéreikhez. Először Filippiben jártak, utána pedig Tesszalonikában. Összejöveleik jelen pillanatban is tartanak.

Pál kérdéseket szeretett volna feltenni, mert nem tudott hinni a füleinek.

Úgy érted, hogy a derbéi Gájusz és sokan mások találkoztak az antiókhiai hívőkkel... és együtt jöttek a görögországi Tesszalonikába?

Gájusz és társai elhagyták Galáciát, találkoztak az antiókhiai hívőkkel és együtt hajóztak Filippibe. Csodálatos időt töltöttek együtt, így mesélték. Ezek után együtt elmentek Tesszalonikába. Gájusz vissza fog térni Galáciába és meglátogatja majd mind a négy ottani gyülekezetet, és rövid beszámolót tart majd nekik útjáról. A galaták mindannyian ismerik immár Tesszalonikát hallomásból. Hamarosan minden galata testvér örvendezni fog a megállíthatatlan tesszalonikaiak felett.

Szilász közbeszúrta:

Van egy levelem Gájusztól. Akkor írta, amikor megtudta, hogy eljövünk hozzád. Elmondja e levélben mit fog jelenteni a gyülekezeteknek, amikor visszatér szülőföldjére és szót emel a négy ottani közösségben. Pál, ha meglátogatnád Galáciát, hidd el semmit nem kell mondanod nekik Tesszalonikáról. Mire Gájusz befejezi majd mondanivalóját, minden galáciai hívő úgy fogja érezni, mintha ott járt volna Tesszalonikában.

Pál küszködött azzal, hogy minden szót mélyen elméjébe véssen ugyanakkor igyekezett visszanyerni nyugalmaát.

Filippi? Meglátogattak más közösséget és őket is meglátogatták más testvérek? A galáciai nem zsidó közösségek meglátogatják a görögországi testvéreket? És Antiókhia? A filippibeliek nem küszködnek ők maguk is gondokkal?

Úgy tűnik a városnak immár igen jó véleménye van az ottani eklézsiáról. Mindenekfelett nagyon sok ember meggyógyult, egy démon pedig kiűzetett. Lukács nagyon erős talapzatot épített jó szándékával és a városban jó híre kelt gyógyításainak. Azt sem szabad elfelejteni, hogy az a bizonyos földrengés nagyon sok ember véleményét megváltoztatta irányodban. A filippibeliek nem állnak szembe semmilyen üldöztetéssel. Pál, arra kérte Lukácsot, hogy bárki aki meglátogatná az ekléziát, mondjon beszédet a gyülekezet kérésére. Beleértetted Blastiniust is. Az egyik legfontosabb dolog, amit Lukács még elmenetele előtt érintett az volt, hogy ha bárki jönne a közösséghez látogatóba, akkor mindenképpen kérjék fel beszélni az ekléziához egy összejövetel alkalmával. Hát, ami engem illet, biztos vagyok benne, hogy a filippibeli szenteknek fogalma sincs arról mire gondolt Lukács, azonban amint az antiókhiai és galáciai testvérek megérkeztek biztos lehetsz benne, hogy csodálatos fogadtatásban volt részük és biztosíthatlak, szeretnek látogatókat fogadni.

Pál felsóhajtott.

Blastiniust királyhoz méltóan fogják fogadni. - Azonban komor gondolatait elhessegette és Timóteushoz intézte kérését. - Kérlek mesélj még nekem Tesszalonikáról.

Biztos vagyok abban, hogy a város eldöntötte, hogy minden dühével a szentek ellen fordul.

Mi volt azon kijelentésed az éretlenségükről?

Timóteus összevonta szemöldökét és látszott vonásain, hogy szavakat keresgél mondanivalója megfelelő kifejezésére.

Hát mondjuk úgy, hogy az egyik igen fiatal testvér olyat tett, amit nem lehet túl bölcs dolognak nevezni. Tulajdonképpen azzal áll kapcsolatban, amit egyik eljöveteled előtti gyülekezésen mondtál. Emlékszel, amikor valaki megkérdezte tőled egyik alkalommal, mit gondolsz Claudiusról?

Pál emlékei között kutatott, majd egyszer csak felcsillant a szeme.

Oh, nem! Csak nem az a bizonyos gyülekezés?!

Én magam nem voltam akkor jelen, - jegyezte meg Timóteus. - Tehát nem tudom mit mondtál, azonban azt tudom, hogy az a fiatalember kiment a piacra néhány héttel ezelőtt és igen heves vitába keveredett emberekkel akik az agórán tartózkodtak és meghallották szavait. Nagyon keményen ítélkezett Claudiusról. Úgy gondolom megjegyzései a te gondolataidat tükrözték, Pál. Szóval a törvény emberei letartóztatták őt, azonban fiatalságára való tekintettel és arra gondolván, hogy még éretlen, szabadon engedték. Szavai azonban elterjedtek a városban, és a polgárok felháborodtak. Ennek következtében sokan elveszítették munkájukat. Jelen pillanatban ott tartunk, hogy ha egy testvérrel tudják, hogy hívő, akkor nem kap munkát a piacon. Ez az incidens nagyon sokat ártott a gyülekezetnek. Sok könny hullott emiatt, azonban a testvérek elszántak. Összejöveteleik mindig örömezzéssel érnek véget.

Pál a fejét csóválta.

Hiszen én csak egy kérdésre válaszoltam, amit feltettek nekem, egy fiatalember a piacon szétkürtölte és most egy közösség és egy gyülekezet került veszélybe emiatt. Oh!

Pál szerencséjére Timóteus témát váltott.

Ha már a kérdésekről beszélünk, akkor hadd adjak át neked egy levelet a tesszalonikai testvérek részéről. Mint ahogyan az a görögöktől várható, néhány kérdést tettek fel számodra. Legtöbb kérdésük a feltámadással áll kapcsolatban.

Mivel? A feltámadással?

Igen. Azonban nem Urunk feltámadásáról, vagy mennybemeneteléről kérdeznek, hanem saját testük feltámadásáról. Arról, hogy milyen lesz az, amikor az Úr visszatér és a holtakat feltámasztja. Emlékszel arra az öregúrra, akiért imákat mondatok Szilásszal, amikor az a bizonyos horda betört Jázon házába? Néhány hete az Úr magához szólította őt, mint ahogyan egy idős hölgyet is. E két haláleset számos kérdést hozott fel elméikben, és mindegyik a feltámadással kapcsolatos.

Pál elgondolkodott.

Értem. Hiszen teljesen érthető. Nem sokat beszéltem nekik a feltámadásról, ugye? Amint visszaemlékszem nem mondtam nekik semmit azokkal kapcsolatban akik Krisztusban halnak meg. Tesszalonikának megvan az oka, hogy ilyen kérdéseket tegyen fel, hiszen két szentje elhalálozott.

Pál szemügre vette Timóteust.

Van még valami, fiatalember?

Timóteus elvigyorodott.

Mindannak ellenére ami történt, Krisztus menyasszonya Tesszalonikában a lehető legjobban működik. Oly sok buzdítást nyertek a látogatóktól, hogy nem is lehetnének ennél jobban. Az egyetlen dolog, amire szükségük lehet néhány bátorító szó tőled, Pál.

Pál ekkorra tele volt kérdésekkel. Főleg az érdekelte, hogy az a mély szeretet, melyet egymás iránt éreztek Tesszalonikában él-e még. Újra és újra kifejezte örömét azért, hogy a filippibeli és béreai testvérek vették az áldozatot és meglátogatták a tesszalonikai testvéreket és testvérnőket.

Igen, még a távoli galáciaiak is hallottak hitükről és kitartásukról. Mi több, Pál, nemcsak Antiókhia, hanem minden szíriai gyülekezet, még a cilliciaiak is ismerik a tesszalonikai történetet. Ők pedig továbbították a hallottakat a jeruzsálemieknek.

Pál természetéből fakadóan újra könnyekben úszott.

Később Timóteus elmesélt Pálnak egy másik történetet is Tesszalonikáról, ami akkor nem tűnt nagy jelentőségűnek.

Hatalmas szeretet és törődés jellemzi a gyülekezetet Tesszalonikában. Ha például valaki munka nélkül marad, akkor a többiek a gyülekezetből törődnek azzal, hogy gondját viseljék. Azonban úgy tűnik egy-két testvérnek nagyon nehéz munkát találnia... főleg annak fényében, hogy vigyáznak rájuk és kapnak eleséget ingyen. Hogy másképpen mondjam, úgy tűnik nagyon nehezükre esik minden hajnalban kimenni a piacra és munkát keresni. Szinte minden munka eltűnik, amikor ők megjelennek.

Pál megérezte Timóteus ki nem mondott szavait.

Csúnya, nemde, hogy amikor az emberek megtérnek az Úrhoz, egyesek sokkal szorgalmasabbak lesznek, mások pedig kevésbé?

Nem általános dolog ez, - folytatta Timóteus, - azonban Arisztarkhosznak, Szekundosznak és a többieknek igen kellemetlen percek támadnak az egyedülálló testvérekkel, azokkal, akik krónikusan nem találnak munkát!

A beszélgetés egész nap tartott. Sok pillanatot felemlgettek, történeteket meséltek, nevetgéltek és imádkoztak. Egy adott pillanatban Pál nagyon komoly lett.

Mialatt Tesszalonikában jártam, újra és újra elmondtam: „Figyeljétek az én életem, tegyétek azt, amit én teszek”. Vajon elfelejtették sokan, hogy én megdolgoztam a mindennapi betevőmért, mialatt náluk tartózkodtam? Elfelejtették, hogy minden hajnalban ott voltam a piacon és munkát kerestem két kezemmel? Hiszen eltartottam magam, és fizettem minden tál ételért, amit elfogyasztottam!

Így folytatódott a beszélgetés és mindent megbeszéltek, ami hármuknak eszükbe juthatott. Szinte észre sem vették, hogy beesteledett, mígnem kopogást hallottak az ajtón. Priscilla volt, hiszen kiadós vacsorájuk az asztalon gőzölgött.

(Priscilla testvérnő a vendéglátás nagymestere. A római asszonyok teljesen különböznek a világ bármely részén élő asszonyoktól. Ők egyenrangúnak tartják magukat a férfiakkal minden szempontból és ezt a férfiak is így gondolják.) Priscilla csatlakozott a kis gyülekezéshez, hallgatott és véleményt nyilvánított... mégpedig olyan véleményt, mely mindig hasznos volt. Mint ahogyan azon estén is a mai napig a hallgatóságot azonnal lenyűgözte intelligenciája, éleslátása, megjegyzései, válaszai és ekkor még nem is beszéltünk kellemes megjelenéséről és jó humoráról.

Azon estén Priscilla elmesélte Timóteusnak és Szilásznak megtérésének történetét, valamint azt is hogyan ismerkedtek meg Akvilával és hogyan szerettek egymásba. Amikor kérdéseket tettek fel neki

Rómáról, annyira jól informálnak bizonyult, hogy hallgatósága meggyőződött, mindenki másnál jobban ismeri a várost. (Senki nem merte megjegyezni többé, hogy fizetni szeretne a szállásért, avagy az étkezésért. Priscilla, mint ahogyan annak idején Lídia is megnyerte e küzdelmet.)

Miután a vacsorát befejezték, Szilász újra bérei beszámolójához fűzött néhány kiegészítést.

Minden rendben halad. A testvérek éppen azon dolgoznak, hogyan adhatnak bizonyos útmutatásokat a gyülekezetnek. Nagyon figyelmesek, ami a feleségek és az egyedülálló testvérnők szükségéit illeti. Az asszonyok ezzel szemben úgy vezetik a férfiakat, hogy megosztják velük érzéseiket, és nagyon élesen meglátják a mulasztásokat, szóvá teszik azokat. A testvérnők közössége igen erős, és teljes mértékben beavatottak a gyülekezet életébe.

Timóteushoz hasonlóan, Szilász is szóvá tette Szópatért.

Egyedülálló jelenség. Talán az Úr szolgálatára hivatott, - majd az idő eldönti. Szereti Urát és nagy lelkesedéssel követi Őt. - E fiatalemberről szóló megjegyzés megragadt Pál elméjében.

Pál így vetett véget az összejöveteleknek.

Úgy érzem véget kell vetnünk e hosszadalmas estének. Holnap levelet fogok írni Tesszalonikába. Azt szeretném, ha velem lennétek, mialatt megfogalmazom.

HUSZONHATODIK FEJEZET

A következő napon Pál vendéglátóiról beszélt.

Szeretném ha Priscilla és Akvila meglátogatnák az észak görögországi gyülekezeteket, mert egyiküknek sem volt része nem zsidó közösségekben járni. Priscilla különösen nagy izgalommal tekint a találkozás elejébe, mert szeretne zsinagógán kívül találkozni testvérekkel. Meg fogjátok ismerni őt sokkal jobban, és tudni fogjátok róla, hogy nagyon unja a szombatnap zsinagógába járást.

Ez nem jó zsidóhoz méltó cselekedet, mindenestre, - jegyezte meg Timóteus szokásos humorával.

Priscilla és Akvila megkérdezték tőlem mi a véleményem arról, hogy meglátogatnák a többi gyülekezetet, és én bátorítottam őket erre. Ugyanakkor remélem azt is, hogy Priscilla álma egyszer beteljesül és látni fogja Rómában is Krisztus testének működését. Most azonban mielőtt leülnék megírni azt a levelet, egy utolsó kérdésem lenne: a tesszalonikai vagy bérei testvérek hozzájárultak költségeitekhez?

Timóteus zavarba jött és megrázta fejét. Pál Szilászra tekintett:

Téged sem?...

Nem, egyáltalán, - válaszolta Szilász, - de nem volt szükségünk semmire. Még mindig abból a pénzből élünk, amit a kedves filippibeliek adományoztak számunkra. Mint ahogyan igaz ez a fiatal gyülekezetekre, Bérea és Tesszalonika egyszerűen nem tanulták meg, hogy ilyen dolgokra gondoljanak.

Mégis sokszor gondolok... - kezdte Pál.

Testvér, én azt hiszem, hogy mivel azt látják, hogy megdolgozunk a napi betevőnkért, nem gondolják, hogy szükségünk lenne ilyesmire. Egyszerűen eszükbe sem jut.

Ez így van. - mondta Pál, - azonban látogatásokat alatt Tesszalonikában és Béreában nem volt alkalmatok dolgozni. Odautaztatok, szolgáltatok, és idejöttetek. Úgy gondolom sem a császár, sem pedig egy arkangyal nem állta költségeiteket, vagy tévednék? Mindig kell dolgozni, amíg hosszabb távon együtt vagyunk egy gyülekezettel, azonban amikor kisebb időkre utazunk egyik közösségtől a másikig, akkor a gyülekezetnek kellene gondoskodnia erről. Ez még inkább igaz arra az esetre ha egy új városba megyünk gyülekezetet alapítani. Ekkor kell a többi gyülekezetre támaszkodni és nekik gyors segítséget kellene nyújtaniuk.

Kérlek ne tedd ezt szóvá leveledben, - ellenkezett Timóteus, - biztosan azt hinnék, hogy mi mondtuk neked.

Akkor úgy fogom körülírni a témát, hogy sem ti, sem pedig ők nem fogják rosszul érezni magukat, - kuncogott Pál. - Timóteus, most pedig komolyra fordítva a szót, mennyire veszélyes ez a dolog azokkal a testvérekkel kapcsolatban, akik nem akarják megkeresni a napi kenyerüket?

Nem túl komoly a helyzet, azonban úgy érzem egy-két testvérnek szinte természetessé vált e megoldás.

Akkor mivel kisebb gondról van szó, keveset fogok utalni rá, és felhozom példaként az én életem. Kérem Istent, hogy fordítsa az eklézsia szemeit életemre - és emlékezzenek. Nem szívesen osztogatok másoknak parancsokat. Hát ezzel eljött az ideje annak, hogy megírjam levelem. Szükségünk lesz egy írakra. Timóteus, megtennéd, hogy betöltöd e tisztelet? Egy írnok nagyon sokba kerül, téged még meg tudlak fizetni.

Csak nem azért nélkülözöl egy profi írnot, mert abban reménykedsz, hogy én megcsinálom ingyen? - viccelt Timóteus.

Tulajdonképpen megbízhatnánk egy írnot, ha annyira akarsz, de minek? Te tudsz olvasni, és írni is - ez olyasmi, amit Szilász és én valaha még meg tudtunk tenni azonban korunk miatt erre már képtelenek vagyunk! Emlékeztetlek, fiam, hogy nehezen találsz a Birodalom területén olyan embert, aki negyven éves korára egyáltalán még olvasni is képes. - Pál megköszönte torkát. - Szilász és én már jóval negyven fölött járunk... vagy talán nem vetted észre? Te pedig még látod azokat a kis betűket is ahogyan egy levelet írni kell. Ha akarsz...

Én megteszem, - válaszolta Timóteus.

Rendben! Most mindenekelőtt azt szeretném tudatni a testvérekkel és testvérnőkkel, hogy mennyire felbátorítottak engem beszámolóitok és mennyire büszke vagyok mindannyiukra. Szeretném ha tudnák, hogy hálás vagyok nekik, amiért szeretetük egymás iránt nem lohadt e nehéz megpróbáltatások óráin sem. Kezdjük hát.

Pál rövid szünetet tartott.

Timóteus felbontott egy tekerceset és előkészítette tollát. Az apostol első szavai így hangzottak: „Pál, Szilász és Timóteus levele...”

Timóteus felkapta fejét.

Miért nevezel meg engem is?

Mert nagy szerepet játszottál a tesszalonikaiak életében!

Zavarba hozol, - jegyezte meg az ifjú.

Figyelmen kívül hagyván Timóteus ellenkezését Pál elkezdte első levelét a tesszalonikaiakhoz. Ez volt a második levele, melyet valaha is egy teljes közösségnek címzett (első lévén a Galatáknak írt levele).

Pál, Szilász és Timóteus a tesszalonikaiak gyülekezetének az Atya Istenben és az Úr Jézus Krisztusban.

Kegyelem néktek és békesség Istentől a mi Atyánktól és az Úr Jézus Krisztustól.

Hálát adunk az Istennek mindenkor mindnyájatokért mikor rólatok imádságainkban megemlékezünk. Szüntelen emlegetjük Istenünk és Atyánk előtt hitetek munkáját, szeretetetek fáradozását, és a mi Urunk Jézus Krisztus felől való reménységetek állhatatosságát. Mi tudjuk, Istentől szeretett atyámfiai, hogy ő kiválasztott titeket, mert a mi evangélium hirdetésünk közöttetek nemcsak szóval történt, hanem isteni erővel és Szent Szellemmel is, a teljes bizonyosságra. Hiszen tudjátok, hogy milyenek voltunk közöttetek, tiérettetek.

Pál felemelte kezét.

Várjatok egy percet. Emlékezetes marad számomra, hogy a testvérek Görögország más részeiből, - úgy Macedóniából, mint Akhájiából, - meglátogatták a tesszalonikaiakat, hogy bátorítást nyújtsanak az eklézsianak, csak azért tettek meg ekkora utat, hogy még több buzdítást nyerjenek önmaguk is. És Cillicia, majd Szíria, sőt még Antiókhia is. Most pedig Jeruzsálem. Mindannyian bátorítást nyertek a hihetetlen tesszalonikai történetből... hiszen a csak pár hónapos közösség Krisztusban kiállta az üldöztetést, nem úgy mint a hétéves jeruzsálemi gyülekezet néhány évvel ezelőtt.

Pál Timóteusnak intett újra, folytatni kívánta levelét.

Minden hívő példaképévé lettetek Macedóniában és Akhájában. Mert töletek zendült ki az Úr beszéde, és nemcsak Macedóniában és Akhájában, hanem minden helyen elterjedt híre a ti Istenbe vetett hiteteknek, annyira, hogy szükségtelen arról bármit mondanunk. Mert ők maguk hirdetik felőlünk, milyen volt a mi hozzátok való menetelünk, és ti hogyan fordultatok el a bálványoktól az Istenhez, hogy az élő és igaz Istennek szolgáljatok. Várjátok az égből az ő Fiát, akit feltámasztott a halálból: Jézust, aki megszabadít minket az eljövendő haragtól.

Újabb szünet következett.

Pál, - szólalt meg Szilász, - talán elmondhatnád nekik mennyire aggódtál, és vissza akartál térni hozzájuk Tesszalonikába.

Igen, - válaszolta Pál, - de elsősorban emlékeztetni szeretném őket... arra, hogyan jutottunk el mi ide, mi történt itt mielőtt megérkeztünk volna, milyen csodálatosan fogadtak, és hogyan hagytak fel bálványimádásukkal. Ah!

Pál egy percig a múltba tekintett, majd így szólt:

És! Ami a legfontosabb, emlékeztetem őket arra az életmódra, melyet körükben éltünk!

Atyámfiai, ti magatok tudjátok, hogy a mi hozzátok való menetelünk nem volt hiábavaló, sőt, noha előbb Filippiben sok bántalmat szenvedtünk, amint tudjátok, a mi Istenünktől bátorságot nyertünk, hogy közöttetek is hirdessük az Isten evangéliumát nehéz harcok árán. Mert a mi igehirdetésünk nem volt megtévesztés, tisztátalan szándékból sem eredt, álnoksággal sem történt. Maga Isten méltatott arra minket, hogy reánk bizza az evangéliumot, és mi úgy hirdettük azt, nem azért, hogy az embereknek tessünk, hanem az Istennek, aki vizsgálja a szívünket. Ti magatok tudjátok, hogy sem hízelgő beszéddel, sem leplezett kapzsisággal nem forgolódtunk közöttetek soha, Isten a tanúnk. Sem emberektől való dicsőítést nem kerestünk, sem töletek, sem másoktól, bár mint Krisztus apostolai, megterhelhetünk volna titeket. De jó szívvel jártunk közöttetek amint a dajka dédelgetett gyermekei között. Megkedveltünk titeket és szíves készséggel közöltük veletek nemcsak az isten evangéliumát, hanem a magunk lelkét is, annyira megszerettünk titeket. Bizonyára emlékeztek atyámfiai, a mi járadozásunkra és bajlódásunkra: mert éjjel-nappal dolgoztunk és úgy hirdettük nektek az Isten evangéliumát, hogy senkit meg ne terheljünk közületek. Ti vagytok a tanúink és az Isten, milyen szentül, igazán és feddhetetlenül éltünk közöttetek, a hívők között. Valamint azt is tudjátok, hogy miként az atya a gyermekeit, úgy intettünk és buzdítottunk egyenként mindnyájatokat. Ugyanakkor kérve-kértünk, hogy járjatok Istenhez méltóan, aki az ő országába és dicsőségébe hív titeket. És ezért mi is szüntelen hálát adunk az Istennek, hogy mikor ti az Istennek általunk hirdetett beszédét vettétek, nem úgy fogadtátok azt, mint emberi beszédet, hanem mint az Isten beszédét - aminthogy igazán az is - amely munkálkodik a hívőkben és bennetek is. Mindezzel atyámfiai, nyomdokába léptetek a Krisztus Jézus júdeai gyülekezeteinek, mivel ti is ugyanúgy szenvedtetek saját véreitektől, mint azok a zsidóktól. Ezek az Úr Jézust is, a prófétákat is megölték, minket is üldöznek, Isten előtt sem kedvesek, és minden embernek ellenségei. Minket is ők akadályoznak meg abban, hogy prédikáljunk a pogányoknak is lelkük megmentésére. Így teszük teljessé mindenkor bűneiket, de utoléri őket az ítéletkor az Isten haragja. Mi pedig, atyámfiai, amint elszakadtunk töletek egy kis időre - arcra igen, de szívre nem, - annál buzgóbb vágyakozással igyekeztünk, hogy szemtől szembe megláthassunk. Azért el is akartunk hozzátok menni, kivált én, Pál, egyszer is, kétszer is, de megakadályozott minket a Sátán. Mert kicsoda a mi reménységünk, vagy örömünk, vagy dicsekvésünk koronája a mi Urunk Jézus Krisztus előtt az ő eljövetelekor, ha nem éppen ti? Bizony ti vagytok a mi dicsőségünk és örömünk.

Pál ismét szünetet tartott.

Szilász, azt akarom, hogy Tesszalonika megismerje érzéseimet és azon szándékomat is, hogy visszatérek hozzájuk és buzdítani fogom őket, azonban azt is el szeretném mesélni nekik mi történt miután eljöttem városukból... úgy értem el szeretném mondani nekik, miért küldtem Timóteust Athénból Tesszalonikába. Ismertetni szeretném velük mindazt, ami szívemben van. Tulajdonképpen ez kissé személyes rész lesz, így ne figyeljetek arra, amit mondani fogok.

Ezért mikor nem győztük már türelemmel jónak ítéltük, hogy magunk maradjunk Athénban egyedül. És elküldöttük Timóteust a mi atyánkfiát és Isten szolgáját a Krisztus evangéliumában, hogy erősítsen titeket és bátorítson hitetekben, hogy senki meg ne tántorodjék e szorongattatások között. Mert ti magatok tudjátok, hogy ez a feladatunk. Akkor is, amikor nálatok voltunk, előre megmondtuk, hogy

szorongattatásban lesz részünk, amint meg is történt, hiszen tudjátok. Azért én is, mivel tovább már nem győztem türelemmel, elküldtem őt, hogy tájékozódjam hitetekről: valami módon nem kísértett-e meg titeket a Sátán, és nem lett-e hiábavalóvá a mi munkánk?

Pál szemei könnyekkel teltek meg.

Timóteus, soha nem kaptam ennyi bátorítást életemben Krisztus követőjeként, mint amennyi jó hírt kaptam tőled.

És Tesszalonika helytállt! A gyülekezet fennmaradt... a körülmények ellenére. Pál intett Timóteusnak, hogy folytassa.

Most pedig visszaérkezett hozzám Timóteus, és örömhírt hozott hitetek és szeretetetek felől, valamint arról, hogy mindenkor jó emlékezéssel vagytok irántunk, és látni kívántok minket, amint mi is titeket. Ezzel a hírral atyámfiainak nagy vigasztalást nyertünk a ti hitetek felől minden szorongattatásunk és szükségünk között is és valósággal újra éledünk, ha ti erősen állotok az Úrban. Mert milyen hálával is fizethetünk az Istennek éretetek mindazért az örömeért, amellyel örvendezünk miattatok a mi Istenünk előtt, mikor éjjel nappal nagy buzgón esedezünk, hogy megláthassuk orcátokat és kipótolhassuk hitetek hiányait.

Azt hiszem itt befejezem, - sóhajtotta Pál.

Maga az Isten pedig, a mi Atyánk, és a mi Urunk Jézus Krisztus egyengesse a mi utunkat tihozzátok. Titeket pedig gyarapítson az Úr és tegyen bővülőddé a szeretetben egymás iránt és mindenki iránt, mi is így érzünk irántatok. Tegye erősekké szíveteket, feddhetetlenül szentekké Istenünk és Atyánk előtt, mikor eljön az Úr Jézus Krisztus minden ő szentjével egyetemben.

Fejezzük be itt, testvérek, legalábbis mára. Meglehet még hozzá fogok tenni valamit, de azt már nem ma. Oh! A feltámadás! Válaszolnom kell erre a kérdésre. Azonban most térjünk nyugovóra.

Másnap kora reggel Pál felköltötte Timóteust és tovább diktálta a Tesszalonikának írt első levél folytatását.

Mondanom kell nekik valamit, amit minden görögnek ki kell hangsúlyoznom. - Pál nyomatékosan ejtette ki szavait, azonban arcán enyhe mosoly futott végig. - A zsidóknak is el kellene mondanom, azonban ők soha nem ismernék be, hogy ezekre szükségük van!

Ebben biztos vagyok, - tette hozzá Timóteus szelíden. - Mondd hát.

Továbbá kérünk és intünk titeket, atyámfiainak az Úr Jézusban, hogy mindinkább gyarapodjatok abban, amit tőlünk tanultatok, mi módon kell forgolódnotok és Istennek tetszenetek, amint ezt már cseleksztitek is. Folytassátok ezt tovább. Mert tudjátok, milyen rendelkezéseket szabtuk elétek az Úr Jézus által. Az az Isten akarata, hogy ti szentekké legyetek! Azért tartózkodjatok a paráznaságtól, mindenikőtök uralkodjék teste felett, szentségben és tisztaságban éljen mindegyikőtök feleségével. Nem bűnös vágy gerjedelmével, mint a pogányok, akik nem ismerik az Istent. Senki ne vétkezzék és meg ne károsítsa bármiben is atyjafiát, mert bosszút áll az Úr mindezekért, amint előbb is mondtuk és bizonyágtévő szóval meg is erősítettük. Mert nem tisztátalanságra hívott el minket az Isten, hanem szentségre. Aki azért megveti ezeket, nem embert vet meg, hanem az Istent, aki az ő Szent Szellemét adta a szívetekbe.

Ah, eszembe jutott még valami más is, amiről írunk kell. Bárkinek aki valaha olvasni fogja ezen sorokat ismernie kell azt a szeretetet, melyet egymás iránt táplálnak ezen szentek.

Az atyafiúi szeretetről pedig nem szükséges írnom, mert Isten maga tanított meg titeket arra, hogy egymást szeressétek. Gyakoroltátok is azt minden atyafi iránt egész Macedóniában. Kérünk azonban titeket, atyámfiainak, hogy ebben is mindinkább gyarapodjatok. Becsületbeli dolognak tartjátok, hogy csendes életet folytassatok, a magatok dolgát végezzétek és tulajdon kezetekkel munkálkodjatok, amint rendeltük nektek. A kívül valók iránt is tisztesség tudóan viselkedjétek és senkire rá ne szoruljatok.

Pál, arra kértél, hogy emlékeztesselek azon kérdésekre, melyeket a tesszalonikaiak feltettek számodra.

Oh, igen. A kérdések a feltámadásról. Hadd lássam a listát, - ja, nem - inkább olvasd fel számomra.

Pál végighallgatta Timóteust amint felolvasta a kérdéseket, csak ezután folytatta:

Nem akarjuk atyámfiai, hogy tudatlanságban legyetek az elhunytak felől és úgy gyászoljatok, mint a többiek, akiknek nincs reménységük. Mivel pedig hisszük, hogy Jézus meghalt és feltámadott, ugyanúgy hisszük, hogy az Isten a Jézus által, vele együtt előhossa azokat is, akik elaludtak. Mert ezt az Úr szavával mondjuk nektek, hogy mi, akik élünk és megmaradunk az Úr eljöveteleig, éppen nem előzzük meg azokat, akik elaludtak. Mert maga az Úr fog leszállani az égből riadóval, ha elhangzott az arkangyalok szava s az Isten trombitája, először azok támadnak fel, akik meghaltak Krisztusban, azután mi, akik élünk és megmaradtunk azokkal együtt felhőbe takartan elragadtatunk a levegőbe, az Úr elé, s azután mindenkor Ővele leszünk. Vigasztaljátok azért egymást ezekkel a beszédekkel. Ennek idejéről és alkalmáról atyámfiai, nem szükséges írnom, mert magatok is nagyon jól tudjátok, hogy az Úr napja úgy jön el, mint a tolvaj éjjel. Mikor ezt mondják: békesség és biztonság! Akkor szakad rájuk hirtelen a veszedelem, mint a vajúdas a várandós asszonyra, és semmiképpen meg nem menekülnek. De ti, atyámfiai, nem vagytok sötétségben, hogy az a nap tolvajmódra lephetne meg titeket. Mert ti mindnyájan a világosság fiai vagytok, és a nappal fiai, nem vagyunk az éjszakáé sem a sötétségé! Ne is aludjunk tehát, mint a többiek, hanem legyünk éberek és józanok. Mert az alvók éjjel alusznak és a részegek éjjel részegednek meg. Mi azonban a nappal fiai vagyunk, legyünk tehát józanok, magunkra véve a hit és szeretet páncélját és sisak gyanánt az üdvösség reménységét. Nem a harag martalékául rendelt minket az Isten, hanem, hogy üdvösséget nyerjünk a mi urunk Jézus Krisztus által, aki meghalt értünk, hogy akár ébren vagyunk, akár alszunk, vele együtt éljünk. Vigasztaljátok és építsétek egymást továbbra is úgy, mint eddig.

Majdnem elfelejtettem! - kiáltott Pál. - Beszélnem kell a szenteknek arról, hogy szükségleteiteket szem előtt tartsák... kíváncsi vagyok nektek eléggé egyértelműnek fog hangzani! - Pál nevetett, majd tovább folytatta.

Kérünk pedig titeket atyámfiai, hogy becsüljétek meg azokat, akik fáradoznak közöttetek és előljáróitok az Úrban és intenek titeket és munkájukért nagyon szeressétek őket.

Néhány percen át a három testvér megbeszéltek mit lehetett volna még belefoglalni e levélbe. Többnyire azok a gondok, konfliktushelyzetek lettek elmondva melyeket valamennyien ismerünk a gyülekezeti élet együttesen való megtapasztalásában, annak megélésében. Ezen gondolatok hatása alatt Pál a levél végére ért, és nagyon keveset szólván minden kérdésről, érintett körvonalaiiban mindent. A levelet áldással zárta.

Egymással békességben éljétek! Kérünk továbbá arra is, atyámfiai, intsétek a rendetleneket, bátorítsátok a kislelkűeket, gyámolítsátok az erőtleneket, és türelmesek legyetek mindenki iránt. Vigyázzatok, hogy senki senkinek rosszért rosszal ne fizessen, hanem tanúsítsátok mindenkor jóságot egymás iránt és mindenki iránt. Mindenkor örüljétek. Szüntelen imádkozzatok. Mindenben hálát adjatok, mert ez az Isten akarata számotokra Krisztus Jézusban. A Szellemet meg ne oltsátok. A prófétálást meg ne vessétek. Tegyetek próbára mindent és a jót tartsátok meg! Mindentől, ami rossznak látszik, őrizkedjétek! Maga pedig a békesség Istene szenteljen meg titeket mindenestül és mind szellemi, mind lelki, mind testi valótokat teljes épségben őrizze meg feddhetetlenül a mi Urunk Jézus Krisztus eljöveteleire. Hű az, aki elhívott titeket, és ő majd véghez is viszi. Atyámfiai, imádkozzatok miérettünk is. Köszöntsetek minden atyafit szent csókkal.

Pál, tedd újra érthetővé, hogy leveled mindannyiukhoz szól. Nagyon kevesen tudnak olvasni. Vannak olyanok is, akik még soha nem hallottak a levél fogalmáról, ne feledd. - kérte Timóteus.

Pál felemelte egyik kezét.

Ah! Nagy igazságot szóltál.

Kényszerítelek titeket az Úrra, hogy ezt a levelet olvassátok fel minden atyámfia előtt.

Timóteus, mielőtt elküldenénk e levelet arra kérlek, hogy olvasd fel számunkra még egyszer egészében.

Az apostol csendben hallgatta az ifjú felolvasását, majd így szólt:

Kérlek nyújtsd át a tolladat Timóteus!

Pál előrehajolt, mintha írni akarna, majd egy pillanatig szobormereven ült. Könnyek lepték el szemét, és mély, megindult hangon szólalt meg:

Kegyelem... kegyelem... kegyelem... - majd a tekercsre már ezt róttá:

A mi Urunk Jézus Krisztus kegyelme legyen veletek!

Pál ekkor utolsó utasításait adta a fiatalembernek a levéllel kapcsolatban:

Hadd száradjon meg rajta az írás reggelig, aztán szorosán tekerd fel. Csomagold bőrbe, és lásd el viaszpecséttel.

Pál ekkor teljes mértékben befejezte második levelét, egyben első tesszalonikai levelét.

És most Pál, - kezdte Szilász, - rajtad a sor, hogy elmeséld mit tett az Úr itt, Korinthusban.

HUSZONHETEDIK FEJEZET

A gyülekezet egy olyan házban találkozik, mely a zsinagóga mellett áll? - kérdezte Timóteus, és szemei hitetlen táncot jártak.

Ez még nem minden, drága ifjú testvér. A zsinagóga vezetője immár Krisztus követője lett. Személyesen mentem ki Kriszpuszal és Sztefanással, valamint családjaikkal a Tibres folyóhoz, és ott bemeztetem őket.

Kiket merítettél még be? - kérdezte Szilász.

Senkit. Ez Kriszpusz és Sztefanász feladata lett. Az első időkben Priscilla és Akvila házában gyülekeztünk, aztán mint ahogyan most is Jusztusz otthonában gyülekezünk. Az ő háza áll a zsinagóga tőzsomszédságában. Minden reggel és este együtt vagyunk. És természetesen, amikor valamilyen ünnepnap van, akkor az egész napot együtt töltjük.

Éppen ekkor lépett be Priscilla és Akvila. Priscilla azonnal hozzátette:

Pál testvéretek nem akar lustálkodni. Már hajnalban beszél hozzánk, aztán kimegy a piacra és a férjével együtt dolgozik egész nap, mialatt testvérek és testvérnők tesznek fel számára kérdéseket. Tizenegykor pedig, ahelyett, hogy ágyba menne, mit tesz? Visszajön Jusztusz házába és mindenkiel beszélgetni kezd, akinek éppen kérdése van hozzá.

Ez nem éppen így van, - jegyezte meg Pál. - Priscilla kifejejtette, hogy délben mindig a körmökre néz, hogy mindenképpen egyek, ezen semmi nem változtat.

Priscilla folytatta.

Persze, de négykor visszatér a piacra, míg lemegy a nap. Vannak napok, amikor otthagyja a sátorkészítést és akkor prédikál a piacon. Amikor a piac bezár naplementekor, akkor már Jusztusz házában van az összejövetelel.

Szilásznak kérdés merült fel gondolataiban, amit meg is fogalmazott.

Minden gyülekezet egyedi, bármely várost tekintem. Mindegyiknek külön jellemvonásai vannak. Mi teszi egyedivé a korinthusit?

Pál széttárta karjait.

A beszélgetés! A kérdések! Még több kérdés. Nagyon zajosak: hangosan beszélnek, és énekszavuk is sokkal erősebb. Eddig még nem találkoztam ilyen zajos társasággal életemben. Tudjátok, hogy szeretem amikor közbevágok beszédek közben, mert az mindig bátorított. Azonban itt, Korinthusban egyáltalán nincs szükség erre. Jártatok már a városban, és láttátok, mennyire örült hely ez. Itt minden egy hatalmas keveredés, ami egy kevésbé meglátszik a gyülekezéseken is.

Most mondd el Pál, mit gondolsz ezekről a zajos összejövetelekről? - kérdezte huncut mosollyal Priscilla.

Pált meglepte a kérdés.

Szeretem őket! - jelentette ki. - A gyülekezések minőségéről az a véleményem, hogy emelnünk kell a színvonalat. De reménykedem abban, hogy idővel javulni fog mindez. De azt meg kell vallanom, hogy nagyon szeretem ezeket a hangoskodó embereket. Timóteus, képzeld, nemcsak hangosan énekelnek,

hanem szépen is. Sokkal hamarabb képesek megtanulni egy új éneket, mint gondolnánk. Írtak gyönyörű énekeket is. A korinthusiak nyíltszívűek, kissé nehézkes Krisztus mélységes dolgairól beszélni ilyen atmoszférában, azonban nem cserélném fel semmiért e hangulatot, ami a gyülekezetben él.

Személy szerint én, Títusz részt vettem a korinthusiak gyülekezéseiben, mint ahogyan számos helyen a birodalom egész területén. Amire azt mondta Pál, hogy minden gyülekezet más a területtől függően ahol élnek, az igaz, és ez volt élete örömeinek egyike. Gyönyörködött abban a színességben, amelyekkel a gyülekezetek megáldottak. A zsinagógáktól eltérően, melyeknek reggeli rítusaik szinte forgatókönyvszerűen és egyformán zajlottak le hétről hétre, a gyülekezetek összejövetelei mindig tartogattak olyasmit, amire nem lehetett számítani.

Pál ugyanazt tette Korinthusban is mint Lisztrában? - kérdezte Timóteus.

Mi volt az? - érdeklődött Akvila.

Napokon át megbeszélte a testvérekkel és testvérnőkkel egy-egy összejövetel tartalmát, bátorításokat mondott és megpróbálta bevinni Krisztust a közösség életébe, majd bejelentette egy gyülekezésen, hogy próbálják meg követni tanácsait.

Igen, - mondta Priszilla, - és néha amit mi teszünk csodálatos, ám van olyan alkalom is amikor borzalmasra sikerül! De szeretjük csinálni. Az, hogy Pál ránk bízta, hogy önmagunk próbálkozzunk, nagyon sokat jelent nekünk. Pál bízik Isten népében, - tette hozzá elgondolkodva, - és ennek következtében Isten népe is bízik őbenne.

Akkor hadd mondjak valamit nektek Pálról, - szólalt meg Timóteus, - képzeljétek el, hogy kiragad egy alig huszonöt éves fiatalembert, és veszélyes missziót bíz rá, hogy segítséget nyújtson egy gyülekezetnek, mely nagy gondokkal küszködik, mi több, üldözik. Elvárja a fiatalembertől, hogy legyen tudatában annak, amit tennie kell. A fiatalember pedig úgy érzi, mintha farkasok közé vetették volna.

Pál összevonta szemöldökét.

Fogalmam sincs arról, amit beszélsz Timóteus, azonban jól figyelj arra, amit mondani fogok. Egyetlen ember sem fog gyarapodni az Úrban, sem az Úrnak szánt szolgálatában mindaddig, amíg nem bíznak rá emberfeletti feladatot.

Pál ekkor Szilászhoz fordult.

Összejövetelünk lesz ma este. Mindenki arra készül, hogy híreket halljon tőled. Holnap este is lesz összejövetel, és akkor Timóteus fog beszélni.

Nem sokkal ezután hozzáfűzte:

Meglehet én nem leszek ott a gyülekezéseken.

Miért? - kérdezte Akvila, bár szinte bizonyos volt abban, hogy tudja rá a feleletet.

Amennyiben olyan fiatal lennék, mint Timóteus és nekem kellene beszélnem, tudnám, hogy azt azon idős ember hallgatja, aki történetesen valamikor az Úrhoz vezetett... nos, ez a helyzet idegessé és nagyon öntudatosá tette. Ezzel a gondolattal távol tartom magam a gyülekezéstől, vagy talán később fogok csatlakozni hozzátok.

Azon az estén Szilász és Timóteus olyan kiváltságos helyzetbe kerültek, hogy találkozhattak a korinthusi gyülekezettel, az összejövetel alkalmával. Ez önmagában is megér egy történetnyi időt.

HUSZONNYOLCADIK FEJEZET

Sokkal hangosabban énekelnek, mint akiket eddig hallhattam - jelentette később Timóteus. - Imáik csodálatosak. Egymás után talpra emelkedtek és szóltak néhány szót. Legtöbbször Jézus Krisztusról szóltak, vagy arról, ami velük történt aznap. Ezeket a beszámolókat énekszó és imádság szakította félbe. Az összejövetel vége felé többnyire egy ember folytatta valakinek a mondanivalóját. Pál szolgálása érezhető volt szavaikban, hiszen nem önmagukról beszéltek többnyire, gondolataikról vagy szükségleteikről. Inkább az Úrról szóltak. Egész életemben nem voltam sem addig, sem azután olyan helyen, ahol ilyen sok kultúra fonódott volna egybe. Egyetlen nyelv sem uralkodik Korinthusban, hisz legalább négy nyelvet

használnak a gyülekezéseken. Ez egyáltalán nem lassítja azonban lefolyását, vannak akik több nyelvet ismernek vannak akik csak egyet.

A gyülekezés kezdetén a testvérek és testvérnők összegyűltek Szilász és Timóteus körül, énekeltek nekik és imádkoztak értük. Mikor mindenki helyet foglalt a levegőt betöltötte a kérdések áradata.

A gyülekezés végén bejelentették, hogy a következő összejövetelt egy bérelt teremben fogják tartani. Így mindenki az eklézsia tagjai közül hallani fogja Szilász beszámolóját egyik napon, míg Timóteusét az azt követően.

Pál későn csatlakozott aznap este a gyülekezéshez. Ruháit izzadság itatta át. Minden bizonnyal nagyon fáradt lehetett aznap teendőitől. Fáradtsága azonban csakhamar elpárolgott, amint hallgatni kezdte Szilászt, aki éppen kérdéseket válaszolt meg és a szentek is beszéltek hozzá.

Amikor a gyülekezés véget ért, úgy tűnt mindenki az utcára tódult és tovább énekeltek és egymásba karolva mentek haza.

Timóteus hazasétált Priszcellával és Akvilával, útközben osztván meg gondolataikat.

Soha életemben nem találkoztam még ennyi kultúra képviselőjével egy szobában.

A város egyediségéből következik mindez, amint megérted, hol laknak az emberek, minden világossá válik számodra, - válaszolt Akvila. - A város nyugati részében rómaiak laknak. Ők akkor költöznek ide, amikor már nincsen maradásuk Rómában. Ez igaz még a rabszolgákra is, s elég rossz színben tünteti fel Korinthuszt. Amikor egy rabszolgát felszabadít római tulajdonosa, a volt-rabszolga, gondolkodás nélkül Korinthusba fog jönni. Az ok igen érthető: megpróbál megszabadulni attól az örülettől, ami Rómát jelenti, mégis megmarad egy római közegben, római kultúrában, és e város nincs túl messze a birodalom fővárosától.

Másrészről, - tette hozzá Priszcella, - a város keleti részében minden keleties. A ruházkodás, a nyelvek, a kultúra, - minden Keletről áramlik be. Másképpen öltözködnek, más dialektust beszélnek, és külsőleg teljesen másképpen csinálják dolgaikat, mint mások.

Mi van a város központi részével? - kérdezte Timóteus.

Ott törzsgyökeres görögök laknak. Hát ők mindent másképpen csinálnak, eltérően azoktól, akik a város keleti, vagy nyugati oldalán élnek.

Akvila hozzáfűzte:

Amikor egy helységben vagyunk, nagyon vegyes a hatás. Néha kultúrák közti különbözőség adódik. Amit az egyik rossznak ismer, arról a másiknak lehet jó véleménye, vagy egyáltalán fel sem merül benne, hogy az lehet rossz is. De még soha nem voltak komoly gondok emiatt közösségünkben. Ami a legfontosabb és ami a legjobban uralkodik az a szeretet és a törődés egymás iránt.

Egy kérdést szeretnék feltenni számodra Timóteus, - mondta Priszcella, nagyon komolyan.

Az Úr Pálhoz szólt álmában és elmondta neki, hogy sokan vannak népéből e városban. Mégis, egy kis ideje Pál úgy csatlakozik hozzánk az összejöveteleinken, hogy ezt emlegeti: „Maglehet nem leszek már veletek sokáig, - eljön a nap amikor el kell mennem, - így arra kérék, hogy figyeljétek életem és hallgassátok szavaim. Hamarosan magatokra maradtok.”

Timóteus így válaszolt:

Pál mindig keres egy olyan várost, ahol egy ideig tartózkodni fog, azonban minden arra utal, hogy miután hirdette az evangéliumot és sikerült gyülekezetet alapítani, nem sokkal ezután elmegy onnan. Magukra maradnak a hívek. Mi több, Pál örvendezik azon, hogy magára hagyhat egy gyülekezetet. Pál soha nem lesz olyan alkat, aki egy helyen tartózkodik huzamosabb ideig. Akkor, amikor először elhagyja a gyülekezetet, soha nem jelöl ki senkit vezetőnek. Arra kéri a testvéreket, hogy együttes erővel vezessék a gyülekezetet. Ugyanezt elmondja a testvérnőknek is. A testvérek és testvérnők szoros együttműködésével mindig erős vezetése lett az eklézsianak. Mindig lesznek kisebb gondok, azt sem lehet elmondani, hogy egyforma terhet viselnek mindannyian. Egyesek egyáltalán nem viselnek terheket, mások keveset, megint mások sokat. Ennek egyszerűen így kell lennie. Mégis a fájdalmak és egyet nem értések közepette is kiemelkedik egy egység, amelyben a testvérek és testvérnők szeretettel viszonyulnak egymáshoz. A

végeredmény csodálatos, leírhatatlan. Mindegyik kő különbözik, azonban hamarosan összecizellálódnak és kiegészítik egymást.

A csodák csodája következik be Korinthusban, ha ez így lesz. Három igen erős kultúra van jelen összejöveteleinken, - jegyezte meg Priscilla komoran.

Timóteus tovább folytatta:

Ehhez szükséges Pál távolléte. Igen drámai pillanatok azok. A derbői testvérek soha nem ismerték az üldöztetést, mégis Pál távozása tőlük ugyanazt eredményezte mint Lisztrában, ahol volt üldöztetés. Ott Pált üldözték - nem a gyülekezetet. Ez igaz Filippire is. Pált megverték, azonban a gyülekezet békében élt a városban. Nem láttam náluk összeforrottabb ekléziát, amelyik oly nagy szeretettel viseltetik egymás iránt mint ők. Pál távozása tette őket ilyené.

Csak egyetlen dolgot mondhatok, mindenekelőtt, - szólt Priscilla és hangjából derű csengett. - Engem végtelen örömmel tölt el az a tény, hogy nem kell vallásos épület falai között senyvednem, nem kell többé zsinagógába járnom. Ehelyett, elmehetek egy helyre, ahol találkozom a testvérekkel és testvérnőkkel megölelhetem őket, és imádkozhatom velük. Mi több, felállhatok, szabadon megoszthatom érzéseimet és gondolataimat a többiekkel, sőt kiváltságos vagyok, mert meghallgathatom beszédeiket. Míg Pál velünk van, örvendezem azon, hogy részt vehetek és hallhatom, amint ő élénk tárja Jézus Krisztust a maga csodálatra méltó voltában. Ezek a legboldogabb napjai életemnek. Otthonra leltem, ami nem más az Úr Jézus Krisztus ekléziájánál.

Priscilla, Akvila és Timóteus kérdéseket tettek fel egymásnak és hosszú időn át meséltek. A korinthusi eklézia egyik érdekessége melyről Timóteus kérdezett a későbbiekben felmerülő krízis állapot egyik összetevőjének bizonyul majd.

Amint az asszonyokra pillantok, azonnal meg tudom állapítani melyik közülük keleti, és kik a rómaiak, tehát a többiek csakis görögök lehetnek. Az utcán, mint ahogyan a közösségben is észrevehető sokban különbözik ruházatuk, hajviseletük és...

Ugye mennyire különböző? - ismerte el Priscilla. - Csodálkozom, hogy ebből még eddig nem adódott semmiféle gond...

Nagyon kevés említés történt erről, - vágott közbe Akvila, - a keleti testvérek közül néhányan szóba hozták, hogy nem értik miért nem fedik le fejüket a római asszonyok. És az, hogy ez soha nem történik meg, zavarja őket.

Tudod, Timóteus, - tette hozzá Priscilla, - a római asszonyok egyenrangúak a férfiakkal Rómában, s nagy befolyással bírnak. Biztos vagyok benne, hogy ez nem tűnt fel neked!

Timóteus elmosolyodott: Tényleg soha nem tűnt fel!

Priscilla így folytatta:

Mióta eszemet tudom soha nem láttam egyetlen római asszonyt sem fedett fejjel járnival. Ha gazdag hölgyről van szó, akkor mindennap vagy minden héten másképpen viseli hajkoszorúját, azonban nem fedi le fejét. A görögök már különböznek ebben. A hajadonok nem takarják le fejüket, így jelzik, hogy nem férjezettek. Azon nők akiknek le van fedve fejük, azok biztosan férjezettek. Ezt megfigyelheted amint a város különböző részein áthaladsz. A nyugati részben az asszonyokat nem borítja fejfedő. A város keleti szegletében szinte mindannyian viselnek valamit fejükön. A belvárosban teljes keveredés uralkodik! Hát ez Korinthus, és ilyen a gyülekezetünk is.

Igen különleges közösség! - válaszolta Timóteus.

Holnap mindannyian gyülekezni fogunk egy bankett teremben. A teljes eklézia jelen lesz. Akkor majd szembesülni fogsz a színes képünkkel!

Alig várom! De azt hiszem erről említést fogok tenni Szilásznak mielőtt beszédet mondana.

HUSZONKILENCEDIK FEJEZET

A következő estén Szilász szolgált a korinthusi gyülekezetnek. Tényleg igen színes kép fogadta őket. Mindenféle keleti nép képviselte magát, görögök, itáliaiak, sőt néhány barbár germán törzs és

egyiptomiak is jelen voltak. Szilász sok kérdésre válaszolt és számos témát érintett, de mondandója fő vázát az üldöztetés és szenvedés képezte, melyet a jeruzsálemi gyülekezetnek el kellett viselnie, ami megrendítette a jelenlévő korinthusiakat.

A következő estén Timóteus beszélt. E fiatal hévvel adta elő galáciai történeteit, és azon négy gyülekezetét, melyeknek életében részt vett. (Timóteus, mint mindig, most is kitűnően beszélt. A görögök különösen szerették őt hallgatni.)

Mikor befejezte mondanivalóját, a fiatalember felé záporoztak a kérdések. Ezúttal minden részletre kíváncsiak voltak, ami Filippiben történt, és a tesszalonikai üldözés apró részleteit is hallani akarták.

Menjünk el és látogassuk meg őket! - hangzott el gyakran mindenfelől.

Ami igaz minden közösségre, a testvérek és testvérnők mindig hő vágyat éreznek az iránt, hogy lássák a más városokban élő testvéreiket. Amint megtudta a hallgatóság, hogy még három gyülekezet működik észak Görögországban nem is túl nagy távolságra tőlük, azonnal fel akartak kerekedni hozzájuk.

Amint tudomásukra jutott más eklézsiák létezése és az, ami ott történt, a korinthusi ekléziának számos tanulságot nyújtott. Megtudták, hogy a jeruzsálemi testvérek és testvérnők sokszor karöltve sétáltak a város utcáin és hangosan énekeltek. Azon az estén a korinthusiak ugyanúgy jártak el, mint jeruzsálemi testvéreik, azonban ahogyan tették teljesen más volt. Ők nagyon hangosan énekeltek.

Szilász története a jeruzsálemiekről és a tizenkettőről mindenkiben vágyat ébresztett, hogy találkozzanak ezen testvérekkel, főleg Péterrel, mindenki meg akarta ismerni Simon Pétert. A hihetetlen tömegű zsidó menekült áradat mely római száműzöttekből állt, azt eredményezte, hogy a korinthusi gyülekezetben volt a lehető legtöbb héber ajkú testvér minden gyülekezet közül, melyet Pál alapított. Akárhányszor meghallották a zsidók, hogy Péter csodát tett Jeruzsálemben, szemük ragyogni kezdett. Ezek a zsidók, azonnal hőst véltek felfedezni Péterben, akivel soha életükben nem találkoztak. (Ez egy napon igen sok fájdalom forrása lesz a korinthusiak körében, és nagy mértékben oka lesz annak, hogy a gyülekezet a pusztulás szélére kerül.)

A görögök ezzel szemben Timóteust szerették meg kezdő szónoki képességei miatt.

A hétköznapi életben Timóteus csendes volt, szinte szégyenlősnek mondható, azonban amikor a testvérekhez szólt, hangja zengett. Szívében mindvégig görög maradt. (Hozzáteszem, hogy Pál soha nem leplezte csodálkozását azon, hogy mennyire intelligens e fiatalember, aki bölcsnek és nagyon jó beszélőnek bizonyult.)

Ezúttal meg kell jegyeznem, hogy Pálnak nem volt hatalmas beszédképessége. Oh, voltak olyan időszakok, amikor nagy erővel és nagy dicsőséggel beszélt. Ilyenkor nem volt párja ebben. Bár Pál csodát tett Korinthusban... mégis ezek nem értek fel Péter hírnevével. Beszédei pedig alant maradtak Timóteusnál. E két tényező is hozzájárult ahhoz, hogy a korinthusi eklézia majdnem megszűnt létezni. Nem kis kaliberű gondok fognak felmerülni a korinthusi közösségben igen rövid idő múlva.

HARMINCADIK FEJEZET

Timóteus és Szilász nemrég tartózkodtak a városban, amikor láthatták, hogy az eklézia napról napra gyarapodik. Jusstusz háza, bár elég nagy volt, nem bizonyult elegendőnek a hívők befogadására. Ahhoz, hogy e gondnak véget vessenek, Jusstusz beleegyezett, hogy otthonában az egyik falat ledöntsék, így több ember férhet el.

Bár Pálnak csodálatos élmény volt Isten irgalmát látni Korinthuson, mégis nagyon nyugtalan volt a tesszalonikai gyülekezet miatt, mert a közösséget továbbra is üldözés érte a város lakóinak részéről.

Az elkövetkező napok során, Pál egyre izgatottabb lett és kíváncsi, hogyan fogadták levelét Tesszalonikában. Elkerülhetetlennek tűnt, hogy Pál megkérje Szilászt, vagy Timóteust, hogy térjen vissza valamelyik közülük és hozzon híreket onnan. A fiatalember meglepődött, amikor Pál hozzá fordult kérésével.

Kilenc hónapja működik a tesszalonikai gyülekezet. Immár több hete annak, hogy megkapták levelem. Arra kérlek látogasd meg őket és jöjj vissza hozzám egy kis beszámolóval. Mindenekfölött egy dolgra

vagyok kíváncsi: hogyan viselik a város folyamatos elutasítását? És persze, az is fontos, hogyan fogadták leveletem?

Azt hittem Szilászt fogod megbízni ezzel, - válaszolt Timóteus csendesen.

Szilász azonnal egyetértését fejezte ki Pállal.

Timóteus, magától értetődő, hogy neked kell menned.

Biztos vagytok benne? Vajon hallgatni fognak egy huszonöt éves fiatalember szavaira?

Talán nem akarsz menni? - kérdezte Szilász és hangjából keménység ütközött ki.

Timóteus lehunyta szemeit, és így válaszolt:

Pál, mi lesz akkor, ha megbukom?

Ez azt jelenti, hogy elutasítasz? - kérdezte Pál huncut mosollyal.

Timóteus újra lehunyta szemeit, és homlokát ráncolta, majd keservesen felsóhajtott.

Mondd, Szilász, ez azt jelenti nála, hogy igen, vagy nem? - kérdezte társától Pál.

Fogalmam nincs, - felelte a férfi, - egy ilyen hangból nem lehet megítélni mire gondol.

Elmegyek... - jelentette ki Timóteus bizonytalanul.

Helyes!

Meglehet nagy hibát követsz el társusi Pál. Nem vállalom semmilyen felelősséget amiatt a kavarodás miatt, amit ott fogok elkövetni.

Szilász mosolygott.

Timóteus, a béreai és tesszalonikai szentek nagyon tisztelnek téged. Biztosan várni fogják érkezésed. Meg fognak hallani, sőt fogadnak majd.

Timóteus újra sóhajtott, majd Pálhoz fordult.

A Tesszalonikának írt leveledben arra kérted őket, hogy becsüljék meg azokat, akiket az Úr küld hozzájuk. Tudod, hogy ismerem a levél tartalmát, de ez nem rólam szólt, hanem Szilászról... és rólad!

Timóteus, a tesszalonikai testvérek igen szeretetreméltók. Sem Szilász sem én nem kellett megrónunk őket semmilyen ügyben, és mindig igennel válaszoltak mindennemű kérésünkre, mindegy milyen nehézségű volt az. A szívük diktálta ezt. Ugyanezt fogják tenni veled szemben is.

Azon délutánon, bár még mindig bizonytalan volt a fiatalember, csomagolni kezdte kevéske holmiját.

Legalább nem kell nehéz csomagokat cipelnem.

Másnap hajnalban a közösség tagjai összegyűltek Priszilla házában Timóteus köré, kezüket helyezték rá, imádságot mondtak érte és útnak bocsátották. Tehát, a korinthusi gyülekezet bocsátotta útjára Timóteust a tesszalonikai gyülekezethez. Teljes bizalommal és bizakodással eresztették útjára.

(Én, Títusz hozzáteszem, hogy ez az egyetlen módja annak, hogy valaki útra keljen, - a gyülekezet küldésével, teljes beleegyezésével.)

Sokan a nőtlen testvérek közül elkísérték Timóteust Kenkreia kikötőjéig, ahol a fiatalember hajóra szállt Tesszalonika felé. A testvérek felszálltak vele a hajótestre, kerestek számára egy megfelelő helyet és leültek pár percre énekelni és imádkozni, mielőtt a hajó elindulna. (Timóteus úgy tette meg az öt mérföldet, hogy nem kellett cipelnie egyetlen csomagot sem. Bebiztosította magát, hogy a társaságában lévő testvérek megteszik helyette. Amikor megkérdezték tőle, miért tesz így, azt válaszolta: „Mindenkit megillet azon kiváltság, hogy vigye egy kis távon a csomagot!”)

Mielőtt Timóteus elhagyta volna Korinthust, Pál mondott néhány szót neki, amit nem értett meg teljes egészében akkor. El kellett telnie még egy évnek, mire minden szónak az értelme világossá vált számára.

Míg Tesszalonikában leszel, küldj el valakit Béreába. Kérd arra Szópatért, hogy menjen el hozzád és legyen veled egy darabig, míg Tesszalonikában tartózkodsz.

Miért? És miért pontosan Szópatér?

Most ne törődj ezzel, csak tedd amit mondtam. Ugyanakkor tölts sok időt Arisztarkhossal és Szekundossal ahogy lehetőséged engedi. Mindhármuknak add át üdvözetemet.

Timóteus nagyon sokat gondolkodott azon, amit Pál mondott neki, de nem tudta megérteni miért kell így tennie, ezzel szemben Pál pontosan tudta miért kérte erre a fiatalembert. Senki a földön nem tudta volna megmondani mi fordult meg Pál fejében azon időben.

Melyek voltak Timóteus gondolatai amint kihajózott egymagában Kenkreia kikötőjéből?

Úgy éreztem, én vagyok az egyetlen ember a földön. Félttem és nem éreztem jól magam a bőrömben. Az első gondolatom visszakanyarodott Pál leveléhez a tesszalonikaiakhoz. „Becsüljétek meg azokat, akiket az Úr helyezett utatokba.” Pál önmagára és Szilászra gondolt ezzel a kijelentéssel. Semmiképpen nem engem helyezett a tesszalonikai testvérek fölé, és én tudatában voltam ennek! Sőt, az is megfordult fejemben, hogy örültek lennének, ha akár csak arra gondolnának, hogy rám hallgassanak! Mi több maga a kifejezés is, „becsüljétek meg” nagy mértékben zavart. Soha nem állt szándékomban az, hogy bárki is megbecsüljön engem e földön, bármilyen körülmények között, vagy bárhol. Csak annyit szerettem volna elérni, hogy elmenjek oda, megfigyeljem a helyzetet, mondjak nekik néhány dolgot Jézus Krisztusról és visszatérjek utána Korinthusba amilyen gyorsan csak lehet.

Pál arra kérte Timóteust ne töltsön több időt távol két vagy három hétnél, és utána azonnal térjen vissza Korinthusba. Timóteus igazából csak két, vagy három napra gondolt.

A fiatalember tulajdonképpen soha nem értette meg teljes mértékben milyen szerepet töltött be ő. Szerintem úgy telt el ifjúsága és talán életének fénykora, hogy nem tudta. Ez volt, ami őt igazán nagygyá tette.

Timóteust legalább olyan lelkesedéssel fogadták, mint Pált. Szeretetükkel halmozták el, mindenki történeteket mesélt neki, és minden szavára figyeltek. Válaszként erre Timóteus mindent megtett, hogy bátorítsa és vigasztalja őket, tanácsolta, sőt útbaigazította a testvéreket. A tesszalonikai testvérek gyorsan válaszoltak mindenre. Gondokat mondtak el. Néhányan nagyobb gondokat is említettek, melyek krízisekhez vezethettek. A fiatalember megoldott néhányat, mások rendezését pedig Pálra bízta.

Csodálatos időt töltött együtt Szekundossal, Arisztarkhossal és Szópatérrel. Amint jobban megismerte őket, belátást nyert szívükbe is. Mindegyik férfi, félve bár de bevallotta, hogy azt hiszik szolgálatra lettek elhívva. Timóteust ez meglepte. Honnan tudhatta mindezt Pál előre? - álméltkodott.

Amint részt vett a gyülekezéseken és látogatásokat tett házaknál, Timóteus hihetetlen történeteket hallott. A dolgozó férfiak közül számossal megesett, hogy amikor kimentek reggel a piacra munkát keresni, az emberek kikerülték őket. A boltok közül néhány nem szolgálta ki az asszonyokat. A rabszolgákat nem verték meg, azonban sokukat megfenyegették.

Ne menjetek többé azokra az összejövetelekre, ellenkező esetben megismeritek a vessző hatalmát! - mondták tulajdonosaik.

A gyermekeket kigúnyolták egykori barátaik, „ateista” és „hitetlen” jelzőkkel illették.

Azonban az eklézsia megtanult együtt élni ezzel a kiközösítéssel. Azokról, akiről nem tudták az emberek, hogy hívők, megvették az élelmet a többi testvérnek, akiket nem szolgáltak ki. A munkanélkülieket meghívták a tehetősebbek házaikhoz enni és szállást nyújtottak nekik. Előfordult, hogy a gazdagabbak munkát adtak az éhezőknek, akik számára a piacon nem akadt semmi. Egyetlen lélek sem hagyta el hitét. A gyűlölség, sértegetések, átkozódások ellenére a tesszalonikaiak tovább gyülekeztek, megosztották egymással bánatukat, bajaikat és együtt örvendeztek. Mindig örvendeztek. „Sok mindenről kell beszélnem majd,” - gondolta Timóteus, - „nemcsak Pálnak, hanem minden pogánykeresztyén gyülekezetnek. Olyan tanúság ez, melyet meg kell osztanom mindaddig, amíg élek mindenkivel. Gondok azonban vannak. Mint minden gyülekezetben itt is adódnak problémák.”

Arisztarkhosz és Szekundosz megosztotta egyik gondját vele, melyet Timóteus csendben hallgatott. Szópatér álméltkodva figyelt.

Ilyesmi soha nem fordulhat elő Béreában. Ti, tesszalonikaiak nagyon furcsa szerzetek vagytok! - Ez volt első gondolata.

Nagyon kis gondról beszéltek ekkor, ami azonban az idők során naggyá nőtte ki magát. Mivel oly sok megpróbáltatás érte a tesszalónikai gyülekezetet, mindent jelként fogtak fel egyesek, hogy az Úr hamarosan vissza fog térni, tulajdonképpen bármelyik percben. Mivel nehezen találtak munkát, mindenhol kaptak ingyen enni és szállást is, arra gondolván, hogy Jézus bármikor visszajön, sokan egyenesen „lehetetlennek találták azt, hogy munkát találjanak”. Ez természetesen kihasználása volt a gyülekezet természetes vendégszeretetének.

Ez minden bizonnyal nem fogja elnyerni Pál tetszését, - mondta Timóteus három barátjának.

A harmadik hét végén, sok könnyhullatás és fájdalmas búcsú után Timóteus elköszönt a tesszalónikai szentektől és visszaindult Korinthusba. Aznap vegyes érzelmeket táplált szívében. Immár nagy örömmel töltötte el, hogy megtette útját. Sokkal jobban sikerült minden, mint azt bármikor is remélte volna. Mégis két dolog aggasztotta, amiről Pálnak szót kellett ejtenie, az egyik a testvérek álláspontja volt, mely szerint nem tudnak munkát találni, a másik pedig az, hogy néhány hívő visszaszólt azokra, akik nevetségessé akarták tenni őket - és mondandójukba belefoglaltak néhány igen csípős megjegyzést is Claudius császárról!

Mikor Kenkreia kikötőjében elhagyta a hajót, Timóteus egyenesen Korinthus piacterére sietett, ahol Pál és Akvila sátrakat készítettek.

Mondj el dióhéjban mindent, amit csak tudsz, nagyon gyorsan, - szólt Pál, amint meglátta a fiatalembert.

Pál, úgy érzem valahová el kellene mennünk, ahol nyugodtan beszélhetünk négy szemközt, - válaszolt Timóteus.

Pál felvonta szemöldökét.

Nagyon rossz híreket hoztál?

Nem tudom, meglehet nem túl rossz, azonban eléggé furcsán fog hangzani.

Pál aggodalma kíváncsiságba csapott át.

Néhány perccel később Pál együtt ült Timóteussal annak szobájában Priscilla házában. Nemsokára Szilász is csatlakozott hozzájuk.

Hogy vannak a szentek?

Nagyon jól, nagy öröme letek leveledben. A gyülekezet még mindig üldözés alatt áll, azonban csodálatos kitartásról tesznek tanúbizonyságot. Hihetetlen emberek. A város fikarcnyit sem változott irányukban, azonban még mindig örvendeznek.

De...?

Hát amint jeleztem, nagyon örültek levelednek.

Mégis, bővebben...?

Timóteus sokkal inkább szórakozottnak tűnt, mint aggodalmasnak.

Mint említettem, levelednek örültek... Másrésztől kiváltott néhány furcsa reakciót is.

Milyen reakciókat? - kérdezte Szilász, miközben már a legrosszabbra gondolt.

Blastinius? - kérdezte Pál.

Nem, egyáltalán nem erről van szó. Még mindig nem hallottak róla.

Akkor hát, mondd el végre mi az? - kiáltott Pál a kétségbeesés határán.

Timóteus újra szórakozottan pillantott rá. Mélyet sóhajtott, majd egyenesen Pálra nézve nekivágott:

Pál, mit mondtál Claudiusról mielőtt eljöttél volna a városból?

Mármint mire gondolsz?

Arra gondolok, hogy mielőtt száműztek volna a városból, tettél néhány megjegyzést a császárra majd beszéltél az Úr Jézus Krisztus visszajöveteléről és jelekről, melyek erre utalnak majd. - E percekben azonban már Timóteus állt a kétségbeesés küszöbén. - Mit mondtál nekik ezekről?

Pál újra azon szavakat ejtette ki, amelyeket egy korábbi alkalommal megjegyzett:

Emlékeztessetek rá, hogy fordítsak több időt arra, hogy az Úr visszatéréséről és a halottak feltámadásáról beszéljek. Úgy tűnik nagyon kevés időt szenteltem ezek elmondására. És arra is emlékeztessetek, hogy soha többé ne tegyek említést Claudiusról, sőt talán ennek tükrében az lenne a legtanácsosabb számomra, ha hallgatnék!

Hát, - szólalt meg Timóteus, - ami a feltámadást illeti, az mindenki számára érthetővé vált, azonban tényleg arra kérek, hogy beszélj többet korinthusi tartózkodásod ideje alatt az Úr visszatéréséről. A tesszalónikaiak csak annyit tudnak amennyi ahhoz elegendő, hogy zavarban legyenek ezzel kapcsolatban.

Szilász közbeszólt:

Igen, Pál, egész pontosan mit is mondtál azon az estén Tesszalónikában? Sem én sem Timóteus nem voltunk jelen akkor, amikor Claudiusról beszéltél.

Ne foglalkozzatok ezzel, - jelentette ki Pál. - Most pedig mondd el mi az, ami a gondokat okozza.

Mindenki hallotta leveled tartalmát, mert felolvasták, ahogyan kérted. Nagyon izgatottá váltak amint az Úr visszatéréséről hallottak, mindenki arra következtetett, hogy az eljövendő két három napról beszélsz. Ezért néhány testvér nem ment többet dolgozni. Tulajdonképpen el kell mondanom, hogy van néhány testvér, aki minden hajnalban kimegy a város melletti hegy tetejére és ott várakozik az Úr eljövetelére. Ők akarnak az elsők lenni, azok közül, akiket magukkal visz a mennyekbe, - nevetett idegesen Timóteus.

Pál megdöbbenésében nem tudta, hogy sírjon, vagy nevéssen. Végül megrázta fejét és így szólt:

Ne szóljak és ne írjak leveleket, ez a megoldás?

Örülök, hogy humorosnak találsz a helyzetet, - szólt Szilász, - mert ez az is. A gondok egy része Tesszalónikában a leveled miatt alakult ki, más része pedig azon este következménye, amikor... mit is mondtál Claudiusról?

Az egész gyülekezet egyformán vélekedik erről ilyen szélsőségesen? - kérdezte Pál, nem méltatván figyelemre Szilász élcélődését.

Timóteus beletúrt hajába.

Először is hadd mondjak néhány szót azokról a fiatal testvérekről. Néhányan nem dolgoznak. Teljesen logikusnak tűnik számukra, hogy már ki sem kell menniük a piactérre munkát keresni, mert úgysem találnak semmit. Mi több... megáldattak azzal az ajándékkal, hogy éppen ebédidőben látogassanak meg más családokat, azokat akiknél a legjobb étkek vannak. Biztos vagyok benne, hogy ez csak merő véletlen, - jegyezte meg Timóteus kaján mosollyal.

Hmm, - szólt Szilász, - úgy érzem ezek a fiatal emberek könnyen prófétákká fognak válni.

Pál eltakarta arcát kezeivel. Nem lehetett látni, hogy nevet, sír avagy dühét takargatja.

Túlságosan is hallgatnak rám!

A testvérek közül páran odaköltöztek azokhoz, akik dolgoznak. Az elején jól fogadták őket, de elmondhatom nektek, hogy mostanra már a szentek nagyon türelmetlenek lettek azokkal, akik nem dolgoznak. Nemcsak, hogy nem dolgoznak, hanem semmit nem tesznek.

Azon gondolkodom, vajon elég lusták-e a semmittevéshez? - viccelt Szilász.

Ami a többi testvért illeti, még egyetlen van köztük olyan, aki bezárta műhelyét és otthon ül arra várván, hogy az Úr visszatérjen.

Ooohhhh, nem!!! - kesergett Pál.

Egyik reggel meglátogattam ezen testvért, és tisztán emlékszem mit mondott amikor beléptem házának ajtaján: „Talán ma megtörténik, Timóteus. Meglehet még reggelizés előtt.”

Pál segélykérően tekintett körül.

Van még valami, amit mondani szeretnél? - kérdezte. - Valami, ami egy kissé értelmesebbnek tűnne?

Igen, Pál. A gyülekezetben nem lanyhult a hit. Hisznek az Úrban, az evangéliumban, a szolgálatodban a gyülekezethez, és abban, hogy az Úr bármelyik percben... visszatérhet!

Figyelték rád a testvérek mialatt hozzájuk beszéltél? - kérdezte Szilász.

Timóteus kissé elpirult.

Nagy meglepetésemre, igen. Ugyanolyan tisztelettel adóztak nekem, mintha ti álltatok volna előttük. Pál, egy hír járja, amiről nem tudom hogyan kelt szárnyra. Arról szól, hogy írtál egy másik levelet is nekik. A történet szerint egész pontosan, azon levélben arról írtál, hogy nem hiszel a feltámadásban, és hogy az nem létezik.

Pál szemei elkerekedtek.

Nincs feltámadás? Egy levél?! Tőlem?! Én farizeus vagyok, nem pedig szadduceus. Természetesen hiszek a feltámadásban. Én láttam a feltámadott Urat!

Mások kiragadnak szemelvényeket mondanivalódból és azt mondják az Úr már visszatért.

Azt hiszem, - jegyezte meg Pál szárazon, - legalábbis abban reménykedem, hogy amennyiben az Úr visszatért, legalább egyikünk észrevette volna, - felsóhajtott. - Soha nem ismertem egyetlen embert sem, aki körül ennyi szóbeszéd kerekedett volna, mint amennyi engem körülvesz.

Nem lehet, hogy ezeket a történeteket Blastinius találta ki? - kérdezte Szilász.

Nem tudhatom, - válaszolt Timóteus, - amit erről hallottam Tesszalonikában eléggé ködösítve volt.

A fiatalember előrehajolt.

El kell árulnom neked valamit Pál. Nagyon várom a pillanatot, amikor te valamilyen kis magyarázattal állsz elő arról az estéről, amikor Tesszalonikában Claudiusról beszéltél és az Úr visszatéréséről.

Kíváncsisággal együtt csatlakozom az előttem szólóhoz, - nevetett Szilász.

Pál figyelmen kívül hagyta barátait.

Holnap - nem, inkább ma, - meg fogom írni második leveletem a tesszalonikaiakhoz. De megérezésem azt súgja várjak vele holnapig.

Nem is gondolta volna, hogy a másnap milyen sorsfordító nap lesz számára.

HARMINCEGYEDIK FEJEZET

Másnap reggel hatalmas, római katonákból álló osztag érkezett Korinthusba. Szokványos erőfitogtatás volt ez, melyet a birodalom minden területén időnként végigvonultatnak, hogy éreztessék a római uralmat az emberek felett.

A katonákkal egy időben levelek érkeztek Macedónia és Akhája más tájairól is. Két levél szólt Pálnak, - egyik Filippiből jött, a másikat frissen írták Tesszalonikában. A leveleket tartalmazó bőrszények nem sokkal a katonák érkezése után Pál kezébe kerültek.

Mindkét levél hasonló híreket tartalmazott, azonban a tesszalonikai gyülekezet által írott rossz érzéseket keltett.

Úgy tűnt, egy seregnyi levél érkezett a tesszalonikai zsidókhoz, melyekben személyesen Pált támadták. A levél kíséretében másolatai voltak azon leveleknek, melyeket a zsidó zsinagógák kaptak kézhez, Galáciában. Tulajdonképpen eredetileg Jeruzsálemből érkeztek, és nemcsak a zsinagógák vezetői kaptak belőle példányokat Tesszalonikában, hanem a pogány magisztrátusok is.

Pál félretette a levelet.

Blastinius! Oh, hát újra itt vagy, Blastinius!

Néhány perces gondolkodás után Pál félrehívta Szilászt és Timóteust.

Hírt kaptam a tesszalonikai testvérektől és testvérnőktől. Egy újabb megpróbáltatás elé néznek. Olvassátok el a leveleket.

Timóteus felolvasta hangosan a leveleket. Olvasás közben hangja elvékonyodott, arca sápadt lett. Szilász végig csukva tartotta szemeit, azonban mikor testvére befejezte a felolvasást forró könnyek gördültek alá arcán.

Timóteus szólalt meg elsőként.

Nem tudom honnan nyersz annyi erőt Pál, hogy elviseld ezt az embert.

Szilász szavai nem voltak ennyire kímélők.

Ennek a Blastiniusnak nincs sem szíve sem esze. Ő a Sátán küldötte.

Néhány perccel később Pál teljesen megtörten ült. Azok a magánkívül kiejtett sóhajok, melyeknek Szilász hét hónappal ezelőtt tanúja lehetett ama drámai úton Filippiből Tesszalonikába, ezúttal visszatértek.

Timóteus, neked és nekem egyedül kell hagynunk Pált. El kell töltenie egy kis időt egyedül az Úrral.

Szilász nagyon helyesen cselekedett. Miután elhagyták a szobát, Pál arccal a földre rogyott és Istenhez kiáltott. Először kért, mint ahogyan azt egyszer már megtette - azt kérte, hogy szabadítsa meg Blastiniustól az Úr. De amint előzőleg is, meghallotta Urának szavait szellemében.

Pál, túlságosan bölcs ember vagy, és telve vagy kinyilatkoztatással. Túl büszke vagy ahhoz, hogy e fényt hordozd, anélkül, hogy a fény el ne pusztítana. Hatalommal bírsz. Blastinius az én segítségem ahhoz, hogy téged tehetetlenné tegyelek és a földi sikerek előtt reménytelenné. Nem fogom elmozdítani őt életedből. Rajta keresztül legyengítlek, reménytelenül gyengévé teszek. Egyedül kegyelmemben fogsz vigaszra lelni, bármit tégy is.

Mint ahogyan a Tesszalonikába vezető úton, úgy zajlott le e reggel Korinthusban. Pál meghajolt az Úr akarata előtt és beletörődött, hogy e szellemi próbatétel Istentől érkezett életébe, amivel meg kell tanulnia együtt élni.

Ez volt a második alkalom, hogy Pál arra kérte Isten, mozdítsa el útjából Blastiniust. (Pál számára még egyszer fog elkövetkezni olyan időszak, amikor újra ezt fogja kérni Istentől. És azon harmadik alkalommal is, mint eddig kétszer, csakis az Úr fog győzni!)

Aznap késő délután, sok sírás után Pál megkérte Szilászt és Timóteust, hogy térjenek vissza szobájába. Ekkor felkészültnek érezte magát a tesszalonikaiakhoz megírandó második levél megfogalmazására.

(Amikor elolvasod e levelet, azt fogod látni, hogy az első mondatok üdvözléssel kezdődnek, majd Pál kifejezi háláját az Úrnak amiért kegyelmében tartotta a Tesszalonikaiakat, megtartotta őket hitükben a nehézségek ellenére is. A bekezdés után két mondat utal csak Blastiniusra és arra amit érez Pál iránta és azok iránt, akik eszközökké váltak kezében a pusztítás céljának elérése végett. Pál élete első levelében, - a Galatáknak írt levélben - többnyire azzal foglalkozott, hogy Blastiniusnak és társaságának felróható gondokról írt, melyeket Galáciában okoztak. Pál harmadik levelében, - mely a tesszalonikaiaknak írt második levél egyben, - csak két, de legfeljebb három mondat tárja fel Pál érzéseit azokról, akik el akarják pusztítani őt és a tesszalonikai gyülekezetet. Isten megváltoztatta Pált szenvedései által.)

Timóteus, van nálad egy papirusztekercs és tollszár?

HARMINCKETTIK FEJEZET

Pál sokáig csendben ült, majd megszólalt.

Amit hallok más gyülekezetektől a tesszalonikaiakról az, hogy látván őket örvendeznek és hitük erősebb lesz általuk. A gyülekezetek sokkal erősebbé kovácsolódnak látván e közösség példáját. Tesszalonikának tudnia kell minderről.

Pál, Szilász és Timóteus a tesszalonikaiak gyülekezetének Istenben, a mi Atyánkban és az Úr Jézus Krisztusban. Kegyelem néktek és békeség Istentől, a mi Atyántól és az Úr Jézus Krisztustól.

Mindenkor hálaadással tartozunk az Istennek érettetek atyámfiái. Méltó dolog ez, mivel hitetek felettébb növekedik, és mindnyájatokban bővelkedik az egymás iránt való szeretet. Állhatatosságotok és hitetek miatt, amelyet minden üldöztetésetek és szorongatástok közt tanúsítotok, mi magunk is dicsekszünk veletek az Isten gyülekezeteiben. Bizonyosságául az Isten igazságos ítéletének, amellyel titeket méltónak ítél

az ő országára nemcsak hitetekért, de szenvedéseitekért is. Mert igazságos dolog az Isten előtt, hogy szorongattatással fizessen azoknak, akik titeket szorongatnak, nektek pedig, akiket szorongatnak, nyugodalommal mivelünk együtt, mikor az Úr Jézus megjelenik az égből az ő hatalmának angyalaival, tűznek lángjában. Akkor bosszút áll azokon, akik nem ismerik az Istent, és nem engedelmeskednek a mi urunk Jézus Krisztus evangéliumának, ezek örök pusztulással fognak lakolni ama napon, távol az Úr országától és hatalmának dicsőségétől. Ama napon - mondom - mikor majd eljön, hogy megdicsőüljön az ő szentjeiben és csodálják mindazok, akik benne hittek, mint ahogy ti is hittetek a mi bizonyágtételünknek. Evégből imádkozunk mindenkor érettetek, hogy a mi Istenünk tartson méltóknak az elhívásra és hatalmasan töltsön be titeket a jóban való teljes gyönyörködéssel és a hitnek cselekedeteivel, hogy megdicsőüljön bennetek a mi Urunk Jézus Krisztus neve és ti is őbenne, a mi Istenünknek és az Úr Jézus Krisztusnak kegyelméből.

Pál kezeit arca elé tartotta.

Az első levellemel kissé összezavartam őket az Úr visszatérésének kérdésében. Ezúttal nagyon kell vigyáznom arra, hogy tisztázzam mindazt, amit félreértettek.

De van egy kérésünk hozzátok atyámfiai, a mi Urunk Jézus Krisztus eljövele és a mi hozzá való egybegyűjtetésünk tárgyában. Meg ne inogjatok egyhamar józan értelmekben és félre ne vezessen titeket se valami szellemi tanítás se valami szellem, vagy nekünk tulajdonított levél mintha máris eljött volna az Úr napja.

Pál visszaemlékezett, mit mondott Claudiusról - és másról is, - amikor azon az estén az ekléziához szólt valamely elkövetkező napokról és jelekről, melyek utalnak az Úr eljövételére. Amiket e levélben elmondott, már valamennyit szóvá tette régebben, amikor a gyülekezettel volt. Sok kérdés kapcsolatban állt Claudiuszal. Azonban a többi mi soha nem fogjuk megérteni teljes mértékben miről ejtett szót Pál. Pál a fenti sorokat nagyon furcsa nyelven írta, arra az esetre, ha a levél másolata talán római hatósági emberek kezébe jutna.

Ebben például Pál sokszor említ többes számot, mintha legalább két, de inkább három emberhez szólna... mert Pál sokszor használta az „ő”, „ők”, „övé” névmást, nagy gyakorisággal, hogy egyáltalán nem könnyű megérteni mire gondolt. Sokszor használt olyan szavakat, melyeknek értelmét mi nem tudtuk megfejteni e helyen, csak a tesszalonikaiak érthették a levél ezen részét teljes mértékben.

Ne csaljon meg titeket senki semmiképpen, mert az a nap addig nem jön el, míg előbb be nem következik a hittől való elszakadás és meg nem jelenik az a törvénytípró, a kárhózat fia aki ellene támad és fölébe emeli magát mindennek, amit Istennek mondanak, vagy amit imádnak. Sőt, maga ül be az Isten templomába és azt állítja, hogy ő Isten. Nem emlékeztek-e rá, hogy mindezt megmondtam nektek, amikor még nálatok voltam. És tudjátok mi az, ami most feltartóztatja, hogy majd a maga idejében jelenjék meg? Működik ugyan már titokban a törvénytíprás, csakhogy annak, aki azt most még feltartóztatja el kell az útból tűnnie. És akkor fog megjelenni ama törvénytípró - akit ugyan az Úr Jézus megöl szájának leheletével és megsemmisít az ő dicsőségének eljövételével, de akinek eljövele a Sátán munkája a hazugság minden hatalmával, jelével és csodájával és az igazágtalanságnak mindenféle csalásával azok romlására, akik elvesznek, mivel nem voltak hajlandók szeretni az igazságot, ami megtartotta volna őket. És ezért Isten erős tévelygést küld reájuk, hogy higgyenek a hazugságnak, és így mindazok elveszik ítéletüket, akik nem az igazságnak hittek, hanem a gonoszságban gyönyörködtek.

A következő szavakkal Pál be akarta fejezni levelét a tesszalonikaiakhoz. (Másnap azonban még hozzáfűzött néhány sort leveléhez.)

Mi pedig mindenkor hálaadással tartozunk Istennek érettetek, atyámfiai, akiket szeret az Úr, hogy Isten titeket, mint zsenget, kiválasztott az üdvösségre a Szellem által való megszentelésben és az igazságba vetett hitben. Erre el is hívott titeket a mi evangéliumunk által, hogy részesüljete a mi Urunk Jézus Krisztus dicsőségének elvételében. Azért, atyámfiai, legyetek állhatatosak, és tartsátok meg azokat a rendeléseket, amelyeket tanultatok, akár beszédüinkből, akár levelünkéből. Maga pedig a mi Urunk Jézus Krisztus, és Isten, a mi Atyánk, aki szeretett és kegyelméből örök vigasztalással és jó reménységgel ajándékozott meg minket, vigasztalja meg a ti szíveteket és erősítsen meg titeket minden jóban, cselekedetben és beszédben egyaránt.

Másnap reggel Pál újra hívta Timóteust és Szilászt szobájába.

Mi lesz azokkal, akik nem dolgoznak? Gondolom, a helyzet velük változatlan. Beszéltem e levélben az Úr visszajöveteléről. Ez meglehet arra engedi következtetni őket, hogy még többen abbahagyják munkájukat és még többen fognak felmászni arra a hegyre. - Pál szemei felcsillantak. - Gyerünk Timóteus, tegyünk hozzá pár sort e levélhez.

Végezetre imádkozzatok érettünk, atyámfiai, hogy az Úr beszéde terjedjen és neve dicsőíttessék mindenütt, úgy mint közöttetek is és hogy megmeneküljünk az alkalmatlan és rossz emberektől. Mert nem mindenkié a hit! De hű az Úr, aki megerősít titeket és megőriz a gonosztól. Bizodalmunk van az Úrban, hogy megteszitek mindazt, amit parancsolunk, most is, ezután is. Az Úr pedig igazgassa szíveteket az Isten iránt való szeretetre és a Krisztusban való állhatatosságra. A mi Urunk Jézus Krisztus nevében pedig elrendeljük nektek, atyámfiai, hogy tartsátok magatokat távol mindazoktól az atyafiaktól, akik rendetlenül élnek, és nem aszerint az utasítás szerint, amelyet tőlünk kaptatok. Magatok is tudjátok, hogyan kell a mi példánkat követni. Mi nem viselkedtünk köztetek rendetlenül, sem senkinek kenyerét ingyen nem ettük, hanem orcánk veritékével éjjel-nappal dolgoztunk, hogy közületek senkinek ne legyünk a terhére. Nem azért mintha nem lett volna rá jogunk, hanem hogy magunkat követendő például állítsuk elétek. Ottlétünkör is azt rendeltük, ha valaki nem akar dolgozni, ne is egyék. Most azt halljuk, hogy közületek némelyek rendetlenül élnek, nem dolgoznak, hanem a napot lopják. Az ilyeneknek pedig rendeljük, és a mi Urunk Jézus Krisztus nevére kérjük őket, hogy csendben munkálkodva a maguk kenyerét egyék. Ti meg, atyámfiai, meg ne restüljete a jó cselekedetekben. Ha pedig valaki nem engedelmeskedik a levél szavának, azt jegyezzétek meg: Ne legyen hozzá közötök, hogy megszégyenüljön. De ne tartsátok ellenségnek, hanem intsétek, mint atyátokfiát.

Maga a békesség Ura adjon nektek mindenkor mindenben békességet. Az Úr legyen mindnyájatokkal!

Amikor befejezte, Pál egy újabb kérést intézett Timóteushoz.

Hadd lássam újra a levelet. Úgy, tehát valaki leveleket írogat és használja a nevemet? Nézzük, mit tehetnénk ennek érdekében.

Timóteus átnyújtotta Pálnak a tollat. Hunyorogva rótt a hatalmas betűket a tekercsre, hogy még önmaga is szabad szemmel olvasni tudta.

A köszöntést én, Pál írom, saját kezemmel, ami ismertető jegye minden levelemnek. Így írok.

A mi Urunk, Jézus Krisztus kegyelme legyen mindnyájatokkal!

Pál visszaadta a tollat Timóteusnak, aki óvatosan egy ruhába csavarta. Nem sokkal azután viasszal lezárta a levelet és pecséttel látta el, majd behelyezte egy kis bőrszénybe.

Még aznap útnak indult a levél Tesszalonikába.

(Én, Títusz vagyok tanúja annak, hogy hat évnek kellett eltelnie, mire Pál újra tollat ragad, hogy levelet írjon egy gyülekezetnek. Azon levél, melyet Pál meg fog írni éppen a korinthusiakhoz fog szólni, ironikus módon éppen azon gyülekezethez, melynek városából a tesszalonikaiakhoz két levelet küldött.)

Pál túljutott két krízis helyzeten, melyeket Blastinius okozott számára, (de lesz egy harmadik is), azonban a következő krízist egy lázadás fogja kiváltani.

HARMINCHARMADIK FEJEZET

Pál Korinthusban van? Soha nem gondoltam volna, hogy ilyen távoli helyre eljuthat.

Nehezen lehetett elhinni, hogy Pál ilyen messzire eljut, mint Filippi, vagy Tesszalonika. Azonban, hogy Korinthusba is elment?!

Nem is gondol rá, azonban egy napon látogatója lesz.

Blastinius volt az, aki mindenáron tudni akarta hol találja meg Pált! Minden tőle telhetőt meg akart tenni, hogy meghiusítsa Pál mindennemű működését Görögországban! Néhány nap leforgása alatt Blastinius már tudta mitévő legyen.

Emlékeztetek arra, hogy Korinthusban senki nem tudott Blastinius létezéséről. Ezért, amikor eljött e területre, senki nem gondolta volna, hogy ő áll a felszálló hírek mögött. A város tárva nyitva állt befolyása előtt.

Az első dolog, amit Blastinius tett, annyiban állt, hogy írt egy levelet a korinthusi zsinagógának. Nagyon részletes levél volt ez, és a lehető legrosszabb fényben tüntette fel Pál munkáját a vezetők előtt, mint ahogyan várható volt Blastiniustól. Felemlítette hogyan üldözte Pál a zsidókat Jeruzsálemben, és hogyan verték meg a ciprusi zsinagógában. Pál működésének következménye lett megveretése Pizidiában, és elűzték Ikóniumból is. A liztrai polgárok jogosan kövezték meg Pált. Mindent olyan fényben tüntetett fel ez az ember, mintha Pál egy száműzött lenne, akit mindenki gyűlöl amiatt, amit tesz. Végül olyan leírást nyújtott róla, mintha közel állna az örülethez.

Blastinius itt sem állt meg, hanem elmesélte levelében hogyan vesszőzték meg és hogyan zárták tömlöcbe őt Filippiben, és száműzték Tesszalonikából. (Mindez ténylegesen meg is történt, azonban nem amiatt, amiket Blastinius összehordott.) Eme jól megszerkesztett levél tartalmazta azt is, hogy Pál gyűlöli a zsidókat, megveti Mózes 613 törvényét, és arra készül, hogy megdöntse Claudius császár uralmát. Bárki, aki elolvasta e levelet, jogosan érzett félelmet Pál iránt.

Blastinius sürgette a korinthusi zsidókat, hogy tegyenek meg minden tőlük telhetőt annak érdekében, hogy Pált a városon kívül tudják. Még ennyi sem volt elegendő Blastiniusnak. Elmagyarázta a zsidó vezetőknek, hogyan tud megszabadulni városuk e „gonosztevőtől”. Azt tanácsolta, hogy a vezetők forduljanak a városatyákhoz, és fedjék fel milyen ember tulajdonképpen ez a Pál.

Mondjátok el nekik, hogy Pál meg akarja dönteni Izraelt és a római Birodalmat.

Mialatt Blastinius ezeken munkálkodott, Claudius császár éppen Gallioval találkozott, (aki nem volt más a híres római filozófusnál, Annaeus Seneca testvérénél, ki éppen annak a fiatalembernek szellemi tanácsadója volt, akit Néronak hívtak), és kinevezte őt dél Görögország kormányzójává.

Amikor Gallio megérkezett Korinthusba, hogy elfogadjon e kinevezést, olyan hírek keringtek róla, hogy nagyon kellemes személyiség és igen erős karakterrel bír. Galliot nagyon tisztelték és szerették Róma szerte, sőt ez a közszeretet addig terjedt, hogy két könyvet címeztek hozzá, a „De Ira”-t és a „De Vita Beata”-t.

A zsinagógabeli zsidók ekkor már tisztában voltak milyen veszélyt jelent számukra Pál jelenléte, figyelemmel követték Gallio megérkezését, és ezt találták a megfelelő időpontnak ahhoz, hogy felhasználva Blastinius levelét, támadást indítsanak Pál ellen. Kiválasztottak egy férfit, akik Szoszthenésznek hívták, hogy legyen szóvivőjük a városatyák előtt.

Egy petíciót fogalmaztak meg, és ígéretet csikartak ki, mely szerint ezt hamarosan Gallio elé tárják. Amikor megjelentek előtte, a zsinagóga zsidó elöljárói úgy mutatkoztak meg, mint akik szerfelett dühösek és ijedtek. Igen részletesen bemutatták esetüket Gallionak, Pált így jellemezvén: „Egy borzalmas ember, aki Korinthusban él.” Ezen emberek számára ismeretlen tény maradt, hogy Pál a városbeli tartózkodása alatt szoros barátságot kötött néhány városatyával. Ez úgy alakulhatott ki, hogy sok beteget meggyógyított és nagyon jó hírneve volt az eklézsiának a városban, melynek tagjai közé egyes városatyák is tartoztak. Annak ellenére, hogy a zsidó elöljárók hihetetlen erőfeszítéssel dolgoztak az ügyön, és bár más városokban sikereket értek el hasonló módon, ez nem volt sikeres Korinthusban.

Gallio egy ideig hallgatta őket, majd közbevágot.

Hallgassatok rám, zsidók. Ha valamilyen tényleges összeesküvésről, vagy valóban elkövetett gyilkosságról szólnátok, akkor értelmét látnám annak, hogy figyelmezzek szavaitokra. Azonban én úgy látom, csak hiedelmekre támaszkodtok, törvényeitekre és vallásotokra. Nem akarok többé hallani rólatok. Intézzétek el ezt az ügyet magatok. Én nem akarok ebbe belekeveredni, és én nem fogok igazságot tenni ebben az ügyben.

Mivel Gallio új volt a városban, a magisztrátusok és a városatyák nagy figyelmet fordítottak arra, hogyan fogja kezelni ezt az ügyet. Megdöbbenetete őket eltökéltsége és éleselmjűsége, ezért nemcsak, hogy meg voltak elégedve döntésével, hanem személyiségével is megbékéltek.

Amikor Gallio elmondta döntését, a magisztrátusok kivezettették a zsidókat a tereméből.

Odakinn egy kis csoport gyülekezett már, akik figyelemmel követték az eseményeket és kíváncsian várták a döntést, mert ebből levonták a következtéseket arról, milyen kormányzóval állnak szemben. Amint kiléptek a zsidók, a várakozók közül néhányan előléptek és megragadván őket ütlegetni kezdtek. Szoszthenész járt a legrosszabbul. A magisztrátusok pontosan tudták mi folyik odakint, azonban egyikük sem ment ki és nem foglalkoztak azzal, ami az emberek között zajlik.

Ez volt az első alkalom Pál életében, hogy a világi kormányzás nem tett lépéseket ellene, amikor megvádolták. Első példája volt annak, hogy a zsinagóga veszített.

Mégis, azon naptól Pál tisztában volt azzal, hogy el kell hagynia Korinthus. Ezért elkezdte felkészíteni a gyülekezetet arra, hogy magukra maradjanak.

Egyik délután Pál összehívta az egész gyülekezetet. Timóteus és sokan mások észrevették Pál sietségét szavaiban.

Amikor elmegyek, és ennek hamarosan be kell következnie, Szilász és Timóteus velem fognak jönni. Magatokra maradtok. Az eklézsia teljesen a kezetekben lesz, nem másra bízom azt, mint a korinthusi testvérekre és testvérnőkre.

Eddig a percig Pál nem beszélte meg senkivel terveit arról, hogy elhagyja Korinthus, inkább egymagában gondolkodott. De ekkor jött el annak pillanata, hogy Pál lassan belekezdett egy olyan terv végrehajtásába, amin évekig gondolkodott, (és amiről senkivel nem beszélt).

ÉN, Títusz mondom nektek, amit Pál eltervezett a legizgalmasabb dolog volt, ami életemben valaha is előfordulhatott velem... és Timóteussal is!

Pált titok fátyla övezte.

Mi lehetett az, amit Pál eltervezett?

HARMINCNEGYEDIK FEJEZET

Eljött az idő, el kell hagynom Korinthus. - jelentette be egy napon Pál a gyülekezetnek. - Innen Jeruzsálembé vezet utam, azonban számos helyen meg fogok állni út közben. Jeruzsálemből észak felé fogok haladni, otthonom felé, Antiókhia. Emellett terveim még nem forrtak ki, azért többet nem tudok megosztani veletek erről.

Azok között, akik hallották Pál e kijelentését megtaláljuk Priscillát, Akvilát, Timóteust, Szilászt, mint ahogyan ott volt még Kriszpusz, Sztefanász és a megtört szívű Gájusz.

Ugyanakkor máttól kezdve hagyom hajamat nőni. Amikor már eléggé hosszú lett, akkor fogom elhagyni Korinthus. A mai napon egy ősi zsidó fogadalmat tettem. Úgy tervezem, hogy Jeruzsálembé fogok érni, amikor a pünkösdi ünnepségek zajlanak, és akkor ott, leborotválom majd hajamat. E rituálé ama fogadalomnak a része melyet ma tettem.

Ha a szobában lévőek értetlenül álltak Pál mondandója előtt, az semminek minősült azelőtt amit mondani készült.

Szilász azon gondolkodott, hogy három év elteltével immár hazatér, Jeruzsálembé. Timóteus tervei között az szerepelt, hogy visszamegy Líztrába. Priscilla és Akvila azon elmélkedett vajon hogyan fogja túlélni a korinthusi gyülekezet Pál távozását. Mindannyian döbönt csendben voltak szavai hallatán.

Amikor hazatérek Antiókhia egy kis ideig pihenni fogok. Később elindulok harmadik utamra, ám ezúttal pontosan tudom hová megyek majd.

Hová? - kérdezte Timóteus mielőtt felmérte volna szavait igazán.

Nem mehetek Rómába, ez bizonyos. De a világ egyik legbefolyásosabb városába fogok menni.

Pál mély lélegzetet vett.

Izrael hallhatta már az evangéliumot, és földjén mindenütt gyülekezetek alakultak. Szíria is hasonlóképpen meghallotta az evangéliumot, és a közösségek ott is működnek. Galácia ugyanilyen helyzetben van. Észak- és dél Görögország tanúja lett Krisztusnak és gyülekezeteinek. Jeruzsálem, Antiókhia és Korinthus a Birodalom legnagyobb városai között sorakoznak, ahol működnek

gyülekezetek, így már csak Alexandria, Róma és Efézus maradtak ki nagy városokként, ahol nem ismerik Krisztust sem a gyülekezetet. Jeruzsálemben beszélni fogok Péterrel arról, hogy el tudna-e menni az egyik városba, mégpedig Alexandriába. Hallottam híreket Simon Péterről és azok úgy tudósítanak, hogy élete veszélyben van. A törös emberek, a szikáriusok, egyre vérszomjasabbak és veszélyesebbek amint telnek az évek. Ugyanakkor számos más titkos szövetség alakult, aminek következtében nagy a nyugtalanság és lázongás Izrael szerte. Péter egy szép napon felkerül a meggyilkolandók listájára. Ezen szempontból Péter és én hasonló gonddal küszködünk. Hírnevem egyre nagyobb visszhangot kelt. Láthatóak mit okozott az a levél itt, a távoli Korinthusban. Izraelben számos ember él, aki minden erejével azon dolgozik, hogy a törös gyilkosokat ellenem uszítsa. Ha Simon Péter hajlandó lesz elmenni Alexandriába, akkor Rómán kívül egyetlen nagy város marad a Birodalomban, Efézus, ahol nem hallottak az emberek Krisztusról. Ez lesz ama város, ahová harmadik utam fog vinni.

Pál tétovázott. Úgy tűnt, nem akar többet erről beszélni. Timóteus az apostol szemében reménysugarat és izgalmat látott, azonban halvány bizonytalanságot is felfedezett vonásaiban. Így néz ki egy ember, aki készül megtenni valamit és tudja, hogy ez az egyetlen dolog a világon, amit szeretne elérni. Pál tudta, hogy következő szavaival milyen nagy fordulóponttól fog szólni, mi azonban nem tudtuk.

Efézus! Oda fogsz menni? - kérdezte Szilász, és azzal küszködött, hogy megértse barátja minden szavát.

Igen, de szívem és gondolataim csakis Róma körül fognak forogni. Hallottátok a római közmondást, mely szerint, ha egy császár meghal, a szenátus azonnal bejelenti, hogy ez a császár már egy isten lett. - Pál szemei felcsillantak. - Abban reménykedem, hogy hamarosan az elkövetkező napokban Claudius is egy istenné lesz! - Mindenki mosolygott, hiszen mindannyian ismerték e közmondást.

Most pedig, ami Efézust illeti... - sóhajtott, majd lassan folytatta, - azzal, hogy Efézusba megyek, meglehet az utolsó utat jelenti majd számomra életem során. Három dolgot szeretnék végrehajtani. Kettőt ezek közül már ismertek: az egyik az, hogy hirdetem a zsidóknak és pogányoknak az evangéliumot. A második, ahol lehet ott gyülekezetet alapítsak, amely városokban megfordulok. Priscilla és Akvila... - Pál újra tétovázott. Nagy levegőt vett és belevágott, - nagy szívességet fogok kérni tőletek. Elköltöznének Korinthusból Efézusba? Így mire én odaérkeznék, előkészíthetnétek jöveteletem? Arra kérnélek, hogy amint Efézusba értek menjetek a zsinagógába és barátkozzatok össze minél több emberrel ott. Tartsatok fent szoros kapcsolatot a zsidókkal és az istenfélőkkel egyaránt. És persze volna még valami, Akvila, mi ketten sátorkészítők vagyunk. Arra kérlek állíts fel egy kis műhelyt Efézusban amilyen gyorsan csak lehet. Amikor megérkezem így csatlakozhatok majd hozzád. - Pál újra szünetet tartott. Következő szavai elsőként fedték fel tervét. - Szükségem lesz a munkára, hogy nemcsak magamat tudjam eltartani, hanem másokat is.

Priscilla szólalt meg elsőként.

Arra gondolsz, hogy adjuk el házunkat itt, és menjünk Efézusba, ahol vásároljunk egyet, majd pedig várjunk jöveteledre?

Akvila felesége keze után nyúlt, asszonya vállára hajtotta fejét és megölelte férjét.

Igen, - válaszolt Pál, majd hozzátette - megkérhetlek arra, hogy ti, ketten vigyétek az Úr elé e döntést?

Holnap választ fogunk adni kérdésedre, - szólalt meg Akvila. - Életem során megtanultam, hogy a nagy fontosságú kérdésekre a választ ne azonnal adjuk, hanem legalább egyet aludjunk rájuk.

Timóteus nem tudott nyugodni.

Pál, van még valami más is, nem igaz?

Csak ennyit mondok nektek egyenlőre: nagyon fontos, hogy Akvila előttem érjen Efézusba és ott működő sátorkészítő műhellyel várjon. Amikor megérkezem, el kell tudnom tartani magam és másokat is.

Miről beszélsz, tárzusi Pál? - kérdezte Timóteus szinte parancsoló hangnemben.

Megbeszélem veled ezt, ifjú Timóteus, miután megérkezünk Jeruzsálembe, sőt inkább mondjuk úgy Antióchiában.

Timóteus azonnal talpra szökkent.

Velem? Én megyek Jeruzsálembe?

Priscilla boldogan csapta össze kezeit.

Ez csodálatos!

Szilász felállt és megölelte ifjú testvérét.

Nagyon dicséretes ötlet, Pál. Nagyon helyes, hogy ez a fiatalember lássa Isten városát. Talán Jeruzsálemben sikerül majd eldöntenie, hogy zsidó legyen avagy nem zsidó.

Én?! Megyek Jeruzsálembe? Tényleg megyek Jeruzsálembe!!!

Csak nem arra gondolsz, hogy nem szívesen mész? - kérdezte Priscilla.

Timóteus válaszát az asszonynak címezte.

Nagyon szeretnék elmenni. Egyetlen dologban biztos vagyok: amikor Jeruzsálemben leszek, akkor zsidó leszek, - rövid szünet után folytatta. - Ez azt jelenti, hogy nem kell visszatérnem Lisztrába? Tárzusi Pál, - kérdezte összeszűkülő szemekkel Timóteus, - arra gondoltál, hogy Jeruzsálemből veled tartok... Antiókiába?!

Pál elégedetten elmosolyodott és hátradőlt székében.

Igen, és azután... azután valami érdekes dologban lesz részed.

Nem mondasz többet erről? - kérdezte kíváncsian Priscilla.

Nem bizony.

Akkor talán térjünk nyugovóra.

Timóteus boldogan nevetgélve beleegyezett.

Másnap Priscilla és Akvila választ adtak Pál kérdésére.

Boldogan teszünk eleget kérésednek. Elmegyünk Efézusba és megtesszük az előkészületeket minden téren azért, hogy mire odaérsz, mindent megfelelőképpen találj.

Amit Priscilla és Akvila megtettek Korinthusban azt meg fogják tenni Efézusban is teljes könnyedséggel.

Abban reménykedem, hogy Efézusban sok időt tölthetek majd, - jelentette ki Pál csendesesen.

Mennyire gondoltál? - kérdezte Timóteus.

Pál furcsa pillantást vetett az ifjúra.

Feladok neked egy találós kérdést. Annyi ideig szeretnék Efézusban lenni, amennyi időt az Úr Jézus töltött, amíg megtanította a tizenkét választott férfit.

Timóteusnak fogalma nem volt arról mit akar tenni Pál. E perctől fogva Pál saját döntését vizsgálta felül... várakozott... és az idő a legnagyobb próbaköve mindennek. Egy héttel később, Pál arra kérte az egész korinthusi gyülekezetet, hogy újra együtt gyülekezzenek. Kibéreltek egy termet, és azon gyülekezés két órával a hajnal hasadta előtt kezdődött.

A várakozás hatalmas volt, mindenki a helységben tisztában volt azzal, hogy valami történni fog.

Pál felállt.

Szinte azon első naptól kezdve, amióta gyülekezünk, ismételten figyelmeztettek benneteket arra, hogy egy napon magatokra hagylak. Minden amit Krisztusról tudtok, mindaz, amit tapasztaltatok az Úrban, minden az eklézsiáról... minden az én számból hangzott el, és egyre közelebb hozta azt a napot, amikor én magatokra hagylak benneteket. - Rövid szünet következett. - Rövidesen eltávozok e városból. Szilász és Timóteus velem fognak tartani. Mindhárman Jeruzsálembe megyünk, majd onnan Timóteus és én Antiókiába.

Egy fiatal testvér, aki a szoba hátsó sarkában ült, felállt és humorosan megkérdezte:

Timóteus, veled tarthatok?

Az ifjú gyors választ adott.

Természetesen. Csak annyit kell tenned, hogy fizeted mindkettőnk útját, és cipelsz minden csomagot.

E könnyed pillanat után Pál folytatta.

Priscilla és Akvila szintén megválnak tőletek.

Sóhaj szállt fel a szoba minden részéből és hatalmas csend telepedett a közösségre.

Hová mennek? - kavargott gondolataikban a megválaszolatlan kérdés.

Legyetek türelmesek, sokkal bölcsőbb az, ha most még nem tudjátok meg hová mennek, csak az utolsó percekben. E világban számos hír kering rólam. A bölcsesség diktálja úgy, hogy ne mondjuk el nektek csak indulásunk előtt.

Mindenki megértette.

Mégis, sok kérdés került felszínre. Ezek után énekeltek, könnyeztek, majd mindannyian letérdeltek és reményeiknek adtak hangot, valamint félelmeiknek is az Úr színe előtt. (Timóteus szerint gazdag, mégis érthetetlen pillanat volt ez a korinthusi gyülekezet életében.)

Mindenki szeretetével halmozta el a távozó testvéreket és testvérnőt. Amiről senki nem tudott abban a helységben az volt, hogy Pál már megírt néhány bizalmas levelet azon gyülekezetekhez, melyeket megalapított. Terve immár körvonalazódni látszott.

Mivel a korinthusi eladó házak nagyon kevesen voltak, a zsúfoltság miatt Priscilla egy nap leforgása alatt eladta házáat - és sokkal több pénzt kapott érte, mint amennyiért megvette azt.

Priscilla, mivel római állampolgár volt más nemzetek asszonyaival ellentétben, jogában állt adni-venni ingatlanokat. Ugyanakkor a római polgárjog biztosította a római állampolgárnak, hogy nem tartóztathatják le, csak igen komoly gyilkosság elkövetése esetén. Még akkor is jogában áll meghallgatást eszközölni a császárnál. A római polgárjoggal bírót csak és kizárólag kard általi halálra ítélik, tehát őket nem lehet megfeszíteni. Végül, egy római polgárt nem lehet megvesszőzni... csak akkor fordulhat ez elő velük, ha történetesen Barnabásnak, Pálnak avagy Szilásznak hívják őket!

Indulásuk előtti reggelen, Pál megtartván adott szavát a gyülekezetnek, elmagyarázta nekik, hogy Priscilla és Akvila Efézusba fognak költözni. Pál, Szilász és Timóteus Jeruzsálembe mennek, azonban először elkísérik Priscillát és Akvilát Efézusba, hogy egy gyors pillantást vethessenek a városra. Onnan Jeruzsálembe tartanak, hogy részt vegyenek Izrael legnagyobb ünnepségén.

Pál ekkor még nem tudta, hogy ezen út második hajótörésével fog párosulni.

HARMINCÖTÖDIK FEJEZET

Éjjeli három óra volt, amikor minden korinthusi hívő Priscilla háza előtt gyülekezett. A sok fáklya imbolygó fénye megkapó látványt nyújtott az éjszaka sötétjében.

Pál kilépett az utcára. A fiatalok azonnal elvették tőle csomagjait. Timóteus és Szilász csatlakozott hamarosan hozzájuk. Valaki csendes énekbe kezdett. Megjelent Priscilla és Akvila is, az asszony arcán könnyek folytak végig.

Vetettem egy utolsó pillantást házunkra, hisz oly sok minden történt itt velünk.

Néhány perccel később az öt utazásra készülő embert körülvették az eklézsia tagjai, és elkísérték őket Kenkreia kikötőjébe.

A kikötő előtti mezőn mindannyian leültek és kenyeret törtek. A reggeli közben úrvacsorát vettek. Ezután könnyes búcsúzás következett. Mindenkinek hiányozni fog Pál, Szilász és Timóteus, de még több szomorúságot ébresztett bennük az, hogy Priscilla és Akvila is elmennek.

Pál utolsó szavait intézte a kis közösséghez.

Miután letelepedtem Efézusban mindent meg fogok tenni annak érdekében, hogy legalább egyszer vagy kétszer meglátogassalak benneteket egy év leforgása alatt. Bátorítást, útmutatást és buzdításokat kaptatok tőlünk. Most magatokra maradtok, hogy egymással ugyanezt tegyétek. Mindenekelőtt, vigyázzatok egymásra. Mindannyian nyissátok beszédre ajkaitokat és hagyjátok az Úr Jézus Krisztust kiáramlani

bensőtökből. Soha ne felejtétek el, hogy az eklézsia csakis Krisztushoz tartozik, és Krisztus az eklézsiához. Felruháztalak benneteket azzal a képességgel, hogy építsétek egymást. Most eljött az ideje annak, hogy felhasználjátok mindazt, amire tanítottalak, imáitokban, énekeitekben, buzdításokban és tapasztalataitok megosztásában. Tenni fogjátok ezt a gyülekezéseken és azokon kívül is. Mindenekelőtt azt tanultátok meg az elmúlt tizennyolc hónap alatt, hogy bennetek lakozik az Úr. Éljetek hát általa.

Ezek után a hívők többsége visszatért Korinthusba, hogy munkába álljon, néhányan azonban elkísérték az utazókat Kenkreia kikötővárosáig.

(Én Títusz, úgy érzem Kenkreia a legpiszkosabb, legzajosabb város a földkerekségen. Hajók kötnek ki itt éjjel-nappal. A kereskedelem folyamatosan zajlik, minden talpalatnyi helyen. A másik ehhez hasonlóan rémes város egyedül Róma. Azonban még Rómában is a nyájakat csak éjszaka engedik át a városon, de Kenkreiában a város kis alapterülete miatt kénytelenek éjjel-nappal átengedni a csordákat. Az Iszthmoszi Játékok ideje alatt beláthatatlan forgatag nyüzsög e kikötővárosban. A világ minden részéből érkeznek látogatók, akik kíváncsiak a játékokra, és mindannyian itt szállnak partra. Ha bármikor Kenkreiába érkeznel, soha ne töltsd itt az éjszakát. Menj tovább inkább Korinthusig, mert lehetetlen vállalkozás elfogadható szálláshoz jutni.)

Ahogy azt Pál tervezte, éppen szombatnapon értek ide, s mint mindig, Pál azonnal a zsinagógába ment. (Priszilla azonban elutasította!) A gyülekezés után még a zsinagóga épületében Pál leborotváltatta haját, és kis erszénybe helyezte a levágott tincseket. Magával fogja vinni Jeruzsálembe, és ott a templom oltárára fogja vetni.

Azon a délutánon az öt utas felszállt egy hajóra, mely Efézusba viszi őket. Ekkor Pál nagyon fontos kijelentést tett.

Egy kérésem van a korinthusi gyülekezethez: mégpedig az, hogy az elkövetkező évben tegyenek számos látogatást Kenkreiában és hirdessék az evangéliumot. Tegyék ezt addig, míg itt is kialakul az Úr közössége.

De mi soha nem tettünk még ilyesmit, - jegyezte meg az egyik korinthusi.

Ez igaz, azonban ezt meg kell tennetek. Én megalapítottam dél Görögország gyülekezeteit. Most már rajtatok áll, hogy országotokban szülővárosotokhoz közeli helyeken hirdessétek az evangéliumot, hogy minél többen megismerhessék a jó hírt. Kezdjétek elsősorban Kenkreiával. Sok testvér és testvérnő megy el városotokba innen, azért, hogy hetente egyszer együtt lehessen a gyülekezettel. Fébé testvérnő volt az első, aki ezt megtette. Azóta már öten vagy hatan cselekszenek hasonlóképpen. Látjátok, itt az ideje annak, testvérek, hogy eljőjtek e városba és megalapítsátok az Úr gyülekezetét.

Az egyik testvér nagyon bölcs megállapítást tett.

Pál, a lehető legjobb dolgot kérted tőlünk, mert ennek nem tudunk eleget tenni, ezért nagyon össze kell szednünk magunkat, hogy helytálljunk.

Pál helyeslően bólogatott, kifejezván elégedettségét.

A hajó, melyre felszálltak aznap a lehető legnagyobb volt azok közül, melyek a Földközi tenger habjait szelték. Az apostolt végtelen nyugalom árasztotta el.

Ezen a hajón nem kell aggódnunk az attéziai szelek miatt, - gondolta.

Néhány perccel később megjelentek a rabszolgák hatalmas rudakkal és tolni kezdték a hajótestet az Égei tenger nyílt vize felé. A hajó a Küklád szigetcsoport irányába fordult.

Pál a hajó végébe ment. Tisztán látszott Afrodité istennő szobra, amint az ég felé nyúl, alant pedig Korinthus városa. A kenkreiai kikötő partja mentén számos szentély állt, többek között Aszklépiosz, és Ízisz oltára is. Afrodité temploma mögött látszott Posszeidon bronz szobra. Könnyek folytak végig arcán. „A távozás sohasem könnyű dolog” - gondolta.

Timóteus észak felé tekintgetett, megpróbálta kis időre megpillantani a távolban Pallas Athéné szobrát, Athén városa mellett.

Látták, amint más hajók a földnyelv túloldaláról indulnak útnak, a nyugati Lekhaion kikötőből... egyenesen Rómába!

Hajók indulnak keletre, nyugatra, délre. Mások a Távol-keletre. Soha nem hagyhatjuk itt e helyet, melynek Korinthus a neve.

Mennyi idő múlva érünk Efézusba? - kérdezte Timóteus.

Amennyiben jó szelekkel hajózunk, akkor nem több két- vagy három napnál, azok nélkül, beletelhet öt-hét napba is, - válaszolta Akvila.

A szelek jók voltak, mint ahogyan az idő is csodálatos. Három nap múlva megpillantották az Efézusi Öböl távoli körvonalaait. A hajó orrába indultak mindannyian, és onnan figyelték hogyan közeledik a hajó a sekély, homokos parthoz.

A kikötőt minden évben megtisztítják a hordalék homoktól és iszaptól, - jegyezte meg Priscilla. - Egy napon mégis a homok fog győzedelmeskedni és akkor Efézusnak nem lesz kikötője.

Az öböl zsúfolásig telt hajókkal.

A város félhold alakban fekszik, baloldaltól magas dombok övezik, jobbról pedig a Coressus Hegy. E csodálatos öböl partján a világ egyik leggyönyörűsebb városa épült fel. Efézust egyetlen városhoz sem lehet hasonlítani, mert egyszerűen összehasonlíthatatlan.

Az öböl képe lélegzetelállító. Minden épület úgy tűnik mészkőből épült, kivéve a hatóságokét, melyeket csiszolt márványborítás tesz különlegessé.

Látjátok ott a színházat? - kérdezte Pál. - Huszonnégyezer ember befogadására képes. Rabszolgák dolgoztak azon hosszú időn át, hogy kialakítsák a Píron Hegy ölén.

(Pálnak ekkor még fogalma nem volt arról, hogy egy napon huszonnégyezer ember fog ellene lázadni az amfiteátrumban!)

Mindenki szeme a Píron hegytől északra lévő magas hegycsúcsra tévedt. Ott tündökölt a napfényben Artemisz istennő fényűző temploma, mely talán a legszebb építmény a földön.

Ez az első alkalom, hogy láthattam egy ilyen csodát, - mormolta lenyűgözve Timóteus.

Nem is gondolnád, hogy felépítése után egyszer már lerombolták, és utána újraépítették, nemde? - szólalt meg az eddig csendbe burkolózó Szilász.

Nem is csodálkozom, hogy a világ legszebb városának becézik, - szólt halkán Priscilla.

Tényleg sokkal szebb Lisztránál, - sóhajtott Timóteus, amint a gyönyörű látványtól ittasultan megborzongott.

Efézus már több mint ezer éves történelemmel bír, - jegyezte meg az egyik tengerész. - Körülbelül hatszáz évvel ezelőtt egy Choesus nevű király elfoglalta Efézust és templomot emelt Artemisz istennőnek, kinek latin neve Diana. Látjátok a folyót, melynek vize a tengerbe ömlik? Kaüsztroz Folyónak hívják. Úgy négyszázharminc esztendeje a Dileai Csapat elfoglalta a várost.

Mi az a Dileai Csapat? - kérdezte Akvila.

A városok szövetsége. Nem sokkal azután Nagy Sándor megjelölte az egész területet, amit ma Kisázsianak hívunk.

Mi történt azután?

Száznyolcvan éve lehetett, hogy egy öregember, akit Attalusnak hívtak, elvesztette a várost és azóta Római fennhatóság alatt állunk. A lehető legjobb, ami velünk történt ez volt. KisÁzsia a Birodalom egyik leggazdagabb területe, és Efézus a legvirágzóbb városa ennek. Ez a legnagyobb kereskedelmi gócpont egész Keleten. Amennyiben pénzhez akar jutni bárki is, annak itt kell munkálkodnia rajta. Egész Kisázsia területén nem számít fő- avagy mellékúton jársz, mindenütt mérföldenként fogsz mérföldköveket találni, melyek megmutatják, hogy mennyi út van még hátra Efézusig. Diana városa Kisázsia bölcsője.

Én Antiókiából jöttem, - szólalt meg Pál, - a mi városunknak körülbelül kétszázötvenezer lakosa van. Mi a helyzet Efézusban?

A tengerész egy pillanatra elgondolkodott.

Nem tudnám pontosan megmondani, azonban úgy hallottam, hogy körülbelül ennyien lakhatnak itt is.

A hajó kikötött. Barátaim néhány perc múlva már száraz talajt tudtak lábaik alatt, és egy közeli fogadóban szobát béreltek. Mindenki meglepetésére Priscilla kimentette magát.

Két órán belül visszatérek.

Pál azonnal Akvilára tekintett.

Nem kellene valakinek vele tartania?

Emlékeztetek Pál, ő egy római asszony.

Pál hallgatott.

Hová ment? - kérdezte Timóteus.

Levelet írt valakinek az elmúlt napokban, akit ismer e városban. Egy házvásárlással kapcsolatban volt elfoglalva, azonban arra nem gondoltam, hogy még ma házat fog vásárolni!

Ma?! - kérdezte álmétkodva Szilász.

Alig telt el egy óra, Priscilla az ajtóban állt.

Megvettem a házat.

A négy férfi lába a földre gyökerezett.

Talán nem vagytok rá kíváncsiak? - kérdezte kedélyesen az energikus asszonyka. - A város azon részében van, mely a legközelebb áll az amfiteátrumhoz. Jöjjetek, hadd mutatom meg nektek!

A négy férfi megadóan követte Priscillát. Áthaladtak egy piactéren, mely talán a legnagyobb volt mind közül, melyet eddigi életük során láthattak.

Két piaca van Efészusnak, - jegyezte meg Priscilla. Ezek után befordult egy mellékutcába.

Hamarosan átjutottak a második piactéren is, melyet a tartományi agórának hívtak, és a város délkeleti részében volt.

Az a Prytaneum, - a városháza, - mutatta Priscilla az épületet, mintha már évek óta itt lakna a városban.

Mennyi mindent meg tud jegyezni ez az asszony alig egy óra leforgása alatt! - suttogott Timóteus.

Többet mint más férfi egy hét alatt, - válaszolta Akvila büszkén.

Kiérve egy kis térre Priscilla kinyújtotta karját.

Íme, Pál! Amikor visszajössz Efészusba, jegyezd meg jól, hol van otthonod! A nappali akkora, hogy legalább ötven ember elfér benne!

Pál megrázta fejét, felemelte egyik karját és így válaszolt:

Hát, Priscilla, mindaz amit mondhatok ennyi: Dicsértessék a mi Urunk!

Mikor vehetjük birtokba a házat? Mikor költözhethetünk be? - kérdezte Akvila.

Holnap, - válaszolta céltudatosan felesége.

Egyetlen éjszakát kell fogadóban töltenünk, holnap pedig már egy házban éjszakázhatunk. Egyszerűen nem tudom elhinni! - örült Szilász.

A következő két nap leforgása alatt a négy férfi Priscillának segédkezett, hogy beköltözzenek az új házba. (Kellemesen töltötték az időt, és soha nem kérdőjelezték meg ki a főnök a házban.)

Az ok, mely miatt Pál nyugodtan töltötte napjait Efészusban az volt, hogy ott akart lenni szombatnapon a zsinagógában. Ekkor emlékeztette Szilászt és Timóteust, hogy egyszerű látogatóként fognak betérni oda. Nem akarta, hogy bármi történjen, ami miatt Priscillát és Akvilát nem fogadnák szívesen a városban.

Békével akarok visszatérni ide. - Pál mély lélegzetet vett. - Timóteus megkérhetlek, hogy a zsinagógában egy hátsó padban foglalj helyet?

Miért? - kérdezte Akvila.

Szilász és Pál nevetésben törtek ki.

Priscilla nehézkesen kapaszkodott a lépcsőkön, közben hatalmas sóhajok hagyták el ajkait.

Oh! Mindenképpen be kell mennem ebbe az épületbe? Fel kell ülnöm a forró erkélyre, de legyetek biztosak benne, hogy gyümölcsöt is hozok magammal és egy kis varrnivalót!

Akvila felnézett a hatalmas, komor épületre.

Sajnos, egyetérték a feleségemmel. Utálom ezeket a taszító helyeket. Annyira hiányoznak a csodálatos korinthusi gyülekezések, és még csak a kezdeteknél tartunk!

A zsinagóga tényleg nagyon lehangoló hely volt, azonban nem jobban a többi hasonló társánál. A végtelennek tűnő szertartás megkezdődött. A helység levegője forró volt és nem mozgott egy cseppet sem. Timóteus, aki az utolsó sorokban foglalt helyet az istenfélők között, észrevette, hogy teljesen más a légkör, mint ahol eddig Pállal járt. Efézus nagyon messze van Jeruzsálemtől és némely csodálatos okból kifolyólag, itt még senki nem hallott társusi Pálról.

Szokás szerint Pált a rituálé végeztével felkérték beszélni. Farizeusi ruházata mindig biztosított számára kellő figyelmet. Ezúttal is mint oly sokszor tette a Messiás jöveteléről kezdett beszélni és pontosan tudta, hol kell abbahagynia. Amikor a gyülekezés véget ért, úgy tűnt mindenki Pál köré csoportosult, beleértve a zsinagóga vezetőjét és a véneket is.

Néhányan, akiket megindított Pál beszéde, meg akarták érinteni őt. Mások kérdéseket tettek fel, és ezek bizakodásra adtak okot. A legtöbben csak álldogáltak és várták, hátha elhangzik egyéb is.

Maradj közöttünk, a következő szombatnapon is várunk, - kérte Pált a zsinagóga vezetője, és a vének helyeslően bólogattak.

Pál nagyon illedelmes volt. Hálásan megköszönte ajánlatukat és elmagyarázta nekik, hogy egy fogadalmat tett, (melynek ékes bizonyítéka az volt, hogy fejét leborotválta), és elmondta, hogy abban reménykedik, hogy a pünkösdi ünnepekre Jeruzsálemben lehet. Mindenki azonnal megértette, hogy egy ilyen fogadalmat nem lehet megszegni, és Pál hozzátette, hogy tervei szerint egy napon visszatér majd Efézusba és akkor szívesen élni fog a felkínált lehetőséggel, amennyiben fenntartják azt.

Másnap reggel a három férfi elbúcsúzott Priscillától és Akvilától, felszálltak egy igen kicsiny és zsúfolásig telt hajóra, hogy Cézareába menjenek, Izrael földjére. A hajó már ekkor telve volt zsidó zarándokokkal, akik Jeruzsálem felé vették útjukat.

A hajó számos helyen meg fog állni, - magyarázta a kapitány, - elhagyjuk Milétoszt, de megállunk Kosz szigeténél, aztán nagyon rövid időre kikötünk Rodosz szigetén is. Onnan Szidónig meg sem állunk, majd Tírusz, Ptolemais, és végül Izrael Cézareá kikötőjénél véget ér utunk. - Kis idő múlva hozzáfűzte: - Nagyon erős nyugati szél fúj. Ha így folytatja akkor jó idő alatt sikerül megtenni az utat. Abban reménykedem, hogy egyik kikötőben sem időzünk egy napnál tovább.

Timóteus Pálhoz fordult.

Erős nyugati szél, - vajon nem az attéziai szélre gondol?

Dehogyan, az attéziai szelek keletről fújnak.

A hajó kisiklott Efézus öbléből, Priscilla és Akvila integető alakja egyre kissebbé vált a parton. Úgy tűnt biztonságos lesz az út. A három barát egy éjszakát fogadóban töltött Kosz szigetén, majd két vagy három nap múltán Szilász látta meg elsőként Rodoszt. Gondolta volna valaha is, hogy egy napon e szigetre fog költözni? Mint ahogyan bizonytalán arra sem gondolt, hogy egy napon e szigeten leli majd halálát, Krisztus tanújaként.

Rodoszról a hajó már a nyílt víz felé tartott, déli irányban maga mögött hagyva Páfosz városát és Ciprus szigetét.

Az utazás tökéletes volt, mígnem a hajó eljutott Tírusz térségébe. Ekkor nagy vihar kerekedett néhány mérföldnyire a kikötőtől. Minden utast a hajótestbe parancsolt a kapitány. Rövid idő elteltével azonban a tengerészek minden erőfeszítése ellenére, elveszítették hatalmukat a hajó felett.

Hacsak az istenek meg nem óvnak bennünket, akkor minden bizonytalán a sziklákon végezzük, - jelentette be a kapitány.

A rakomány nagyon biztosan állt helyén, és egyetlen utas sem volt olyan helyzetnek kitéve, hogy netalán a tengerbe essen. Mégis, Pál teljesen bizonyos volt abban, hogy nemsokára ők egy süllyedő hajó utasai lesznek. Megnézte szerszámait. Tudta, sem ő, sem más nem ért volna partot, ha a szerszámokat cipelik, így azért, hogy biztos legyen benne, hogy senki nem próbálkozik menteni őket, eldugta egy sarokban.

Timóteus vedd kezéd ügyébe a tekerceket, semmi mással ne foglalkozz. Hagyd a ruhákat, az élelmet, mindent, csak a tekercekre vigyázz.

El fogunk süllyedni? - kérdezte az ifjú riadtan.

Ebben a pillanatban csapódott neki a hajótest az első sziklának. Mindenki hanyatt homlok rohant a fedélzetre, bár a hajó már süllyedni kezdett.

Tudsz úszni? - kérdezte Pál tárgyilagosan Szilásztól.

Nem a legmegfelelőbb pillanatban kérdezed, de ha már így esett, hát tudok!

Kevesebb, mint fél mérföldre vagyunk a kikötőtől, - tudakolta Pál, - úgy érzed meg tudod tenni az utat?

És te? - kérdezett vissza Szilász.

Oh, persze! Volt időm elsajátítani a mozdulatokat egy igen hosszú éjszaka során valahol a Földközi tenger közepén.

Timóteus?!

Úszni? Hát nem sok vízzel találkoztam Lisztrában, de igen, azt hiszem tudok.

Úgy a jeruzsálemi zarándokok, mint a tengerészek tömegesen ugrottak a habzó hullámok türelmetlenül tátongó ölébe. Azoknak akik nem tudtak úszni, rendelkezésükre állt sok rönk, melyek a hajóról szakadtak le, azokba belekapaszkodhattak, míg a tengerészek vagy mások segítettek nekik magukat közelebb juttatni a parthoz. Úgy tűnt, mintha mindenki, aki eddig képtelen volt úszni, az nagyon rövid idő alatt elsajátította e ténykedést.

Szerencsére, a part közel volt és a víz sekély. Szilász ért elsőnek partot. Ekkor azonnal segítségére sietett másoknak, hogy partra jussanak.

Timóteusnak sikerült minden gond nélkül partra jutnia a tekercekkel, azonban tele szájjal érkezett, így folyamatosan sós vizet öklendezett. Pál semmit nem vitt magával, kivéve kis erszényét, melyben leborotvált haja volt. (Elszánt ember volt, aki mindenben keresztül vitte fogadalmát.)

Bár senki nem vesztette életét, mégis letaglózó volt e megtapasztalás, hiszen felidézte azon borzalmas éjszaka történéseit, amikor Pamfília mellett elsüllyedt hajójuk, melyen Barnabással és János Márkkal utaztak.

Két alkalommal szenvedtem hajótörést.

Délutánra mindenki eljutott Tírusz városába, azonban minden fogadó zsúfolt volt. A várost ellepték a zsidók, akik pünkösdi ünnepeiket Jeruzsálem városában akarták eltölteni. De Tíruszban éltek hívők, és az est leszálltára a három férfit vendégül látták Isten népének házáinál. Másnap vásároltak élelmet, ruhákat és más használati tárgyakat.

Következő napon felszálltak egy másik zsúfolt hajóra, melynek úti célja Cézarea volt. Az elmúlt napok borzalmas tapasztalásai után egyetlen ember érzett még izgalmat az utazás miatt, nem más mint az ifjú Timóteus, hiszen nemsokára látni fogja Isten szent városát, Jeruzsálemet.

HARMINCHATODIK FEJEZET

A szelek kegyesek voltak hozzátok, zsidók, - mondta az egyik tengerész amint végigpillantott a fedélzeten hemzsegő zarándokok során. - Hamarosan kikötünk.

Tengerparti Cézarea a teljes neve e kikötőnek, azért, hogy meg lehessen különböztetni más városoktól, melyek ugyanezt a nevet viselik a Birodalom területén, - mesélte Timóteusnak Szilász. - Ugyanaz az eset, mint a sok Antiókhia nevet viselő városokkal. Például van az Orontész menti Antiókhia, így különböztetik meg a szíriai Antiókhia-t másik tizenöt ugyanazon nevet viselő testvérvárosától. Majd látni

fogod, hogy Cézárea nagyon forgalmas hely. A legtöbb itt veszteglő hajó Görögországból érkezett. Cézárea a legfontosabb csomópont a hajók számára Tírusz és Egyiptom között.

Mekkora távolság választja el Cézaréát Jeruzsálemtől a szárazföld belseje felé?

Körülbelül ötven mérföld. Körülbelül négy-öt napnyi út marad. Az utakat zsúfoltaknak fogod találni, a fogadók már teljesen foglaltak. Nem lesz más szállásunk sok ezer társunkhoz hasonlatosan csak az út mentén. Ma este viszont másképpen lesz, mert az éjszakát a testvérekkel fogjuk tölteni a cézáreai közösség tagjaival. Zsidó közösség ez, azonban van közöttük néhány nem zsidó is, beleértve a már legendává cseperedett Kornéliuszt.

Van arra bármily kis remény, hogy találkozhatom Kornéliusszal? - kérdezte Timóteus lecsapva a témára.

Talán igen, - válaszolt Pál.

Nagyon szeretném tőle hallani a történetet arról, amikor Péter beszélt a nem zsidókhoz és azok befogadták a Szent Szellemet.

A hajó nehézkesen kikötött a római építésű kikötőben.

Soha nem tudom megszokni, hogy Cézárea zsidó város mindenekelőtt. Végül is Cézárea a római fővárosa Izraelnek, nem pedig Jeruzsálem. Az ősi és szent Jeruzsálem Cézárea fennhatósága alatt áll. Azon töprengök vajon mit szólna minderről Dávid király.

Szilász Timóteushoz fordult.

Nagyon furcsa számunkra, zsidóknak az, hogy Cézaréában egy pogány templom mellett haladjunk el, melyet Augustus Cézárnak emelt nem más, mint Heródes király.

Nem gondoltam volna, hogy ilyen hatalmas ez a város, - jegyezte meg Timóteus, amint a zsúfolt utcákat rótták. - Mindig azt hittem, hogy Jeruzsálem a legnagyobb városa Izraelnek.

Amint azt helyesen gondolták aznap este nem egy fogadóban szállt meg a három férfi, hanem testvéreik házában. Másnap Timóteus óhaja teljesült, hiszen találkozhatott Kornéliusszal és hallhatta tőle történetét. A nap nagy részét azzal töltötték mindannyian, hogy meghallgatták Kornéliusztól és a többiektől az izraeli zavargásokról szóló híreket. Timóteus fel volt villanyozva, hiszen teljesen új világ tárult elé. Pál, bár egy szót sem szólt, nagyon elégedett volt azzal, hogy Timóteust zsidó földön látja, ahol megismerheti az ország szokásait, gondolkodásmódját, kultúráját.

Bár római vagyok, nem győzöm hangsúlyozni nektek eleget, hogy érzéseimben Izraellel vagyok, - jelentette ki Kornéliusz. - Igen nagy a feszültség mindenütt, sokkal érezhetőbb mint bármikor. Róma utóbbi lépései nagyon helytelenek voltak! Mi több, olyan híreket is hallottunk, hogy még több római katonák küldenek Izrael földjére!

Szilász szomorúan hajtotta le fejét.

Ez lesz Róma mindenkori legrosszabb cselekvése.

Biztos vagyok benne, hogy nem tehetnek másként. - jegyezte meg Pál komoran.

Azonban ha még több katona érkezik ide, akkor egy napon Izrael népe fel fog lázadni. - fejtette ki Kornéliusz együttérzőn. - Sőt, Claudius császár egyáltalán nem hozott bölcs döntést, akkor, amikor kitiltotta a zsidókat Rómából. Ezzel futótűzként terjedt el Izraelben az iránta érzett gyűlölet. Természetesen azok, akiknek el kellett hagyniuk Rómát és visszatértek Izraelbe sokkal keserűbb nézeteket vallanak mindenki másnál.

Biztosíthatlak Kornéliusz, hogy a legtöbb zsidó, aki elhagyta Rómát, Korinthusban van! - tette hozzá Szilász.

A délután folyamán Kornéliusz egy kérdést intézett Pálhoz.

Testvér, tudod-e, hogy mekkora hálával tartozunk neked személyesen mi, nem zsidók? A körülmetéltek viselkedése gyökeresen megváltozott velünk szemben mióta te és Barnabás találkoztatok a tizenkettővel Jeruzsálemben. Jobban elviselnek bennünket azóta. Sokszor úgy érezzük szinte teljes mértékben elfogadnak bennünket a zsidó közösségek. Mi több, senki a gyülekezetből, egyáltalán senki nem kérte azt tőlünk, hogy körülmetélkedjünk.

Ez azért sokba került, - jegyezte meg Szilász, Pál csak mosolygott.

De vannak olyanok is, akik nem túl barátságosak a nem zsidó közösségekkel, ugye? - kérdezett vissza Timóteus.

Ez így igaz. Kétezer év hagyományát nehéz megtörni, - hangzott Kornéliusz kegyes válasza. - Tudod, Pál, hogy leveledet, melyet a négy galata gyülekezethez írtál, lemásoltatott és mindenhová eljutott, ahol közösségek vannak? Nem tudok egyetlen olyan hívőről sem, aki tudván olvasni ne olvasta volna azt a levelet. Néhányan viccesnek találják, mások keménynek, megint mások pedig feldühödtek rajta. Van egy bizonyos zsidó Izraelben... a neve azt hiszem Blastinius, vagy valami ilyesmi... és ő...

Ismerjük Blastinius Drachrachmát, - sóhajtott Pál.

Hát azt kell mondanom, hogy minden bizonnyal őt bántotta a legjobban az izraeli közösségekben lévő nem zsidók sorsa... és téged okol. Mostanra már sok követője lett. Nagyon elkötelezettek a törvény iránt. Azt is hallottam, hogy leveleket írt a zsinagógákhoz más városokba és ellened szolt azokban.

Még észak Görögországba is érkezett leveleiből, - suttogta Timóteus.

Úgy látom fogadalom köt utazásodhoz, Pál. Ez jó, mint ahogyan az is jó, hogy elmész Jeruzsálembe a pünkösdi ünnepekre. Miután elolvastam a Galatákhoz írt leveledet, megértettem, miért vannak mások ellened, hiszen egyáltalán nem kíméled beszédedben Mózeset.

Úgy tűnt Pál nem hallja mindezt.

Nagyon várom Péterrel való találkozásomat, - szólalt meg hirtelen.

Töltsetek velünk még egy estét. Itt fogunk gyülekezni Cézáreában, és akkor elmesélheted görögországi utazásod történetét.

Tökéletes! - jelentette ki Pál. - Minél több időt tölthetek az izraeli közösségekben annál jobb. Nagyon gyakran kell mutatkoznom izraeli közösségekben.

Mennyi ideig szeretnél Jeruzsálemben maradni?

Csak a pünkösdi ünnepekre, aztán visszatérek antiókhiai otthonomba. Nagyon fontos levelek várnak rám ott.

Timóteus szeme felcsillant a hírek hallatán.

Pál tovább folytatta.

Blastinius mindenütt a nyomomban van. Nemcsak, hogy el szeretném olvasni a leveleimet, hanem azt akarom, hogy Blastinius tudja rendeltetési célomat. Így talán azt fogja hinni, hogy hazatérek Antiókhiaába és ott fejezem be szolgálatomat.

Ez így is lesz, ha ő éppen Izraelben van. Viszont meglehet, hogy éppen valahol utánad lohol, - nevetett Szilász.

Másnap este Pál több mint száz hívővel találkozott Cézárea városában és két órán át beszélt hozzájuk. Kérdések hangzottak el, tucatjával, de mind szívből szólóak voltak. Miután mindenki választ nyert feltett kérdésére, megkérték Szilászt és Timóteust mondják el történeteiket, mintegy kibővítvén ezzel Pál görögországi utazásának jelentését.

Másnap reggel a három férfi elhagyta Cézáreát és Jeruzsálembe indultak. Gondolhatta volna Pál, hogy öt év múlva a cézárei tömlőc rabja lesz?

Útjukat Pál többnyire azzal töltötte, hogy megválaszolta Timóteus számtalan kérdését majd rövid áttekintést nyújtott az ifjúnak Izrael történelméről. Amikor az est leszállt mindhárman az út mentén pihentek meg, ott éjszakáztak. A szegényes pihenőhelytől eltekintve, jól megvacsoráztak. A cézárei gyülekezet gondoskodott arról, hogy ellássák őket eleséggel, sőt Timóteus nagy örömeire küldtek valakit, aki a csomagokat cipelte. Ha bármi hiányzott az ételből, melyet kaptak, pótolhatták azt utazó árusok készletéből, akik mindenféle élelmet szállítván árultak az út mentén.

Az estéken Pál folytatta beszélgetését Timóteussal Jeruzsálem városáról, a szertartások értelmét és jelentőségét tárta elé, melyeket az ünnepek alkalmával tapasztalni fog. Még Szilász is lenyűgözve

hallgatta előadásmódját. Évekkel később Szilász így beszélt erről: „Sokkal többet tanultam meg erről a Jeruzsálemről és az új Jeruzsálemről eme ötven mérföldes út során, mint gondoltam volna bármikor is.”

A második nap délutánján erős vihar közelgett. Elővették hát új bőrkabátjaikat, melyeket még Tíruszban vásároltak és arra készültek, hogy egy nedves éjszakát töltsenek az út mentén. Ekkor azonban valaki meghívta őket egy zsúfolt sátorba.

Egyikük sem tudott aludni egész éjszaka, így Pál azzal tartotta a lelket az emberekben, hogy történeteket mesélt megtéréséről, János Márk kalandjairól Cipruson, beleértve azt az éjszakát is, amikor szinte megfagytak a hideg időben. Mire befejezte történeteit, hajnalodott. Kissé fáradtan, ám telve reményekkel újra útnak indultak.

Míg Jeruzsálemben leszel, mindenképpen találkoznod kell János Márkkal... amennyiben a városban van. Családja ott él, azonban úgy értettem, hogy Márk talán Cipruson van még Barnabással. Fontos számodra az, hogy vele találkozz, mert János Márk szemtanúja volt az Úr megfeszítésének, tőle kell hallanod a történetet. Ugyanakkor már hat év telt el mióta ő Cipruson járt először, így azóta érett férfivá lett, attól kezdve, hogy velem együtt hajótörést szenvedett a Földközi tengeren. Egy napon megfelelő edény lesz az Úr munkájában.

A harmadik nap delén a láthatáron kirajzolódott Jeruzsálem városának körvonala. Ekkor már annyian zsúfolódtak össze az úton, hogy sok százan kénytelenek voltak a mezőkön haladni. Nagyon lassú volt az előrejutás.

Amikor a zarándokok megpillantották Isten városának távoli képét, azonnal énekelni kezdtek. Timóteus magán kívül volt álmélkodásában. Egy ősi mennybemenetel zsoldár hangjai csendültek fel. Újra és újra felhangzottak szólamai, mígnem a sokadalom elérte a város kapuit.

Soha nem éreztem magam ennyire zsidónak, - jelentette ki Timóteus.

Készülj fel fiatalember, - szólt hozzá Szilász, - te még mindig inkább görögnek látszol.

A zarándokok átlépve a kapukat abbahagyták a zsoldárt, s immár hallelujákat és hozsannákat zengtek. Timóteus meghatottságában egyszerre kiáltozott és sírt, és végül belépett Isten szent városának kapuján.

Én, Títusz e pillanatnál hagyom félbe naplóm írását, amikor is Pál és Timóteus beléptek Dávid városába, itt ér véget Pál második útjának története. Az első Galáciába vezetett. (Szilász már elmondta annak történetét.) A második út Görögországba vitt. Görögországból, mint olvastad rövid kitérőt tett Efézusba, majd onnan Timóteus kíséretében Cézareába hajózott, onnan pedig gyalogosan Jeruzsálembe mentek. A legjobb lesz, ha Timóteus maga folytatja innen a történetet, mert sok okból kifolyólag Pál harmadik útja innen indul.

Hagyom hát ezen ifjúra, hogy elmondja annak történetét, miként látta meg először Jeruzsálemet, és meséljen utána arról, hogyan utazott tovább Pállal Antiókhiaiba.

Amikor Antiókhiaiba érkeztek Timóteust megkérte a gyülekezet, hogy beszéljen hozzájuk. (Mindannyiunkat megdöbbenett, hogy milyen csodálatos üzenetet továbbított akkor felénk, a legkiválóbbat, melyet valaha alkalmunkban állt meghallgatni. Személy szerint a legerőteljesebbnek ítéltém. Azt hallottuk, hogy lenyűgözte a jeruzsálemi közösséget, amikor ott beszélt, néhány nappal ideérkezése előtt. A tizenkettő közül is páran kijelentették, hogy az Úrról szóló legcsodálatosabb üzenetek egyikét hallották eme ifjútól, melyet valaha is eléjük tártak. Soha nem győztük eleget hangsúlyozni neki e dicséret jelentőségét.)

Ezen az estén Antiókhiaiban mi, Timóteus és én, Títusz barátok lettünk. A mai napig Timóteus a legkedvesebb és legközelebbi barátom, akit valaha is ismertem.

Most itt az ideje... hadd mondja el Timóteus Pál utazásának történetét Kisázsiában.

Mesélj drága jó Timóteusom, mert az volt a legcsodálatosabb három esztendeje életünknek, amit együtt tölthettünk!

Títusz

EPILÓGUS

Midőn kedves Títusz barátom papírra vetette e történetet, már nagyon idős volt. Sok évvel Pál és Barnabás halála után került sor e napló megírására. Már Szilász is távozott az élők sorából, mire Títusz elkezdte leírni az eseményeket Pál utazásának történetét Görögországba. Sajnálattal kell közölnöm, hogy nem sokkal e napló megírása után Títuszt letartóztatták mialatt az Úr népének szolgált Kréta szigetén. Nem sokkal tömlöcbe vetése után Títusz vértanúhalált halt hitéért.

Mint azt megígértem, én, Timóteus fogom folytatni a történetet, ott ahol Títusz abbahagyta, és elmesélem Pál harmadik utazásának történetét - mely az ő utazását tartalmazza Kisázsia földjére és három éves tartózkodását Efézus városában. Ott, Efézusban Pál nemcsak egy közösséget alapított, hanem e városban tanított meg nyolc férfit arra, hogy átvegyék helyét.

Títusz ott hagyta abba a történetet, amikor Pál, Szilász és én Jeruzsálembe értünk, így itt fogom kezdeni naplómat, én, Timóteus.